

Jaarverslag en jaarrekening 2022

GEMEENTE

OSS

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Leeswijzer	5
Samenvattend financieel beeld	8
Financiën programma's in één oogopslag	16
Programma 1. Welzijn en zorg	17
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	30
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	42
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	53
Programma 5. Economie	65
Programma 6. Centrum	74
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	80
Programma 8. Veilige omgeving	92
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	101
Programma 10. Financieel beleid	114
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	122
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	141
Paragraaf financiering	147
Paragraaf verbonden partijen	152
Paragraaf grondbeleid	172
Paragraaf lokale heffingen	184
Paragraaf bedrijfsvoering	188
Paragraaf investeringsplan	190
Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte	196
Bestemming rekeningresultaat	201
JAARREKENING	210
Programmarekening op hoofdlijnen	211
Cijfers per programma	212
Incidentele baten en lasten	214
Analyse rechtmatigheid	221
Balans en toelichting	223
Balans	224
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	227
Toelichting op de balans	232
Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden	258
Bijlage WNT	260
Sisa-bijlage	261
OVERIGE GEGEVENS	262
Controleverklaring	268
Bijlage 1: Overzicht subsidies	270

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met veel plezier bieden we u het jaarverslag en de jaarrekening over 2022 aan. In de programma-evaluatie hebben we beleidsmatig terug gekeken op 2022. In dit jaarverslag met jaarrekening lichten we toe hoe we 2022 financieel hebben afgesloten. Per begrotingsprogramma leggen wij verantwoording af. Hoe staat onze gemeente er financieel voor, hoe gaat het met onze verbonden partijen, wat zijn de risico's voor de toekomst en hoe hebben we die in de grip? Dit en veel meer treft u aan in dit jaarverslag en deze jaarrekening.

Zoals we in de programma-evaluatie al hebben aangegeven, ging het jaar 2022 de boeken in als een veelbewogen jaar dat begon in lockdown en in dezelfde periode getekend werd door de oorlog in Oekraïne. Een oorlog ver weg, maar tegelijk dichtbij. Miljoenen Oekraïners zochten in onder andere Nederland een veilige verblijfsplaats. Ook deed de energiecrisis zijn intrede, wat een belangrijke factor werd van de grootste inflatie in vele jaren. Onze samenleving en wij hebben alle zeilen bijgezet om hier zo goed mogelijk door heen te komen. Van COVID-19 steunmaatregelen, opvangplekken voor vluchtelingen tot ondersteuning bij de reusachtige stijging van de energieprijzen.

2022 was ook het jaar van gemeenteraadsverkiezingen. Een nieuwe gemeenteraad trad aan, evenals een nieuw college van burgemeester en wethouders. 2022 is een jaar waarin hard is gewerkt aan het afronden van het vorige coalitieakkoord, de continuering van veel in gang gezet beleid en plannen en het in gang zetten van nieuwe plannen vanuit het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit'. Belangrijke thema's voor 2022 waren veerkracht in tijden van crisis, ambitieus bouwen aan een 100.000-gemeente en samenwerken loont. Inhoudelijk lagen (en liggen) de grootste opgaven op het gebied van wonen, mobiliteit, energietransitie, leefbaarheid en het toegankelijk en betaalbaar houden van de zorg.

Oss is een financieel gezonde gemeente. We staan er goed voor. We hebben een sluitende meerjarenbegroting, een goede reservepositie en een gezonde financieringspositie. We beschikken over een goede buffer om risico's op te vangen. Dit is belangrijk want we zien de risico's richting de toekomst sterk toenemen. De hoge inflatie en de sterk gestegen rente hebben een direct effect op onze begroting. Ook onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties merken dat in hun portemonnee.

Financieel gezien sluiten we 2022 af met een voordelig saldo van afgerond € 19 miljoen. Dit is een fors voordeel. Maar in dit bedrag zitten ook een groot aantal posten die we doorschuiven naar het jaar 2023. We hebben bijvoorbeeld in december voor de energietoeslag inkomsten gekregen vanuit het Rijk die we in 2023 besteden. In totaal stellen we voor om een bedrag van ongeveer € 8 miljoen over te hevelen of te reserveren voor uitvoering van diverse projecten of COVID-19 compensatie. Het resterende bedrag van € 11 miljoen willen we storten in de algemene reserve. Onze buffer om de genoemde risico's te kunnen opvangen.

Het merendeel van de voordelen in deze jaarrekening is incidenteel en kunnen we verklaren doordat we door de verschillende crises in 2022 niet hebben uitgegeven wat we hadden gepland. Zo maakte COVID-19, maar ook de crisis door de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis dat we soms andere prioriteiten moesten stellen en in moesten zetten op andere activiteiten.

Het voordelige saldo is ook te verklaren doordat we ambitieus plannen en omdat we door de krapte op de arbeidsmarkt niet altijd genoeg menskracht hebben om onze plannen uit te voeren. Ook begroten we voorzichtig. We melden tegenvallers als ze zich dreigen voor te doen en meevallers als we zeker weten dat ze komen. We blijven hier aandacht voor hebben.

In de komende kadernota en begroting actualiseren we onze financiële positie. Naast de risico's door de hoge inflatie en rente is vooral de financiering vanuit het Rijk bepalend voor onze begroting. Zo is het onzeker hoeveel geld we krijgen vanuit het Rijk voor loon- en prijsontwikkeling. En gezien de hoge stijgingen die we moeten opnemen in onze begroting voor bijvoorbeeld de CAO, gemeenschappelijke regelingen en prijsstijgingen in onze eigen contracten, is dit een flink risico. Het ravijnjaar 2026 blijft bestaan en het blijft onzeker hoe de financiering over 2027 er uit gaat zien. Ook zijn nog steeds geen afspraken gemaakt over de structurele financiering over jeugdzorg.

Kortom, we hebben 2022 goed afgesloten. Onze financiële buffers staan er uitstekend voor. Dit geeft een goede uitgangspositie voor de komende jaren. Dat stelt ons in staat om samen met de samenleving incidentele crises aan te pakken en onze lang termijn ambities en plannen waar te maken. Maar onze meerjarenbegroting blijft onder druk staan. Het hangt voor een groot deel van het kabinet af, of we deze dit jaar sluitend gaan krijgen, of dat we maatregelen moeten nemen.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
drs. H. Mensink

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Leeswijzer

Het jaarverslag en de jaarrekening bestaan uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer geven we bij alle onderdelen een korte uitleg.

Aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief blikt het college van burgemeester en wethouders terug op 2022. Wat waren de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen?

Samenvattend financieel beeld

Dit hoofdstuk is een financiële terugblik op 2022. Het is een aanvulling op de inhoudelijke terugblik in de aanbiedingsbrief. Het samenvattend financieel beeld geeft een beknopte analyse van het rekeningresultaat, de financiële positie en het grondbedrijf.

JAARVERSLAG

Financiën programma's in één oogopslag

In dit onderdeel laten we in een figuur zien hoe onze gerealiseerde uitgaven over de programma's verdeeld zijn.

Programma's

Per programma worden de volgende vragen beantwoord:

1. Wat willen we bereiken?
2. Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
3. Wat hebben we hiervoor gedaan?
4. Wat heeft het gekost?

Daarna geven we op hoofdlijnen een overzicht van de subsidies die we verstrekt hebben. Achterin de jaarrekening is een uitgebreider overzicht opgenomen. Tenslotte worden aan de hand van een figuur de financiën van het programma samengevat.

Paragrafen

De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van het jaarverslag. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in het jaarverslag op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

De gemeente voert elk jaar een groot aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte. Het gaat dan om werkzaamheden aan bijvoorbeeld wegen, fietspaden, riolering en openbaar groen. In de voortgangsrapportage wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de stand van zaken van deze werkzaamheden.

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma

Dit is een cijfermatig overzicht van de baten en lasten per programma. Het gaat zowel om de begrote cijfers als om de gerealiseerde cijfers. In dit overzicht is in één oogopslag te zien waar de verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid zitten. Een toelichting op de verschillen is bij de programma's in het jaarverslag opgenomen, bij de w-vraag 'Wat heeft het gekost?'.

Incidentele baten en lasten

In dit onderdeel is een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen, zowel de begrote cijfers als de werkelijke cijfers. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

Verder wordt aandacht besteed aan de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Dit zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Hier bestaan enkele uitzonderingen op: sommige mutaties in reserves zijn structurele lasten of baten. Deze worden in een afzonderlijk overzicht weergegeven.

Analyse rechtmatigheid

In dit hoofdstuk wordt de begrotingsrechtmatigheid geanalyseerd: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

Bestemming rekeningresultaat

In 2021 zijn niet alle werkzaamheden en projecten afgerond. In dit hoofdstuk stellen we voor om diverse budgetten die niet (volledig) besteed zijn in 2023 alsnog te besteden zodat we de bijbehorende werkzaamheden en projecten in 2023 verder kunnen afronden en uitvoeren.

Balans en toelichting

Balans

De balans geeft een overzicht van de bezittingen, de schulden en de stand van het eigen vermogen op een bepaald moment, in dit geval per 1 januari 2022 en per 31 december 2022.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling geven aan op welke manier de balansposten gewaardeerd zijn en tot stand gekomen zijn.

Toelichting op de balans

In dit hoofdstuk worden alle posten in de balans nader toegelicht en onderbouwd.

Bijlage WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomen (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

Sisa-bijlage

Sisa staat voor Single information single audit. Voor diverse specifieke uitkeringen hoeven we geen aparte verantwoording aan het Rijk of de provincie af te leggen en hoeven we geen aparte accountantscontrole uit te laten voeren. De financiële verantwoording over deze uitkeringen mogen we volgens een bepaald format in de jaarrekening opnemen. De onafhankelijke accountant betreft deze verantwoording bij de controle van onze jaarrekening.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht subsidies

In dit onderdeel geven we een uitgebreid overzicht van de subsidies die we verstrekken. Dit is een aanvulling op de globale overzichten in de programma's.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

De onafhankelijke accountant heeft onze jaarrekening gecontroleerd. In het accountantsverslag is te lezen wat het oordeel van de onafhankelijke accountant daarover is.

Samenvattend financieel beeld

Inleiding

Voor u ligt de programmarekening 2022 van de gemeente Oss. Deze programmarekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening. Hiermee leggen wij, het college van B&W, verantwoording af over het gevoerde beleid van de gemeente in 2022.

Deze verslaglegging over de gemeentelijke prestaties en bestedingen in het jaar 2022 zijn uitwerkingen van de beleidsvoornemens uit de programmabegroting.

In de aanbiedingsbrief hiervoor is al ingegaan op het inhoudelijke verhaal. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op bijzonderheden in financieel opzicht.

Rekeningresultaat 2022

De jaarrekening 2022 sluit met een voordelig saldo van **€ 19,1 miljoen**. Dit bedrag geeft een vertekend beeld. In dit bedrag zitten namelijk een groot aantal posten, die doorschuiven naar het jaar 2023. We hebben bijvoorbeeld voor de energietoeslag via de decembercirculaire inkomsten gekregen vanuit het Rijk die we in 2023 nog moeten en willen besteden. Dit om ervoor te zorgen dat we de gelden besteden aan de doelen waarvoor ze bestemd zijn. Wanneer we deze posten uit dit saldo halen komen we tot een "geschoond" voordelig resultaat van **€ 11,1 miljoen**.

In de volgende tabel zijn de rekeningcijfers vergeleken met de bijgestelde begroting (na verwerking van de 30-ontwikkelingen in de financiële tussenrapportage 2022 en de programmabegroting 2023-2026).

				+ is uitgaven/nadelig saldo - is inkomsten/voordelig saldo bedragen x € 1.000
Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2022 na wijziging	Verschil	
Lasten	330.897	367.918	-37.022	
Baten	-370.170	-382.301	12.131	
Saldo programma's	-39.274	-14.382	-24.891	
Stortingen reserves	66.682	65.158	1.524	
Onttrekkingen reserves	-46.473	-51.942	5.469	
Mutaties reserves	20.209	13.216	6.993	
Jaarrekeningresultaat	-19.065	-1.166	-17.898	

In het hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat wordt voorgesteld het saldo van € 19,1 miljoen als volgt in te zetten:

- Een bedrag van € 8 miljoen over te hevelen naar 2023 en te bestemmen voor de uitvoering/afroonding van diverse projecten en COVID-19 compensatie.
- Het resterende bedrag van € 11,1 miljoen te storten in de algemene reserve.

Het positieve saldo van de jaarrekening kent een aantal oorzaken. In de volgende tabellen zijn de belangrijkste voor- en nadelen opgenomen. Deze voor- en nadelen verklaren per saldo een bedrag van € 16,5 miljoen.

Belangrijke voordelen

- is lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en Zorg	Lagere kosten dak- en thuisloosheid	-933
	Lagere kosten jeugdzorg	-3.392
	Lagere kosten Maatschappelijke Opvang (met name COVID-19)	-441
	Lagere kosten jeugdwerk	-270
	Lagere kosten WMO individuele voorzieningen	-334
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lagere kosten onderwijsbeleid	-193
	Lagere kosten peuteropvang	-210
	Lagere kosten arbeidsparticipatie	-299
	Lagere kosten minimabeleid	-217
	Lagere kosten inkomensregelingen	-1.000
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Lagere kosten cultuurfondsen	-82
	Lagere kosten gezondheid	-220
	Hogere opbrengsten buurt- en dorpshuizen	-442
	Lagere subsidies Thuis in de buurt en Iemhof	-162
	Hogere compensatie voor BTW sport	-250
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Lagere overige kosten afvalverwijdering	-220
	Lagere kosten dagelijks onderhoud verhardingen	-400
5. Economie	Verkoop bedrijf via Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij	-2.000
	Lagere kosten verkeer	-323
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Lagere personeelskosten/ overhead	-1.300
9. Besturen in verandering van tijden	Lagere kosten dienstverlening	-127
	Hogere algemene uitkering (decembercirculaire)	-4.342
	Suppletie uitkering BTW compensatiefonds voorgaande jaren	-1.300
	Voordeel post onvoorzien	-294
	Voordeel afrekening algemene uitkering voorgaande jaren	-170
10. Financieel beleid	totaal	-18.921

Belangrijke nadelen

+ is hogere uitgaven/lagere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en Zorg	Hogere kosten WMO dagbesteding en begeleiding	366
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Hogere kosten COVID-19 compensatie culturele instellingen	165
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Nadeel door compensatiekosten Attero	941
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Minder voordeel omgevingsvergunningen	356
9. Besturen in verandering van tijden	Hogere kosten college	558
totaal		2.386

Belangrijke mutaties in reserves (financieel neutraal)

Onderstaande posten zijn belangrijke afwijkingen binnen reserves. Per saldo hebben deze afwijkingen geen effect op het jaarrekeningresultaat. Wel hebben ze direct invloed op de reservepositie.

Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en Zorg	Lagere storting in reserve vluchtelingen	-1.000
	Extra storting in de reserve Beschermd wonen	3.571
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lagere onttrekking reserve onderwijshuisvesting	556
	Lagere onttrekking reserve vluchtelingen (leefgeld)	400
	Lagere onttrekking uit reserve participatiebevordering (energietoeslag 2022)	400
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Lagere onttrekking aan de reserve IVB	700
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Lagere onttrekking uit reserve groenfonds landelijk gebied (project Hertogswetering)	190
	Lagere onttrekking uit reserve riolering	187
	Lagere onttrekking investeringsfonds duurzaamheid (kosten warmtetransitie, energietransitie en duurzame polder)	478
	Extra storting in de reserve IUP	2.900
5. Economie	Onttrekking aan de reserve economie (afdekken risico financieringen Wachtmeester)	-2.100
	Lagere onttrekking reserve baggeren haven	1.000
6. Centrum	Minder onttrokken reserve Investeringsfonds stadshart	206
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Minder onttrokken aan reserve parkeren	183
	Extra storting in groenfonds landelijk gebied	415
9. Besturen in verandering van tijden	Lagere onttrekking reserve automatisering	440
	Lagere onttrekking algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (taskforce woningbouw)	113
	Lagere onttrekking reserve omgevingswet	242
	Lagere onttrekking uit reserve versterken gemeentelijke dienstverlening	296

Financiële positie

In deze paragraaf wordt in het kort de financiële positie van de gemeente weergegeven door te kijken naar de volgende onderdelen:

- A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio
- B. Financieringspositie
- C. Reservepositie

A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn. Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïncasseerde risico's	€ 7,4 miljoen	€ 3,5 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 47 miljoen	€ 5,1 miljoen
Weerstandsratio	6,32	1,46

De conclusie hieruit is dat de weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.

We hebben ruimte om incidentele en structurele risico's op te vangen binnen onze begroting. We maken hierbij wel de kanttekening dat een aantal crises zorgen voor grote onzekerheden. De ontwikkelingen van de inflatie en energieprijzen kunnen grote effecten hebben voor onze begroting. Wat dit op de lange termijn betekent voor onze gemeentelijke begroting en de samenleving is nog onduidelijk. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

B. Financieringspositie

De financieringspositie geeft de verhouding aan tussen beschikbare financieringsbronnen op langere termijn (reserves, voorzieningen en langlopende geldleningen) ten opzichte van de investeringen in vaste activa. Hiermee geeft het dus aan op welke manier de activa gefinancierd zijn.

De financieringspositie geeft aan dat er eind 2022 een financieringsoverschot is van afgerond € 43,4 miljoen. Hiervan kan het volgende overzicht worden gegeven:

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	1 januari 2022	31 december 2022
Reserves	151.496	191.842
Resultaat jaarrekening	20.136	19.065
Voorzieningen	48.287	40.190
Langlopende geldleningen	72.285	60.637
Subtotaal	292.204	311.734
Immateriële vaste activa	1.175	1.142
Materiële vaste activa	235.508	239.878
Financiële vaste activa	25.522	27.348
Subtotaal	262.205	268.368
Financieringsoverschot	29.999	43.366

De gemeente is in verhouding in totaal dus meer gefinancierd met langlopende middelen. Dit komt doordat we onze voorraad aan grondexploitaties ook grotendeels gefinancierd hebben met langlopende middelen. We zien in 2022 wel een afname van langlopende geldleningen van circa € 12 miljoen. Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans.

C. Reservepositie

De reservepositie geeft het volgende beeld:

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	1 januari 2022	31 december 2022
Algemene reserve	24.584	32.300
Algemene reserve grondbedrijf	24.396	3.680
Reserves ter dekking begroting	14.057	21.637
Bestemmingsreserves ter afdekking van afschrijvingslasten	22.320	12.736
Overige bestemmingsreserves	66.139	121.489
Resultaat jaarrekening	20.136	19.065
Totaal	171.632	210.907

De totale reservepositie is gestegen met ruim € 39 miljoen. De algemene reserve is toegenomen door met name het positieve resultaat over 2021 (destijds is € 7,7 miljoen van het resultaat in de algemene reserve gestort).

De algemene reserve van het grondbedrijf is gedaald door besluitvorming in de programmabegroting 2022-2025 om deze reserve voor € 18,2 miljoen af te romen voor onze ruimtelijke ambities.

De reserves die ingezet worden ter dekking van de begroting en voor afschrijvingslasten dalen conform eerdere besluitvorming.

De overige bestemmingsreserves stijgen met ruim € 55 miljoen door per saldo extra stortingen in de reserves, zoals:

- Investeringsfonds duurzaamheid: € 1,1 miljoen
- Reserve economie: € 2,3 miljoen
- Reserve mobiliteit: € 9,5 miljoen
- Reserve strategische aankopen: € 5,1 miljoen
- Reserve binnenstedelijke transformaties: € 10 miljoen
- Reserve bovenwijkse voorzieningen: € 3,5 miljoen
- Reserve Omgevingswet: € 1,7 miljoen
- Reserve beschermd wonen: € 5,4 miljoen
- Reserve opvang vluchtelingen: € 5,4 miljoen
- Reserve verduurzaming maatschappelijk vastgoed: € 3,8 miljoen
- Reserve IUP: € 2,4 miljoen
- Reserve baggeren haven: € 3,8 miljoen

Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans, onderdeel reserves.

Financiële positie grondbedrijf

De paragraaf grondbeleid en het MPG bevatten de verantwoording van het grondbedrijf over het afgelopen jaar en geven inzicht in de prognose tot en met het jaar 2026.

Ontwikkeling boekwaarde

De boekwaarde van het grondbedrijf per 31 december 2022 is circa € 80 miljoen. Dit is inclusief het Osse aandeel van de boekwaarde van het intergemeentelijke project Heesch-West en inclusief beheercomplexen en immateriële vaste activa. Dit betekent ten opzichte van eind 2021 dat de boekwaarde vrijwel gelijk blijft. Deze boekwaarde bestaat uit gronden en uit kosten die we al gemaakt hebben voor diverse projecten.

Actuele prognose

De actuele prognose uit het MPG geeft het volgende totaalbeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2022	Verlies-voorzieningen	Reserves
Herstructureringsplannen	14.127	19.170	
Woningbouwcomplexen	-4.738		
Industrieterreinen	4.898		
Heesch West	24.284	0	1.734
Beheercomplexen	37.086		
Immateriële vaste activa	3.942	3.942	
Totaal	79.599	23.112	1.734

De verwachte winstnemingen over de jaren laten de volgende prognose zien (van vastgestelde grondexploitaties, excl. verliesvoorzieningen):

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Herstructureringsplannen	358	485	0	0	0
Woningbouwcomplexen	572	4.037	1.519	1.023	550
Industrieterreinen	847	3.114	0	0	0
Totaal	1.777	7.636	1.519	1.023	550

Uit deze overzichten valt op te maken dat we de komende jaren nog een toekomstige winst van circa € 12 miljoen verwachten. Winstnemingen gaan naar de ABR (algemene bedrijfsreserve grondbedrijf). De ABR dient namelijk als weerstandsvermogen. Gezien het minimale niveau van de ABR op basis van risico-analyse en de afoming van € 3,4 miljoen in 2023 (besluitvorming programmabegroting 2023-2026) verwachten we de komende jaren géén afoming meer van deze reserve. De winsten zijn dus nodig om risico's en verliesvoorzieningen af te dekken.

Reserves en voorzieningen grondbedrijf

De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is bedoeld om risico's af te dekken die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Voor de bepaling van de risico's maken we gebruik van de Monte-Carlomethode binnen het grondbedrijf. Hiermee bewerkstelligen we een eenduidig risicobeleid waarbij alle risico's van de grondexploitaties worden meegenomen

In het volgende schema is een totaaloverzicht gegeven van de ontwikkeling van de ABR in 2022:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stand per 1 januari 2022	24.395
- Rente	283
- (Tussentijdse) winstnemingen industrie	847
- (Tussentijdse) winstnemingen woningbouw	572
- (Tussentijdse) winstnemingen herstructurering	358
- Verkoop beheer- en overige gronden	417
- Bijdrage vanuit reserve stadshart t.b.v. Walkwartier	288
Stortingen	2.765
- Reserve binnenstedelijke transformaties (PB 2022)	-10.000
- Reserve strategische aankopen (PB 2022)	-5.100
- Reserve bovenwijkse voorzieningen (PB 2022)	-3.074
- Storting in voorziening te verwachten exploitatieverliezen	-2.035
- Storting in voorziening plankosten IMVA	-2.312
- Afdracht kostenverhaal (reserve bovenwijkse voorzieningen/verbetering fysieke kwaliteit)	-759
- Rentekosten strategische aankoop het Brand	-147
- Onttrekking voor taskforce versnelling woningbouw	-53
Onttrekkingen	-23.480
Stand ABR per 31 december 2022	3.680

Op basis van een meerjarenprognose en de risicoanalyse is het verloop van de reserves en voorzieningen binnen het grondbedrijf als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31 december 2022	31 december 2023	31 december 2024	31 december 2025
Algemene bedrijfsreserve	3.780	1.503	1.888	2.647
Reserve strategische aankopen	5.707	5.707	5.707	5.707
Risicoreserve Heesch West	1.734	1.734	1.734	1.734
Reserve binnenstedelijke transformaties	10.000	10.000	10.000	10.000
Voorziening immateriële vaste activa	3.942	7.177	7.177	7.177
Voorziening exploitatieverliezen	19.170	18.647	1.973	0
Voorziening afwaardering (I)MVA	2.102	2.102	2.102	2.102
Voorziening Heesch West	0	0	0	0
Totaal	46.435	46.870	30.581	29.367

De algemene bedrijfsreserve (ABR) stijgt de komende jaren. De minimale omvang van deze reserve op basis van risico-inschattingen bedraagt € 5,2 miljoen en loopt op tot € 6,3 miljoen in 2025. Dit betekent dat de huidige hoogte van de ABR lager is dan deze minimale omvang. Dit betekent dat er de komende jaren er geen sprake meer kan zijn van afomingen. De algemene reserve vormt de achtervang mochten risico's optreden die niet opgevangen kunnen worden door de ABR.

Vanuit de ABR zijn in 2022 stortingen gedaan in de reserve strategische aankopen en in de reserve binnenstedelijke transformaties.

In de voorziening exploitatieverliezen is het verwachte verlies van de grondexploitatie voor het Walkwartier opgenomen (ruim € 13,6 miljoen). Hierin zitten ook verliezen gekoppeld aan andere projecten.

Voor het project Heesch West is de voorziening van € 13,1 miljoen in april 2022 ingebracht bij de gemeenschappelijke regeling (en dus niet meer aanwezig binnen onze gemeente). We hebben op basis van onze risicoanalyse een aanvullende risicoreserve van afgerond € 1,7 miljoen voor Heesch West gevormd.

Voor een verdere specificatie verwijzen we naar het MPG, de paragraaf grondbeleid en de toelichting op de balans.

Ontwikkelingen na 2022

Het afgelopen jaar hebben we te maken gehad met een sterke inflatie. Deze inflatie is mede veroorzaakt door sterk stijgende energiekosten. In de programmabegroting 2023-2026 hebben we hier zo goed mogelijk rekening mee gehouden. Echter hoe ontwikkelt de inflatie zich in 2023? Krijgen we te maken met een daling van de inflatie of gaat de inflatie toch nog verder stijgen?

Daarnaast hebben we te maken met een krapte op de arbeidsmarkt (de strijd om nieuwe medewerkers) en zien we behoorlijke loonstijgingen binnen nieuwe CAO's. Dit heeft ook direct en indirect effect op onze begroting (via bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen, contracten, subsidies etc.).

De inflatie heeft tegelijkertijd ook geleid tot een rentestijging. De rente was vele jaren erg laag en voor gemeenten was het altijd erg goedkoop om geld te lenen. Het afgelopen jaar is de rente voor het aantrekken van geldleningen fors gestegen. We verwachten dat onze gemiddelde rente van 1,1% op termijn gaat stijgen naar 1,9% en tot 2,3%. Dit betekent dat we voor dezelfde investeringsvolumes meer geld in onze begroting vrij moeten maken om deze te kunnen betalen.

De belangrijkste risico's en ontwikkelingen voor na 2022 liggen dus op het gebied van:

- ontwikkeling van de inflatie;
- krapte op de arbeidsmarkt en hogere loonkosten;
- stijging van de financieringsrente.

Tot slot is het belangrijk om te melden dat structurele financiering vanuit het Rijk NIET geborgd is op het gebied van:

- ontwikkeling van de algemene uitkering in de jaren 2026 en 2027 (het zogenaamde "ravijn jaar");
- structurele financiering van jeugdzorg en de concretisering van de hervormingsagenda jeugd.

Resultaatbestemming 2022

In de jaarrekening wordt voorgesteld om het positieve saldo van afgerond € 19,1 miljoen te bestemmen. We stellen voor om voor concrete projecten een bedrag van € 8 miljoen over te hevelen naar 2023. Dit bedrag is nodig voor de uitvoering van deze projecten en voor COVID-19 compensatie.

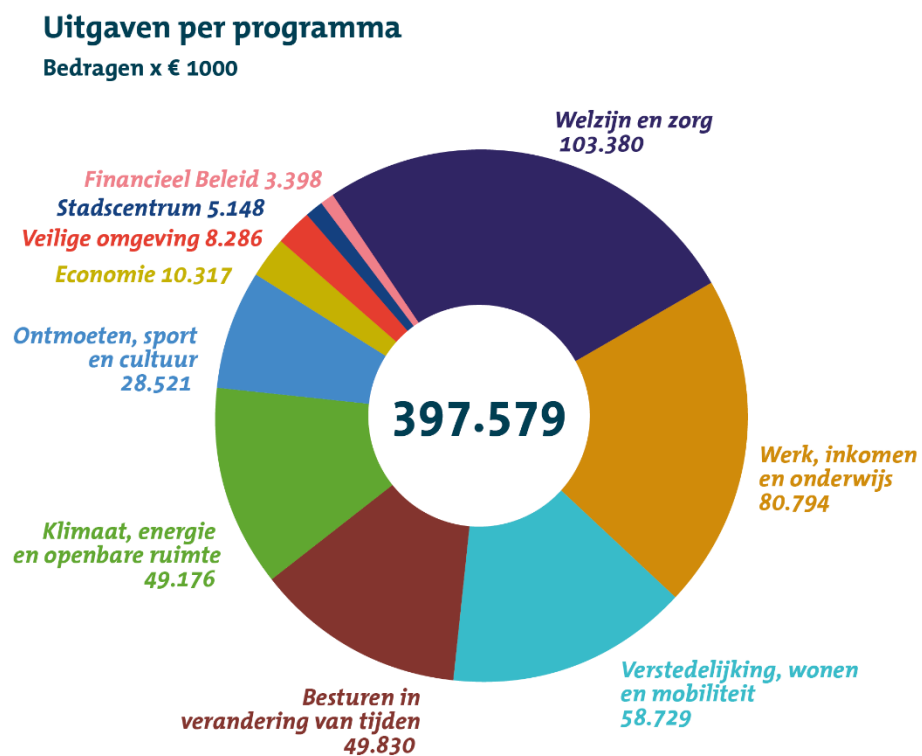
Voor het restant van € 11.056.463 stellen we voor om dit in de algemene reserve te storten. De algemene vrije reserve is bestemd voor de opvang van algemene risico's en fluctuaties in de rekeningresultaten. De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de septembercircularisatie 2022 is deze norm afgerond € 22.000.000. De hoogte van de algemene reserve is afgerond € 32.300.000 (voor bestemming rekeningresultaat) en zit dus al ruim boven de norm.

Accountantscontrole

De onafhankelijke accountant heeft op grond van artikel 213 van de Gemeentewet naast een getrouwheidsonderzoek ook een rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd naar de baten, lasten en balansmutaties. We hebben een goedkeurende verklaring ontvangen.

Financiën programma's in één oogopslag

In de volgende figuur laten we zien hoe onze gerealiseerde uitgaven in 2022 over de programma's verdeeld zijn (bedragen x € 1.000).

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. In de alinea's hier direct onder vindt u wat ons bindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een *sterke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap*).

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consultants, en aan onze digitaliseringsagenda.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

We willen graag dat al onze inwoners actief en volwaardig deelnemen aan de samenleving. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen: in netwerken in de buurt, wijk of kern. De gemeente faciliteert het bouwen aan gemeenschappen en het opbouwen van netwerken en activiteiten. Waar nodig zorgen we voor (specialistische) ondersteuning en zorg. We kijken integraal naar de hulpvraag van inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van welzijn, zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer eigen kracht bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid, schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.

De focus ligt op goede dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein.

Dit is een langdurig verandertraject. We blijven investeren in vakmanschap van medewerkers, ook samen met onze partners. Speerpunten zijn bestaanszekerheid, kansengelijkheid, zingeving en gemeenschapszin.

We onderschrijven de landelijke propositie om het sociaal domein 'klaar te maken voor de toekomst' met de daarin benoemde belangrijkste maatschappelijke opgaven. Naast herstellen van bestaanszekerheid gaat het daarbij ook om kansengelijkheid vergroten en gezond leven makkelijker maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Mensen kunnen zichzelf redden, doen mee aan het sociale leven en hebben het gevoel dat ze erbij horen*
- *Er zijn goede basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in de wijk*
- *Er is passende (specialistische) ondersteuning of zorg voor mensen die het nodig hebben*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben gewerkt aan onze drie hoofddoelstellingen van de lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden en zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Voor een duurzame uitvoering van de Wmo zijn deze drie hoofddoelstellingen de bouwstenen voor een continue proces van ondersteuning van inwoners en ontwikkeling van de sociale gemeenschappen. In onderstaand activiteitenoverzicht staat op welke manier daaraan gewerkt is en wat het opgeleverd heeft.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vanuit onze lokale Wmo werkten we verder aan onze basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden:
 - o We hebben de toegang tot zorg en ondersteuning herijkt met als resultaat nieuwe procesafspraken in 'de routekaart tot ondersteuning'. De samenwerking (partnerschap en vakmanschap) is een van de pijlers van de routekaart.
 - o In alle kernen, dorpen en wijken van Oss heeft ONS welzijn inloop en spreekuren georganiseerd met inzet van voornamelijk vrijwilligers. Professionals en netwerkpartners ondersteunen deze inlopen actief en zijn betrokken bij vragen of procesafspraken.
 - o Omdat bleek dat veel inwoners ondersteuning zochten bij hun administratieve en financiële zaken, zijn er in alle wijken en enkele kernen financiële inloopsprekuren opgestart. Vrijwilligers zijn daar onder aansturing en begeleiding van het sociaal raadsliedenwerk aanwezig om inwoners te helpen met financiële vragen of afspraken.
- In veel wijken is door inwoners en ONS Welzijn een Sociale Agenda opgesteld. Daarbij is de wijkfoto als input gebruikt. In Geffen en Megen, Haren, Macharen moet de Sociale Agenda nog opgesteld worden. De vertraging in deze twee gebieden is opgelopen doordat er andere participatietrajecten liepen en personeelwisseling. De wijkfoto's zijn gebruikt voor de kennismaking met het nieuwe college 'College on tour'. Eind 2022 is de tussenevaluatie van de wijkfoto en sociale agenda gestart.
- We hebben nieuwe oplossingen gevonden voor diverse groepen inwoners met een hulpvraag. Deze inwoners waren daardoor minder afhankelijk van geïndiceerde ondersteuning. In plaats daarvan nemen zij deel aan informele collectieve activiteiten zoals lotgenotencontact voor posttraumatische stressstoornis en ontmoeting voor ouderen van Turkse afkomst. Ook is een pilot Dag-ontmoeting voor thuiswonende inwoners met beginnende dementie of andere gezondheidsbeperkingen gestart in Berghem.
- In 2022 zijn beleidsmatige keuzes gemaakt voor de inkoop van Hulp bij huishouden. Aansluitend daarop werken we met netwerkpartners in het voorliggend veld aan een stimulerend collectief aanbod in de buurt. Vanuit principes van positieve gezondheid willen we vitaliteit, zelfredzaamheid en het verbreden van het eigen netwerk stimuleren zodat iedereen - ook ouderen - zinvol, gezond en actief kunnen blijven in de samenleving.
- De regionale aanbesteding Hulp bij huishouden (HbH) is voorbereid.
- We hebben samen met bureau HHM, In.Fact.Research en stakeholders een woonzorganalyse uitgevoerd. De analyse levert inzicht in de aard, omvang en spreiding van de vraag-aanbodopgave op het gebied van wonen, welzijn en zorg.
- We maakten samenwerkingsafspraken over woonvoorzieningen Wmo met de woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland.

- We werkten in 2022 in alle wijken van Oss volgens de Samenwerkwijze. Ook is de samenwerkingsstructuur verstevigd en zijn vanuit het Leerhuis 300 professionals (inclusief beleids- en kwaliteitsmedewerkers) getraind in de Samenwerkwijze.
- In 2022 hebben we het actieplan integrale aanpak jongerenproblematiek 16 tot 27 jaar ontwikkeld. Met de aanpak worden de 5 pijlers van zelfstandigheid (Big5) versterkt. De focus ligt op het versterken van de bestaande samenwerking: het Sociaal Team (ST) is de basis. Ter ondersteuning van de Sociaal Team is het Actieteam 16-27 opgericht. Dit Actieteam kan expertise toevoegen en helpen om doorbraken te realiseren.
- Vanuit de ontwikkelagenda Beschermd wonen hebben we veel gedaan om de ketensamenwerking tussen sociaal en medisch domein te verbeteren. Zowel regionaal als lokaal. Voorbeelden zijn:
 - o De samenwerking in het Meldpunt Zorg en Overlast
 - o De realisatie van de regionale time-out voorziening
 - o We hebben regionale afspraken gemaakt over uitstroom uit intramurale zorg
 - o We startten een regionaal ketenoverleg over complexe casuïstiek
 - o De start van de Straatdokter in Oss.
 - o Er is ook een nieuw regionaal Koersdocument inwoners psychische kwetsbaarheid 2024-2028 opgesteld.
- De Doordecentralisatie van Beschermd Wonen is goed voorbereid. We zorgen voor een gelijktijdige opbouw en afbouw van voorzieningen in de regio. Oss blijft hierbij de centrumfunctie vervullen. De taken/verantwoordelijkheden en afspraken hierover zijn opgenomen in de opgestelde Centrumregeling Wmo 2024-2028.
- We werken verder aan de transformatie van de Maatschappelijke Opvang met als doel het verbeteren in-, door- en uitstroom in de regio. De visie hiervan is opgenomen in het nieuwe Koersdocument 2024-2028 en de nieuwe afspraken zijn opgenomen in de overeenkomst 2023. We doen dit in samenhang met de aanpak dakloosheid en de verdere doorontwikkeling van het urgentie+ proces.
- We geven invulling aan het terugdringen van dak- en thuisloosheid: Oss neemt als pilot gemeente deel aan een nieuw type telonderzoek van dak- en thuislozen en neemt hierin een landelijke voortrekkersrol. Er is een Projectleider dak- en thuisloosheid gestart om diverse deelprojecten uit te voeren.
- De evaluatie van de Proeftuin Ruwaard is afgerond. Er is een besluit genomen om de proeftuin te verlengen voor de periode 2023-2027 en om vanaf 2024 een tweede wijk toe te voegen. Daarna hebben we gewerkt aan het bepalen en opstellen van deelplannen voor onder andere de financiering, monitoring en substitutie-opgave.
- We sturen samen met Ons Welzijn op resultaten die leiden tot een sterke sociale basis in wijken en buurten. Er zijn meer medewerkers en aandachtsfunctionarissen aangesteld op het gebied van collectief werk, informele ondersteuning en mantelzorgondersteuning. De teams zijn extra op getraind en beter toegerust om in onze wijken met onze inwoners samen te bouwen aan een sterke gemeenschap. In alle kernen en wijken hebben inwoners deelgenomen aan Eigen Kracht Groepen. Ons welzijn is in de grote wijken en enkele dorpen gestart met wekelijks "broodjes" van de wijk (broodje Ussen, broodje Snoeck, broodje Binnenstad enz). Ook zijn in veel dorpen en kernen activiteiten georganiseerd en inmiddels door vrijwilligers en actieve burgers overgenomen.
- We voeren de prioriteitenagenda Zorg en Veiligheid uit. We zijn aan de slag gegaan met de thema's: doorontwikkeling Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE), doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek en goede verbinding tussen interne bestuurlijke/ambtelijke overlegstructuur op het gebied van Zorg en Veiligheid.
- Samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben we drie bijeenkomsten over het Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) georganiseerd. De input van deze bijeenkomsten gebruiken we om in 2023 te starten met de implementatie van de Wams.
- Naast de lokale uitvoering van de Wmo, Werken we sinds 2015 regionaal samen. In 2022 zijn we gestart met actualiseren van onze samenwerkingsafspraken, het beleid en de inkoopkaders.
- In 2022 ontwikkelden we samen met onze regiogemeenten een nieuwe vorm voor het cliëntervaringsonderzoek Wmo. Zodat we korter na het cliëntcontact de ervaringen kunnen meten, en waar ook de inwoners die geen maatwerkvoorziening gekregen hebben naar hun ervaringen gevraagd wordt.

- Sinds 2020 is er landelijk een samenwerkingsoverleg tussen gemeenten, zorgverzekeraars en het zorgkantoor ingesteld. Dit gebeurt per regio. Voor Noordoost-Brabant zijn Oss en 's-Hertogenbosch de regiogemeenten die de voorbereiding doen. In 2022 hebben we in onze regio de ambities en projecten uit de gezamenlijke agenda uitgewerkt en in projecten uitgevoerd.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *De toegang tot jeugdhulp is vindbaar en beschikbaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

laagdrempelige loket voor alle vragen over opgroeien en opvoeden. De professionals zijn te vinden in de teams in de wijken en dicht bij de scholen. Als problemen de mogelijkheden van jeugdigen, gezinnen en netwerk overstijgen, gaat CJG op zoek naar passende hulp. We zorgen voor kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp en hanteren strenge criteria bij contractering van jeugdhulpaanbieders. Met ons uitgebreide regionale productenboek kunnen vrijwel alle benodigde arrangementen worden gemaakt.

2022 was het eerste jaar financiering van jeugdhulp via de PxQ-systematiek (we betalen hier een vast bedrag per geleverde activiteit/product of geheel traject aan een cliënt). Het inregelen van het administratieve systeem heeft veel inzet gevraagd. Gebleken is dat het benodigde budget voor jeugdhulp aan onze Osse jeugdigen in 2022 vergelijkbaar was met eerdere jaren onder lumpsumfinanciering.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vanuit de Osse ontwikkelagenda 'vindbaarheid en beschikbaarheid van de jeugdhulp' hebben we diverse thema's opgepakt.
- We hebben gewerkt aan de doorontwikkeling van het CJG. Het vormt het laagdrempelige loket voor alle vragen over opgroeien en opvoeden, met een eigen gezicht, website en telefoonnummer. Het CJG maakt verbinding met en is beschikbaar via vindplaatsen als het onderwijs (via de onderwijscontactpersoon), de wijk (bv. via het sociaal team, het jongerenwerk, straatcoaches en politie), de huisarts (via de PraktijkOndersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg (POH GGZ) jeugd), het jongerenloket en de GGD.
- Het CJG werkt al zoveel mogelijk volgens de Samenwerkwijze.
- Het CJG en gemeente Oss monitoren de gemaakte afspraken. Hier heeft een stevige doorontwikkeling op plaats gevonden: we hebben ONS welzijn gevraagd om ons sturings-/monitoringsinformatie te verstrekken over de door ons aangemerkte KPI's.
- We hebben de inzet van de PraktijkOndersteuner GGZ Jeugd bij huisartsen geëvalueerd en wat blijkt: POH GGZ jeugd werkt! De POH GGZ Jeugd is laagdrempelig voor jeugdigen en ouders en ontlast het spreekuur van de huisarts. De expertise op het gebied van GGZ-problematiek in de huisartsenpraktijk neemt toe. Jeugdigen en hun gezinnen worden sneller geholpen en zijn sneller op de juiste plek. Afgelopen jaar is ruim 70% van de jeugdigen (118 van de 170 in totaal) niet verwezen naar specialistische hulp. De kwaliteit van zorg neemt toe. De tevredenheid bij de jeugdigen zelf en bij de ouders is een 8,8. Ons doel is de impact van de POH GGZ Jeugd in Oss verder vergroten. Daarom hebben we de pilot met een jaar verlengd.
- We hebben regionaal een dashboard specialistische jeugdhulp gerealiseerd; op basis hiervan zijn er met alle gemeenten in de regio trendanalyse gesprekken over in het gebruik specialistische jeugdhulp. Ook lokaal hebben we een dashboard ontwikkeld om het gebruik en de financiën van jeugdhulp te monitoren. De afspraken met de zorgaanbieders over toewijzing en financiering/afrekening van jeugdhulp (via PxQ) per 2022 zorgden voor verschuiving van sturing en budgetbeheer naar lokaal niveau. Ook is het gewijzigde woonplaatsbeginsel ingevoerd. Het inregelen van het administratieve systeem en het dashboard heeft veel aandacht gevraagd.

- We hebben gewerkt aan afspraken met jeugdhulp voor passend onderwijs en passende opvang voor kwetsbare kinderen. In een werkgroep met verschillende sectoren (PO, VO en (V)SO, Kinderopvangorganisaties en Ons Welzijn) hebben we gekeken naar de doorontwikkeling van de onderwijscontactpersoon (en waar van toepassing familiecontactpersoon) in het basis en voortgezet onderwijs. Afgelopen najaar zijn er diverse sessies geweest met betrokkenen en is taakverdeling en ureninzet verhelderd en nader ingekleurd.
- We hebben het werken volgens het handelingsprotocol Veilig Thuis gemonitord bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties. Het CJG werkt volgens landelijk kwaliteitskader veiligheid lokale teams, in samenwerking met Veilig Thuis, Gecertificeerde instellingen en Raad voor de Kinderbescherming. We zetten in op de beschermtafel en de doorbraakmethodiek Jeugdbescherming. Hiermee sorteren voor op het toekomstscenario kinder- en gezinsbescherming.
- We hebben de implementatie van de visie Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid in gang gezet binnen onze gemeente, bij de lokale teams, bij de jeugdbeschermingspartners en onze specialistische jeugdzorgaanbieders. We hebben gestuurd op deelname van de lokale teams aan trainingen voor specifieke methoden zoals bijvoorbeeld de zogenaamde TOP3-methodiek en implementatie daarvan. De TOP3 methodiek is gericht op effectief samenwerken aan directe veiligheid in gezinnen en ook aan veiligheid op de lange termijn.
- We leverden input voor het regionale integrale plan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en participeren in de regionale werkgroep.
- We werken in regionaal verband conform Uitvoeringsplan van het Regionaal Beleidskader Jeugdhulp aan diverse punten, waaronder de aanpak van wachtlijsten GGZ en complexe scheidingen. De inkoopopdracht crisishulp is opgesteld en we hebben onderzoek gedaan naar de meest passende manier om bereikbaarheidsdienst bij crisissituaties in onze regio vorm te geven.
- Wij leveren onze bijdrage aan de regionale beleidsontwikkeling door voorzitterschap van en deelname aan het regionaal beleidsteam, projectleiderschap Transformatie jeugdhulp, deelname aan het regionale en deelname aan het regionaal regieteam.
- We hebben onze werkzaamheden voor de (regionale) Transformatie opgaven voortgezet; hiermee werken we aan een herijking van het zorglandschap. We willen dat meer jeugdigen dichtbij thuis geholpen worden en waar dat niet kan gezinsgerichte hulp krijgen. Regionaal hebben we een onderzoek naar jeugdzorg+ uitgevoerd en monitoren we de inzet hiervan. We zetten in op een integrale benadering waarin de hulpvraag van de gezinnen centraal staat. Met de doorontwikkeling van het Regionaal Expertise Team (RET) zijn we hiermee aan de slag. In de doorontwikkeling willen we bestaande overlegorganen die gericht zijn op het matchen van hulpvraag met passende ondersteuning zoveel mogelijk integreren naar één centraal punt. Hierdoor wordt expertise gebundeld en wordt de toeleiding naar passende hulp overzichtelijker.
- We zetten nadrukkelijk in op het betrekken van jongeren; we deden dat bij de uitwerking van het plan van aanpak 16-27 jaar en door een beleidsopdracht in het regionaal beleidsteam. Begin 2023 vond de regionale Jongerentop plaats waarin er met jongeren is gepraat over de beste manier om hen te ondersteunen. Na de Top wordt gewerkt naar een concreet plan om het perspectief van jongeren structureel onderdeel te maken van regionaal beleid, waar jongerenparticipatie en ervaringsdeskundigheid onderdeel van uit maken.
- We werken aan goede overgang 18-/18+ op lokaal niveau, gerelateerd aan regionale afspraken vanuit jeugdhulp en beschermd wonen. Hiervoor is in Oss het Actieteam 16-27 jaar opgericht, dat integraal dus ook vanuit werk, inkomen, wmo en schuldhulpverlening ondersteuning voor deze jongeren biedt.

2.3 Integratie en opvang

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving*
- *Inwoners van Oss spreken de Nederlandse taal op basisniveau*
- *Opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Door toename van de taakstelling voor vergunninghouders en de asielcrisis staan we voor een grote opgave. Meedoen voor iedereen is ons uitgangspunt. Tot nu toe slagen we erin om dit te realiseren en aan de taakstelling rondom vergunninghouders te voldoen. Of we de taakstelling in 2023 en daarna halen is zeer de vraag. De huidige asielopvang gaat goed, daar werken we hard aan met veel partners. Door krapte op de woning- en arbeidsmarkt staat het geheel flink onder druk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De huisvesting en integratie vergunninghouders, nieuwe Ossenaars, regelen we samen met onze kernpartners: woningcorporaties, Vluchtelingenwerk, ONS Welzijn, Thuis in Oss en de politie.
- We hebben de taakstelling van 2022 om 124 vergunninghouders in Oss te plaatsen gerealiseerd.
- Vanaf oktober 2022 hebben we een tijdelijke tussenvoorziening gerealiseerd waardoor vergunninghouders versneld uit een AZC kunnen stromen. Deze tussenvoorziening is beschikbaar tot 31 december 2023.
- Voor alle vergunninghouders is ingezet op taalonderwijs bij het ROC.
- Vanaf maart 2022 vangen wij Oekraïense vluchtelingen op in het voormalig Belastingkantoor. Dat doen we in coöperatie met het COA en met name Thuis in Oss. Toen we in april overvallen werden door een aantal bussen met vluchtelingen uit Ter Apel, hebben we de opvang uitgebreid. Daarmee is de Osse opvang een gemengde opvang geworden voor met name gezinnen. Op dit moment vangen wij circa 450 vluchtelingen op. In december hebben we een besluit genomen voor de periode na het overdragen van het Belastingkantoor aan de ontwikkelaar. Onze opvang kenmerkt zich door activeren, dag invulling, onderwijs en saamhorigheid en wordt voor een belangrijk deel gedragen door vrijwilligers van Thuis in Oss.
- We hebben tijdelijk een crisisnoodopvang gehad in de Palestrinastraat van september tot november en zo de opvang in Ter Apel kunnen ontlasten.
- We zijn goed aangehaakt bij de Veiligheidsregio zowel ambtelijk als bestuurlijk om zo de ontwikkelingen in dit dynamisch dossier goed te kunnen volgen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: inzetten op eigen kracht en zelfredzaamheid en zo mogelijk kiezen voor oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken. Dat komt tot uiting in de manier waarop ondersteuning en welzijn worden ingevuld en uitgevoerd, maar ook in concrete activiteiten zoals: preventie, gezondheidsprojecten, mantelzorgondersteuning, ondersteuning van vrijwilligerswerk, combinaties van 1e en 2e lijnsondersteuning, enzovoort.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	CEO monitor over 2021*	73%	75%	79%	82%	**	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	CEO monitor over 2021*	75%	73%	82%	83%	**	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	CEO monitor over 2021*	85%	89%	90%	89%	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding	CEO monitor over 2021*	1046	1217	1306	1429	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding	CEO monitor over 2021*	375	365	345	350	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf	CEO monitor over 2021*	3	4	2	1	**	n.v.t.

* CEO= cliëntervaringsonderzoek, dit wordt gedaan onder cliënten van gecontracteerde ZIN-aanbieders.

**De cijfers over 2022 zijn in mei 2023 beschikbaar.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2020
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	13,8%	10,9%	2022
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,2%	1,2%	2022
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	geen data	2022
Wmo-clienten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	800	651	2022

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Wmo collectieve voorzieningen	Lasten	12.242	18.306	15.990	-2.316	V
	Baten	-427	-11.045	-9.623	1.422	N
	Saldo	11.815	7.261	6.368	-893	V
Jeugdzorg	Lasten	34.989	36.810	33.479	-3.330	V
	Baten	-41	-41	-103	-61	V
	Saldo	34.948	36.768	33.377	-3.392	V
Wmo begeleiding en dagbesteding	Lasten	11.037	11.738	12.104	366	N
	Baten	0	0	-36	-36	V
	Saldo	11.037	11.738	12.067	330	N
Wmo beschermd wonen	Lasten	21.037	15.574	11.428	-4.146	V
	Baten	0	0	-12	-12	V
	Saldo	21.037	15.574	11.416	-4.158	V
Jeugdwerk	Lasten	635	913	644	-270	V
	Baten	-21	-21	-33	-12	V
	Saldo	613	892	610	-282	V
Wmo algemeen	Lasten	192	192	131	-60	V
	Baten	-1.280	-1.080	-663	417	N
	Saldo	-1.088	-888	-531	357	N
Wmo individuele voorzieningen	Lasten	14.286	14.750	14.416	-334	V
	Baten	-252	-252	-257	-5	V
	Saldo	14.033	14.498	14.159	-339	V
Totaal programma	Lasten	94.417	98.283	88.193	-10.090	V
	Baten	-2.022	-12.440	-10.728	1.713	N
	Saldo	92.395	85.843	77.465	-8.377	V
Stortingen reserves		0	12.733	15.187	2.454	N
Onttrekkingen reserves		-3.796	-7.470	-6.873	597	N
Totaal mutaties reserves		-3.796	5.263	8.313	3.050	N
Resultaat		88.599	91.106	85.779	-5.327	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Wmo collectieve voorzieningen

We hebben € 2,3 miljoen aan lagere kosten en € 1,4 miljoen aan lagere inkomsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 0,9 miljoen. Dit voordeel komt door:

- Terugdringen dak- en thuisloosheid: lagere uitgaven € 933.000. Dit voordeel is een combinatie van resterend budget uit de septembercirculaire 2020 en de meicirculaire 2022. In de meicirculaire hebben we € 520.000 gekregen voor een structurele, meerjarige aanpak. Deze middelen zijn bedoeld voor het voorkomen van dakloosheid, de om- en afbouw van maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen. De uitvoering van het project heeft in 2022 grotendeels stilgelegen door een tekort aan personele capaciteit als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. We willen de resterende middelen graag in een nieuwe reserve storten. Dat hebben we opgenomen in het hoofdstuk Resultaatbestemming verderop in de boekwerk. In 2023 maken we een meerjarenplan voor de besteding van de middelen. De uitgaven willen we dan gefaseerd uit de reserve betalen.
- Opvang vluchtelingen:
 - o Lagere uitgaven van € 0,6 miljoen. We hebben minder leefgelden uitgekeerd door het later realiseren van extra opvangplekken in de woonunits. En het feit dat een aantal Oekraïense ontheemden werk heeft gevonden en in hun eigen onderhoud is gaan voorzien. Daarnaast hadden we de kosten voor de opvang hoger ingeschat dan ze in werkelijkheid werden. Omdat we met het oude belastingkantoor tegen relatief lage kostprijs huisvesting aanbieden, houden we geld over van de dagvergoeding.
 - o Lagere inkomsten van € 1,3 miljoen. De begroting was gebaseerd op een verwacht verloop van het aantal ontheemden in onze gemeentelijke opvang. We ontvangen vanuit het rijk en het COA een vergoeding per dag per beschikbaar gesteld bed. Er is sprake van twee bepalende afwijkingen ten opzichte van onze ramingen. Ten eerste verlaagde het rijk met ingang van 15 oktober 2022 de dagvergoeding van € 100 per dag naar € 83. Daarnaast hielden we rekening met 150 extra opvangplekken in woonunits op 1 oktober 2022. Deze plekken werden in de tweede helft van december gerealiseerd. Door deze gebeurtenissen zijn onze inkomsten afgerond € 1,3 miljoen lager dan begroot.
 - o Per saldo hebben we in 2022 een bedrag van € 5,9 miljoen gestort in de reserve vluchtelingen, zijnde het positieve verschil tussen werkelijke opbrengsten en kosten. Dit is circa € 1 miljoen minder dan begroot.
- Voor Maatschappelijke Opvang zijn de kosten € 441.000 lager uitgevallen dan begroot. Dat komt vooral doordat we nog geld over hebben van het budget voor de compensatie van meerkosten COVID-19 die we voor 2021 ontvangen hebben. Het gaat om een bedrag van € 459.000. In het hoofdstuk Resultaatbestemming verderop in dit boekwerk stellen we voor dit bedrag over te hevelen naar 2023. Het gaat namelijk om regionale middelen. Verder weten we niet of het budget voor meerkosten corona 2022 voldoende is om alle meerkosten van zorgaanbieders in 2022 te kunnen vergoeden. De aanvragen van zorgaanbieders hiervoor worden in de eerste helft van 2023 beoordeeld. Op basis van voorlopige declaraties van zorgaanbieders Wmo en beschermd wonen is al duidelijk dat het budget voor meerkosten bij de Wmo waarschijnlijk niet toereikend is. Daarnaast hebben we bij maatschappelijke opvang te maken met tekorten op de begroting.

Jeugdzorg

De begrote uitgaven waren afgerond € 36,8 miljoen, de gerealiseerde uitgaven afgerond € 33,4 miljoen. Dit betekent een voordeel van afgerond € 3,4 miljoen. Dit voordeel is op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- Onze regionale inleg bij het RIOZ is € 970.000 lager uitgevallen, waarvan afgerond € 535.000 door vervallen (maatwerk)verplichtingen over voorgaande jaren. Het voordeel van afgerond € 435.000 over 2022 heeft vooral te maken met lagere uitgaven aan JeugdzorgPlus en crisishulp en hogere inkomsten voor Veilig Thuis.
- De regionale uitvoeringskosten zijn afgerond € 100.000 lager uitgevallen.

- Er is nog € 587.000 over van onze inleg voor het meerjarige regionale transformatieproject jeugd. Het project loopt naar verwachting nog door tot en met 2024.
- Het resterende voordeel van € 1,8 miljoen heeft betrekking op ZIN en PGB's. We zijn in 2022 overgegaan van regionale lumpsumfinanciering naar een systematiek van pxq. Een begroting maken was daardoor lastig. We hebben in 2022 voor het eerst gedetailleerd inzicht gekregen in de inzet van de verschillende producten. In 2023 passen we de begroting daarop aan, zodat we op basis daarvan onze monitoring kunnen doorontwikkelen.

Door deze voordelen hebben we in 2022 de tijdelijke extra rijksmiddelen van € 2,8 miljoen voor het afdekken van tekorten niet nodig gehad.

Wmo dagbesteding en begeleiding

De lasten aan individuele begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en maatwerk zijn € 366.000 hoger uitgevallen dan we begroot hadden. Dit is een combinatie van hogere kosten voor individuele begeleiding van € 445.000 en lagere kosten aan dagbesteding en kortdurend verblijf (€ 18.000) en aan PGB's (€ 85.000)

De overschrijding op individuele begeleiding wordt onder andere veroorzaakt door de ambulantisering in de GGZ en het rijksbeleid om meer inwoners met een psychische kwetsbaarheid thuis te laten wonen. Mogelijk dat de toekomstige doordecentralisatie van beschermd wonen al een verdere toename van complexe vragen in de wijk geeft. We zien meer aanvragen voor begeleiding in vergelijking met vorig jaar. Meer inwoners maken gebruik van ondersteuning doordat mensen langer thuis blijven wonen.

De lagere kosten aan PGB's hebben mogelijk te maken met een verplaatsing naar ZIN.

Wmo Beschermd wonen

De uitgaven voor Beschermd Wonen zijn afgerond € 4,2 miljoen lager uitgevallen dan we begroot hadden. Dit is onder te verdelen in afgerond € 4,1 miljoen lagere uitgaven op de regionale begroting en € 119.000 lagere uitgaven op de lokale investeringsagenda voor beschermd wonen.

Het verschil op de regionale begroting is een combinatie van lagere ZIN-uitgaven (inclusief PGB's en maatwerk) van € 2,1 miljoen en lagere uitgaven aan nieuwe ontwikkelingen van € 2 miljoen. De lagere ZIN-uitgaven zijn onder andere te verklaren doordat niet alle plekken voor beschermd wonen het hele jaar volledig benut worden. Dat komt onder andere door uitstroom naar de Wlz en doordat er niet altijd een match is tussen vraag en aanbod. Daarnaast zijn de uitgaven aan maatwerk lager uitgevallen. Dat heeft te maken met het feit dat we onze inwoners bijna niet meer buiten de regio kunnen plaatsen omdat die locaties ook vol zitten. Dat geldt vooral voor de groep structurele overlastgevers en verslaafden.

De lagere uitgaven aan nieuwe ontwikkelingen hebben onder andere te maken met de opvang voor verslaafden in herstel. Deze is in ontwikkeling en staat op de begroting, maar de zorgkosten gaan pas later komen. Verder zijn de kosten voor de time-out voorziening lager uitgevallen doordat een deel van de appartementen pas in de loop van het jaar opgeleverd is.

Het verschil van € 119.000 op de lokale investeringsagenda voor beschermd wonen heeft te maken met een tekort aan personele capaciteit om hier in 2022 uitvoering aan te geven.

Vanaf 2024 wordt de doordecentralisatie van Beschermd Wonen landelijk ingevoerd. In de Centrumregeling Wmo 2024 worden regionale financiële afspraken gemaakt over de reserve beschermd wonen en een investeringsfonds. Daarnaast staan in de centrumregeling afspraken over beschikbare structurele middelen om stijgende Wmo-kosten lokaal op te kunnen vangen.

In de meicirculaire 2023 krijgen we inzicht in het bijbehorende nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering. Op basis daarvan kunnen we doorrekenen welke bedragen vanuit de reserve beschermd wonen en vanuit de structurele middelen beschermd wonen naar verwachting beschikbaar worden gesteld aan de lokale gemeenten (inclusief Oss). Daarbij is de begroting voor het regionaal benodigde specialistische pakket aan voorzieningen leidend.

Jeugdwerk

We hebben een voordeel van € 270.000. Dit voordeel bestaat uit een voordeel van € 171.000 doordat de COVID-19 compensatie die we hebben overgeheveld bij de jaarrekening 2021 maar beperkt is uitgegeven. Dit bedrag zou worden ingezet voor jongeren in het voortgezet onderwijs die na de lockdown niet meer naar school wilden én voor de aanpak van mentale problemen bij jongeren. De opgestarte projecten 2022 zijn gefinancierd door TBL, Samenwerkingsverband VO en PGB-constructie. Het budget van € 171.000 willen we beschikbaar houden voor nieuwe aanvragen 2023. We stellen voor om dit geld over te hevelen naar 2023.

Daarnaast hebben we voordeel van € 66.000 bij jeugdaccommodaties. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de Scouting Ussen. De sloop van de scouting Ussen heeft in 2022 niet plaatsgevonden. De nieuwbouw loopt vertraging op. Het pand moet zo lang mogelijk blijven staan omdat er vanaf het moment van sloop binnen 1,5 jaar nieuwbouw van de school inclusief scouting gerealiseerd moet worden. Anders moet er een nieuwe vergunning procedure worden gestart. Daarom is er zo lang mogelijk gewacht met de sloop en hebben we niet het volledige budget voor sloop en tijdelijke huisvesting uitgegeven. In 2021 is € 95.000 overgeheveld. Dit is deels in 2022 uitgegeven. In het hoofdstuk Resultaatbestemming verderop in dit boekwerk stellen we daarom voor het restant van € 38.731 over te hevelen naar 2023.

Wmo algemeen

We hebben een nadeel op de opbrengsten van afgerond € 417.000. Dit komt doordat we minder eigen bijdragen hebben ontvangen. Dat heeft te maken met lagere eigen bijdragen op het onderdeel beschermd wonen als gevolg van uitstroom naar de wet langdurige zorg (Wlz).

Wmo individuele voorzieningen

We hebben een voordeel van € 334.000 bij de individuele voorzieningen. Dit wordt veroorzaakt door:

- lagere kosten regiovervoer: € 105.000. De verwachting was dat het vervoer na de zomer verder zou aantrekken tot het niveau van 2019. Hier zijn we ook vanuit gegaan bij de programmabegroting 2023. Deze aantrekking is lager uitgevallen dan verwacht. Er zijn minder ritten en daadwerkelijke kilometers gereden, daardoor hebben we nu een voordeel.
- Lagere kosten huishoudelijke hulp: € 117.000. Op basis van de ervaringen van 2021 en het begin van 2022, zijn we voor 2022 uitgegaan van een volumegroei van 0,6% per maand. Het resultaat over het afgelopen jaar laat nu een groei zien van nog maar 0,2% per maand. Dit is nog steeds een lichte groei maar we zien een duidelijke afvlakking. De aanzuigende werking ten gevolge van de invoering van het abonnementstarief die we in voorgaande jaren zagen is tot stilstand gekomen. Een lichte groei in verband met de vergrijzing is te verwachten, ook voor de komende jaren nog. De afvlakking van de inzet van de zorg zal ook beïnvloed zijn door de personele tekorten in de huishoudelijke verzorging. De verwachting is dat deze ook de komende jaren nog zullen aanhouden.
- Lagere kosten PGB's huishoudelijke hulp: € 125.000. We zien dat er steeds minder gebruik wordt gemaakt van PGB binnen de Wmo. Dit geldt ook voor huishoudelijke verzorging. Ook hier zal meespelen dat er een beperkt aanbod aan personeel is, waardoor inwoners er niet in slagen om zelf een hulp te vinden.

Stortingen reserves

We hebben in totaal afgerond € 2,5 miljoen meer gestort in reserves dan begroot. Dit heeft 2 oorzaken:

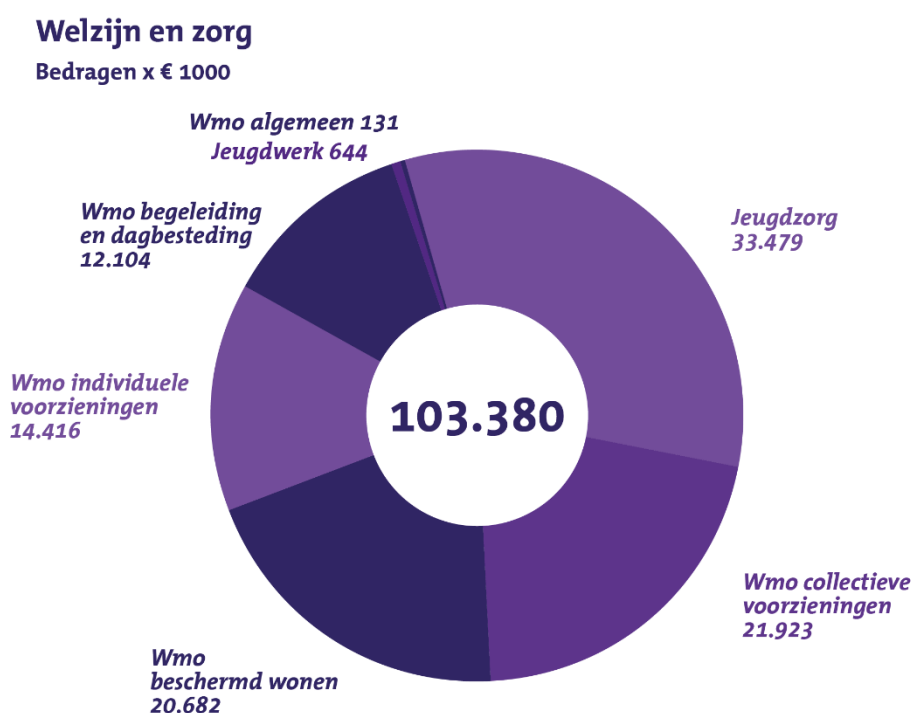
- extra storting in de reserve beschermd wonen: € 3,5 miljoen. Dit heeft te maken met het voordelige resultaat op het regionale deel van beschermd wonen zoals we hiervoor toegelicht hebben. Het bedrag is lager dan het financiële resultaat van € 4,1 miljoen op de regionale begroting. Dat heeft te maken met 2 nadelen die we met de storting in de reserve verrekenend hebben. Het gaat om een afgerond bedrag van € 400.000 aan lagere eigen bijdragen voor beschermd wonen als gevolg van de uitstroom naar de Wlz. Daarnaast was het budget voor beschermd wonen in de begroting 2022 afgerond € 170.000 hoger dan de algemene uitkering. De algemene uitkering hoort leidend te zijn. Beide posten gaan we in de eerste financiële tussenrapportage van 2023 structureel corrigeren in de begroting.
- langere storting in de reserve vluchtelingen: € 1 miljoen. Dat heeft vooral te maken met de lagere opbrengsten die we in 2022 ontvangen hebben, zoals we hiervoor hebben toegelicht.

Onttrekkingen reserves

De begrote onttrekkingen aan de reserves voor jeugd waren afgerond € 1,6 miljoen. In werkelijkheid is afgerond € 1 miljoen onttrokken. Het verschil is € 0,6 miljoen. Dat heeft volledig te maken met het regionaal transformatieproject jeugd dat we hiervoor ook benoemd hebben. We betalen dit project uit de algemene reserve. Door de lagere uitgaven in 2022 hebben we minder uit de algemene reserve onttrokken dan we begroot hadden.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Jeugdwerk	196	251	220
Jeugdzorg	3.880	4.422	4.422
Wmo beschermd wonen	85	131	131
Wmo collectieve voorzieningen	7.432	7.802	7.766
Total programma 1. Zorg en welzijn	11.593	12.606	12.539

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

De programma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. Onderstaande visie en uitgangspunten is wat ons verbindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een *sterke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in.

Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap*).

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consultants, en aan onze digitaliseringsagenda. Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

"Bestaanszekerheid is een grondrecht en geen beleidskeuze" (Divosa brief aan SZW d.d. 1 november 2021).

Het gaat om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via arbeid of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving.

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Ons uitgangspunt is dat werk de primaire vorm van participatie is. Werk waarin mensen hun talenten kunnen inzetten en zich kunnen ontplooiën, en onderwijs dat dit mogelijk maakt. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. We beogen om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners en zoeken we met hen naar mogelijkheden om mee te doen in de samenleving.

We zien dat niet alleen huishoudens met een laag inkomen maar ook huishoudens met een midden inkomen vaker in de problemen komen. Onzekere inkomsten, stijgende energielasten en te weinig reserves maken het lastig om rond te komen. Daarom hebben we onze werkwijze verruimd van armoedeaanpak en schuldhelpverlening naar bestaanszekerheid. Dit is onlosmakelijk met elkaar verbonden en vraagt om een integrale blik en aanpak. We doen dat in Oss door gebiedsgericht te werken, samen met onze partners in de wijk, nabij te zijn voor inwoners en stress sensitief te werken. We hebben aandacht voor alle leefgebieden en gebruiken daarvoor ons netwerk en het netwerk van de inwoner. We nemen het niet over, maar werken samen met de inwoner.

Kansengelijkheid betreft goede kinderopvang en onderwijs, een sluitende aanpak voor jongeren en jongvolwassenen, en de aanpak van laaggeletterdheid. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen die kan en wil werken, heeft werk of volgt een opleiding daarvoor*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden)*
- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Begin 2022 waren er nog diverse COVID-19 maatregelen; de TOZO werd nog uitgevoerd. Inmiddels is dat niet meer nodig en zijn we vooral bezig met de (administratieve) afhandeling daarvan.

We ondersteunen inwoners actief naar werk. De arbeidsmarkt is krap, dus de kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op een duurzame werkplek zijn groter. Er blijven inwoners met een uitkering die zo kwetsbaar zijn dat zij niet kunnen werken. Wij hebben hen ondersteund om, vanuit eigen regie, meer mee te doen met de samenleving.

Wij hebben flexibel en voortvarend ingezet op ondersteuning van vluchtelingen uit Oekraïne (en breder) en gezorgd voor leefgeld en andere middelen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het nieuwe partnership gemeenten-IBN is per juli geïmplementeerd. Het eerste half jaar is ook al weer geëvalueerd. Ontwikkelpunten zijn: impuls geven aan Beschut Werk, meer flexibiliteit bij IBN voor het plaatsen van een moeilijke doelgroep, meer vraaggestuurd werken waardoor IBN ook een doelgroep in huis krijgt met een hogere loonwaarde, beter de ontwikkeling van mensen bij IBN in beeld krijgen en extra inzet op sluitende aanpak jongeren tot 27 jaar.
- Rotonde, het gemeentelijke centrum voor praktijkdiagnose en arbeidstraining, is verhuisd naar het pand van IBN en samenwerking met IBN is in gang gezet.
- De landelijke taakstelling Beschut Werk 2022 voor Oss was 147 personen van 31 uur, dus 4557 uur. De feitelijke taakstelling op basis van afgegeven indicaties Beschut was 126 personen x 31 uur is 3906 uur. We hebben uiteindelijk 86 van de 126 personen geplaatst. Dat is 68%. In onze arbeidsmarktregio ligt dit percentage op 66%. 40 personen zijn nog in traject naar werk.
- De Tozo werkzaamheden lopen tot en met 2023 met heronderzoeken, aflossing van verstrekte bedrijfskredieten.
- We zetten in op "van werk-naar-werk trajecten" voor ondernemers, die gebruik maakten van de Tozo regeling. We zijn in gesprek om te kijken welke dienstverlening nodig is om aan het werk te blijven. Dat kan gaan om (om)scholing, verbinding leggen in een netwerk, schulddienstverlening of bemiddeling naar werk in een dienstverband.
- Wij participeren in het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) vanuit Noordoost Brabant Werkt voor 'van werk naar werk' trajecten. Inmiddels is het RMT samen met Wijzer in je Werk, de ondersteuning bij loopbaan oriëntatie, opgegaan in 1 Werkcentrum. Een mijlpaal: alle ondersteuning voor inwoners bij vragen rond werk zijn in de regio Noordoost Brabant via een portaal vindbaar.
- We hebben extra aandacht gehad voor de meest kwetsbare groep in ons uitkeringsbestand; vaak mensen die wat ouder zijn, langdurig gebruik maken van de uitkering, laaggeletterd zijn en bekend zijn bij zorg- en welzijnsinstellingen. Met aandacht en contact doorbreken we een sociaal isolement, proberen we te activeren en het sociaal netwerk te versterken.
- We hebben onze aanpak voor kwetsbare jongeren met en zonder uitkering, voortgezet. Deze doelgroep bestaat voornamelijk uit vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Voor de integrale aanpak voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met problemen op meerdere leefgebieden (Big 5), hebben we het Actieteam 16-27 opgezet.

- De nieuwe wet Inburgering is geïmplementeerd. Vergunninghouders ondersteunen we actief bij inburgering en toeleiding naar werk of opleiding en participatie. De gemeente voert de regie en zorgt voor een integrale inburgering. In 2022 hadden we ook ondersteuning voor inwoners vanuit de eerdere wet Inburgering (Wi13). Dat zal de komende jaren ook nog zo blijven. Inburgeraars die onder de Wi13 vallen krijgen, zo veel als mogelijk, dezelfde dienstverlening als inburgeraars waarvoor de nieuwe wet Inburgering (Wi21) geldt.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. Dit doen we met regionale en lokale partners. Het betreft zowel formele educatie (erkend diploma) als non formele educatie. In afstemming met de regio geven we prioriteit aan laaggeletterden met Nederlands als eerste taal (NT1), uitkeringsgerechtigden, jongeren en andere kwetsbare doelgroepen: nutter, laagopgeleide ouders met jonge kinderen, ex-inburgeraars. Voor de uitvoering van de formele WEB-trajecten werken we de komende jaren samen met Capabel Taal. Non-formeel aanbod wordt in Oss deels ingekocht bij het ROC en daarnaast is er allerlei aanbod door vrijwilligers en taalmaatjes.
- Voor de aanpak verbeteren basisvaardigheden, waaronder laaggeletterdheid, hebben we het beleidsplan 'Meedoen begint bij de basis' verlengd. Rond de zomer hebben we een nieuwe coördinator voor het Taalhuis gevonden. Door combinatie met de gemeente Meierijstad konden we een interessante functie creëren. Het Taalhuis heeft binnen het taalnetwerk een centrale, verbindende rol in de aanpak van laaggeletterdheid. De activiteiten zijn volop doorgegaan. De doelstelling om jaarlijks minimaal 100 mensen te bereiken is gehaald: wij hebben 183 mensen bereikt en voorzieningen aangeboden om hun basisvaardigheden te verbeteren.
- Het project Digitalisering Sociaal Domein leidt tot verbeteringen in onze digitale processen en uitbreiding van onze digitale dienstverlening. De ontwikkeling van een Dashboard Sociaal Domein op drie niveaus: bestuurlijk, voor managementinformatie en voor makkelijk gebruik voor beleid en uitvoering, is in volle gang. Ook andere speerpunten, zoals invoering van een regiesysteem, inzet digitaal aanvraagproces en portal stratch uit het plan van aanpak zijn opgepakt. Dit betreft het brede sociale domein.
- Wij hebben onze bijdrage in het Werkgeversservicepunt Noordoost-Brabant, als netwerkorganisatie van gemeenten, sociale partners, het UWV, SW-bedrijven, MBO en SBB, voortgezet. Regionaal hebben we daar gewerkt aan arbeidsmarktvoorstellen zoals een gezamenlijke aanpak voor jeugdwerkloosheid en stageproblematiek, versterking leven lang ontwikkelen. De dienstverlening aan werkgevers in de regio wordt gezamenlijk opgepakt. Doel van de regio is om 6.822 actieve banenafspraken te hebben eind 2022 (conform het sociaal akkoord); op 1 september 2022 waren er 7.637 actieve banenafspraken (12% boven de doelstelling).
- We investeerden in Noordoost Brabant Werkt met menskracht en middelen, op bestuurlijk en strategisch niveau. Ook namen we deel aan de programmalijnen Regionaal Werkbedrijf/Werkgeversservicepunt en Jongerenaanpak gericht op voortijdig schoolverlaters (VSV)/kwetsbare jongeren. Onze actieve deelname in Noordoost Brabant Werk leidt tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid en tot een gezamenlijke aanpak die uitval van jongeren tegengaat. Jaarlijks dragen we hier € 1 per inwoner aan bij.
- Oss is toegelaten tot het UNESCO Global Nework of Learning City's. We versterken de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers en in het onderwijs via de Lerende Stad Oss en regionale projecten. De Talentencampus is de spil voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Specifiek zetten we in op Open Badges als instrument bij Leven Lang Ontwikkelen. Daarnaast heeft de Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen georganiseerd voor (hoger) onderwijs en ondernemers om HBO en WO talent te behouden voor de Osse arbeidsmarkt.
- We vinden het belangrijk om sterk MBO onderwijs in Oss te hebben dat aansluit op de arbeidsmarkt en dat bijdraagt aan ontwikkelingskansen voor leerlingen. We blijven in gesprek met het Koning Willem I College over doorontwikkeling van de MBO-community in onze gemeente en een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven.

2.2 Bestaanszekerheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Er is een maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid voor kwetsbare groepen*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met problematische schulden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Uit de minima-effect rapportage die NIBUD voor ons begin 2022 heeft uitgevoerd, is opnieuw gebleken dat wij een ruimhartige armoedebeleid hebben. Dat zit in de breedte van mogelijkheden en regelingen en de relatief hoge vergoedingen die wij daarbij inzetten. Conclusie was ook dat we verder kunnen verbeteren voor enkele specifieke doelgroepen, met name voor gezinnen met kinderen tussen 12-18 jaar. Dit nemen we mee in het nieuwe beleidskader Armoede en Schulden.

Nieuwe noodmaatregel was de Energietoeslag vanuit het Rijk om de gestegen energiekosten te compenseren. Wij hebben de uitbetaling daarvan voortvarend ingericht en uitgevoerd. Ook de Osse uitbreiding van de doelgroep naar 130% van het bestaansminimum is opgepakt. We hebben met de EET (eenmalige energietoeslag) 2022 inmiddels 5338 aanvragen in behandeling genomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de energietoeslag uitgekeerd en deze doelgroep ook onze andere voorzieningen aangeboden.
- We hebben ingezet op laagdrempelige ondersteuning in de wijk door het organiseren van inloopsprekuren.
- We hebben maatwerk toegepast voor inwoners die buiten de doelgroep vielen, maar toch ondersteuning nodig hadden.
- We hebben met armoedepartners de wenselijkheid en haalbaarheid van een gezamenlijke toegang in inkomenstoets onderzocht. We concludeerden dat het gaat om een professionele intake, waar de inwoner zich ook meldt. Daarvoor hebben we een interactieve routekaart ontwikkeld die hierbij helpt. De routekaart verkeert nu in een testfase.
- De implementatie van de Samenwerkwijze is voortgezet.
- Op basis van de meldingen vanuit ons systeem voor vroegsignalering voerden wij actief gesprekken met inwoners die betalingsachterstanden op de eerste levensbehoefte (huur, energie, water of zorgpremie) hebben.
- Wij zijn aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute: inwoners met betalingsachterstanden of 'rood staan' bij aangesloten banken, zorgverzekeraars, energiemaatschappijen krijgen een signaal om hulp te zoeken. Dit gebeurt door hen te wijzen op de website geldfit.nl. Inwoners kunnen hier anoniem een test doen en worden doorverwezen naar de juiste lokale ondersteuning.
- We nemen deel in het 'Schuldenknooppunt' en hebben zo vaste afspraken met grote schuldeisers over de automatische goedkeuring van een betalingsvoorstel. De doorlooptijd van minnelijke schuldregeling wordt daarmee verkort.
- Conform de aangenomen motie Schuldenrust voor inwoners volgen we de ontwikkelingen rond de landelijke pauzeknop schuldhulpverlening en hebben de invoering daarvan voorbereid.
- Wij ontwikkelen schuldhulpverlening voor ondernemers. Deze nieuwe wettelijke taak vraagt specifieke kennis, die we nog aan het opbouwen zijn. We werken samen met OverRood en gaan in 2023 samenwerken Geldfit Zakelijk.
- Het convenant dat wij eind 2021 met bewindvoerders in Oss en regio hebben gesloten hebben we in een evaluatief gesprek besproken. Daar hebben we besloten om het convenant voort te zetten en uit te breiden met meer bewindvoerders.
- We hebben schuldsanering geïmplementeerd voor inwoners met minimale afloscapaciteit en evalueren de opbrengst daarvan in 2023.
- We hebben de pilot AJOSS voor jongeren met schulden verlengd en evalueren de werkwijze en opbrengsten in 2023.

- Op het KWIC (voorheen ROC De Leijgraaf) loopt een 3-jarige pilot met een financieel spreekuur voor jongeren. Eind 2023 evalueren we deze pilot en nemen we een besluit over een eventuele verlenging en de bijbehorende financiën.
- Er is een eerste oriëntatie gemaakt op de invoering van de app Kwikstart voor jongeren. Deze app voorziet jongeren van relevante informatie op allerlei gebieden en is ondersteunend op de weg naar zelfredzaamheid.

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent*
- *Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2022 realiseerden we diverse activiteiten en ontwikkelden we met onze samenwerkingspartners nieuwe projecten zoals De Bibliotheek op School voor leesstimulering en gelijkere kansen en zijn we gaan samenwerken met de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van OCW.

Werken aan inclusief onderwijs, inclusieve samenleving en gelijke kansen is een kwestie van lange adem en is complex. Daarbij waren er in 2022 verschillende onvoorziene ontwikkelingen waar we op in moesten spelen zoals de instroom van ontheemden (Oekraïners, nieuwkomers) en de gevolgen van stijgende energieprijzen. Zo hebben het basis-, voortgezet- en mbo onderwijs de capaciteit moeten opschalen om onderwijs aan nieuwkomers te kunnen bieden. Tevens voerden we met het basisonderwijs een actie uit om te voorkomen dat kinderen zonder ontbijt naar school gaan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten de (succesvolle) aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht BNO voort om te blijven behoren tot laagste percentages van Nederland.
- We ondersteunden vanuit het RBL-BNO actief de bredere doelgroep kwetsbare 16-23 jarigen door ze terug te begeleiden naar school. De aanpak is onderdeel van de regionale Jongerenaanpak als onderdeel van Noordoost Brabant Werkt. We hebben al deze jongeren in beeld.
- In samenspraak met onderwijs en opvang ontwikkelen we projecten en activiteiten gericht op de gevolgen van de COVID-19 periode zoals die in de loop der tijd duidelijk worden (Nationaal Programma Onderwijs (NPO)). Eind 2022 is besloten om op alle scholen en opvanglocaties de "Bibliotheek op school en opvang" in te richten waarmee we de leesplezier en de taalontwikkeling van kinderen optimaal willen ondersteunen.
- Het Onderwijsachterstandenbeleid is geactualiseerd naar de Osse Sporen naar kansen. In deze sporen zetten we in op taalontwikkeling, een passende ondersteuning in passend onderwijs en op kansengelijkheid. In een werksessie met betrokken sectoren (opvang, onderwijs, GGD en Ons Welzijn) zijn plannen voor invulling van de sporen geconcretiseerd.
- We hebben opnieuw het project huiskamerklas op het TBL gefinancierd waarin extra wordt ingezet op het voorkomen van schooluitval in combinatie mentale gezondheid.
- We implementeren de aanpak Passende opvang van kwetsbare kinderen. Kinderopvang werkt hierin samen met CJG, GGD en jeugdhulpaanbieders om bij zorgsignalen tijdig ondersteuning te kunnen bieden. In de opvang functioneert het Expertiseteam naar tevredenheid bij zorgvragen rond peuters. Samen met de opvang oriënteert de gemeente zich op dit moment op versterking van de kennis bij pedagogisch medewerkers rond peuters met complex gedrag.
- We intensiveren de samenwerking met ouders rond NT2 en VVE (Voor- en Vroegschoolse educatie): kinderopvang, scholen en de gemeente werken hiervoor samen met de lokale actiegroep Global Goals. In 2022 is aandacht besteed aan meertalig voorlezen. Samen met Global Goals zijn filmpjes gemaakt en folders in verschillende talen. Deze zijn in de bibliotheek gepresenteerd.

- Voor instromende niet-Nederlandstalige kinderen in de basisschoolleeftijd, ook kinderen van arbeidsmigranten, continueerden we de aanpak met aparte taalklassen en vliegende brigades voor taalondersteuning. In 2022 is het aantal taalklassen vergroot door de toenemende vraag van vluchtelingenkinderen (w.o. Oekraïners). Deze uitbreiding is in samenwerking met de scholen gelukt ondanks de personele tekorten in dit veld. Ook het voortgezet onderwijs en mbo hebben de capaciteit moeten opschalen voor de Internationale Schakelklassen (ISK). Tevens zijn vanwege tekort aan NT2-docenten andere samenwerkingsoplossingen gezocht. Zo hebben we cultuur- en theaterdocenten kunnen koppelen aan het mbo-ISK.
- Rondom de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp wordt gewerkt aan een nauwe samenwerking met de samenwerkingsverbanden PO en VO voor onze regio en de gemeente Maashorst, Bernheze en Meijerijstad. Er is een gezamenlijke ontwikkelagenda opgesteld waarin dyslexie, onderwijs-zorgarrangementen en thuiszitters speerpunten zijn.
- We zijn aangesloten bij de experimentenregeling vanuit het ministerie van OCW samen met SO de Sterrenkijker locatie Oss, SO de Vlinder in Reek en met de gemeente Maashorst. Hierbij onderzoeken we manieren om thuiszitters (5 leerlingen uit Oss) weer naar school te krijgen.
- De rol van de onderwijscontactpersoon is geëvalueerd en dit heeft geleid tot taak- en uren verheldering. De komende periode wordt onderzocht hoe de rol van de onderwijscontactpersoon nog effectiever kan worden ingevuld.
- We leveren een bijdrage aan de sociale versterking Schadewijk, waarbij wij vanuit opvang en onderwijs onder andere insteken op ondersteuning van IKC Regenboog. In september 2022 startte het naschools, verrijkend activiteiten aanbod in de Schadewijk. Het heeft de naam Kodoss (Kom, Ontdek, Doe, Schadewijk, Oss) gekregen. Het betreft laagdrempelig, vrij toegankelijk aanbod voor kinderen in de Schadewijk. Vijf dagen in de week voeren vrijwilligers en partijen zoals Avem kinderopvang, Muzelinck en het Sport Expertise Centrum dit uit.
- We voeren onze plannen voor onderwijshuisvesting uit conform het overleg met de schoolbesturen en door de gemeenteraad vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP). In 2022 hebben we hierover een BOT (Benen op Tafel) sessie met de Raad gehad en gezamenlijk met de schoolbesturen hebben we het IHP geactualiseerd. Jaarlijks hebben we accountoverleggen met de schoolbesturen.
- Samen met het schoolbestuur SAAM werken we aan vervangende nieuwbouwplannen voor de basisscholen De Korenaer/J.F. Kennedy (KC De Aventurijn) en de Nicolaasschool (KC Nicolaas). De investeringskredieten zijn vastgesteld door de Raad in januari 2022 en in december 2022 heeft het college extra krediet verstrekt voor KC De Aventurijn. Volgens planning worden deze voorzieningen in de tweede helft van 2023 opgeleverd.
- Samen met het schoolbestuur Optimus werkten we aan een vervangend nieuwbouwplan voor de scholen in Megen/Macharen/Haren.
- Samen met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs en het Samenwerkingsverband PO6 werkten wij aan de realisatie van een integrale voorziening voor het speciaal onderwijs (2 scholen onder 1 dak). Het voorbereidingskrediet is opgesteld; hierover besluit de gemeenteraad in maart 2023.
- Samen met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs werkten wij aan de realisatie van een integrale voorziening voor het voortgezet speciaal onderwijs (2 scholen onder 1 dak). Het voorbereidingskrediet is opgesteld; hierover besluit de gemeenteraad in het voorjaar van 2023.
- Samen met het schoolbestuur Optimus onderzochten wij de mogelijkheden voor een vervangend renovatie/nieuwbouwplan voor het speciaal basisonderwijs Het Baken.
- Samen met de schoolbesturen SAAM en Filios werkten wij aan een plan voor vervangende huisvesting van de scholen IKC De Regenboog, De Teugelaar en De Nieuwe Link die in de te herstructureren Schadewijk liggen.
- Samen met de schoolbesturen SAAM en Filios zetten wij in op een haalbaarheidsonderzoek voor een vervangend nieuwbouwplan voor De Lockaert en De Polderhof.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt.

Wij stimuleren inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.

Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Vsvverkenner.nl	2,11%	1,84%	1,88%		<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor (vanaf 2021)	97%	97%	92%	110%	100%
Gebruik voorzieningen armoedebeleid	WISZ	86,4%	84,3%	82,2%	88,7%	85%
Gebruik huishoudens 120%		81,6%	78,3%	73,9%	83,7%	
Gebruik huishoudens p-wet		91,1%	90,2%	90,4%	93,7%	
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-3,4%	5%	-3,1%	-1%	-1%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	2,3	2,1	2021
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	16	21	2021
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	1,9%	1,8%	2021
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2021
Personen > 18 jaar met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	307	371	2021
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2021
Personen 15-74 jaar met lopend re-integratietraject per 1000 inwoners	13,1	12,3	2022
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	70,6%	70,6%	2021
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	69,1%	74,9%	2022

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	6.466	6.614	6.271	-343	V
	Baten	-3.600	-3.775	-3.835	-60	V
	Saldo	2.866	2.839	2.436	-403	V
Onderwijshuisvesting	Lasten	4.939	6.038	6.393	355	N
	Baten	-169	-169	-1.057	-888	V
	Saldo	4.770	5.869	5.336	-533	V
Begeleide participatie	Lasten	17.098	17.639	17.612	-28	V
	Baten	0	0	-24	-24	V
	Saldo	17.098	17.639	17.588	-52	V
Arbeidsparticipatie	Lasten	5.357	6.813	5.702	-1.111	V
	Baten	0	-1.051	-673	377	N
	Saldo	5.357	5.763	5.029	-734	V
Minimabeleid	Lasten	2.340	2.350	2.133	-217	V
	Baten	0	0	-2	-2	V
	Saldo	2.340	2.350	2.131	-219	V
Inkomensregelingen	Lasten	34.260	42.571	41.393	-1.178	V
	Baten	-26.763	-27.578	-27.806	-228	V
	Saldo	7.498	14.993	13.587	-1.406	V
Schuldhelpverlening	Lasten	1.187	1.275	1.181	-93	V
	Baten	-16	-16	-27	-11	V
	Saldo	1.171	1.259	1.155	-104	V
Totaal programma	Lasten	71.647	83.301	80.685	-2.616	V
	Baten	-30.547	-32.589	-33.424	-835	V
	Saldo	41.100	50.712	47.261	-3.450	V
Stortingen reserves		0	0	108	108	N
Ottrekkingen reserves		-194	-2.766	-1.441	1.325	N
Totaal mutaties reserves		-194	-2.766	-1.333	1.434	N
Resultaat		40.906	47.946	45.929	-2.017	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

We hebben lagere kosten van € 343.000 en hogere opbrengsten van € 60.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,4 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- lagere kosten peuteropvang: € 210.000. We zien structurele lagere kosten voor peuteropvang doordat er minder gebruik van wordt gemaakt door landelijk beleid ten aanzien van toeslagen die via het rijk lopen.
- Lagere kosten personele inzet lokaal onderwijsbeleid: € 110.000 (zie ook onderstaande toelichting over het nationaal programma onderwijs (NPO)).
- Diverse kleinere voordelen op het gebied van regionaal bureau leerplicht en onderwijsachterstandenbeleid.

De kosten en opbrengsten voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn beide lager dan begroot (circa 0,6 miljoen). De NPO gelden zijn extra rijksmiddelen om opgelopen leerachterstanden in verband met COVID-19 weg te werken. De regeling is met 2 jaar verlengd waardoor de middelen t/m 2025 kunnen worden ingezet. De niet bestede gelden kunnen we doorschuiven naar 2023/2024/2025. De gemeente is met opvang en onderwijs organisaties in gesprek om voor de komende jaren nadere doelen en bestedingen te bepalen.

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) zijn de kosten en opbrengsten ongeveer € 600.000 hoger dan verwacht. We hebben hiervoor een hogere rijksbijdrage ontvangen. Het restant budget van circa € 1,8 miljoen over de afgelopen jaren is "gereserveerd". Van dit bedrag blijft circa € 1.6 miljoen de komende jaren beschikbaar voor OAB (50% van subsidiebedrag 2022).

Onderwijshuisvesting

We zien hogere kosten van € 355.000 en hogere opbrengsten van € 0,9 miljoen. Dit geeft per saldo een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere kosten tijdelijke huisvesting JFK school/de Korenaar: € 0,4 miljoen. We hadden rekening gehouden met een jaar aan kosten ter hoogte van € 565.000, terwijl die pas later in het jaar startten. Dit geld zouden we onttrekken uit reserves. Dit hebben we nu niet gedaan.
- Er is een ruime overschrijding in de kosten ontstaan door een brandschade bij de JFK school (€ 640.000). Deze kosten worden gecompenseerd door hogere inkomsten door een uitkering van de verzekering.
- Binnen verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed hebben we een voordeel van € 40.000.
- De realisatie van het niet-planmatig onderhoud is lager (voordeel van € 156.000), omdat we uitgaven dat de afwerking van het dossier Fonkeling zuiderlicht (horizonscholen) in 2022 zou plaatsvinden. Dit wordt 2023. Dit bedrag is daarom ook niet onttrokken uit de reserve IVB.
- We hebben een nadeel van € 96.000 omdat we de boekwaarde van het Hooghuis Ravenstein nog niet is ingebracht in de (toekomstige) grondexploitatie. In de begroting was al rekening gehouden met lagere investeringslasten, maar omdat de boekwaarde nog niet is overgebracht is er nog geen voordeel.

Arbeidsparticipatie

We hebben € 1,1 miljoen aan lagere kosten en € 377.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 0,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door:

- lagere kosten leefgeld Oekraïense vluchtelingen: € 0,4 miljoen. We hebben dit bedrag daardoor ook minder onttrokken uit de reserve Vluchtelingen.
- lagere kosten en lagere opbrengsten specifieke uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen: € 0,4 miljoen. Hiervoor geldt een reserveringsregeling. Dat houdt in dat we de niet-bestede rijksmiddelen mogen meenemen naar het volgende kalenderjaar.
- Lagere kosten van € 0,2 miljoen omdat we in de septembercircularis 2022 deze gelden hebben ontvangen voor maatschappelijk begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Het betreft een afrekening, waarvoor de kosten in het verleden zijn gemaakt.
- Lagere kosten participatiebudget: € 99.000. Dit is 3,5% van het budget (van € 2,8 miljoen). In 2022 is het bijstandbestand verder gedaald door lagere instroom en succesvolle bemiddeling. Door het dalende bestand zijn er iets minder re-integratie middelen ingekocht.

Minimabeleid

We hebben lagere kosten van € 217.000. We hebben in 2022 € 129.000 minder kosten gemaakt dan begroot voor ons minimabeleid. Meedoen is belangrijk. In 2022 hebben we veel mensen bereikt. De uitgaven voor schoolkosten en sociale en culturele activiteiten zijn gestegen ten opzichte van 2021, maar minder hard dan we na COVID-19 hadden verwacht. Vanaf 2023 verwachten we dat de kosten voor minimabeleid gaan stijgen als gevolg van de gestegen prijzen en vanwege de energiecrisis.

Daarnaast hebben we lagere kosten van € 81.000 als gevolg van minder aanvragen voor subsidies en minder uitgaven aan nieuwe projecten omdat we aan de vooravond staan van nieuw beleid. Daarnaast hebben we in 2022 veel ingezet op incidentele acties zoals energie- en studietoelage en wijzigingen in de Participatiewet waarvoor extra middelen ontvangen zijn vanuit het Rijk. In het hoofdstuk Resultaatbestemmingen stellen we voor om het restant bedrag over te hevelen naar 2023.

Inkomensregelingen

We hebben een voordeel van € 1,4 miljoen bij inkomensregelingen. Dit bestaat uit € 1,2 miljoen aan lagere kosten en € 0,2 miljoen aan hogere opbrengsten. Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door:

- Lagere kosten bijstandsuitkeringen: € 880.000. In de afgelopen programmabegroting zagen we al dat we in 2022 BUIG budget zouden overhouden als gevolg van een hogere daling van het bijstandsbestand dan geprognosticeerd. We hadden hiervoor een positief risico gemeld van € 562.500 (75% kans op een voordeel tussen € 500.000 - € 1.000.000). Het eindresultaat op de BUIG komt uit op een overschot van € 880.000. Dit is 3,3% van het BUIG budget (van € 27 miljoen). Belangrijke redenen hiervan zijn:
 - o het bijstandsbestand harder is gedaald dan begroot en het gemiddeld uitkeringsbedrag in werkelijkheid lager is dan begroot. Hierdoor houden we budget (€ 637.000) over.
 - o we financiële ruimte in de begroting hadden (het definitieve BUIG budget was € 725.000 hoger dan de begrote lasten).
 - o we meer kosten hebben gemaakt aan loonkostensubsidie dan begroot (€ 241.000).
 - o we kosten voor verhoging van de voorziening dubieuze debiteuren hebben gemaakt die niet begroot waren (€ 335.000).
- Lagere kosten bijzondere bijstand: € 0,4 miljoen doordat we in 2022 minder hebben uitgegeven aan de eenmalige energietoeslag. De toekenning van de toeslag 2022 loopt door tot februari 2023. In 2023 betalen we dus nog energietoeslag over 2022 uit. Het geld wat we niet hebben uitgegeven in 2022 onttrekken we in 2022 ook niet uit de reserve Participatiebevordering. Deze onttrekking schuift ook door naar 2023.
- Hogere inkomsten door de TOZO regeling van € 72.000. In de jaarrekening van 2020 en 2021 hebben we een inschatting gemaakt van de nog terug te betalen TOZO middelen aan het Rijk. In 2022 hebben we de eindafrekening ontvangen van TOZO 2020 en een voorlopige afrekening van TOZO 2021. Hieruit bleek dat we minder terug hoefden te betalen dan we hadden ingeschat. Dit veroorzaakt het positieve resultaat in 2022.

Storting reserves

Er is € 108.000 gestort vanuit de reserve onderwijshuisvesting in de reserve IVB. Conform raadsbesluit zou de saldo van de reserve onderwijshuisvesting ingezet worden voor de tijdelijke huisvesting van JFK/ Korenaer school. Totale kosten voor 2022 zijn begroot op € 565.000, die we betalen uit de reserve onderwijshuisvesting (€ 272.000) en de reserve IVB (293.000). De werkelijke kosten bedroegen in 202 € 164.000. Dit bedrag is uit de reserve onderwijshuisvesting gehaald. Het restant van de reserve onderwijshuisvesting is gestort in de reserve IVB, zodat volgend jaar de tijdelijke huisvestingskosten volledig uit de reserve betaald kunnen worden.

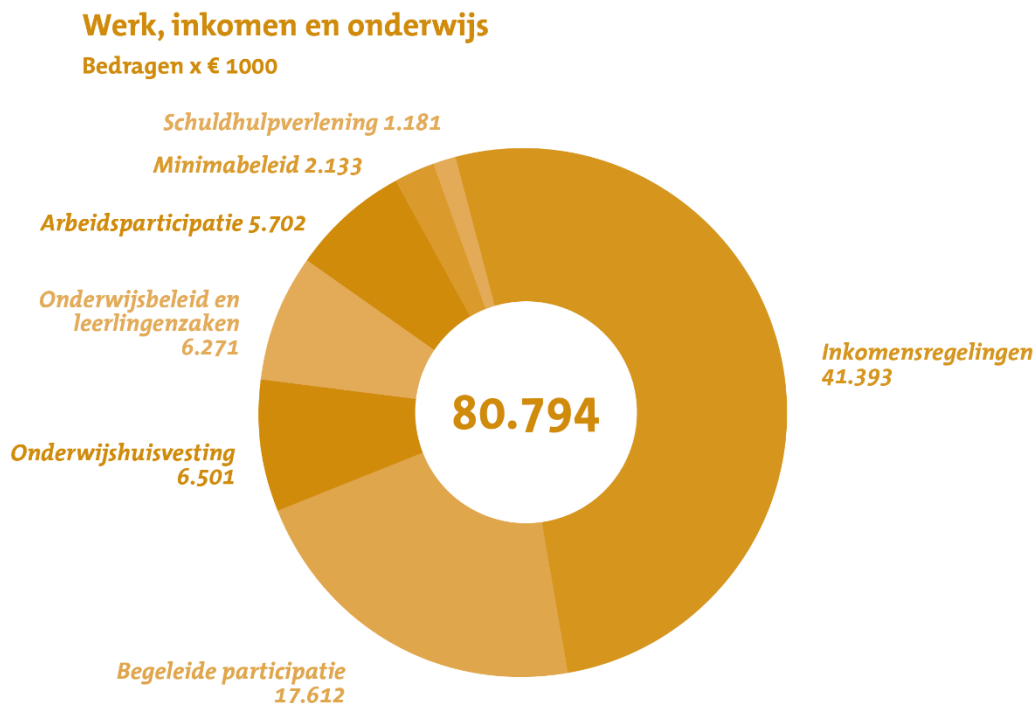
Onttrekkingen reserves

We hebben in totaal € 1,3 miljoen minder onttrokken aan verschillende reserves. Het gaat om de volgende afwijkingen.

- We hebben € 0,4 miljoen minder onttrokken aan de reserve IVB voor de tijdelijke huisvesting JFK / Korenaer school
- We hebben € 157.000 minder onttrokken aan de reserve IVB door latere uitvoering van het dossier Fonkeling zuiderlicht (horizonscholen)
- We hebben € 0,4 miljoen minder onttrokken uit de reserve Vluchtelingen, omdat we minder kosten aan leefgeldten voor Oekraïense vluchtelingen hebben gemaakt dan begroot. Zie hiervoor ook de toelichting bij Arbeidsparticipatie.
- Voor de energietoeslag schuift afgerond € 400.000 aan kosten door van 2022 naar 2023. Hierdoor hebben we ook minder uit de reserve Participatiebevordering onttrokken. Deze onttrekking schuift ook door naar 2023.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Arbeidsparticipatie	55	56	56
Minimabeleid	427	416	398
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.029	1.958	1.991
Totaal programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	2.511	2.430	2.445

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. Onderstaande visie en uitgangspunten is wat ons verbindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een *sterke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap*).

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consultants, en aan onze digitaliseringsagenda.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

We willen onze inwoners op een positieve manier ondersteunen in het leven door te zorgen voor onze cultuur, de sport, de culturele- en sportieve infrastructuur, aandacht voor positieve gezondheid, een gezonde leefstijl en ontmoeting in onze wijk- en dorpshuizen. We hebben en onderhouden goede en goed toegankelijke voorzieningen voor iedereen. Voorzieningen die goed aansluiten op wat inwoners kunnen en willen. En die gedragen worden door inwoners en de vele gemeenschappen in Oss.

Ontwikkelingen die de infrastructuur versterken zijn de bouw van een nieuw Golfbad, de realisatie van Het Warenhuis, de plannen voor theater De Lievekamp en Muzelinck en de bouw, renovatie en/of verduurzaming van diverse dorp- en wijkhuizen en sportaccommodaties.

De afgelopen twee jaren waarin COVID-19 een belemmerende rol heeft gespeeld, is het goed gelukt om onze professionele- en vrijwilligersorganisaties breed te ondersteunen met compensatiemaatregelen. De belemmeringen voor sport, cultuur en ontmoeten zijn echter nog niet weg. De grootste uitdaging is daarom om het voorzieningenniveau op peil en aantrekkelijk te houden. We hebben verschillende beleidsvisies op basis waarvan we dat borgen: Cultuur Verbindt OnSS, het beleidskader Vitale Sportverenigingen, het Osse sport- en preventie akkoord en Thuis in de Buurt. De komende jaren gaan we specifiek beleid ontwikkelen voor een gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving. We doen dat in een brede samenhang van beleid in het sociaal domein. We zetten in op positieve gezondheid, het verkleinen van gezondheidsverschillen en een gezonde leefstijl.

We willen onze inwoners meer regie geven op wat er in hun leefomgeving wordt aangepakt. We continueren en intensiveren de komende jaren –samen met het programma Zorg & Welzijn- de gebiedsgerichte benadering.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden*
- *De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden*
- *De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik*
- *Vrijwilligersorganisaties worden adequaat ondersteund door de gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het eerste kwartaal hadden de gemeenschapshuizen nog te maken met de beperkingen vanuit de COVID-19 maatregelen. Daarna gingen alle gemeenschapshuizen aan de slag met de vragen: wat zijn de behoeften van onze wijk of ons dorp aan gemeenschapsactiviteiten, hoe geven wij daar invulling aan, is er voldoende plek en zijn er voldoende activiteiten voor kwetsbare inwoners (laagdrempelig ontmoeten)? Er kwam een subsidieregeling vanuit de gemeente beschikbaar om -waar nodig- een extra financiële impuls te geven aan het laagdrempelig ontmoeten. In een aantal gevallen sluiten gemeenschapshuizen in hun programmering nadrukkelijker aan bij de wijkfoto/-agenda. Er is een driehoek ingericht vanuit maatschappelijk vastgoed, beleid en ONS welzijn om de gemeenschapshuizen op maat te ondersteunen in de omslag naar een vraaggerichte programmering, met voldoende ruimte voor laagdrempelig ontmoeten.

We hebben in 2022 gewerkt aan een aantal trajecten voor verbouw of nieuwbouw van gemeenschapshuizen. Met het nieuwe college is er ook gekozen om gezonde leefstijl, positieve gezondheid en bewegen en sport te versterken door deze onderwerpen meer met elkaar te verbinden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een integrale begeleiding ingericht voor de transitie van wijk- en dorpshuizen vanuit de gemeente in samenwerking met ONS welzijn. Daarbij hebben we aansluiting met de WMO, proeftuin Ruwaard, sociale agenda en professionele samenwerkingspartners zorg- en welzijn. We organiseren minstens vier keer per jaar domeinbijeenkomsten, waarbij we Versterken Laagdrempelig Ontmoeten op allerlei manieren bespreken met de wijk- en buurthuizen. Hierbij doen ze kennis van elkaar op, ze wisselen ervaringen uit leren van elkaar.
- In nagenoeg alle wijk- en dorpshuizen zijn inmiddels initiatieven opgestart voor laagdrempelig ontmoeten. Vijf wijk- en dorpshuizen hebben een plan ingediend voor opstartsubsidie.
- We hebben het gezamenlijke loket voor advies en informatie gerealiseerd vanuit de gemeente (maatschappelijk vastgoed en beleid) en vanuit ONS welzijn. We hebben een website ontwikkeld voor de gemeenschapshuizen voor informatie en advies.
- Cafetariamodel voor training en advies op maat: In 2022 boden we aan alle gemeenschapshuizen een training aan over "gastvrijheid". De meeste huizen namen hieraan deel.
- In het kader van de ontwikkeling van de tool voor het monitoren van de maatschappelijke meerwaarde van wijk- en dorpshuizen willen we gaan werken met het Kwaliteitskompas van Movisie. We hebben hiervoor een werkgroep opgericht met de wijk- en dorpshuizen en samen met hen de ambities geformuleerd. Ook hebben we een relatie met de activiteitenprogramma's gelegd en hoe we deze kunnen meten. In een bijeenkomst met alle dorps- en wijkhuizen hebben we kennis en ervaring hierover uitgewisseld. Het Kwaliteitskompas leggen we nog voor aan de raad.
- Ontwikkelen exploitatiemodellen wijk- en dorpshuizen: Zes wijk- en dorpshuizen hebben deelgenomen met een traject breed ontmoeten; wat betekent Thuis in de Buurt voor de programmering van het gemeenschapshuis? Dat heeft geresulteerd in activiteitenprogramma's, bedrijfsplannen en exploitatieoverzicht.

- Projecten voor verbouw en/of nieuwbouw:
 - o Oss Zuid: keuze ontmoeten, scouting Titus Brandsma en voetbalclub Cito: Huur door gemeente van Zuidergebouw is per 31-12-2022 beëindigd. Programma van wensen van bewoners en organisaties voor ontmoeten in Oss Zuid is opgesteld. De voorkeur voor locatie aan Germanenweg voor nieuwbouw door scouting Titus Brandsma is in beeld. We hebben een verkenning uitgevoerd naar mogelijke locatie voor ontmoeten in zuidelijk deel van de wijk Oss zuid en integratie buurt/welzijn en sport in één accommodatie.
 - o Sportzaal Ussenstelt: We startten een haalbaarheidsonderzoek naar geclusterde nieuwbouw scholen Lockaert en Polderhof en sportzaal Ussenstelt. In overleg met betrokken partijen werken we vanuit verschillende scenario's toe naar een voorkeursscenario. Planning raadsbesluit Q2 2023.
 - o De Hille Oss Noordwest: In 2022 hebben we vanuit de haalbaarheidsstudie gewerkt aan een voorontwerp samen met een brede werkgroep. Daarin namen deel het bestuur van de MFA, de wijkraad en BrabantZorg. Op basis van het voorontwerp zijn de bouwkundige kosten geraamd. Hierover is in oktober een Raadsinformatiebrief aan de raad gestuurd die op 8 december 2022 in de opiniecommissie is besproken.
 - o 't Slotje in Herpen: In 2022 startten we met de vernieuwbouw en verduurzaming van 't Slotje. In december 2022 heeft de gemeenteraad hierover een Raadinformatiebrief ontvangen.
 - o Vidi Reo Ravenstein: In 2022 zijn de bouwkosten geraamd van het schetsontwerp dat met een brede werkgroep van gebruikers van Vidi Reo, dorpsraad, Vestingwerken en Heemkundekring en inwoners is vastgesteld. Daarnaast zijn de kosten geraamd van de investeringen in de openbare ruimte. Hierover is in oktober een Raadsinformatiebrief gestuurd naar de gemeenteraad. Bij de programmabegroting 2023 is een motie aangenomen om het project Vidi Reo op het Hoornwerk verder te realiseren tot investeringsbesluiten. De ambtelijke organisatie is hiermee in het laatste kwartaal van 2022 gestart.
 - o Neerloon-Overlangel-Keent: De werkgroep vanuit de drie dorpen heeft in 2022 gewerkt aan een investeringsplan voor sport en ontmoeten. De eerste uitwerking hiervan heeft laten zien dat de plannen niet passen binnen de beschikbare financiële kaders. We hebben hierover overleg met de werkgroep over hoe we hiermee verder kunnen.
 - o Ontmoeten in Macharen: In 2022 ondertekenden de werkgroep ontmoeten en het bestuur van de Bongerd een samenwerkingsovereenkomst over het programmeren en organiseren van activiteiten voor het dorp voor verenigingen, ontmoeten en Thuis in de Buurt. De voorkeur in Macharen gaat uit naar een nieuw gemeenschapshuis. Een nieuw gemeenschapshuis is onderdeel van een bredere gebiedsontwikkeling. Nieuwbouw past vooralsnog niet binnen de beschikbare financiële kaders. We werken aan een nieuw scenario.

2.2 Sport en gezonde leefstijl

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen door het openstellen van buitensportaccommodaties voor ongeorganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Maar ook door de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor sporten en bewegen*
- *We verbinden het gemeentelijk gezondheidsbeleid sterker aan de doelstellingen van het Osse Sportakkoord en houden daarbij de verbinding met Welzijn & Ondersteuning*
- *We gaan de (sport)verenigingen meer ondersteunen om de maatschappelijke ontwikkelingen goed het hoofd te kunnen bieden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Begin 2022 ondersteunden we de sportverenigingen nog in verband met de COVID-19 beperkingen, die toen golden. Net nadat de sportverenigingen de blik weer op de toekomst konden richten, werden ook zij geconfronteerd met de negatieve gevolgen van de inflatie in het algemeen en sterk gestegen energieprijzen in het bijzonder. Om deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk te beperken, richtten we als gemeente een crisisteam hiervoor in om de vinger aan de pols te houden en snel te handelen wanneer nodig.

In 2022 werkten we aan de uitvoering van het Sportakkoord, aan de uitvoering van een internationaal sportevenement, de versterking van de sportverenigingen en meer beschikbaarheid van plekken voor sporten en bewegen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We startten in het derde kwartaal van 2022 met de voorbereidingen voor de nieuwe beleidsnota positieve gezondheid en preventie, waar gezonde leefstijl en bewegen en sport in opgenomen worden.
- Meer sportgelegenheden in de openbare ruimte/ Urban Ox Park: In 2022 werkten we aan de concretisering van een groot beweegpark in het Sibeliuspark, het Urban Ox Park. De raad stemde onlangs in met het beschikbaar stellen van een investeringskrediet hiervoor. Ook verleenden we actieve medewerking aan het WK Wheelchair. Vooral vanuit het motief om Inclusie en inclusief sporten beter voor het voetlicht te brengen. Dit goed verlopen en bezochte evenement creëerde veel media-aandacht tot ver buiten de landsgrenzen.
- Bij VIP/Herpinia in Herpen werkten we samen aan het concept van de Open Sportclub. In de programmabegroting is een budget beschikbaar gesteld hiervoor. We hebben een notitie voorbereid waarin we nadere keuzes over beheer en programma op buitensportparken voorleggen. Deze notitie komt in het eerste kwartaal van 2023 in de raadscommissie aan de orde.
- We boden begeleidingstrajecten aan voor sportbestuurders, die met hun club aan de slag wilden om een vitale sportvereniging te worden of te blijven.
- We hebben in 2022 ook het beleid van de veilige sportclub versterkt. Een aantal clubs heeft inmiddels de training tot vertrouwenscontactpersoon gevolgd.
- We hebben in 2022 een nieuwe raamovereenkomst gesloten met de Golfbad Exploitatie B.V. Deze raamovereenkomst vormt ook de fiscaal-juridische basis voor de nieuwbouw van het zwembad. We hebben gewerkt aan een actualisering van de zwembadconfiguratie. Begin 2023 heeft de gemeenteraad hiermee ingestemd en deze vormt nu de basis voor de verdere uitwerking van het programma van eisen. In de Programmabegroting zijn extra middelen ter beschikking gesteld om de nieuwbouw mogelijk te maken.
- In het najaar van 2022 vonden in sportcentrum De Rusheuvel de ITF Wheelchair Tennis Masters plaats. Met medewerking van vele vrijwilligers en verenigingen werd een toptoernooi georganiseerd waar 's werelds beste rolstoeltenissers streden om de officiële wereldtitels.

2.3 Cultuur

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en voor iedereen toegankelijk om aan deel te nemen of om er van te genieten. We zetten in op gezamenlijke programma's van het culturele veld voor intensivering van cultuureducatie en cultuurparticipatie*
- *Onze culturele infrastructuur is breed, divers en sterk. We zetten in op het behoud van een eigentijds voorzieningenniveau*
- *Het subsidiebeleid voor de culturele sector is helder en sluit aan op de ambities in de cultuurnota. We zetten in op het afspreken van prestatie indicatoren met onze kernvoorzieningen om ontwikkelingen te kunnen monitoren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Ook in de cultuursector werden de eerste maanden van 2022 nog gedomineerd door de COVID-19 beperkende maatregelen. Daarna is de sector energiek aan de slag gegaan met het herstel van de achterstand die is opgelopen. Niet alle cultuurinstellingen zijn inmiddels weer terug op het oude niveau. Dat herstel wordt ook bemoeilijkt door de plots ingetreden energiecrisis en de hoge inflatie.

We hebben belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de culturele infrastructuur: de (ver)nieuwbouw van Lievekamp en Muzelinck zijn weer stapjes dichterbij gekomen, museum Jan Cunen heeft weer betere beheermogelijkheden en het eigendom en beheer van het gebouw De Groene Engel zijn overgedragen aan een vastgoedstichting.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Muzelinck liet ten behoeve van het nieuwe onderkomen een positioneringsonderzoek uitvoeren. Dit is opgeleverd en wordt nu vertaald naar een Programma van Eisen en de exploitatie van Muzelinck.
- Voor de (ver)nieuwbouw van het theater kochten we het Zuiderstrandtheater van de gemeente Den Haag. Dit gebouw wordt gedemonteerd en zoveel mogelijk hergebruikt voor de nieuwe huisvesting van het Osse theater. De raad stelde in de Programmabegroting 2023 een bedrag van € 1,7 miljoen structureel beschikbaar voor de herhuisvesting.
- Voor het Warenhuis ligt de verantwoordelijkheid voor het vormgeven van samenwerking, programmering en ontmoeting bij de gebruikers. In afwachting van de nieuwbouw zijn er gesprekken tussen de gebruikers in de opmaat naar overeenkomsten. In het voorjaar van 2023 zal de strategische werkgroep een presentatie geven aan de gemeenteraad over de partners in het gebouw, merkenboek en voorbeeldprogrammering.
- De gemeenteraad heeft extra middelen beschikbaar gesteld voor het aannemen van een huismeester voor het Museum Jan Cunen. 17 december 2022 is Villa Curiosa geopend. De historie van Oss is in de Villa Constance zichtbaar gemaakt in een vaste opstelling en expositie.
- We hebben in dit jaar gewerkt aan de verkoop van het gebouw aan de Kruisstraat aan de stichting Vastgoed Groene Engel, die het gaat beheren en uitbaten. In de verkoop is de onvoorwaardelijke positie van het cultuurpodium vastgelegd. De verkoopovereenkomst is begin 2023 getekend.
- Op de planning stond de evaluatie van het Cultuurfonds Amateurlust. Vanwege COVID-19 en nu de focus op de inflatie en energiecrisis maken dat het cultuurfonds Amateurlust maar mondjesmaat wordt gebruikt. Evaluatie staat op de planning voor 2023. Dat is het laatste jaar van deze regeling.

2.4 Vrijwilligers

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *Vrijwilligersorganisaties kunnen een beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente, wanneer zij moeite ondervinden in het uitoefenen van hun taken en activiteiten*
- *Vrijwilligersorganisaties worden adequaat ondersteund*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn in 2022 begonnen met het versterken van netwerken van vrijwilligersorganisaties. Dit gaan we breder inbedden in een hernieuwd vrijwilligersbeleid. In de Programmabegroting 2023-2026 zijn door de raad middelen beschikbaar gesteld om een actiever vrijwilligersbeleid te gaan voeren. In 2023 zullen we hiervoor een voorstel voorleggen aan de raad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Na het vaststellen van de Programmabegroting hebben we gewerkt aan een plan van aanpak voor een nieuw beleidskader van het vrijwilligersbeleid. Dit plan van aanpak werken we in het tweede kwartaal van 2023 uit in een voorstel voor de raad.

- We hebben netwerkbijeenkomsten georganiseerd. We hebben diverse gelijksoortige organisaties met elkaar in contact gebracht. De bedoeling hiervan was het stimuleren van het onderling contact, kunnen leren van ervaringen van anderen en samenwerking bevorderen. Dit hebben we gedaan voor carnavalsverenigingen, EHBO-organisaties en Sinterklaascomité's.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe Golfbad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud. De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe Golfbad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud. De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl	76%		74%		67%	75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl	24%		21%		17%	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl	65%		55%		52%	63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabantscan.nl			45%		46%	60%
Mensen met ernstig overgewicht (obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl			18%		18%	12%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de groottekategorie van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	48,3%	51,6%	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Voordeel/ Nadeel
Media	Lasten	2.362	2.362	2.491	129	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	2.362	2.362	2.491	129	N
Kunst en cultuur	Lasten	4.338	6.200	5.161	-1.039	V
	Baten	-10	-316	-378	-62	V
	Saldo	4.327	5.884	4.783	-1.102	V
Gezondheid	Lasten	4.058	4.030	3.810	-220	V
	Baten	-29	-29	-46	-18	V
	Saldo	4.029	4.001	3.764	-237	V
Musea	Lasten	137	139	100	-39	V
	Baten	-80	-311	-318	-7	V
	Saldo	57	-172	-218	-46	V
Overige voorzieningen	Lasten	143	167	211	45	N
	Baten	-37	-37	-64	-28	V
	Saldo	106	130	147	17	N
Sociaal-cultureel werk	Lasten	4.049	4.336	3.276	-1.060	V
	Baten	-581	-3.075	-3.408	-333	V
	Saldo	3.468	1.261	-132	-1.393	V
Sportaccommodaties	Lasten	5.271	5.629	5.969	339	N
	Baten	-1.493	-2.285	-3.010	-725	V
	Saldo	3.778	3.344	2.958	-386	V
Sportbeleid en activering	Lasten	3.057	3.446	3.354	-92	V
	Baten	-276	-574	-461	113	N
	Saldo	2.781	2.872	2.893	21	N
Totaal programma	Lasten	23.414	26.310	24.372	-1.938	V
	Baten	-2.505	-6.626	-7.686	-1.060	V
	Saldo	20.909	19.684	16.686	-2.998	V
Stortingen reserves		12	4.150	4.150	0	-
Onttrekkingen reserves		-1.357	-4.280	-2.606	1.674	N
Totaal mutaties reserves		-1.345	-130	1.543	1.674	N
Resultaat		19.564	19.553	18.229	-1.324	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Media

We hebben € 129.000 aan hogere kosten. We hebben € 133.000 aan begeleidingskosten voor het project Warenhuis. We hebben hiervoor een onttrekking gedaan aan de reserve Integraal Voorzieningenbeleid (IVB).

Kunst en cultuur

We hebben een voordeel van afgerond € 1,1 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- We hebben € 1,1 miljoen aan lagere kosten. Op 7 juli 2022 heeft de gemeenteraad besloten om een voorbereidingskrediet ter beschikking te stellen voor een gebiedsontwikkeling aan de Raadhuislaan (inclusief Zuiderstrandtheater). We hebben hierdoor ook minder onttrokken aan de algemene reserve en de reserve IVB.
- We hebben lagere kosten voor de twee cultuurfondsen, professionele en amateurkunst. Hiervan hebben we € 82.000 nog niet besteed. De aanvragen blijven achter. We stellen voor om dit bedrag over te hevelen naar 2023.
- We hebben hogere kosten en opbrengsten voor de impuls jongerencultuur. Eind november heeft het Rijk € 310.000 beschikbaar gesteld met als doel de cultuurparticipatie van jongeren te stimuleren na de COVID-19 periode. De kosten en opbrengsten zijn hierdoor € 82.000 hoger. Het gaat om bestedingen van cultuurinstellingen zoals Groene Engel, Muzelinck in het kader van jongerenactiviteiten. Het budget wat we niet besteed hebben moeten we mogelijk terugbetalen en schuiven we door naar 2023. Het Rijk onderzoekt de mogelijkheden om deze gelden ook voor 2023 beschikbaar te stellen.
- We hebben hogere kosten voor COVID-19 compensatie van de culturele instellingen (€ 165.000).
- We hebben lagere kosten voor het Urban Oxx park (€ 68.000).
- Er zijn dit jaar fors meer verzoeken monumentensubsidie aangevraagd. Dit heeft ons € 63.000 meer gekost dan verwacht.

Gezondheid

We hebben € 220.000 aan lagere kosten. Dit heeft de volgende oorzaken:

- lagere kosten project Kansrijke start: € 50.000. Dit komt door de vele wisselingen in de deelnemers (zoals verloskundigen, GGD, kraamzorg) waardoor minder activiteiten zijn uitgevoerd dan verwacht. Via de decembercirculaire van de algemene uitkering hebben we nog extra middelen voor de kansrijke start gekregen. We stellen voor om deze gelden over te hevelen naar 2023.
- Nog geen kosten voor het versterken van het aanbod voor thuiswonende met beginnende dementie: € 50.000. Via de jaarrekening 2021 was hiervoor € 50.000 over geheveld naar 2022. De voorbereidingen zijn gestart in 2022 en de uitvoering volgt in 2023. Daarom stellen we nogmaals voor om deze gelden over te hevelen naar 2023.
- Lagere kosten praktijkondersteuners (POH) GGZ: € 73.000. Dit komt doordat nog niet alle huisartsenpraktijken POH GGZ hebben. We hopen dat in 2023 alle praktijken POH GGZ zullen hebben.
- Lagere kosten door minder aanvragen voor Oss Innoveert: € 24.000.

Sociaal-cultureel werk

We hebben lagere kosten van € 1.060.000 en € 333.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 1,4 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere kosten IVB projecten (€ 0,7 miljoen): We hebben minder kosten voor IVB projecten. Hierdoor hebben we ook minder onttrokken aan de reserve IVB.
- Hogere opbrengsten van € 192.000 bij multifunctionele accommodaties. Het betreft MFC de Meteor en basisscholen Kleurenbos en Mozaiek waarvoor de gemeente energiecontracten heeft gesloten. De gebruikers moeten zelf conform huurcontract de energielasten betalen.
- Hogere opbrengsten van € 139.000 door onderhoudsbijdragen van de Filos scholengroep, Saam en Avem. Dit betreft een inhaalslag van afgelopen jaren
- Extra kosten en extra subsidie opbrengst voor verbetering van het binnenklimaat van de Komeet (€ 112.000).

- Lagere kosten subsidieregeling Thuis in de buurt (€ 96.000): We hebben een voordeel van € 96.000 door de subsidieregeling Thuis in de Buurt waar we nog niets op uitgegeven hebben. De gelden zijn beschikbaar voor gemeenschapshuizen om laagdrempelig ontmoeten en het realiseren van een huiskamer mogelijk te maken. De eerste beschikkingen aan vier gemeenschapshuizen zijn eind 2022 afgegeven. In totaal kunnen 20 gemeenschapshuizen een beroep op deze gelden doen. Vandaar dat we in het hoofdstuk Resultaatbestemming verderop in dit boekwerk voorstellen om dit budget over te hevelen naar 2023.
- Lagere kosten subsidie Iemhof (€ 66.000): Daarnaast hebben we de subsidie aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard van € 66.000 niet uitgegeven. Dit was een subsidie voor de Iemhof die na sloop vervangen is door het nieuwe wijkcentrum De Haard. Deze subsidie staat ook voor de komende jaren begroot en wordt dan mogelijk ingezet voor De Haard.

Sportaccommodaties

We hebben hogere kosten van € 339.000 en hogere opbrengsten van € 725.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 386.000. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Hogere kosten en hogere opbrengsten door de specifieke uitkering voor ijsbanen en zwembaden (SPUK IJZ) van € 436.000: We hebben een uitkering ontvangen van het Rijk voor de compensatie van het exploitatietekort dat een zwembad of een ijsbaan had geleden als gevolg van de maatregelen tegen de verspreiding van COVID-19. We hebben dit doorbetaald aan het Golfbad.
- Een hogere uitkering van het Rijk gehad (€ 160.000) als compensatie voor btw kosten bij sporthallen en zalen.
- Hogere opbrengsten van € 72.000 doordat we een uitkering hebben ontvangen in verband met brandschade bij de gymzaal Krakenburg.

Sportbeleid en activering

We hebben lagere kosten van € 92.000 en € 113.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo hebben we een beperk nadeel van € 21.000. Dit heeft met name te maken met hogere kosten en opbrengsten van het gedetacheerd personeel bij het Golfbad.

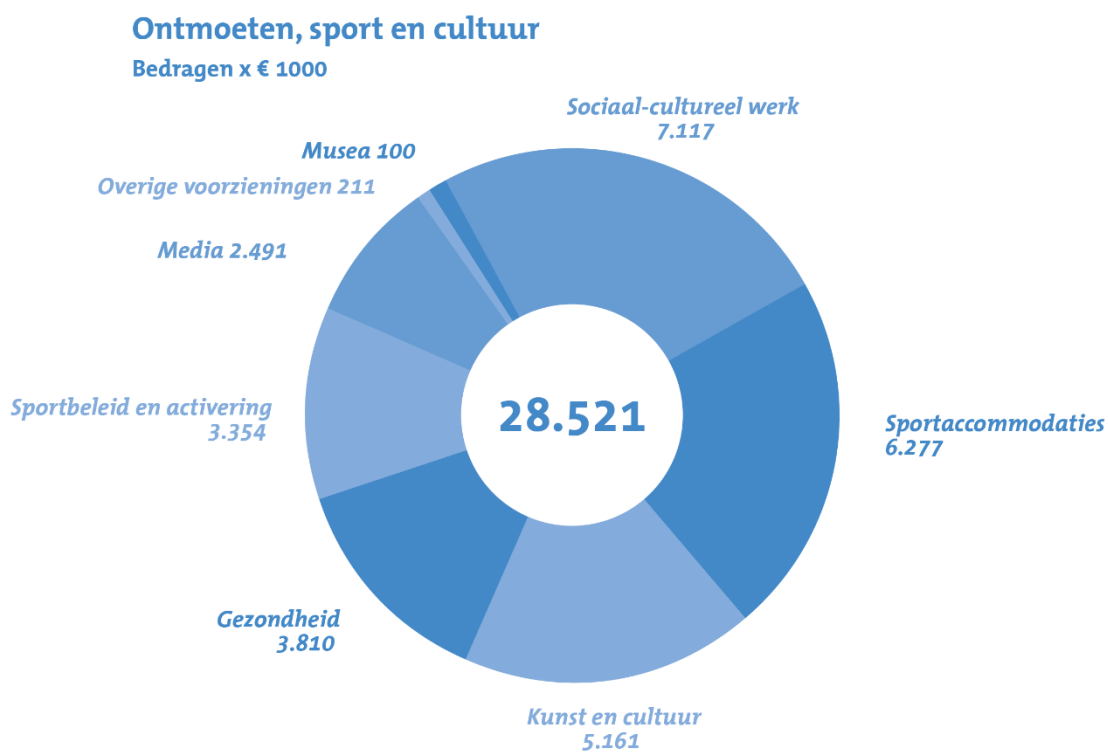
Onttrekkingen reserves

We hebben €1,7 miljoen minder onttrokken aan reserves. Dit wordt veroorzaakt door:

- We hebben in totaal € 1,1 miljoen minder onttrokken uit de algemene reserve en reserve IVB vanwege het Zuiderstrandtheater. Op 7 Juli 2022 heeft de gemeenteraad besloten een voorbereidingskrediet ter beschikking te stellen voor een gebiedsontwikkeling aan de Raadhuislaan. In totaal een krediet van € 1.173.000 waarvan € 423.000 uit IVB en € 750.000 uit de algemene reserve.
- We hebben € 0,7 miljoen minder onttrokken aan de reserve IVB doordat we minder kosten hebben gemaakt voor verschillende projecten. We hebben minder uitgegeven aan uren voor verschillende projecten (zoals ontmoeten in Macharen, Oss Zuid en Ravenstein en voorbereidingskosten voor de Lievekamp/Zuiderstrandtheater).
- We hebben € 133.000 onttrokken aan de reserve Integraal voorzieningenbeleid voor kosten voor het Warenhuis.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Gezondheid	142	146	140
Kunst en Cultuur	2.832	3.598	3.640
Media	2.300	2.355	2.355
Sociaal-cultureel werk	298	602	357
Sportbeleid en activering	2.874	1.223	1.196
Totaal programma 03. Ontmoeten, sport en cultuur	8.446	7.924	7.688

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Inleiding

Onze leefomgeving verandert ingrijpend. Een van de redenen hiervoor is dat het klimaat door menselijke activiteiten blijvend verandert. Klimaatverandering, natuurherstel en energievoorziening zijn – naast voldoende en betaalbare woningen – dan ook de grote en urgente opgaven waar we in het ruimtelijk domein voor gesteld staan. Het zijn opgaven die complex zijn in zichzelf en door hun samenhang. Vanuit de rijksoverheid komen vanuit verschillende nationale programma's middelen ter beschikking om deze opgaven aan te kunnen pakken. In Oss staan de duurzame energieopwekking en de voorbereiding op de effecten van de klimaatverandering prominent op de agenda om de toekomst duurzaam vorm te geven. Als gemeente moeten we nu keuzes maken om onze lange termijn doelstellingen te behalen: in 2050 zijn we als gemeente klimaatadaptief en energieneutraal.

2. Programma-onderdelen

2.1 Klimaat en duurzaamheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onze stad en dorpen zijn beter toegerust op het veranderende klimaat; We pakken klimaat-knelpunten snel aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *We creëren, verbinden en behouden klimaatrobuuste ecosystemen ter verbetering van de biodiversiteit*
- *We leveren een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van lucht, water en bodem*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor het bereiken van de doelstellingen hebben we in 2022 zowel gewerkt aan het opstellen van beleid en kaders als aan het voorbereiden en uitvoeren van concrete projecten. Zo is het actieplan Groen & Klimaatrobuust Oss opgesteld en met diverse partijen besproken. Dit plan zal begin 2023 ter vaststelling aan u worden voorgelegd. Ook is er voortvarend doorgewerkt aan de voorbereiding voor het dijkversterkingsproject Meanderende Maas. Het ontwerp bestemmingsplan gaat begin 2023 ter inzage. Daarnaast heeft de uitvoering van het bomenstructuurplan plaatsgevonden met de aanplant van de laatste tranche van 500 bomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een start gemaakt met het koersdocument Groen en Klimaatrobuust Oss.
- We hebben - samen met de projectorganisatie - de voorbereidingen op de planprocedure en vergunningaanvragen voor het dijkversterkingstraject Meanderende Maas ter hand genomen en als bevoegd gezag beoordeeld.
- We hebben een intentie-overeenkomst gesloten ten behoeve van de verdere voorbereiding voor het dijkversterkingstraject Cuijk-Ravenstein.
- We hebben de laatste fase van de aanplant van circa 1500 bomen in het kader van het bomenstructuurplan uitgevoerd.
- We hebben de uitwerking van het Bos van Oss samen met de initiatiefnemer en andere betrokkenen ter hand genomen om te komen tot de aanleg van 20 hectare nieuw bos.
- Samen met landschapsbeheer Oss hebben we de laatste landschapsprojecten van de zone Geffen Oss aangelegd. Hiermee is het buitengebied rond Geffen versterkt op het gebied van natuur recreatie en cultuurhistorie.
- We hebben het Integraal Beheerplan voor de Herperduin opgesteld, inclusief anti-verdrogingsmaatregelen. De definitieve versie wordt in 2023 ter besluitvorming aangeboden.
- We hebben het Water- en Rioleringsprogramma vastgesteld, waarbij ingespeeld wordt op klimaatverandering en o.a. wordt ingezet op het afkoppelen van hemelwaterafvoer.
- We hebben met de bedrijven op bedrijventerrein Moleneind, VNO-NCW en de provincie Noord-Brabant een plan van aanpak geschreven om het terrein in 2023 en verder te gaan verduurzamen, waaronder vergroenen en aandacht voor wateroverlast en hitte.

- Via een gezamenlijke subsidieregeling (As50+ partners) ondersteunen we acties van onze inwoners die hun eigen terrein voorbereiden op klimaatverandering. In 2022 hebben we voor ruim € 65.000 bijgedragen aan inwoners die een groen dak hebben aangelegd of hun regenpijp hebben afgekoppeld.
- Met de regionale watersamenwerking As50+ hebben we van de Rijksoverheid impuls gelden aangevraagd en toegekend gekregen voor het versneld aanpakken van klimaatknelpunten. Voor de gemeente Oss kwam dit neer op € 1,13 miljoen.
- We hebben onderdelen van het uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord Oss gerealiseerd.
- Het beleidskader Voormalige stortplaatsen in Oss onder de Omgevingswet is vastgesteld.
- Het Uitvoeringsprogramma 2022-2027 drinkwaterwinningen Noord-Brabant waaronder Lith is met ons tot stand gekomen en provinciaal vastgesteld.

2.2 Energietransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss reduceert CO2 emissie met 49% in 2030 in vergelijking tot 1990 (aanpassing naar boven van deze doelstelling naar 55% CO2 emissie-reductie -met daaraan gekoppeld aanpassing van RES-opgave- is aanstaande)*
- *Energietransitie: wij realiseren ons deel van het RES-bod:*
 - o *Besparing 11% in 2030 in vergelijking tot 2017*
 - o *Grootschalige opwekking: 0,93 PJ duurzame energie in 2030, restant RES opgave 0,514 PJ vergund in 2025*
 - o *Volledig energieneutraal in 2050*
- *Oss realiseert 7.500 aardgasvrije bestaande woningen in 2030 en is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050*

De komende jaren wordt de monitoring van deze doelstellingen verder uitgewerkt o.a. door het opstarten van de CO₂ prestatieladder.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van de doelstellingen van het programma Energietransitie wordt zoveel mogelijk op projectbasis/programma-onderdeel gemeten en bewaakt. De beschikbare cijfers lopen 1 tot 2 jaar achter. Voor de verschillende onderdelen levert dit het volgende resultaat op:

- **Besparing;** op grond van de meest recente meting door CE Delft uitgevoerd nam het energieverbruik tussen 2017 en 2020 met ruim 10% af; deze daling is vrijwel geheel toe te schrijven aan onderdeel mobiliteit als gevolg van COVID-19 effecten. Bij de onderdelen werken en wonen bleef het energieverbruik in deze periode gelijk dan wel nam het licht toe.
- **Grootschalige duurzame opwek;** vooral als gevolg van de groei van zonnepanelen op grote daken is de opwek tussen 2017 en 2020 substantieel toegenomen. Oss wekte in 2017 2,4% van haar energievraag lokaal op en in 2020 5,4%.
- **Warmtetransitie** (7.500 woningen); in 2022 zijn we gestart met de uitvoering van de warmte-transitie in de wijk Schadewijk en de kern Herpen. Er zijn nog niet direct woningen aardgasvrij gerealiseerd als gevolg van onze activiteiten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2022 is een groot aantal acties gerealiseerd in het kader van het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2019-2023. Het betreft o.a.:
 - o Keukentafelgesprekken
 - o Duurzaamwonen Spreekuur (Brabant Woont Slim)
 - o Energieadvies op maat (Brabant woont Slim)
 - o Voucheracties energiebespaarmiddelen
 - o Warmtewandelingen

- Energiebespaarbeurs
 - Duurzaamheidslening
 - ECO energiecoöperatie
 - **Inkoopactie hybride warmtepomp
 - ** Isolatieactie collectieve inkoopactie 2022
 - Informatieavonden
 - VvE actie (VTCB)
 - Adviserend toezicht energiebesparingsplicht bedrijven
 - Verduurzaming industrieterrein Moleneind Landweer (inclusief klimaatadaptatie)
 - Aanpak Energie-armoede (Klusbus, energiebespaarboxen)
 - Deelname aan RES
- Daarnaast hebben we de meerjarencampagne "Oss schakelt door" in 2022 versterkt doorgezet en naast "Wonen" uitgebreid met het onderdeel "Werken". In hoeverre deze activiteiten een bijdrage hebben geleverd aan de doelstelling om 11% energie te besparen in 2030 ten opzichte van 2017 is niet aan te geven. De cijfers tot en met 2020 tonen een als gevolg van de COVID-19 epidemie vertekend beeld (10% besparing als gevolg van een grote afname aan mobiliteit). Gelet op het toenemend elektriciteitsverbruik voor verwarming als gevolg van de stijgende aardgasprijzen en elektriciteitsvraag vanuit vervoer blijft naar verwachting de doelstelling van 11% netto besparing ambitieus.
 - Eind 2022 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2023-2026. In dit nieuwe programma zal naast doelgroepgericht aanpak ook sprake zijn van aansluiting bij de wijkgerichte aanpak in het kader van de warmtetransitie.
 - Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad besloten om onze voor 2030 resterende RES-energieopgave te gaan realiseren door middel van windmolens in de Geffense en Lithse polder. En dus niet (ook) door grote zonnevelden in deze polder en/of door windmolens op Stijbeemden. Daarbij gaat de gemeente zich maximaal inspannen om de afstand van de bebouwde kommen tot de windmolens zo groot mogelijk te laten zijn, met als uitgangspunt 2 kilometer. Als dat laatste niet mogelijk blijkt, gaat de gemeenteraad zich nader beraden. Dat kan ook betekenen dat gekeken wordt naar mogelijkheden voor invulling van 50 hectare zonnevelden buiten de Geffense en Lithse polder. Om een goed beeld te hebben van de werkelijke restopgave is deze opnieuw berekend per 1 januari 2022.
 - In januari 2022 heeft herijking van de resterende RES-opgave plaatsgevonden. Deze herijking heeft geleid tot een resterende opgave van 0,514 PJ. In 2022 is verder op basis van de bestuursovereenkomst die is gesloten door ministerie van EZK, provincie Noord-Brabant, gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Oss opgestart met de inrichting van een projectteam en de voorbereidingen voor de fase van Ontwerpend Onderzoek en de MER. Het participatieproces is door middel van het organiseren van een drietal bijeenkomsten in Oss verder ingevuld. De kansen en waarden die tijdens die proces zijn opgehaald worden in het Ontwerpen Onderzoek meegenomen. Eind 2022 zijn de eerste ontwerpatelieringen ingevuld en is het geselecteerde bureau opgestart met de MER-procedure.
 - Na 2 jaar wachten heeft de Raad van State begin 2022 uitspraak gedaan over windpark Elzenburg/de Geer. In 2022 is de tekortkoming in het bestemmingsplan hersteld. Vervolgens zijn door belanghebbenden nieuwe zienswijzen ingediend. We zijn in afwachting van besluiten van de Raad van State op deze zienswijzen. We verwachten een voor het project positief besluit van de Raad van State zodat alsnog zo snel mogelijk invulling kan worden gegeven aan het besluit van de gemeenteraad hierover van 27 juni 2019. Dit is van substantieel belang voor de opwekkingsopgave. Maar ook financieel, niet alleen voor de gedane voorinvestering maar ook voor de voeding van het Duurzaamheidsfonds dat is bedoeld om de energietransitie in Oss mede te financieren.
 - In 2022 is het eerste grote zonneveld aan de Munlaan vergund. Realisatie hiervan is aan de orde zodra de Raad van State een uitspraak heeft gedaan over de voorliggende zienswijzen.
 - Ook de gerealiseerde SDE+ zon-op-dak projecten van bedrijven leveren een wezenlijke bijdrage aan de energieopwekking. We gaan door met het stimuleren van bedrijven die nog geen zonnedaken hebben om daartoe over te gaan. Met de Nota Grootchalige opwekking van zonne-energie en de bijstelling op basis van evaluatie is in juni van dit jaar het kader geschetst voor nieuwe zonne-energie projecten. Primaire landbouwgrond komt niet in aanmerking, reststroken en gemengde gronden wel. We werken mee aan initiatieven voor de rioolwaterzuivering, de geluidswal in Herpen en enkele parkeerplaatsen. Enexis echter

heeft aangegeven dat de aansluitmogelijkheden van grote energieprojecten de komende jaren problematisch zijn. Deze netwerkproblematiek zal een rem zetten op nieuwe initiatieven.

- De Transitievisie Warmte is eind 2021 vastgesteld. Hiermee geven we een eerste richting aan de aanpak van het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving in onze gemeente. In 2022 hebben we een begin met de uitvoering gemaakt in de vorm van het leggen van contacten in de wijk Schadewijk en de kern Herpen en het opzetten en uitwerken van een plan van aanpak voor de realisatie van Wijkuitvoeringsplannen. Daarbij werken we intensief samen met in het bijzonder de woningcorporaties die als trekker in dit transitieproces kunnen fungeren. We zien dat de woningcorporaties deze trekkersrol oppakken en hun woningbestand zeer kritisch doorlichten op verduurzamingsopties. O.a. als gevolg van dit proces is in de Schadewijk besloten om een deel van de bestaande huurwoningen (ruim 200 woningen) niet te verduurzamen maar deze te slopen en nieuwbouw te plegen.
- We zien in het kader van deze transitie veel experimenten en innovaties ontstaan die Oss kunnen helpen om deze transitie op gang te brengen. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet.
- Met ons energiebesparingsprogramma leggen we de link met de warmtetransitie door in te steken op reductie van het gasgebruik o.a. door het stimuleren van ander gedrag, isoleren en duurzame alternatieven voor verwarming op aardgas. Daarbij zetten we erop in om beweging te creëren bij individuele eigenaren en gebruikers van gebouwen. Waarbij we aanhaken op bestaande initiatieven gericht op energiebesparing en faciliteiten bieden om stappen te zetten naar minder gasgebruik. Het bedrijfsleven nemen we daarin mee. Het Klimaatakkoord verwacht een planning voor een wijkgerichte aanpak tot 2030. We hebben gekozen voor een stapsgewijze aanpak, te beginnen in 2022 met 1 wijk en 1 kern, waarbij we voortbouwen op opgedane ervaringen. Daarmee zorgen we ook voor de flexibiliteit om tevens in te spelen op nieuwe inzichten. Vervolgens bepalen we jaarlijks of en welke wijk(en) we vervolgens aanpakken. Dat vraagt telkens ook afwegingen van financiën en capaciteit.
- Voor de verduurzaming van ons eigen vastgoed is het beleid in 2022 bijgesteld en extra middelen (€ 4.000.000) ter beschikking gesteld om de verduurzaming van eigen en maatschappelijk vastgoed te versnellen.
- Om onze doelstellingen te kunnen realiseren, was extra geld en personele capaciteit nodig. In 2022 is door het Rijk een begin gemaakt met het ter beschikking stellen van extra middelen voor uitvoering het Klimaatakkoord op lokaal niveau (bijdrage van € 536.000). Daarnaast heeft het Rijk een bijdrage toegekend om de problematiek van Energie-armoede aan te pakken in de vorm van concrete maatregelen, het budget hiervoor bedraagt € 1.700.000. Voor energiebesparing in de vorm van isolatie is een bijdrage toegekend van € 300.000 uit het Nationaal Isolatie Programma.
- De onzekerheid over de realisatie van windpark Elzenburg/de Geer betekent dat het ongewis is of en zo ja in welke mate wij nog mogen rekenen op vergoeding van de gedane voorinvestering en middelen uit het Duurzaamheidsfonds waar wij eerder vanuit zijn gegaan.
- Voor wat betreft de personele capaciteit zijn we geslaagd in het aantrekken van vier nieuwe medewerkers die grotendeels actief zijn op het terrein van de warmte-transitie. Deze medewerkers zijn in de loop van 2022 ingestroomd en zijn opgestart met de realisatie van de uitvoering van de Transitievisie Warmte in de vorm van twee WijkUitvoeringsPlannen (Schadewijk en Herpen).

2.3 Milieu en openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verminderen zo veel mogelijk het ontstaan van afval door in te zetten op afvalscheiding via het inzamelsysteem met een financiële prikkel (afval scheiden loont!) en afval geschikt te maken voor recycling en hergebruik*
- *We gaan door met onze initiatieven ons materiaalgebruik te verduurzamen. Onze initiatieven op het vlak van lage-temperatuur-asfalt (LTA) en andere duurzame materialen zetten we voort. Daarnaast zetten we via ons ontwerp in op materiaalbesparing en werken we zoveel als mogelijk volgens de circulaire levenscyclus-benadering*
- *We maken een visie op het gebruik van onze ondergrond*

- *We passen ons beheer en onderhoud aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn dichtbij de landelijke afvaldoelstellingen gekomen: 73,5% afvalscheiding en 144 kg restafval per inwoner. Het scheidingspercentage is in 2022 met 3,2 % gestegen van 70,2% naar 73,5 %. De hoeveelheid gescheiden aangeboden afval is toegenomen met 16 kg per inwoner. De totale hoeveelheid afval per inwoner is gelijk gebleven. Dit is 544 kg per inwoner per jaar (546 kg in 2021). We hebben inzet gepleegd om (zwerf)afval in de openbare ruimte tegen te gaan en op te ruimen.

In verschillende projecten hebben we invulling gegeven aan materiaalbesparing en het gebruik van duurzame materialen. Daarnaast is gestart met de evaluatie van lage temperatuur asfalt (LTA). Het gebruik van onze ondergrond, geven we een stevige plaats in het nieuwe omgevingsplan. Daarom hebben we geen aparte visie hiervoor opgesteld.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het zoveel en lang mogelijk vasthouden van hemelwater in het gebied. Daarnaast planten we bomen die beter bestand zijn tegen langdurige perioden van droogte en periodiek hoge temperaturen (hitte-eiland effect).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In aanloop naar de invoering van betalen per lediging/storting zijn we een campagne gestart, waarin we de veranderingen aankondigden en uitleg hierover gaven. Elk huishouden ontving een brief met uitleg over Afval scheiden loont en een voorbeeldberekening. De brief en voorbeeldberekening waren afgestemd op de persoonlijke situatie van de inwoner.
- Om inwoners steeds te betrekken bij het afvalbeleid, hebben we door het jaar heen diverse nieuwsberichten gepubliceerd op onze website, Oss actueel, de afvalwijzer-app en social media. We plaatsten bijpassende campagneborden op de vuilniswagens om inwoners steeds weer eraan te herinneren dat ze geld kunnen besparen door restafval minder vaak weg te gooien.
- Per 1 januari 2022 is een pilot gestart waarmee wordt onderzocht of het overslaan van een inzamelronde van het restafval haalbaar is. Deze pilot evalueren we begin 2023.
- Voor het scheiden van GFE-afval (groente-, fruit- en etensresten) bij hoogbouw zijn we een pilot gestart op drie proeflocaties. Deelnemers kregen een startpakket met tips over GFE-afval scheiden. Ook stuurden we tijdens de proef een nieuwsbrief met tips en inspiratie. De pilot loopt door in 2023.
- Bij sommige hoogbouwlocaties gaven we extra informatie over vervanging van de bovengrondse verzamelcontainer door een ondergrondse container met toegangspas.
- We hebben de Afvalstoffenverordening aangepast en in lijn gebracht met de nieuwe afvalaanpak.
- We hebben ingezet op extra controle en handhaving bij een aantal hotspotlocaties waar regelmatig bijplaatsingen/afvaldumpingen plaatsvinden.
- Vooruitlopend op de lediging van de ondergrondse containers wordt het verkeerd aangeboden afval naast de ondergrondse containers apart opgehaald. Hiervoor rijden dagelijks twee wagens rond.
- Zwerfafval (met name in het centrum) is een groeiend probleem. Om dit aan te pakken zijn in 2022 (als pilot) extra afvalbakken in het centrum geplaatst, is extra toezicht uitgevoerd en is het vaker ledigen van afvalbakken in het centrum (in het weekend en op zon- en feestdagen) ingevoerd. De pilot wordt tot en met 1 oktober 2023 doorgezet en daarna geëvalueerd. Naast vrijwilligers heeft de speciale kinderclub Mikmakkers zich ingezet om zwerfafval op te ruimen.
- In 2022 is besloten om een grondstoffencentrale op het Duurzaamheidsplein Oss te realiseren. Hiermee bereiken we betere sortering op kwaliteit en opslag van kwalitatief goede grondstoffen en verhogen we de hoeveelheid grondstoffen die hergebruikt kunnen worden in nieuwe producten. De bouw van de grondstoffencentrale vindt plaats in 2023.
- We voeren samen met de gemeenten 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Helmond en Meierijstad en de provincie Noord-Brabant een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van het nascheiden van restafval in de regio.

- De genomen maatregelen voor groot onderhoud, herinrichting en vervanging uit het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) zijn verantwoord via de IUPvoortgangsrapportage.
- De pilot belevingsbestek voor het onderhoud Berghem is in overleg met de aannemer gestopt aangezien deze niet kon voldoen aan de gestelde eisen.
- Ondanks alle inspanningen halen we het kwaliteitsprofiel 'goed' voor centrum nog niet. Eind 2022 is een analyse gemaakt op welke onderdelen de kwaliteit niet wordt behaald. In 2023 gaan we samen met de aannemer meer sturen op deze onderdelen.
- In 2022 hebben we 321 initiatieven van bewoners gestimuleerd en ondersteund om mee te doen bij verbetering van inrichting en beheer van de openbare ruimte in de eigen omgeving.
- Er is extra capaciteit geworven voor strategisch beheer van de openbare ruimte.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	*	77,5%	*	70.2%	*	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis		Basis Basis	Centra Goed Overig Sober
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%		100%	100%

* Landelijke Veiligheidsmonitor vanaf 2017 tweejaarlijks

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000. Voor hernieuwbare elektriciteit gebruiken we de gemiddelde waarde van geheel Nederland omdat gemiddelde gemeente naar grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners ontbreekt.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	175 kg	167 kg	2020
Hernieuwbare elektriciteit	12,3%	26,8%	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Projecten openbare ruimte	Lasten	417	607	377	-231	V
	Baten	0	0	0	0	N
	Saldo	417	607	377	-231	V
Hondenwacht	Lasten	335	362	369	7	N
	Baten	-535	-535	-578	-43	V
	Saldo	-200	-173	-209	-36	V
Openbaar groen	Lasten	7.645	8.096	8.281	185	N
	Baten	-85	-187	-263	-77	V
	Saldo	7.561	7.909	8.017	108	N
Afvalverwijdering particulieren	Lasten	13.214	13.538	14.310	772	N
	Baten	-15.918	-15.815	-15.831	-16	V
	Saldo	-2.704	-2.277	-1.521	756	N
Afvalverwijdering bedrijven	Lasten	600	637	548	-88	V
	Baten	-558	-534	-580	-46	V
	Saldo	42	103	-32	-135	V
Riolering	Lasten	6.969	6.969	6.885	-84	V
	Baten	-8.515	-8.515	-8.618	-103	V
	Saldo	-1.546	-1.546	-1.733	-187	V
Projecten milieu en buitengebied	Lasten	2.617	3.868	2.575	-1.294	V
	Baten	0	-1.610	-1.012	598	N
	Saldo	2.617	2.258	1.562	-696	V
Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	291	378	360	-18	V
	Baten	-239	-239	-275	-35	V
	Saldo	52	138	85	-54	V
Milieubeheer	Lasten	2.042	1.947	1.782	-165	V
	Baten	0	0	-48	-48	V
	Saldo	2.042	1.947	1.733	-213	V
Wegen, straten en pleinen	Lasten	9.988	11.495	8.415	-3.080	V
	Baten	-472	-872	-1.030	-157	V
	Saldo	9.516	10.623	7.385	-3.237	V
Totaal programma	Lasten	44.119	47.897	43.901	-3.996	V
	Baten	-26.322	-28.307	-28.236	72	N
	Saldo	17.796	19.589	15.665	-3.924	V
Stortingen reserves		1.380	2.391	5.275	2.884	N
Onttrekkingen reserves		-2.473	-3.457	-2.002	1.455	N
Totaal mutaties reserves		-1.093	-1.066	3.272	4.339	N
Resultaat		16.703	18.523	18.937	414	N

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Projecten openbare ruimte

We hebben lagere kosten van € 231.000. Dit komt met name doordat we dit jaar weer lagere kosten hebben voor de geplande werkzaamheden aan de Hertogswetering (€ 190.000). De werkzaamheden zijn wederom vertraagd. De onttrekking aan de reserve Groenfonds Landelijk gebied is daarom ook lager.

Openbaar Groen

We hebben € 185.000 aan hogere kosten en € 77.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een nadeel van € 108.000. De hogere kosten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door meer uitgevoerd groot onderhoud bij het Jan Cunen Park, versterken boomstructuur en een inhaalslag bij speelvoorzieningen. We hebben hogere opbrengsten door de bijdrage vergoeding zwerfafval (Nedvang).

Afvalverwijdering particulieren

We hebben lagere kosten van € 772.000 en hogere opbrengsten van € 16.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 756.000. Dit voordeel moet gesplitst worden in kosten afvalinzameling (nadeel van € 40.000) en overige kosten (nadeel van € 720.000).

De kosten van afvalinzameling worden verrekend met de reserve afvalstoffenheffing. Binnen deze kosten zien we de volgende belangrijke verschillen:

- Minder afvalstoffenheffing van € 380.000 door meer leegstaande panden dan van te voren verwacht.
- Hogere kosten toezicht stortbordes waardoor hogere kwaliteit grondstoffen wordt bereikt van € 406.000.
- Extra verwerkingskosten van € 215.000 door verkeerd aangeboden huishoudelijk afval dat via Duurzaamheidsplein alsnog verwerkt wordt.
- Lagere verwerkingskosten duurzaamheidsplein door hogere kwaliteit aangeleverde grondstoffen van € 300.000.
- Lagere kosten vervanging en reparaties inzamelmiddelen inwoners van € 205.000.
- Lagere verwerkingskosten door minder aangeboden tuinafval van € 50.000.
- Hogere opbrengsten witgoed en oud ijzer van € 85.000.
- Hogere opbrengsten voor de ingezamelde grondstoffen van € 240.000 voor met name papier en plastic verpakkingsmateriaal. De opbrengsten voor grondstoffen variëren sterk gedurende het jaar.

Overige posten (buiten afvalstoffenheffing):

- We hebben hogere kosten van € 941.000 door de compensatie die we Attero hebben moeten betalen na een langlopend geschil. In de periode van 1 februari 1997 tot 1 februari 2017 hadden de Brabantse gewesten een langlopend contract met de afvalverwerker Attero voor de verwerking van het huishoudelijk restafval. De Brabantse gewesten moesten contractueel gezamenlijk jaarlijks 510.000 ton huishoudelijk afval aanleveren. Sinds 2011 leveren de Brabantse gemeenten gezamenlijk minder afval aan. Attero stelt dat zij hierdoor financieel verlies heeft geleden. Daarom eist Attero van de Brabantse gewesten compensatiekosten. De Brabantse gewesten hebben geweigerd dit te betalen. Als reactie hierop heeft Attero diverse arbitragezaken tegen de Brabantse gewesten gevoerd. De Brabantse gewesten hebben de rechtszaak over de jaren 2011, 2012, 2013 en 2014 gewonnen. Attero heeft de arbitrage over de jaren 2015, 2016 en de eerste maand van 2017 gewonnen. De gewesten zijn vervolgens een vernietigingsprocedure gestart bij het gerechtshof Den Haag. Op 29 juni 2021 ontvingen we het bericht dat het gerechtshof het vonnis van de arbitragecommissie heeft verworpen. Daarna hebben we de compensatiekosten welke we eerder hebben voldaan via ODBN terug ontvangen. Attero is vervolgens in cassatie gegaan en heeft deze zaak gewonnen. Daarom hebben we alsnog de compensatiekosten van € 941.000 moeten voldoen.
- Lagere kosten compostering van € 170.000 door minder aanbod.
- Lagere kosten bestrijding eikenprocessierups van € 50.000.

Afvalverwijdering bedrijven

We hebben lagere kosten van € 88.000 door een lagere ingezamelde hoeveelheid bedrijfsafval en de lagere verwerkingsprijs.

Riolering

We hebben € 84.000 aan lagere kosten en € 103.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 187.000. We hebben lagere kosten vanwege minder preventieve reiniging en inspectie van riolen. We hebben hogere opbrengsten door een hoger aantal eenheden dan we hadden begroot. We hebben dit verrekend met de reserve Egalisatie rioolbeheer.

Projecten Milieu en buitengebied

We hebben lagere kosten van € 1,3 miljoen en lagere opbrengsten van € 0,6 miljoen. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,7 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Lagere kosten en lagere opbrengsten voor energie-armoede van € 981.000. Dit is een subsidieregeling van het Rijk die tot en met 2023 doorloopt. We schuiven het budget daarom door naar 2023.
- Lagere kosten voor extern advies voor de warmtetransitie van € 210.000. Dit project loopt 2 jaar. De start is vertraagd en de kosten zouden we betalen uit het Investeringsfonds Duurzaamheid. We schuiven dit door naar 2023.
- Lagere kosten energietransitie (€ 164.000). We hebben lagere kosten bij het project energiebesparing door personele wisselingen. We onttrekken daarom ook minder uit het Investeringsfonds Duurzaamheid.
- Hogere kosten (€ 145.000) en hogere opbrengsten (€ 318.000) voor de Duurzame Polder. Als penvoerder administreren we alle kosten bij onze gemeente. We brengen een deel in rekening bij onze partners Den Bosch en de provincie Noord-Brabant. We onttrekken daarom ook minder uit het Investeringsfonds Duurzaamheid.
- Hogere kosten (€ 287.000) en opbrengsten (€ 235.000) voor de Regeling Reductie Energiegebruik.

Milieubeheer

We hebben € 165.000 lagere kosten en € 48.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 213.000. Diverse bodemsaneringsprojecten zijn vertraagd. Voor de realisatie van een aantal projecten werken we samen met externe partijen. Hierdoor is het moeilijker een concreet uitvoeringsjaar af te spreken. De projecten schuiven door naar 2023. Daarnaast hebben lagere kosten van € 102.000 voor basis- en verzoektaken bij de ODBN.

Wegen, straten, pleinen

We hebben € 3,1 miljoen aan lagere kosten en € 157.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 3,2 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere kosten groot onderhoud wegen € 2,8 miljoen. Een aantal IUP projecten hebben vertraging opgelopen door bezwaar en beroepsprocedures, afhankelijkheid van derde partijen of nog onduidelijkheden in toekomstige plannen. De technisch en/of functionele noodzaak is echter nog aanwezig. De kosten van deze projecten schuiven door naar 2023. Voorbeelden van projecten zijn Amsteleindstraat, Waterlaan, Aengelbertlaan, civiele kunstwerken geheel Oss, Vergroenen Stadshart, Berghem Centrum, Spoorlaan Fietsenstalling, Fietspad N625, Graafsebaan, fietspad Heihoeksingel, Sint Sebastianusstraat en de Hertogensingel.
- Lagere kosten dagelijks onderhoud verhardingen € 0,4 miljoen. We zijn gestart met de inventarisatie en inspectie van civiele kunstwerken. Door personeel capaciteitsgebrek is deze inventarisatie trager verlopen dan we hadden voorzien. Gevolg is dat we de inspectie niet hebben kunnen uitvoeren en dus ook geen onderhoud hebben kunnen plannen en uitvoeren. Als gevolg van de vele personele wisselingen bij zowel de gebiedsregisseurs als de opzichters zijn diverse periodieke onderhoudswerkzaamheden (zoals repareren van wortelopdruk en plaatselijke verzakkingen) in minder mate uitgevoerd en/of uitgesteld. De niet uitgevoerde werkzaamheden in 2022 worden in 2023 verwacht. Gezien de huidige beeldkwaliteit van de wegen is er heel beperkt risico op ernstige onderhoudsachterstand. Wel kan het minder uitgevoerd dagelijks onderhoud aan verhardingen aanleiding geven tot meer meldingen en aansprakelijkheidstellingen.

- Hogere kosten dagelijks onderhoud openbare verlichting € 90.000 als gevolg van gestegen energiekosten. In 2023 hebben we de begroting hierop aangepast.
- De hogere opbrengsten van € 157.000 zijn te verklaren door ontvangen subsidies voor projecten Gasstraat Oost Fietspad, Hazenkamplaan – Leygraaf, fietspad N625 en Herinrichting Sint Sebastiaanstraat.

Stortingen reserves

We hebben € 2,9 miljoen meer gestort in de reserve IUP dan verwacht door de lagere kosten voor groot onderhoud van wegen, straten en pleinen.

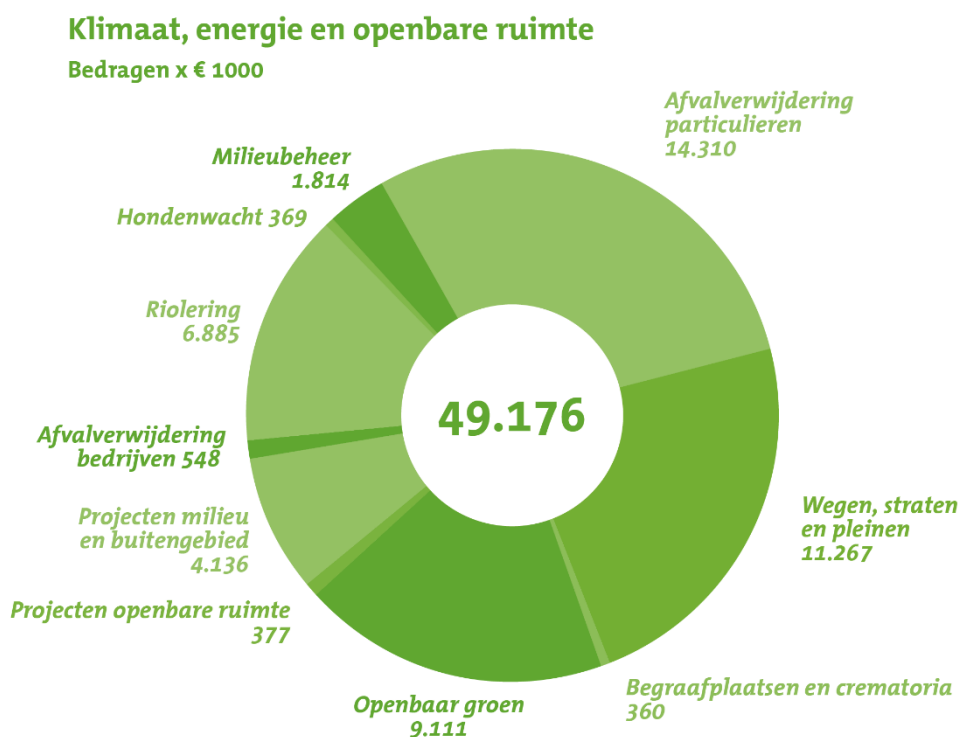
Onttrekkingen reserves

We hebben afgerond € 1,5 miljoen minder onttrokken aan verschillende reserves:

- We hebben € 190.000 minder onttrokken aan de reserve Groenfonds Landelijk gebied doordat de werkzaamheden voor de Hertogswetering niet zijn doorgegaan.
- We hebben afgerond € 40.000 meer onttrokken aan de reserve afvalstoffenheffing.
- We hebben € 187.000 minder onttrokken aan de reserve Riolering.
- We hebben € 0,5 miljoen minder onttrokken aan het Investeringsfonds Duurzaamheid door de lagere kosten voor energiebesparing, de warmtetransitie en duurzame polder.
- We hebben minder onttrokken aan de reserve IUP voor dagelijks onderhoud verhardingen (€ 280.000) en € 82.000 minder vanwege het voordeel vergoeding zwerfafval.
- We hebben € 46.000 minder onttrokken aan de reserve bodem.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Openbaar groen	5	6	6
Projecten milieu en buitengebied	260	263	263
Totaal programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	265	269	269

Programma 5. Economie

1. Inleiding

Binnen het programma Economie staat toekomstbestendige werkgelegenheid, ondernemerschap en een toekomstbestendige economische structuur voor de inwoners van Oss centraal. Want het hebben van werk en de ruimte om te ondernemen stelt mensen in staat om hun bestaan zelf vorm te geven en mee te doen in de maatschappij.

Op het moment van schrijven is er in de economie een schaarste en verdelingsvraagstuk actueel.

Personeelstekorten, tekorten aan grondstoffen en energie en een tekort aan ruimte om vragen op het gebied van werklocaties en infrastructuur te voorzien, stellen ons voor de nodige uitdagingen. De inzet om op een gezonde manier te verstedelijken in Oss biedt kansen om wonen en werken dicht bij elkaar te brengen en een aantrekkelijke, complete en groeiende stad te zijn met een vitale economie. Door te faciliteren en te kijken naar kansen voor alle sectoren in de economie in stedelijk en landelijk gebied wordt de economie minder kwetsbaar en daarmee toekomstbestendig. Daarmee is echter niet alles meteen opgelost. Op de meeste ontwikkelingen binnen de economie heeft de gemeente maar betrekkelijk weinig invloed. Door in gesprek te zijn met het bedrijfsleven, dienstverlenend te zijn op het gebied van afhandeling van verzoeken en geven van informatie, bijvoorbeeld over de maatschappelijke opgaven, door onderwijs en bedrijfsleven te verbinden en de samenwerking op te zoeken in de regio en met de andere steden in Brabant en Nederland, draagt de gemeente toch een belangrijk steentje bij aan de veerkracht en de weerbaarheid van de economie.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Stimuleren ondernemerschap (sector- en gebiedsgericht)*
- *Uitbouwen economische ecosystemen (sectorgericht)*
- *Inzetten op toekomstige arbeidsmarkt en talent (sector- en gebiedsgericht)*
- *Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen (opgavegericht)*
- *Ruimte maken voor ondernemen (gebiedsgericht)*
- *Profileren van Oss als moderne maakstad (sector- en gebiedsgericht)*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het jaar 2022 was voor veel ondernemers een onzeker jaar. Niet alleen ondervonden ondernemers de gevolgen van de nasleep van COVID19-19, maar onverwachts ook van de inval in Oekraïne. De Oekraïne-crisis zorgde voor exploderende energieprijzen, hogere grondstoffenprijzen en ook een tekort aan grondstoffen.

Gecombineerd met een grote krapte op de arbeidsmarkt, krapte op het elektriciteitsnet en het laagste consumentenvertrouwen sinds 1986, staan onze ondernemers voor grote uitdagingen. Zij moesten meer produceren met minder energie, grondstoffen en personeel. Inzet op Energietransitie, Circulaire Economie en Arbeidsmarkt hielpen onze ondernemers hierbij. Met het stimuleren van (innovatief) ondernemerschap, het uitbouwen van ecosystemen en het verkennen van nieuwe ruimte voor werklocaties bouwden we verder aan het fundament van onze nieuwe economie.

Landelijk gelden dezelfde uitdagingen. We zijn daarom bestuurlijk stevig vertegenwoordigd in economische platformen, zoals VNG, G40 stedennetwerk, Stuurgroep Actie- en Investerings Agenda Coronaherstel, Agrifood Capital en Regio NOB. In deze platforms haalden we informatie op over de nieuwste beleidsontwikkelingen en regelingen. Vanuit onze kant gaven wij signalen door van onze ondernemers om te lobbyen voor gerichte ondersteuning door provincie en rijk. Ook deelden wij onze innovatieve projecten en kennis en droegen Oss zo uit als moderne innovatie maakstad, bijvoorbeeld met het themajaar 100yearspharmafuture.

Met onze strategienota Economie Moderne maakstad Oss 2021-2025 en het bijbehorende uitvoeringsplan werken wij om onze doelstellingen te bereiken. De uitvoering ligt op koers. In oktober boden we de raad een uitgebreid verslag van de stand van zaken aan over de periode 1 januari tot 1 oktober 2022.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten in mei een ondernemerspeiling uit om de gevolgen van de nasleep van COVID-19 crisis en de gevolgen van de Oekraïne crisis in beeld te krijgen. We richtten onze website in met informatie over landelijke en lokale regelingen en boden ondersteuning voor ondernemers/zzp-ers met financiële problemen via een consultant Schulphulpverlening.
- We zetten voor ondernemers het Zakelijk Loket op voor informatie en ondersteuning over energiebesparing. Voor horecaondernemers stelden we een subsidieregeling open voor energiebesparende terraskussens.
- We voerden met Talentencampus Oss projecten uit met een bijdrage uit de Actie- en Investeringsagenda Coronaherstel. We maakten productiviteitsverhogende technologie toepasbaar maken voor 120 MKB ondernemers, breidden het proefproject Open Badges uit en onderzochten de haalbaarheid voor een hybride leeromgeving op Pivot Park.
- We openden het themajaar 100yearspharmafuture met activiteiten zoals TOPX Summit 2022, PharmafutureBattle, open dag MSD, de lezing 100 jaar Organon en de tentoonstelling Villa Curiosa. Daarnaast werkten we met onze partners aan een agenda voor de toekomst van farma in Oss. Aantrekken van talent is onderdeel hiervan.
- We voerden projecten uit met studenten van mbo's, hogescholen en universiteiten en verbonden hen aan duurzame vraagstukken van ondernemers op het gebied van onder andere circulariteit en data. Voorbeelden zijn het regiodeal-project Circulaire verpakkingen Oss met de HAS, de HAN Werkplaats Global Goals Oss en het MBO Innovatie- en Expertise Centrum Data.
- We ondersteunden via de Kracht van New Business Oss ondernemers met een begeleidingstraject om nieuwe circulaire business modellen te ontwikkelen en presenteerden op 3 november 35 resultaten in een boekwerk.
- We verkenden samen met de HAN de mogelijkheden voor een ecosysteem Circulaire bouw en gingen met Dome-X in gesprek om hieraan een vervolg te geven.
- We verstevigden de samenwerking bij de verduurzaming van bedrijventerrein Moleneind en werkten samen met onze partners een concept-plan uit. De provincie Noord-Brabant zegde een subsidie Grote Oogst toe.
- We zetten ons actief in voor de gronduitgifte van de laatste kavels op Vorstengrafdonk en startten de eerste voorbereidingen voor de uitgifte op Heesch-West in 2024.
- We maakten met de in aanbouw zijnde bedrijfspanden Panther en Grizzly op Pivot Park ruimte voor nieuwe start-ups en scale-ups en versterkten hiermee het ecosysteem Life Science Industrie.
- We actualiseerden onze verkenning naar beschikbare ruimte voor bedrijven met de nieuwste provinciale prognoses, die een hogere ruimte vraag laten zien.
- We behaalden als regio Veghel/Den Bosch/Oss de 2e positie Logistieke hotspot van Nederland.
- We bezochten vanuit accountmanagement actief ondernemers en maakten hun ondernemerschap zichtbaar op onze vaste social mediakanalen. Op de Dag van de ondernemer bedankten wij onze ondernemers met een inspirerende netwerkbijeenkomst.

2.2 Landbouw

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een economisch volhoudbare agrarische bedrijfsvoering door het mede mogelijk maken van nieuwe verdienmodellen.*
- *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt.*
- *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Als gemeente Oss beschikken we over een groot areaal aan goede landbouwgrond die van groot belang is voor de voedselproductie. We willen deze voedselproductie naar de toekomst toe op peil houden op een manier die ecologisch duurzaam is en economisch volhoudbaar. Om dit te kunnen doen, zijn we als gemeente samen met de ZLTO in de Westelijke polder in een bijzonder proces gestart. Dit proces gaat over de toekomst van ons primair agrarisch gebied en dan met name van de veeteeltsector binnen onze Westelijke polder. In een aantal sessies is met een zeer grote betrokkenheid van agrariërs (meer dan 70 boeren) uit het gebied via een bottom up proces gewerkt aan een uitvoeringsagenda voor de Westelijke Polder. Naast agrariërs zijn ook andere overheden, andere grondeigenaren, het windcollectief en de ANV betrokken bij het opstellen van de uitvoeringsagenda.

Het resultaat beschrijft op welke wijze de agrariërs in het gebied willen komen tot een economisch volhoudbaar bedrijfsmodel dat ecologisch duurzaam is en maatschappelijk verbonden. De definitieve uitvoeringsagenda zal in de eerste helft van 2023 worden opgeleverd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn met agrariërs, de ZLTO en andere belanghebbenden gestart met het opstellen van een concrete uitvoeringsagenda voor de landbouwtransitie in de westelijke polder
- We verkennen mogelijkheden voor uitbreiding van de lopende pilot Bokashi door een regionale samenwerking op te starten met gemeenten en provincie en ruimte in de aanbesteding op te nemen voor het circulaire gebruik van groenstromen van onze gemeente.
- We hebben de pilot "direct energie uit mest" afgerond. De evaluatie wordt de eerste helft van 2023 opgeleverd
- In RNOB-verband hebben we de Koersnotitie voor de Landbouw opgeleverd.

2.3 Recreatie en toerisme

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We streven naar versterking van de vrijetijdssector (werkgelegenheid)*
- *We zetten in op voldoende (vrij toegankelijke) mogelijkheden om dichtbij huis te kunnen ontspannen*
- *We streven naar meer kwaliteit van het aanbod passend bij de lokale behoeften (tevredenheid over recreatieve voorzieningen)*
- *We werken aan een goede balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden door spreiding van recreatie in het gehele gebied*
- *we informeren, inspireren en enthousiasmeren inwoners en bezoekers samen met onze stakeholders recreatie & toerisme in het Platform TrefhetinOss om erop uit te gaan in de regio.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar is gewerkt aan de marketing en promotie van het Platform TrefhetinOss. Met een verfrissing van de huisstijl en marketingcommunicatie werkt het Platform aan lokale bekendheid en regionale verbanden. De Maassamenwerking met 5 andere gemeenten (Den Bosch, Heusden, Maasdriel, West Maas en Waal en Wijchen) is hier onder andere een sterk voorbeeld van. We werken hierin samen aan de promotie van ons gebied langs de Maas. Ook ons Platform en onze ondernemersnetwerken hebben hierin een belangrijke rol. Met Routebureau Brabant, waarin onze wethouder de voortrekker van Noordoost Brabant is, werken we aan de Brabantse ambitie om de meest toonaangevende routeprovincie te zijn, met een op en top georganiseerd routenetwerk. VisitBrabant Routebureau zet met haar netwerk van partners en vrijwilligers in op beleving, innovatie en versterking van de route-infrastructuur. Verschillende titels én een stijgende lijn in kwaliteitswaardering hebben eraan bijgedragen dat Noord-Brabant als routeprovincie steeds bekender is en dat de Brabantse routestructuren door meer recreanten (ook van buiten Brabant) worden ervaren en gewaardeerd. Het belang van goede routes en bijhorende voorzieningen is inmiddels groter dan ooit. Betere routes en voorzieningen leiden tot een aantrekkelijker leefklimaat, dragen bij aan de vitaliteit van het gebied en bieden

volop ondernemingskansen. In onze gemeente werd in 2022 de Kloosterrondwandeling geopend in Megen, werden tien ontdektochten gelanceerd in het Land van Ravenstein en verbonden lokale partijen ons landschap, de bezienswaardigheden en ondernemers in diverse lokale wandel- en fietstochten.

We faciliteren diverse (ondernemers)projecten ter versterking van recreatief-toeristische voorzieningen zoals de Lithse Ham, Jachthaven de Groot, Hoessenbosch en de Geffense Plas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We sloten een driejarige samenwerkingsovereenkomst af met de Maasgemeenten om ons gebied langs de Maas gezamenlijk te promoten.
- We zetten met Routebureau Brabant en Stichting Landschapsbeheer Oss in op een kwalitatief goed (onderhouden) routenetwerk in onze gemeente.
- We leverden een bijdrage aan het Brabantse Kloosterpad en de bijbehorende kloosterrondwandeling in Megen, het actualiseren van de Zuiderwaterliniewandelroute en leverden met de buurgemeenten een bijdrage aan de ontwikkeling van tien ontdektochten te fiets in het Land van Ravenstein.
- We faciliteerden een structureel afstemmingsoverleg met de toeristische informatiecentra in gemeente Oss.
- We ondersteunden de opstart van een toeristisch informatiecentrum in Lith.
- We werkten met het toeristisch informatiecentrum Oss, de bibliotheek en stadsarchief Oss de verhaallijn Bende van Oss in een wandeling en een themapagina uit op TrefhetinOss.
- Met alle partners ontwikkelden we een nieuwe huisstijl voor TrefhetinOss met daarbij behorende marketingcommunicatie.
- We stelden een selectie- en gunningsleidraad met ambitiedocument vast voor de ontwikkeling van de Geffense Plas. Vervolgens startten we de prijsvraag om een nieuwe exploitant te werven.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscircel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is dit een belangrijke factor. We hebben hier regionaal afstemming over.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef- waarde
<i>Werkgelegenheid</i>	<i>osstat*</i>	40.310	42.917	42.940	43.970	nog niet beschik- baar	41.310
MKB vriendelijkste gemeente		7,2		**	**	**	7
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	7	7	8	7	2	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

** De verkiezing vindt elke twee jaar plaats. In 2020/2021 legde de Oss de focus op het ondersteunen van ondernemers tijdens de coronacrisis en deed niet actief mee. In 2022/2023 doet Oss weer mee.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	51,9	52,1	2021
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	146,1	152,4	2021
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	732,9	774,2	2021

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Industrieterreinen	Lasten	2.325	14.974	750	-14.225	V
	Baten	-3.669	-17.722	-2.062	15.661	N
	Saldo	-1.345	-2.748	-1.312	1.436	N
Economische ontwikkeling	Lasten	1.550	1.550	2.917	1.367	N
	Baten	0	-361	-2.450	-2.089	V
	Saldo	1.550	1.189	468	-721	V
Haven	Lasten	906	2.031	991	-1.041	V
	Baten	-548	-548	-492	56	N
	Saldo	357	1.483	498	-985	V
Evenementen en stadspromotie	Lasten	873	874	784	-90	V
	Baten	0	0	-73	-73	V
	Saldo	873	874	711	-163	V
Recreatie en toerisme	Lasten	1.223	1.227	1.185	-42	V
	Baten	-24	-297	-390	-93	V
	Saldo	1.199	930	795	-135	V
Totaal programma	Lasten	6.877	20.656	6.626	-14.030	V
	Baten	-4.241	-18.929	-5.467	13.462	N
	Saldo	2.635	1.728	1.159	-568	V
Stortingen reserves		2.963	4.411	3.691	-720	V
Onttrekkingen reserves		-590	-1.681	-2.666	-986	V
Totaal mutaties reserves		2.374	2.730	1.025	-1.706	V
Resultaat		5.009	4.458	2.184	-2.274	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Industrieterreinen

Industrieterreinen is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle industriecomplexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.

Binnen industrieterreinen vallen twee onderdelen:

- Industrieterreinen;
- Erfpachtsgronden.

De verschillen ten opzichte van de begroting zitten in:

- Industrieterrein: lagere kosten van circa € 12,1 miljoen doordat de huidige opzet van het project binnenhaven Elzenburg met de aankoop van gronden en vervolgens uitgifte via erfpacht niet is gerealiseerd (lagere kosten € 12,3 miljoen). Ook de inkomsten waren lager dan begroot, namelijk € 16,9 miljoen lager. Bovengenoemde vertraging van binnenhaven Elzenburg zorgde ervoor dat de opbrengsten € 12,4 miljoen lager zijn. Verder bleven de verkopen binnen Vorstengrafdonk € 3,9 miljoen achter op de raming voor 2022. De totale verkopen waren nihil in 2022.

Door afsluiting van de grondexploitatie binnenhaven Elzenburg is de voorziening te verwachten exploitatieverliezen afboekt voor een bedrag van € 568.000. Dit betreffen gemaakte plankosten in de afgelopen jaren.

Per saldo is de voorraad onderhanden werk industrieterreinen met € 0,5 miljoen toegenomen. Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

- Verwervingen en uitgegeven erfpachtsgronden: in 2022 is sprake geweest van een aantal extra verwervingen van gronden binnen erfpachtcomplexen (€ 2,1 miljoen). Hiervan werd voor een bedrag van € 0,2 miljoen verworven voor industriegrond in erfpacht en € 1,9 miljoen gaat het om erfpacht van gronden ten behoeve van woningbouw (met name Oijense Zij en Berghem). Daarnaast zijn er extra opbrengsten van € 0,6 miljoen door verkoop van in erfpacht uitgegeven industriegrond.

Economische ontwikkeling

De kosten zijn € 1,4 miljoen hoger dan geraamd. We hebben aan de Wachtmeesters een overbruggingsfinanciering (€ 0,7 miljoen) en een achtergestelde geldlening (€ 1,4 miljoen) verstrekt. Gezien de onzekerheden rondom deze leningen en de uitspraak van de Raad van State hebben we een risicovoorziening getroffen van € 1,3 miljoen en risicoreserve van € 0,8 miljoen getroffen zodat we in totaal voor 100% van het totale leningsbedrag een financieel hebben afgedekt.

De opbrengsten zijn € 2,1 miljoen hoger dan geraamd. Dit wordt voor circa € 2 miljoen veroorzaakt door verkoop van een bedrijf via de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) waarin we als gemeente een belang hadden. Daarnaast hebben we € 90.000 aan subsidie voedselverspilling en lerende stad talentencampus ontvangen.

Haven

Door vertraging van het project "baggeren haven" zijn de kosten in 2022 € 1 miljoen lager dan geraamd. We hebben daarom ook nog geen onttrekking uit deze specifieke reserve gedaan.

Storting reserves

We hebben per saldo € 0,7 miljoen minder gestort in reserves. Dit komt door een lagere storting in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf van € 1,5 miljoen door lagere winsten industrieterreinen (Vorstengrafdonk). Daarnaast hebben we € 0,8 miljoen gestort in de risicoreserve voor de Wachtmeester.

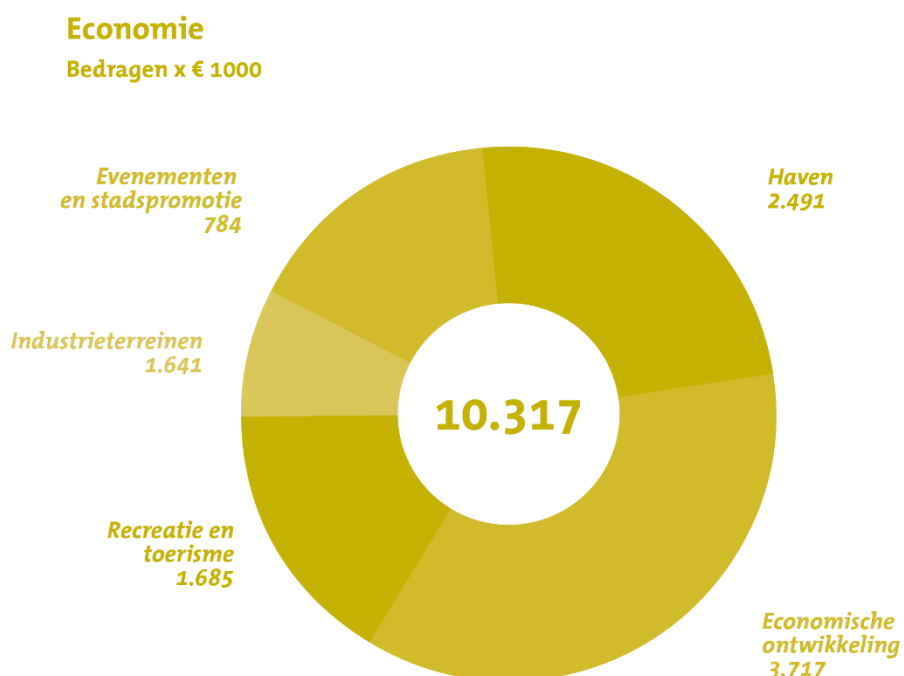
Onttrekkingen reserves

We hebben € 1 miljoen extra onttrokken aan reserves. Dit bestaat uit:

- Onttrekking uit de reserve economie ter hoogte van € 2,1 miljoen voor de risicovoorziening en risico reserve verstrekte financiering aan Wachtmeester.
- Lagere onttrekking van € 1 miljoen door de vertraging van het project "baggeren haven".

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening	Begroting	Rekening
	2021	2022	2022
Evenementen en stadspromotie	139	180	140
Recreatie en toerisme	181	141	141
Totaal programma 5. Economie	319	321	281

Programma 6. Centrum

1. Inleiding

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds anticiperen en meebewegen met de markt en ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten.

Op het moment van schrijven van dit stuk, gaat het goed met ons Osse stadshart. De leegstand is laag en het Walkwartier is volop in ontwikkeling. Landelijk worden we zelfs weleens als voorbeeld gebruikt. Maar dit betekent niet dat het werk gedaan is. Stilstaan is achteruitgaan. Samen met de stakeholders in het centrum werken we de komende jaren met elkaar werken door aan een bruisend, groen en toekomst bestendig stadshart.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadscentrum

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Drie sterke polen, die elkaar aanvullen, maar ieder een onderscheidend karakter hebben: Heuvel (Horeca), Walplein (zelfstandige winkels) en het Walkwartier (cultuur)*
- *Een aantrekkelijke binnenstad met belevingswaarde*
- *Verbindende kernstaten met winkels en publieksfuncties op de verdiepingen*
- *Binnenstedelijk wonen in de schil rondom het winkel- en uitgaansgebied*
- *Stevige vergroening Heuvel. Walplein en Walkwartier en groene verbindingen met de rest van Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2022 hebben we ingezet op realisatie van het Walkwartier met het Warenhuis, de 'huiskamer van Oss' en de transitieopgave en leegstand (conform doelstellingen uit de eerdere programmabegrotingen).

We zitten volop in de realisatiefase van het Walkwartier met het Warenhuis. De werkzaamheden verlopen vooralsnog volgens planning. Ook de voorbereidingen ten behoeve van de planologische procedure voor de ontwikkeling van het Stadssportpark zijn gestart. In verschillende andere projecten geven we invulling aan het karakter van de binnenstad, wordt het binnenstedelijk wonen gefaciliteerd en liggen er concrete inrichtingsplannen om de binnenstad te vergroenen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Realisatie Wal Kwartier met het UITHuis

- De sloopwerkzaamheden en werkzaamheden met betrekking tot bouwrijp maken zijn afgerond. De tijdelijke ontsluitingen en aanpassingen aan de wegen zijn gerealiseerd. Tot de oplevering van het Walkwartier blijft de huidige situatie gehandhaafd.
- Het Definitief Ontwerp van de openbare inrichting ronden we in het tweede kwartaal van 2023 af. Het heeft langer geduurd omdat ook de herinrichting van de Molenstraat, Burgwal en Walstraat hierin zitten. Realisatie vindt plaats na oplevering van het Walkwartier.
- De intentieovereenkomst is in Q1 2022 gesloten tussen het TBL en de gemeente Oss.
- Het Voorlopig Ontwerp van de plattegronden van het Warenhuis zijn afgerond en de voorbereiding van aanbesteding voor afbouw en de installaties zijn gestart. De strategische werkgroep heeft gewerkt aan de programmering van het Warenhuis en heeft een merkboek opgesteld.

'De huiskamer van Oss': Ontmoeting, beleving en compacte stad

- De locatieprofielen voor de Heuvel, Eikenboomgaard (plein en straat) zijn in concept gereed. Aanvullend daaraan zijn specifiek voor de kermis locatieprofielen opgesteld voor een gedeelte van de Oostwal inclusief parkeerterrein, het westelijk deel van de Hooghuisstraat en Burchtplein. Alle genoemde locatieprofielen leggen we in het tweede kwartaal 2023 ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.
- In het kader van de subsidieregeling Gevelverbetering is subsidie uitgekeerd voor Walplein 1 – 1a. Voor een andere locatie is subsidie gereserveerd (project is nog niet gestart).

- De aanpak VOLOP Oss is niet ingezet in 2022 omdat zich er geen kansen voor deden. In 2023 heroverwegen we het project VOLOP.
- Van de Taskforce gelden 2022 is de evenementencoördinator van het centrummanagement betaald en er is nieuwe sfeerverlichting voor het centrum aangeschaft. De evenementencoördinator heeft in 2022 onder andere de volgende evenementen georganiseerd/gecoördineerd: modégala maart en september, Koningsdag: kindervrijmarkt, Sambafestival, Oss Sport: Maasdijk/City Run, Living Statues Festival, Halloween weken, Intocht Sinterklaas/Pietendag, Winter in Oss-activiteiten, straattheater in de zomer, kinderactiviteiten tijdens alle vakanties.
- Er is niet gekozen voor cameratoezicht op kenteken van scooters maar het centrum met palen af te sluiten.

Transitieopgave en leegstand

- De relatiemanager stadshart is geworven en in juni 2022 aan de slag gegaan. De relatiemanager legt en onderhoudt contacten met (gevestigde en nieuwe) landelijke retailketens om vestigingswensen inzichtelijk te hebben en Oss als vestigingslocatie te promoten.
- Inmiddels zijn bijna alle panden in het centrum van Oss in handen van lokale of regionale vastgoedeigenaren. Het bestuur van CMO is inmiddels uitgebreid met een vertegenwoordiger vanuit het vastgoed.
- Er zijn verschillende inrichtingsplannen opgesteld om het stadshart te vergroenen: Kruisstraat, Terwaenen, Boschpoorthof, Kerkplein, Eikenboomgaard, Varkensmarkt, Oostwal, Heschepad.
- In het kader van de regeling Wonen in het centrum zijn in 2022 5 projecten afgerond waar al eerder subsidie voor was aangevraagd en toegezegd. In totaal is voor 9 woningen subsidie uitgekeerd (er zijn meer woningen gerealiseerd, maar per project is subsidie voor 3 woningen het maximum).
- Spoorzone: Vooruitlopend op de nieuwe Mobiliteitsvisie en Parkeerbeleidsnota, wijken we voor drie kleinschalige ontwikkelingsprojecten in het centrum af van de huidige parkeernormennota waarbij bewoners van deze projecten geen recht hebben op een parkeervergunning. Hierdoor kunnen deze projecten nu verder worden voorbereid en uitgevoerd. Voor bezoekers aan het centrum hebben we, mede op verzoek van CMO, per 1 september de openingstijden van parkeergarage Bergoss verruimd. Dit onder meer ter compensatie van tijdelijk en structureel verdwenen parkeerplaatsen op en rondom De Wal.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:

- Arbeid: door te streven naar behoud en zelfstandig ondernemerschap mogelijk maken leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Wal Kwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies. We stimuleren, wanneer het kan, evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- Natuur en Landschap: We vergroenen het centrum om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land. Door in te zetten op het compact maken van het stadshart, functiemenging, meer bezoekersbeleving, stimuleren lokaal en duurzaam, in samenwerking met belanghebbenden in de binnenstad. Zo bouwen we samen aan een duurzaam stadshart.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef- waarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	Locatus	39784	*	*	*	43.100 (2-4-2022)	>40.000
Leegstand aantal verkooppunten	Locatus	18.4%	17%	16,6%	16,5%	12%	15% in 2022
Aantal verkooppunten	Locatus	419	453	451	449	368	geen
Omvang winkeloppervlakte in m2**	Locatus	46124	56667 (44920)	57575 (46679)	57372 (45506)	51.230 (winkels, horeca, diensten, leegstand)	geen
Leegstand winkeloppervlak	Locatus	25,5%	20,7%	18,9%	20,7%	13% (17,6% als je alleen winkels telt)	geen
Leegstand % aantal VKP	CMO			14,6	9,2		
Aantal VKP	CMO			363	360		

*2019-2021 omvang winkeloppervlakte is inclusies leegstand (tussen haakjes exclusief leegstand)

** landelijk verbod wifi tracking derhalve geen cijfers meer beschikbaar.

Er zit een verschil tussen de cijfers van Locatus en de cijfers van het CMO. Het aantal panden in het centrum is hoger in de telling van het CMO. Zij tellen het aantal panden binnen het werkgebied van het CMO. Dit werkgebied beslaat een groter gebied dan het stadshart, zoals gedefinieerd in de Koers Stadshart Oss. Het CMO rekent tot haar werkgebied bijvoorbeeld ook de oostzijde van de Oostwal, zoals Klaphekkenstraat, Berghemseweg en Oostwal. Hetzelfde geldt o.a. voor het voorzieningencluster op het Burchtplein. De gegevens van Locatus hebben alleen betrekking op de pit en de schil van het stadshart. Locaties zoals het Burchtplein en de Klaphekkenstraat e.o. behoren in de Koers tot de omgeving van het centrum. Dit verklaart het verschil van 88 verkooppunten in de cijfer.

Er zit ook een verschil tussen het percentage leegstaande panden volgens Locatus, en het percentage leegstaande panden volgens het CMO. Dit verschil is echter minimaal. Het verschil dat er is kan deels worden verklaard door de werkgebieden die gehanteerd worden. Daarnaast is het bestand van het CMO actueler dan dat van Locatus. Dit komt doordat Locatus eenmaal per jaar een telling uitvoert. Het CMO werkt haar bestand actief jaarrond bij.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
 - is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
 bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Herontwikkeling Walkwartier	Lasten	811	2.053	2.718	665	N
	Baten	-636	-1.881	-1.881	0	-
	Saldo	175	171	837	665	N
Centrumontwikkeling algemeen	Lasten	1.236	974	655	-319	V
	Baten	-210	0	6	6	N
	Saldo	1.026	974	660	-313	V
Kermissen	Lasten	159	212	167	-45	V
	Baten	-199	-176	-164	12	N
	Saldo	-40	36	4	-33	V
Markten	Lasten	80	81	70	-11	V
	Baten	-93	-93	-71	22	N
	Saldo	-13	-12	-1	11	N
Totaal programma	Lasten	2.286	3.320	3.610	290	N
	Baten	-1.138	-2.150	-2.110	40	N
	Saldo	1.148	1.170	1.500	330	N
Stortingen reserves		1.250	1.538	1.538	0	-
Onttrekkingen reserves		-686	-701	-1.118	-417	V
Totaal mutaties reserves		564	837	420	-417	V
Resultaat		1.712	2.007	1.920	-87	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Herontwikkeling Wal Kwartier

De herstructurering Wal Kwartier is een woningbouwcomplex. Deze is onderdeel van het grondbedrijf en wordt als een budgettaire neutrale activiteit opgenomen. Het is een grondexploitatie waarbij de grondkosten en grondopbrengsten worden verantwoord. Het saldo wordt verrekend met de balanspost onderhanden werken. We hebben een extra storting in de voorziening verwachte exploitatieverliezen gedaan van € 650.000. De verhoging van deze verliesvoorziening is afgedekt door een onttrekking uit de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf. De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf is vanuit de reserve investeringsfonds stadshart Oss voor een bedrag van € 288.200 aangevuld. Er is namelijk besloten om de extra kosten voor het open houden van de Carmelietenstraat tijdens de bouwperiode te betalen uit deze reserve. Tevens waren ook aanpassingen aan de infrastructuur en omgeving verricht. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een totaalbedrag € 288.200. Het resterende tekort van circa € 350.000 heeft betrekking op de hogere kosten voor het inrichten van de bouwplaats. Deze vallen hoger uit in verband met aangepaste regelgeving bouwbesluit.

Centrumontwikkeling algemeen

We hebben € 319.000 aan lagere kosten. Dit heeft de volgende verklaringen:

- Bij stimulering gevelverbetering en wonen in het centrum houden we een bedrag van € 186.000 over. Dit bedrag blijft in de reserve zitten, omdat er nog subsidie-aanvragen hiervoor in de pijplijn zitten.
- Op taskforce centrum houden we een bedrag van € 41.000 over.
- We hebben € 45.000 minder uitgegeven voor beheerkosten voor vergroening van het stadshart. De vergroening is nog niet afgerond. Daarom zijn er nog geen beheerkosten betaald.

- Het budget voor de relatiemanager is in 2022 niet besteed (€ 50.000).

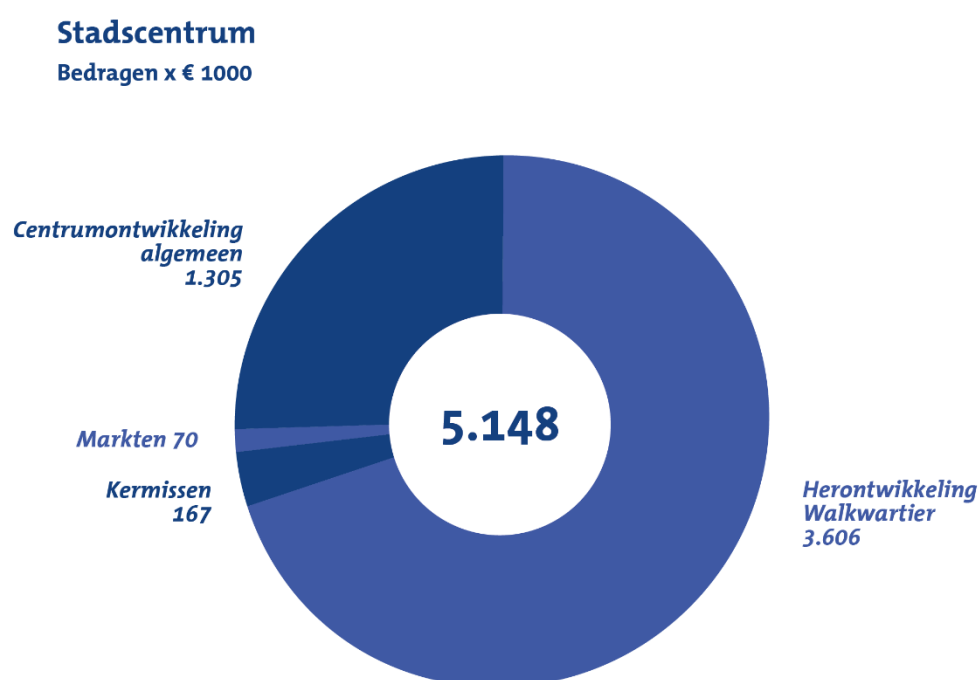
Onttrekkingen reserves

We hebben € 440.000 extra onttrokken aan reserves. Dit komt door:

- extra onttrekking van € 650.000 uit de algemene bedrijfsreserve in de voorziening verwachte exploitatieverliezen (Walkwartier);
- We hebben de werkelijke kosten op de diverse projecten zoals gevelverbetering, wonen in centrum, relatiemanager onttrokken. Omdat hiervoor de uitgaven minder waren dan gepland hebben we € 228.000 minder onttrokken uit het investeringsfonds Stadshart Oss.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Centrumontwikkeling algemeen	273	274	274
Totaal programma 6. Centrum	273	274	274

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

Oss heeft alles in huis om een schaa sprong te maken en nog meer stad te zijn. De komende jaren groeit onze gemeente in een stevig tempo door naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Met een grote woningbouwopgave aansluitend aan het stedelijk gebied en een flinke binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone. Hierbij vindt ook de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een herwaardering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven.

Oss profiteert hierbij van de aantrekkingskracht van wonen in een stadse of dorpse omgeving, met veel erfgoed, aansprekende voorzieningen waaronder een goede ontsluiting én OV bereikbaarheid, een gevarieerde economische bedrijvigheid en een prachtig buitengebied.

In dit hoofdstuk komen de verstedelijking Oss met de Spoorzone Oss, onze woon- en mobiliteitsopgaven, het erfgoedbeleid, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Verstedelijking

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In het nieuwe programma duurzame verstedelijking Spoorzone Oss van Schadewijk tot Amsteleind, werken we aan de grote verstedelijkingsopgave van Oss. Het doel van het programma is toekomstbestendige stedelijke woon-, werk- en leefmilieu's in de spoorzone Oss van Schadewijk tot Amsteleind.

De uitdaging is om de opgaves die we zien voor dit gebied, en de principes van duurzame verstedelijking een plek te geven in de planvorming en integrale uitvoering per deelgebied. Hierbij zetten we in op een verduurzaming en verdichting van het stedelijke gebied naar een 10 minutenstad.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het daadwerkelijk realiseren van toekomstbestendige stedelijke woon-, werk en leefmilieu's gebeurt met het uitvoeren van projecten in de spoorzone. Het betreft de gebieden:

1. Integrale Ontwikkeling Amsteleind
2. Integrale herstructurering Euterpeaan/Golfbad
3. Integrale herstructurering Raadhuislaan Noord en Zuid, Fratershof, Lievekamp, incl. toegang centrum van 'Zwaard naar Burcht'.
4. Integrale herstructurering Schadewijk en Lucaya/Sinopel
5. Integrale aanpak werklocaties Moleneind/Elzenburg/Pivot Park en stadscentrum
6. Herinrichting Spoorweg en Stationsomgevingen

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werkten door aan de grote bestaande projecten in de spoorzone die tot realisatie moeten komen en in verschillende fases van ontwikkeling zitten. Het betreft de ontwikkeling van Amsteleind, Raadhuislaan Noord en Zuid, Fratershof, Schadewijk, Euterpepark en spoor en stations.
- We maakten een programmaplan met programmalijnen en concrete resultaten in de vorm van documenten die sturing geven aan de projecten in het gebied. De programmalijnen zijn:
 - o Programmalijn 1 Opstellen masterplan
 - o Programmalijn 2 Opstellen spooragenda
 - o Programmalijn 3 Aanhaken bij visievorming verstedelijking Rijk en Regio
 - o Programmalijn 4 Gerichte profilering, lobby en communicatie
 - o Programmalijn 5 Projectsturing en uitvoering
 - o Programmalijn 6 Ondersteuning, Planning en Control

- We startten we met het opstellen van de documenten die samenhangen met de programmalijnen en die invulling geven aan een integrale planuitwerking en komen tot financiering en realisatie in afstemming en medewerking van diverse partners en stakeholders zoals regio, provincie, Rijk, NS, Prorail, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties.
 - o Profileringsdocument, Verhaal van Oss, in woord en beeld uitdrukken
 - o Opgavedocument, met daarin de feiten, cijfers en opgaves uitgewerkt
 - o Masterplan spoorzone, met daarin de ruimtelijke vertaling van de opgaves uitgewerkt per deelgebied
 - o Spooragenda, met daarin een uitwerking van de kansen en knelpunten van het spoor- en de stations in Oss
 - o Investeringsagenda, dynamisch document met daarop de investeringen die samenhangen met verstedelijking weggezet in de tijd
 - o Lobbykalender, overzicht van kansen waarop de gemeente kan inzetten op het verkrijgen van benodigde toestemmingen en/of cofinanciering
 - o Uitvoeringsplanning, overzicht van projecten die in uitvoering worden genomen weggezet in de tijd
- Gesprekken met diverse partners pakten we bestuurlijk en ambtelijk al op. Met NS en Prorail is al een structureel overleg. Hieraan is onlangs de gedeputeerde mobiliteit van de provincie toegevoegd. In juli bracht het hele college van gedeputeerde staten van de provincie een bezoek aan Oss in het kader van de verstedelijking. Hieruit kwam ook een vervolgbezoek van de gedeputeerde voor ruimte en wonen voort. De opgave waar Oss voor staat wordt herkend en ook ondersteund. De contacten met andere steden in Brabant worden rondom het thema verstedelijking zijn in het afgelopen jaar ook geïntensiveerd.

2.2 Wonen en erfgoed

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In lijn met de Woonvisie 2020 werken we aan de volgende doelstelling(en):

- **Complete woongemeente.** *Aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen. Een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- **Comfortabele woningvoorraad.** *Een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- **Een (t)huis van alle groepen inwoners.** *Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen en jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen.*
- **Versterking van de woonfunctie van Oss,** *ook in regionaal opzicht.*

Naast de doelstellingen uit de Woonvisie 2020, zetten we in op **Versnelling van de woningbouw** met als streven dat er de komende jaren circa 600 woningen worden toegevoegd aan de Osse voorraad. De Woonagenda 2022-2024 helpt om uitvoering te geven aan deze ambities en legt focus op de betaalbaarheid.

Erfgoed

- *We hebben een richtinggevend toekomstperspectief middels de recent vastgestelde nota erfgoed*
- *Onze lobby is erop gericht om de grotere Osse ambities gemakkelijker waar te kunnen maken,*
- *We behouden en versterken ons erfgoed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben vele adviezen gegeven op de intaketafel, vele principeverzoeken behandeld, onderbouwingen in bestemmingsplannen geschreven en meegewerkt aan planontwikkeling op locaties waar ons Projectenbureau een sturende rol heeft. Dit om de pijplijn te vullen met harde woningbouwplannen. Van plannen die eerder zijn vastgesteld zijn in 2022 weer veel woningen gereedgekomen. Daarmee is de Osse woningvoorraad in 2022 gegroeid tot een totaal van 41.780 woningen (voorlopige cijfers over 2022). Dat betekent een netto toename met 1.455 woningen ten opzichte van 1 januari 2020.

De opgave van 8.500 toe te voegen woningen in periode 2020-2040 is inmiddels dus met netto 1.455 woningen ingevuld. Dat betekent dat we nog ruim 7.000 woningen te gaan hebben en daarvoor werken we aan de totstandkoming van woningbouwplannen, onder meer op de locaties zoals genoemd in paragraaf 2.1 over Verstedelijking.

Verder hebben we gewerkt aan een beleidsstukken die ons helpen om de doelstellingen te realiseren. De Woonagenda 2022-2024, het CPO beleid, Mantelwonen, de huisvestingsverordening en het instellen van een opkoopbescherming zijn allemaal gerealiseerd in 2022. Verder is gewerkt aan verdere stappen op gebied van verduurzaming, wonen & zorg en de woonbehoefte van specifieke groepen. Zo wordt op vele fronten gewerkt aan een thuis voor iedereen, het gaat niet om het stapelen van de stenen maar om het bouwen van gemeenschappen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met collega's bij regiogemeenten gewerkt aan de Regionale Woondeal en aan de Brabantse Verstedelijkingsstrategie. We hebben ons daar ingezet voor het Osse belang, namelijk aandacht voor de ingezette versnelling en de grote opgave om zachte woningbouwplannen tot de eindstreep van een onherroepelijk bestemmingsplan te brengen zodat er daarna bouwvergunningen kunnen worden aangevraagd. Osse locaties staan nadrukkelijk op de kaart.
- We hebben een nieuwe Woonagenda 2022-2024 vastgesteld met concrete acties voor de komende jaren.
- We hebben de Huisvestingsverordening Oss vastgesteld om in combinatie met monitoring met Kadasterdata te kunnen zorgen dat het aandeel investeerders in Osse wijken niet ten koste gaat van de positie van starters.
- We hebben een opkoopbescherming ingevoerd voor 5 Osse wijken.
- We hebben CPO beleid Oss vastgesteld met een helder stappenplan voor CPO groepen omdat we ruimte en duidelijkheid willen geven aan inwoners die zelf werken aan het bouwen van gemeenschappen.
- Er is beleid vastgesteld op gebied van Mantelwonen.
- We hebben de woonzorganalyse afgerond, als onderdeel van een te maken visie op thema wonen, welzijn en zorg.
- We hebben stappen gezet in de voorbereiding van specifiek beleid voor de doelgroep internationale werknemers.
- We stuurden twee keer per jaar de raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- We werkten op veel locaties met programma adviezen aan de totstandkoming van harde woningbouwplannen. Een voorbeeld is Geffen 't Veld wat in het eerste kwartaal van 2023 ter vaststelling naar de gemeenteraad gaat.
- We werkten op 5 locaties aan de totstandkoming van flexwoningen.
- We zorgen voor inrichting van woonwagendplaatsen (Brasem).
- We maakten gebruik van provinciale en landelijke financiële regelingen om onze woonambities sneller te kunnen realiseren. Zo kregen we toekenningen vanuit de provinciale stimuleringsregeling woningbouw en kregen we een toekenning vanuit het Rijk voor een oplossing bij station Ravenstein voor langzaam verkeer (fietser, voetganger).
- We hebben onze werkwijze voor monitoring van de voortgang van nieuwbouwplannen aangescherpt en zullen hierover periodiek rapporteren in de bestaande raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- Samen met het erfgoedveld geven wij uitvoering aan het uitvoeringsprogramma behorende bij de vastgestelde erfgoedvisie Oss 2021: Toekomst voor ons erfgoed.

2.3 Mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zorgen voor een infrastructuur die uitnodigt tot het gebruik van duurzame mobiliteit*
- *We zorgen voor een toekomstbestendige infrastructuur die economische- en demografische groei mogelijk maakt*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Om de doelstellingen te bereiken zijn we gestart met het opstellen van een nieuwe koers voor het mobiliteitsbeleid. Hierin houden we rekening met de verstedelijkingsopgave, de ontwikkelingen op het spoor en het stimuleren van lopen en fietsen. De koersnota willen we rond de zomer van 2023 vaststellen zodat we de koers kunnen gaan uitwerken in een uitvoeringsprogramma mobiliteit. Parallel hieraan wordt ook gewerkt aan een actualisatie van de parkeernormen, bouwen we aan de opzet van een spooragenda voor Oss en onderzoeken we de haalbaarheid van een eventuele verplaatsing van station Oss West richting Amsteleind. De uitdaging is om de openbare ruimte meer leefbaar en klimaatbestendig in te richten waarin de fiets en voetganger meer centraal komen te staan, zonder dat de bereikbaarheid van de stad onder druk komt te staan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn actief aan gehaakt op het MIRT-onderzoek A50 en hebben een zienswijze ingediend op de nota reikwijdte en detailniveau.
- We zijn gestart met een verkenning naar het doortrekken van de snelfietsroute Den Bosch-Oss naar Wijchen-Nijmegen.
- Voor de ontsluitingsweg Oss-noord is onderzoek naar omgevingsaspecten uitgevoerd.
- We zijn gestart met het opstellen van een nieuwe koers voor de mobiliteitsopgave. Hierin houden we rekening met de verstedelijkingsopgave. In oktober is met de opiniecommissie Ruimte van gedachten gewisseld over het belang van nieuw mobiliteitsbeleid. Een koersdocument voor de ontwikkelingsrichting van het mobiliteitsnetwerk van Oss is gang gezet. Voor de zomer van 2023 neemt het college een besluit hierover.
- In het kader van de versnelling van de woningbouwopgave is een subsidieaanvraag gedaan. Naar aanleiding hiervan heeft Rijk een subsidie toegezegd voor het aanleggen van een onderdoorgang voor langzaam verkeer onder het spoor ter hoogte van station Ravenstein. Ontwerp en realisatie van deze tunnel maakt onderdeel uit van de ruimtelijke ontwikkelingen in het Stationskwartier.
- De herinrichting van de Paganinistraat is opgepakt en wordt in 2023 uitgevoerd. Voor de Hertogensingel is een vervolgonderzoek opgestart en wordt in 2023 een plan uitgewerkt.
- Eind 2022 zijn gesprekken met NS en ProRail gestart over de aanpak van een spooragenda voor Oss. Begin 2023 zullen wij ook provincie Noord-Brabant bij onze spooragenda betrekken. Verder zijn wij gestart met een quickscan naar de haalbaarheid van een eventuele verplaatsing van station Oss West richting Amsteleind. Wij willen voor de zomer van 2023 een besluit nemen over de resultaten uit deze quickscan. Daarnaast is opdracht verleend voor het opstellen van een handelingsperspectief voor drie stations in Oss. Hierin worden met o.a. NS en ProRail de gezamenlijke ontwikkelambities verkend voor een kwaliteitsimpuls voor de stations. Wij verwachten deze voor de zomer van 2023 te kunnen opleveren. De resultaten zijn input voor onze spooragenda.
- Voor de bijsturing van het parkeerbeleid zijn we eind 2022 gestart met onderzoek naar het actualiseren van de parkeernormen. Dit is de eerste stap naar geheel nieuw parkeerbeleid dat in 2023-2024 wordt vastgesteld, inclusief de exploitatie van het parkeerbedrijf. Voor de zomer van 2023 nemen wij een besluit over de geactualiseerde parkeernormen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- Er is extra capaciteit voor mobiliteit gekomen door een strategie mobiliteit aan te nemen.
- Aan de realisatie van het fietspad langs de Kennedybaan en het ontwerpen van de fietstunnel op de Saal van Zwanenbergsingel wordt nog gewerkt.
- Het uitwerken van het fietsroute netwerk is onderdeel van de koersnota Mobiliteit.

- Samen met ProRail is onderzoek naar verbetering van de fietsenstalling bij station Oss uitgevoerd. Dit leidt tot technische aanpassingen. In het handelingsperspectief voor het station onderzoeken we wat er nog meer nodig is om de fietsenstalling te verbeteren.
- De risicogestuurde aanpak van verkeersveiligheid betrekken wij bij het opstellen van het koersdocument Mobiliteit. Een uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid volgt na het vastgestelde koersdocument.
- Het onderzoek van de provincie en de regio naar nieuwe vormen van openbaar vervoer of deelmobiliteit loopt nog.
- Er is gewerkt aan een visie op laadinfrastructuur, die in 2023 wordt vastgesteld.
- We ondersteunden de buurtbus met subsidie en we zijn met de stichting Maasveren in gesprek over een verbeterde toekomst vaste exploitatie van de pontjes.

2.4 Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- We zijn voorbereid op de komst van de Omgevingswet

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Omgevingswet wordt steeds uitgesteld, de verwachte inwerkingtredingsdatum is op dit moment 1 januari 2024. In de geest van de Omgevingswet kijken we met een "ja, mits-houding" naar ruimtelijke initiatieven en maken we deze mogelijk waar het kan. Hierbij houden we de kwaliteit van de leefomgeving in het oog. We behandelen ruimtelijke initiatieven integraal op de Intaketafel, waarover de initiatiefnemer snel een terugkoppeling krijgt. We hebben onze processen efficiënter gemaakt; principeverzoeken behandelen we via een integraal aftikteam en bestemmingsplannen zoveel als mogelijk via gebundelde procedures. We werken planmatiger en zijn (gezond) zakelijker: we spreken in een vroeg(er) stadium met de initiatiefnemer af wat we van elkaar verwachten (met een realistische planning) en sturen op resultaat om aan de ruimtelijke opgaven (o.a. woningbouw, energie, landbouw) te kunnen voldoen.

Ondanks dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet telkens wordt uitgesteld, gaan we door met de voorbereiding van de komst van de wet. Dat doen we langs diverse sporen die samenhangen met de voor ons belangrijkste instrumenten: het omgevingsplan en de omgevingsvisie en de daarmee samenhangende onderwerpen zoals besluiten ten aanzien van het delegatie- en adviesrecht en het participatiebeleid.

Omgevingsvisie

Als fundament voor de omgevingsvisie stellen we drie gebiedsvisies op. Na de gebiedsvisie Vitaal buitengebied in 2021 is in 2022 de gebiedsvisie Stedelijk gebied in 2022 vastgesteld. Voor de gebiedsvisie Stadjes en Kernen hebben we in 2022 een uitgebreid participatie traject doorlopen en momenteel wordt de concept visie vertaald naar een definitieve visie die in 2023 ter instemming aan de raad zal worden. Ondertussen zijn we druk bezig om de omgevingsvisie in de steigers te zetten. De Projectbrief is vastgesteld en het projectcontract is geaccordeerd. Het projectteam is intussen druk bezig met voorstellen voor de ambities en doelen die leidend zullen zijn voor de omgevingsvisie en moeten leiden tot ruimtelijke keuzes waarlangs de visie wordt opgebouwd. Tegelijkertijd zijn we gestart met het aanbestedingstraject van de MER voor de visie.

Omgevingsplan

Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet worden al onze bestemmingsplannen automatisch opgenomen in ons tijdelijke omgevingsplan. Op 31-12-2029 moeten we ons tijdelijke omgevingsplan volledig hebben omgezet in één nieuw, integraal omgevingsplan. Dat nieuwe omgevingsplan omvat alle regels over de fysieke leefomgeving die nu in onze bestemmingsplannen, gemeentelijke verordeningen en de bruidsschat (regels die van Rijk naar gemeente gedecentraliseerd worden) staan. In 2022 hebben we verder gewerkt aan de opbouw van de structuur van ons nieuwe omgevingsplan (casco Oss). Daarnaast hebben we gewerkt aan nieuwe omgevingsplanregels voor bouwen en gebruik (wat we nu regelen in bestemmingsplannen) en voor voormalige stortplaatsen waarvoor wij het bevoegd gezag worden. Tevens zijn we gestart met het uitwerken

van het werkproces voor de nieuwe juridische procedure 'wijzigen omgevingsplan'. Gedurende dat proces blijven we de knelpunten uit de bestemmingsplannen die we tegenkomen bij principeverzoeken en via de Intaketafel inventariseren en doen we daar waar nodig voorstellen voor beleidsaanpassingen. Die aanpassingen nemen we meteen mee in de opbouw van het omgevingsplan en werken we uit in bijbehorende nieuwe omgevingsplanregels. Een voorbeeld hiervan is het beleid voor mantelwonen dat in Q1 2023 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.

Digitaal loket en vergunningverlening

Door het nieuwe uitstel hebben we extra tijd om het loket in te richten. Die tijd gebruiken we om de kwaliteit te verbeteren, overigens in de wetenschap dat op de invoeringsdatum de dienstverlening nog niet optimaal zal zijn. We gaan in overleg met provincie en waterschap (in regionaal verband) om ieders bijdrage aan het digitale loket op elkaar af te stemmen.

Ook de werkprocessen rond vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten we herzien met de komst van de Omgevingswet. We zijn hier in 2022 mee gestart en maken dit in 2023 (Q1-2) af.

Onderzoek impact (milieu)taken en implementeren taken m.b.t. bodem, geluid en openbare ruimte
We hebben in beeld gebracht wat de veranderingen t.g.v. de Omgevingswet zijn op de verschillende thema's zoals milieu en openbare ruimte, zodat we dat kunnen verwerken in het omgevingsplan.
Op het gebied van bodem krijgen gemeenten nieuwe taken t.a.v. voormalige stortplaatsen. Op het gebied van geluid moeten gemeenten het verkeerslawaaï gaan monitoren. Ook voor de openbare ruimte worden nieuwe regels en wetten van kracht. Hiervoor heeft de gemeenteraad in 2022 een beleidskader vastgesteld en zijn we gestart met het formuleren van omgevingsplanregels die direct na de invoeringsdatum aan de gemeenteraad voorgelegd worden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De gebiedsvisie Stedelijk gebied is afgerond.
- Het participatieproces rondom de gebiedsvisie Stadjes en Kernen hebben we afgerond en de visie is in het eerste kwartaal van 2023 gereed.
- Het opstellen van de omgevingsvisie is gestart. De projectbrief is vastgesteld, het projectcontact is geaccordeerd en de aanbestedingsprocedure voor de MER is opgestart.
- We zijn gestart met de inrichting van het digitale loket en het maken/aanpassen van de toepasbare regels.
- We zijn gestart met de inrichting van de nieuwe werkprocessen en ronden dit in het tweede kwartaal van 2023 af.
- We hebben de impact van de milieutaken onderzocht.
- We hebben een beleidskader vastgesteld voor onze nieuwe taak ten aanzien van de voormalige stortplaatsen en vertalen die uitgangspunten in regels voor het nieuwe omgevingsplan.
- We inventariseren jaarlijks de mogelijke knelpunten uit het bestemmingsplan buitengebied en komen met voorstellen voor aanpassing van de regels indien daar aanleiding voor is. Voorbeeld daarvan is het voorstel voor beleid voor mantelwonen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Een 10 minutenstad is een toekomstbestendig stedelijk gebied waarbij alle noodzakelijke basisbehoeften (OV, groen, sport, onderwijs en cultuur) binnen 10 minuten bereikbaar zijn te voet of met de fiets vanaf woon- of werkplek. De uitdaging binnen het programma spoorzone Oss is om op basis van het principe van de 10 minutenstad het stedelijk in Oss te transformeren.

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is ook een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt (o.a.) aan bod in programma 4: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

De activiteiten genoemd onder 'Duurzame Mobiliteit' dragen bij aan een duurzamer verkeerssysteem, onder andere door:

- het zorgen voor een betere verkeersveiligheid.
- het stimuleren van meer duurzame verkeersbewegingen (te fiets, per spoor of over water).
- het verminderen van overlast van verkeersbewegingen (o.a. geluid, CO2-uitstoot).

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes t.a.v. duurzaamheid. Daarin nemen we de global goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	2,9	3,2	3,1	3,3	3,2	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen	NVM	Q2 - 55	Q2 - 59	Q2 - 32	Q2 - 24	Q2 - 26 Q3 - 41 Q4 - 38	n.v.t.
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	904	392	497	356	482	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	322	542	544	256	321	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	331	400	524	623	341	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.034	1.214	1.073	1.778	nog niet bekend	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen		131,2	139,5	160	nog niet bekend	n.v.t.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	11,2	8,7	2021

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
 - is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
 bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Overige bedrijfsmatige activiteiten	Lasten	-4.011	7.345	5.732	-1.612	V
	Baten	3.436	-6.622	-4.510	2.112	N
	Saldo	-575	723	1.222	499	N
Parkeren	Lasten	2.263	1.989	1.816	-173	V
	Baten	-2.271	-1.814	-1.825	-10	V
	Saldo	-8	175	-8	-183	V
Volkshuisvesting	Lasten	4.492	4.518	4.597	80	N
	Baten	-3.002	-4.702	-4.461	242	N
	Saldo	1.490	-185	137	321	N
Woningbouwcomplexen	Lasten	5.695	9.451	7.104	-2.347	V
	Baten	-8.002	-13.622	-7.658	5.964	N
	Saldo	-2.307	-4.171	-554	3.617	N
Strategische projecten/samenwerking	Lasten	1.383	6.377	3.390	-2.988	V
	Baten	0	-3.270	-770	2.500	N
	Saldo	1.383	3.107	2.620	-488	V
Verkeer	Lasten	1.614	1.609	1.489	-119	V
	Baten	-36	-16	-220	-204	V
	Saldo	1.578	1.593	1.269	-323	V
Ruimtelijke ordening	Lasten	2.951	3.192	3.136	-56	V
	Baten	-336	-303	-748	-445	V
	Saldo	2.615	2.889	2.387	-502	V
Totaal programma	Lasten	14.388	34.481	27.265	-7.217	V
	Baten	-10.212	-30.350	-20.192	10.158	N
	Saldo	4.176	4.131	7.072	2.942	N
Stortingen reserves		21.952	34.766	31.464	-3.302	V
Onttrekkingen reserves		-19.681	-24.799	-24.258	541	N
Totaal mutaties reserves		2.271	9.967	7.206	-2.761	V
Resultaat		6.447	14.098	14.279	181	N

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Overige bedrijfsmatige activiteiten

Het product overige bedrijfsmatige activiteiten bestaat uit de volgende onderdelen:

- herstructureringsplannen: dit is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle complexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.
- beheercomplexen: per saldo een nadeel van € 166.000.
- verhuurde panden en percelen: per saldo neutraal.

Voor herstructureringsplannen zijn de kosten € 3,1 miljoen lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere kosten in 2022 voor centrumplan Berghem (€ 1,5 miljoen), Koornstraat Begijnenstraat (€ 0,6 miljoen), Bergoss (€ 0,4 miljoen), winkelcentrum de Ruwert (€ 0,4 miljoen), Schelversakker (€ 0,2 miljoen) en Kapelaan Nausstraat (€ 0,2 miljoen).

De totale verkopen bedroegen € 1,6 miljoen in 2022. Dit is per saldo € 4,5 miljoen lager dan geraamd. Dit komt vooral door lagere verkopen in Talentencampus (- € 1,6 miljoen), Kapelaan Nausstraat (- € 1 miljoen), Elzeneind (-€ 0,8 miljoen), winkelcentrum de Ruwert (-€ 0,4 miljoen), Schelversakker (- € 0,2 miljoen) en Koornstraat Begijnenstraat (- € 0,4 miljoen).

Per saldo is de voorraad onderhanden werk herstructureringsplannen met € 1,8 miljoen toegenomen. gebleven. Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Het saldo van de beheercomplexen is € 166.000 negatief. Dit komt vooral door hogere plankosten en kosten van verwerving van gronden.

Woningbouwcomplexen

Woningbouw is een budgettaire neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle woningbouwcomplexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen verrekenen we uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.

De totale kosten op de diverse woningbouwcomplexen bedroegen in 2022 € 2,8 miljoen. Dit is per saldo ruim € 6 miljoen lager dan begroot. Grotere posten daarin zijn:

- Piekenhoef: € 0,6 miljoen
- Horzak: € 1,3 miljoen
- Oijense Zij: € 1,9 miljoen
- 't Veld geffen: € 0,3 miljoen.

De totale verkopen bedroegen € 7,6 miljoen in 2022. Dit is per saldo € 2,6 miljoen lager dan geraamd. Vooral de verkopen bij Wilgendaal (€ 1,5 miljoen) en den Herd Geffen (€ 0,7 miljoen) blijven achter op de raming. Van de werkelijk gerealiseerde opbrengsten is circa € 4,2 miljoen binnen Oijense Zij, € 1,2 miljoen binnen Wilgendaal en € 1,1 miljoen binnen Piekenhoef gerealiseerd.

Per saldo is de voorraad onderhanden werk binnen het grondbedrijf met € 4,2 miljoen afgenomen. Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Parkeren

We hebben lagere kosten van € 173.000 en hogere opbrengsten van € 10.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 183.000. De belangrijkste redenen voor de lagere kosten € 173.000 wordt veroorzaakt door lagere onderhoudskosten voor groot en dagelijks onderhoud, inzameling en storingen.

Bij de programmabegroting 2022-2025 hielden we rekening met een tekort van € 286.000. In werkelijkheid is er een tekort van € 103.000. We hebben daarom € 183.000 minder onttrokken aan de reserve parkeren.

Volkshuisvesting

We hebben € 80.000 aan hogere kosten en € 242.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo geeft dit een nadeel van afgerond € 0,3 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Door de Omgevingswet zijn er meer vergunningen aangevraagd. Dit betekent dat we hierdoor € 140.000 meer aan kosten voor uren hebben gemaakt dan we hadden verwacht. De legesinkomsten zijn wat minder hoog dan we eerder hadden verwacht. Bij de Eerste financiële tussenrapportage hadden we verwacht om € 1,7 miljoen extra aan legesinkomsten te ontvangen. Echter door de afvlakkende vraag in de 2e helft van het jaar hebben we € 216.000 minder aan leges binnen gehaald (ten opzichte van de bijgestelde begroting).
- We hebben € 47.000 aan beheerkosten van de starters- en duurzaamheidsleningen. Dit hebben we uit de reserve beheerkosten startersleningen onttrokken.

Strategische projecten/samenwerking

Op dit product verantwoorden we de plankosten verantwoord voor diverse projecten. Deze plankosten activeren we als immateriële vaste activa. Voor diverse plankosten (€ 2,3 miljoen) hebben we een voorziening gevormd. Het betreft vooral kosten die gemaakt zijn voor Amsteleind (€ 1,5 miljoen), Raadhuislaan Zuid (€ 0,2 miljoen) en voor het stationskwartier Ravenstein (€ 0,2 miljoen). Deze voorziening hebben we onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

De rentekosten van de strategische grondaankopen het Brand ter hoogte van € 147.000 hebben we onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Verkeer

We hebben lagere kosten van € 119.000 en hogere opbrengsten van € 204.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere kosten voor onderhoud bewegwijzering van € 120.000. Er zijn minder reconstructies van kruispunten in grote doorgaande wegen uitgevoerd dan voorzien. Daardoor zijn er geen engineeringswerkzaamheden door de Nederlandse Bewegwijzeringsdienst uitgevoerd.
- Lagere kosten voor de voorbereiding van de Noordelijke ontsluitingsweg: € 82.000. Het ecologisch onderzoek voor de Noordelijke ontsluitingsweg is inmiddels afgerond, hierna moet nog verkeerstechnisch onderzoek plaatsvinden en vervolgens zal het projectplan opgesteld worden. De niet bestede gelden zullen 2023 uitgegeven worden.
- Lagere kosten groot onderhoud verkeer: € 40.000
- We hebben hogere kosten en hogere opbrengsten door de subsidie verkeerseducatie. We vragen hiervoor subsidie aan bij de provincie Noord-Brabant en betalen dit door aan scholen. We hebben € 144.000 ontvangen aan subsidie voor 2022 en nog een bedrag van € 46.000 aan afrekeningen van vorige jaren.

Ruimtelijke ordening

We hebben € 56.000 aan lagere kosten en € 445.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit voordeel komt voornamelijk doordat we extra kwaliteitsbijdragen hebben ontvangen voor een bedrag van € 415.000. Dit bedrag hebben we, conform de vastgestelde kaders, in de reserve groenfonds landelijk gebied gestort, omdat we deze besteden aan verbetering van het landschap.

Andere belangrijke posten:

- We hadden lagere kosten van € 71.000 voor de MER Nieuw Zevenbergen en de onderzoeken voor locatieprofielen. We hebben hiervoor ook minder onttrokken aan de reserve Geluid.
- We hebben € 87.000 aan lagere kosten voor het windmolenpark Elzenburg/deGeer vanwege vertraging in de vaststelling van het bestemmingsplan. We hebben daarom ook minder onttrokken aan de reserve Ontwikkeling Windpark.

Stortingen reserves

We hebben per saldo € 3,3 miljoen minder gestort in reserves door:

- Lagere storting in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf door lagere winstnemingen woningbouwcomplexen ter hoogte van € 2,7 miljoen (werkelijke winstnemingen van circa € 1,5 miljoen binen Oyense Zij en Piekenhoef zijn gestort in de algemene bedrijfsreserve);
- Lagere storting in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf door lagere winsten herstructureringsplannen: € 453.000 minder vooral door lagere winstneming binnen Elzeneind Slowcare (€ 411.000);
- Hogere storting in de in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf door extra verkopen beheercomplexen (zonder boekwaarde): € 127.000 extra;
- We hebben € 370.000 minder gestort in de reserve bovenwijkse voorzieningen;
- We hebben € 265.000 minder gestort in de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving;
- We hebben € 376.000 meer gestort in de reserve groenfonds landelijk gebied.

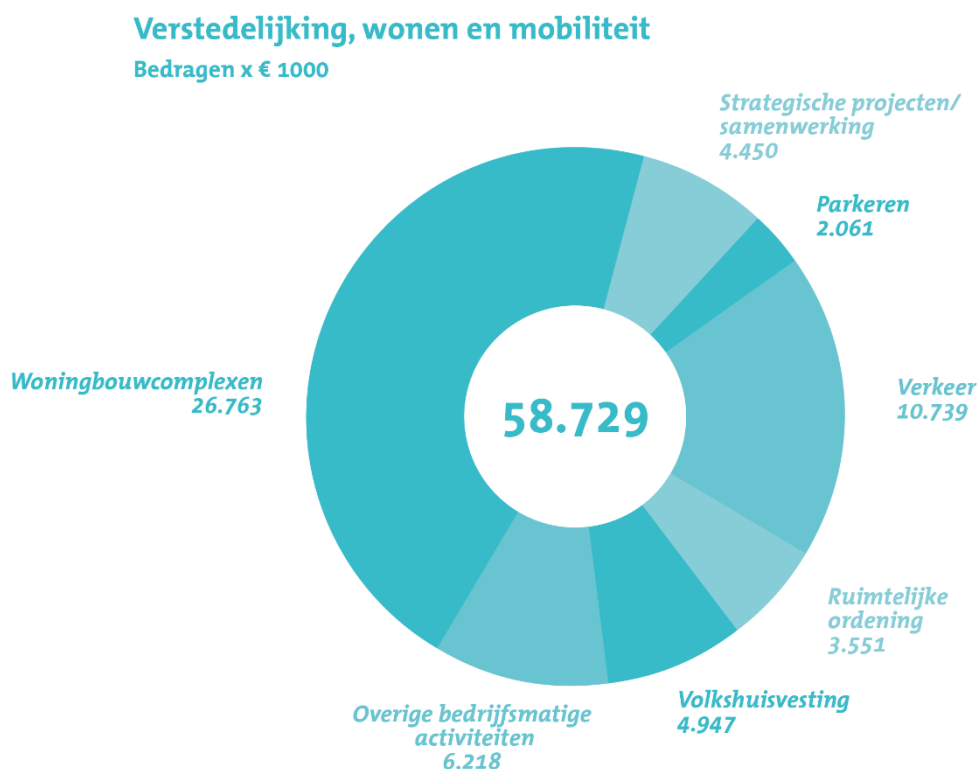
Onttrekkingen reserves

We hebben per saldo € 1,5 miljoen minder onttrokken in reserves door:

- We hebben winstnemingen binnen een aantal grondexploitaties deels teruggedraaid. Dit voor een totaalbedag van € 0,9 miljoen (Wilgendaal voor € 0,6 miljoen, Liesdaal voor € 0,25 miljoen en Lith Oost voor € 0,1 miljoen)
- We hebben € 0,6 miljoen minder onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve voor gemaakte plankosten (begroot € 2,9 miljoen en werkelijk kosten van € 2,3 miljoen).
- We hebben € 635.000 minder onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve voor de reserve bovenwijkse voorzieningen en de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving (vanuit onze eigen grondexploitaties). Totaal onttrokken hiervoor € 760.000.
- We hebben 183.000 minder onttrokken aan de reserve Parkeren. Door een voordeel op de kosten was het tekort lager.
- We hebben € 87.000 minder onttrokken aan de reserve Ontwikkeling Windpark omdat we minder kosten hadden gemaakt dan verwacht.
- We hebben € 71.000 minder onttrokken aan de reserve Geluid omdat we minder kosten hadden aan de MER Nieuw Zevenbergen en onderzoeken voor locatieprofielen.
- We hebben € 47.000 aan beheerkosten van de starters- en duurzaamheidsleningen. Dit hebben we uit de reserve beheerkosten startersleningen onttrokken.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Overige bedrijfsmatige activiteiten	0	18	18
Verkeer	55	63	56
Totaal programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	55	81	73

Programma 8. Veilige omgeving

1. Inleiding

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar inwoners zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Waarbij we als gemeente in staat zijn om in te kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek.

Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.

- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Deze doelen zijn alleen te realiseren door nauw samen te werken met de verschillende (veiligheids)partners, een goed netwerk te onderhouden, duidelijk uit te spreken wat we van elkaar verwachten en prioriteiten te stellen. Dit doen we door integraal te werken waar kan, focus te hebben op de oorzaken en maatschappelijke effecten en preventie en repressie altijd met elkaar te verbinden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verbeteren de objectieve en subjectieve veiligheid door samen met de partners de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangiftebereidheid onder slachtoffers te verhogen*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast zetten we in op een ketengerichte aanpak om met partners integraal op te treden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van vergaande woonoverlast is een terugkerende taak waarbij we afgelopen jaren flink ingezet hebben op het implementeren van de aanpak van complexe casuïstiek via het model Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) en in de gecreëerde verbinding tussen zorg en veiligheid.

Het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid is tevens een doorlopend proces waarbij we per jaar bekijken waar er extra inzet nodig is. In 2022 zagen we dit vooral terug in de aanpak van de vluchtelingenproblematiek en de impact die dit heeft op de gemeente en haar inwoners.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben binnen de gemeente Oss meer verbinding, een gezamenlijke aanpak en een gedragen verantwoordelijkheid gecreëerd voor de thema's die op de domeinen en zorg en veiligheid spelen.
- We voerden de in 2021 opgestelde prioriteitenagenda Zorg en Veiligheid uit. Waarbij we op basis van de prioriteitenagenda aan de slag zijn gegaan met de thema's: doorontwikkeling Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE), doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek en goede verbinding tussen interne bestuurlijke/ambtelijke overlegstructuur op het gebied van Zorg en Veiligheid.
- We werken structureel samen met wijkcoördinatoren, wijkagenten, boa's en andere betrokkenen om vroegtijdig (woon)overlast aan te pakken. Dit doen we onder andere in samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis.
- We hebben het Bestuurlijke Akkoord Re-integratie Ex-justitiabelen in beeld gebracht. In 2023 vertalen we dit door naar onze werkwijze.
- We legden (bestuurlijke) maatregelen op bij ernstige (woon)overlast of huiselijk geweld. Dit aan de hand van het AVE model zodat zorg en veiligheid maar ook preventie, vroeg signalering en repressie elkaar aanvullen tot een totaal aanpak passend bij de casus.
- We zetten samen met partners in op de Schadewijk door middel van de integrale opdracht vanuit programma Schadewijk. Team veiligheid participeert hierin.
- We participeren in projecten die zorg en veiligheid raken zoals bij Koers en Kansen, KetenveldNorm Signalenoverleg, de driehoek Beschermd wonen en de Toegang.

- Taakverzwaring en –verbreding hebben ertoe geleid dat we hebben ingezet op het anders vormgeven van de organisatorische invulling van veiligheid en hebben we in 2022 1 extra fte aangetrokken.
- We hebben een nieuwe integraal veiligheidsbeleid opgesteld voor 2023-2026. De gemeenteraad heeft dit in december 2022 vastgesteld.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We pakken ondermijning in het buitengebied aan*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben de aanpak van het buitengebied niet als prioriteit opgepakt zoals vooraf voorgenomen. Hiermee hebben we capaciteit vrijgespeeld voor de aanpak van COVID-19 en daarna voor de aanpak van de vluchtelingen crisis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om onze informatiepositie te verbeteren worden signalen van fraude en ondermijning besproken in een intern signalenoverleg. Hierdoor kunnen we integraal en meer informatie-gestuurd werken.
- We zijn lid van Meld Misdaad Anoniem (MMA), waardoor inwoners en bedrijven van het buitengebied altijd de mogelijkheid hebben om anoniem meldingen te maken van vermoedens van criminaliteit.
- In 2022 zijn er 83 MMA meldingen in totaal binnengekomen, waarvan 59 gerelateerd aan drugs. De rest was divers, van illegale prostitutie tot fraudemeldingen, van niet plus gevoel tot overlast.
- De politie heeft twee preventieve actiedagen georganiseerd om in gesprek te raken met inwoners en ondernemers in het buitengebied.
- Bij de gemeente Bernheze heeft de theatervoorstel Eldorado gespeeld bij een agrarische familie in Loosbroek. Het college van B&W en diverse medewerkers die bezig zijn met de vitalisering van het buitengebied zijn naar deze theatervoorstelling geweest.
- Door de veranderende rol als regisseur in het proces voetbal trekt de gemeente nauwer op met politie en de BVO (Betaald Voetbalorganisatie) Top Oss. Op deze manier trekken we integraal op en pakken we overlast effectiever aan.
- We hebben in 2022 een Bibob-coördinator en een Bibob-adviseur aangesteld om de Bibob taak verder te professionaliseren. De inzet van Bibob vindt plaats aan de hand van vergunningverlening, in zowel het buitengebied als in de bebouwde kom.
- We hebben in 2022 capaciteit gekregen voor de inzet van een preventief toezichthouder ondermijning voor de bedrijventerreinen en het buitengebied. Deze capaciteit hebben we omgezet in een vacature die in 2023 zal worden ingevuld.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We dringen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit terug*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van overlastgevend jeugd is een doorlopend proces. Ook in 2022 zagen we een enkele jeugdgroep die zich overlastgevend gedroeg. Op één overlastgevend jeugdgroep hebben we gezorgd voor een intensievere aanpak en gezorgd voor verbinding tussen zorg en veiligheid. Daarnaast hebben ernstige incidenten plaatsgevonden in de Schadewijk waarbij jeugdigen zowel dader als slachtoffer waren. Dit heeft onder andere geleid tot het inzetten van tijdelijk cameratoezicht en extra inzet van partners zoals straatcoaches, wijkcoördinator, TOR/HOR en politie. Ook het gebruik van lachgas onder jeugdigen is toegenomen. Per 1 januari 2023 is er een landelijk verbod op lachgas gekomen. Hierdoor kan de politie optreden bij het bezit, verkopen en vervoeren van lachgas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om zoveel mogelijk zicht te krijgen op de jeugdgroepen in de openbare ruimte monitoren we deze groepen maandelijks met de verschillende partners.
- We hebben integraal en intensief ingezet op een aantal overlastgevende jeugdgroepen.
- We hebben bestuurlijke maatregelen ingezet bij incidenten tussen jeugdigen zoals tijdelijk cameratoezicht.
- We focussen ons op de verbinding tussen zorg en veiligheid, waarbij we beleid zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Ook in de uitvoering van interventies die te maken hebben met preventie enerzijds en repressie anderzijds zoeken we de verbinding.
- Met programma 1. Zorg en welzijn, werken we nauw samen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van de straatcoaches. Het contract met de straatcoaches liep in 2022 af. Een nieuw contract met de huidige partij is na een aanbesteding een feit. Op deze manier kan de opgebouwde dienstverlening doorgezet worden.
- We hebben afstemming gezocht vanuit nazorg ex-gedetineerden volwassenen met beleidsmedewerker jeugd om het proces nazorg ex-gedetineerden jeugdigen uit te laten werken.
- We gaan de komende jaren meer in gaan zetten op jeugdpreventie (alcohol, drugs, cybercrime en seksuele weerbaarheid). Hierbij werken we samen met Zorg en Welzijn.
- We hebben ingezet op preventieactiviteiten op scholen op weerbaarheid en groepsdruk.

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorgdragen dat de organisatie (veiligheidsregio) bij een ramp of crisis goed ingericht en voorbereid is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN) heeft een grote rol in de aanpak van de vluchtelingencrisis en alle maatregelen die daarbij horen. Zij pakken hierin een sturende, maar ook faciliterende rol. In de eerste maanden van dit jaar is dan ook zeer intensief samengewerkt met de VRBN. Ook nu, met alle nog komende ontwikkelingen en uitdagingen rondom de opvang van vluchtelingen, blijven we nauw samenwerken.

Iedere gemeente 'levert' medewerkers voor regionale functies (zoals communicatiemedewerkers of juristen) voor als er een gemeenteovertijgende ramp of crisis plaatsvindt. Het aantal is afhankelijk van de grootte van de gemeente. Momenteel voldoen wij aan onze 'leveringsplicht'. De medewerkers die zo'n regionale functie hebben binnen de bevolkingszorg worden jaarlijks bijgeschoold over de ontwikkelingen binnen hun proces. In 2022 hebben we meerdere incidenten gekend waarbij we hebben geacteerd vanuit de rampen en crisisbeheersing. Denk hierbij natuurlijk aan de vluchtelingencrisis, maar ook aan het dodelijk auto-ongeluk in december of de grote brand aan de Oostwal in maart.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Uit de tussenevaluatie van het beleidsplan 2020-2023 "Samen Veiliger" blijkt dat de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) op koers ligt om haar ambities te realiseren. VRBN verwacht daarom in december 2023 de opgaven uit het Beleidsplan grotendeels afgerond te hebben.
- We hebben een gemeentelijke piketregeling opgesteld waardoor de bereikbaarheid en beschikbaarheid van een communicatieadviseur en een medewerker crisispiket vanaf 2022 voor 24/7 geregeld is.
- We hebben het aantal crisispiket medewerkers uit gebreed van 2 naar 5 zodat we het piket op een goede manier kunnen bemensen.
- We participeren actief in de VRBN en voldoen aan onze leveringsplicht. We hebben hier met name een rol in de Bevolkingszorg en Communicatie. Rondom de aanpak van de vluchtelingencrisis werken we actief samen met de staf van de Veiligheidsregio.
- Wij zijn als adoptiegemeente actief betrokken bij de doorontwikkeling van de VRBN en bewaken inhoudelijk en financieel de Osse belangen hierin.
- We zorgen ervoor dat alle partijen in staat zijn om vanuit hun rol incidenten te bestrijden. We doen dit door te zorgen voor relevante opleidingen en oefeningen.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het herstellen/vergroten van het vertrouwen in de overheid*
- *We willen een weerbare en integere organisatie blijven waarbij medewerkers in een veilige werkomgeving hun publieke taak kunnen uitvoeren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

In 2022 is de Brabantse weerbaarheidsnorm gelanceerd door de Provincie Noord-Brabant, de Brabantse gemeenten en Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. Het is de bedoeling dat alle gemeenten voldoen aan deze norm, zodat de dijken overal even hoog zijn en criminelen minder kans krijgen om faciliteiten van de gemeenten te gebruiken voor criminele doeleinden. Het Team Openbare Orde en Veiligheid heeft een nulmeting gedaan. Daaruit blijkt dat een aantal zaken al goed op orde zijn, maar dat andere zaken doorlopend aandacht vragen (bewustwording) en dat op sommige zaken nog flink moet worden geïnvesteerd (informatiepositie).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De tijdelijke vierjarige functie van basisteamprogrammameider ondermijning is omgezet naar een structurele functie.
- We werken wekelijks en bijna dagelijks samen met onze integrale partners, onder het RIEC convenant. Samen pakken we casuïstiek en projecten op.
- We hebben van mei tot en met november meegedaan aan de landelijke MMA campagne over het veilig verhuren van vastgoed. Deze campagne richtte zich op de particuliere verhuurders, verhuurmakelaars en notarissen in de omgeving van Oss.
- We hebben meegedaan met de proeftuin vastgoed vanuit Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland en de Avans. Deze proeftuin heeft de 'toolbox vastgoed' opgeleverd. De toolbox richt zich zowel op exploitatie als speculatie van vastgoed. Komende jaren willen we aan de slag gaan met het toepassen van de tools uit de toolbox, en daarmee meer zicht te krijgen op criminele activiteiten in panden en de investeringen met crimineel geld in vastgoed.
- Er is een regionale actieweek geweest over arbeidsuitbuiting en mensenhandel. Ook in Oss zijn er tijdens deze week meerdere adressen gecontroleerd.
- In oktober en november hebben we samen met Taskforce-RIEC en gemeente Bernheze de 'herfstschool' georganiseerd. Vijf weken lang zijn er workshops gegeven over o.a. morele dilemma's, uitbuiting kwetsbare personen, vastgoedfraude, agressie en intimidatie, netwerkcorruptie, integraal jeugdbeleid. Dit o.a. door middel van training, een escaperoom en een experience met VR brillen. In totaal hebben 340 deelnemers deel genomen aan de herfstschool.
- In november 2022 hebben we een preventieve actiedag gehouden op het bedrijventerrein de Elzenburg en bij de containerterminal in de haven. We zijn bij diverse bedrijven langs geweest om met hen te spreken over de risico's die zij kunnen lopen als transport- of logistiek bedrijf in relatie tot ondermijnende criminaliteit. Ook zijn de medewerkers getraind op het herkennen van signalen en wat zij zelf al kunnen doen om hun bedrijf en de haven zo weerbaar mogelijk te maken. Ook de wethouder bedrijventerreinen en economie is aangesloten tijdens deze dag.
- We hebben een raadsavond georganiseerd om de nieuwe raadsleden te informeren over de maatschappelijke impact van drugsproductie, import en gebruik/verslavingen. Er waren o.a. sprekers van Novadic Kentron en van de politie.
- We hebben beleid gemaakt voor de aanpak van mensenhandel. De aanpak vraagt een samenwerking tussen team veiligheid en het sociaal domein. Enerzijds gaat het om zorgen voor training en bewustwording bij medewerkers die signalen kunnen herkennen, en anderzijds om het daadwerkelijk oppakken en uitlopen van signalen. Het beleid wordt begin 2023 vastgesteld.

- We hebben ook een aandachtsfunctionaris Maatschappelijke Onrust aangesteld binnen het team Openbare Orde en Veiligheid. Hier vallen de thema's polarisatie, extremisme, radicalisering onder. We werken hierin samen met de regio gemeenten en de regionale projectleider Maatschappelijke Onrust.
- In het najaar is onder begeleiding van Taskforce-RIEC de 'zelfscan verhogen informatiepositie' afgenomen. Dat brengt in kaart wat er nodig is om de informatiepositie op de aanpak van ondermijning te verbeteren. Het advies is besproken en we gaan in 2023 aan de slag met de aanbevelingen van de scan.
- Eind 2022 is een start gemaakt met het verkennen van de mogelijkheid om een Gemeentelijk Informatieknooppunt te realiseren. Dit is ook een van de aanbevelingen uit de zelfscan.
- Gemeenten Oss en Bernheze zijn bezig geweest met het maken van een nieuw 13b Opiumwet-beleid. Hierin is de laatste jurisprudentie verwerkt. Het nieuwe beleid wordt in 2023 vastgesteld.
- We werken samen met het Platform Veilig Ondernemen (PVO), dat in 2022 goed van start is gegaan in Brabant-Zeeland. Waar mogelijk maken we gebruik van hun aanbod en diensten op diverse thema's.
- We toetsen de inkomende vergunningaanvragen samen met VTH. Wanneer aanvragen onder het Bibob-beleid vallen worden ze onderworpen aan een Bibob-toets. Afgelopen jaar zijn er 61 Bibob-onderzoeken door Oss uitgevoerd. In enkele gevallen wordt het Landelijk Bureau Bibob om advies gevraagd.
- De Wet Bibob is landelijk aangepast. Daarnaast is het lokale Bibob-beleid uitgebreid. De mogelijkheden om dit als instrument in de aanpak van ondermijning breder in de organisatie toe te passen zijn onderzocht en worden geïmplementeerd in 2023.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streef- waarde
Rapportcijfer veiligheid	<i>Veiligheids monitor</i>	7,2	-	7,4	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	360	489	537	766	
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen	Gemeente					
- Waarschuwing gebiedsverbod		1	0		1	
- Gebiedsverbod		36	1	1	2	
- Waarschuwing gedragsaanwijzing		1	0		0	
- Gedragsaanwijzing		1	2	1	1	
- inzetten cameratoezicht in het kader van de openbare orde		0	1		1	
-inzetten veiligheidsrisicogebied		1	0	2	0	
- noodverordening of noodbevel				1	0	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	387	440	428	477	400
Controles waarbij hennep en/of harddrugs is aangetroffen (13b)	Gemeente					
- waarna bestuurlijke waarschuwing		12	8	3	2	
- waarna sluiting pand		17	12	10	7	
- toepassen dwangsom					4	
Interne BIBOB-toetsen		84	144	165	61	
- waarna BIBOB toetsen door landelijk bureau BIBOB		2	6	3	-	

* We hebben niet overal een streefcijfer opgenomen omdat dit acties zijn die uitgevoerd worden als reactie op een openbare ordeverstoring of op het aantreffen van bijvoorbeeld hennep in een woning.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	8	8	2021
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,8	1,6	2021
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,6	1,4	2021
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,9	4,0	2021
Vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	5,8	5,7	2021

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

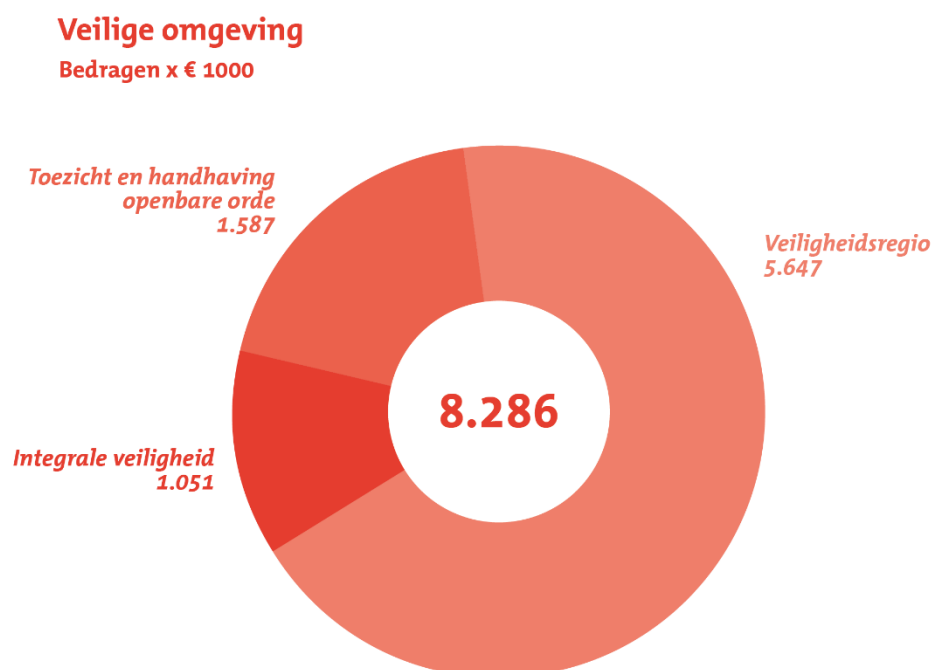
Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Integrale veiligheid	Lasten	824	1.008	1.051	43	N
	Baten	-12	-12	-85	-73	V
	Saldo	812	996	967	-30	V
Veiligheidsregio	Lasten	5.640	5.640	5.647	7	N
	Baten	0	0	-6	-6	V
	Saldo	5.640	5.640	5.641	1	N
Toezicht en handhaving openbare orde	Lasten	1.557	1.562	1.587	25	N
	Baten	-80	-80	-30	50	N
	Saldo	1.476	1.482	1.557	75	N
Totaal programma	Lasten	8.020	8.210	8.286	76	N
	Baten	-92	-92	-121	-29	V
	Saldo	7.929	8.118	8.165	47	N
Stortingen reserves		0	0	0	0	-
Onttrekkingen reserves		0	0	0	0	-
Totaal mutaties reserves		0	0	0	0	V
Resultaat		7.929	8.118	8.165	47	N

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Binnen dit programma zien we geen afwijkingen hoger dan € 100.000.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Integrale veiligheid	26	43	40
Totaal programma 8. Veilige omgeving	26	43	40

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

De samenleving is vol in beweging op veel terreinen en als gemeente bewegen we mee. Dat vraagt wat van de gemeenteraad: de eigen oriëntatie, maar ook van de ondersteuning van de raad. De komende jaren werkt de gemeenteraad met het Gemeentelijk Manifest, als belangrijk fundament voor het eigen functioneren en de verhouding met het College van B&W en de organisatie.

In het recente verleden hebben we een stevige bodem kunnen leggen onder onze ambitie voor de 100.000 gemeente. Kwalitatief en kwantitatief hebben we de formatie kunnen uitbreiden, waardoor uitvoeringskracht en strategisch vermogen zijn toegenomen. De komende jaren bouwen we hier met volle kracht aan verder. Onze positie op de zeer krappe arbeidsmarkt is goed. Maar het vraagt van ons extra inspanning om goede mensen binnen te halen. Arbeidsmarkt communicatie wordt in 2023 een belangrijk speerpunt

We zijn er nog niet. We zien dat we de bedrijfsvoering op sommige plekken is achter gebleven en dat vraagt extra inzet van mensen en introductie van nieuwe systemen. Neem Office 365 als voorbeeld.

Onze organisatie leert steeds meer open te staan voor initiatieven en innovatie, ruimte te geven en durven loslaten. We gaan op de ingeslagen weg voort door in te zetten op het versterken van de verbindingen met de samenleving via bijvoorbeeld extra aandacht voor participatiebeleid en het stimuleren van initiatieven uit de samenleving via ontwikkelbudgetten. Daarnaast zien we dat bestuur en ambtelijke organisatie zich steeds beter positioneren in verschillende netwerken, zoals VNG commissies, dagelijks Bestuur G40 of in de regio.

We zijn ook een dienstverlenende en digitale organisatie. Onze inwoners en ondernemers geven steeds vaker de voorkeur aan het digitale kanaal. Digitalisering en robotisering, aangevuld met data gestuurd werken, helpt ons sneller en effectiever te werken en betere dienstverlening te bieden. Ook voor mensen die niet digitaal vaardig zijn, blijven wij toegankelijk.

Tenslotte gaan we door met het langjarige programma Schadewijk. De komende jaren zullen vooral gedomineerd worden door fysieke veranderingen in de wijk: het vervangen van oude woningen door duurzame nieuwbouw. Daarbij zal veel aandacht uitgaan naar de sociale impact die deze veranderingen met zich meebrengen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven.

De gemeenteraad evalueerde in januari 2022 het vergaderstelsel met betrekking tot de vergaderstructuur, vergadercultuur en de vergaderrollen. Ná de gemeenteraadsverkiezingen heeft de agendacommissie besloten om vanuit het bestaande vergaderstelsel verbeterlagen te willen gaan maken. Een voorbeeld is het loslaten van de vaste commissieavonden en in plaats daarvan flexibel te programmeren op de politieke avonden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Op 16 maart 2022 waren, onder bijzondere omstandigheden vanwege de Coronamaatregelen, de gemeenteraadsverkiezingen. Met diverse activiteiten hebben we geprobeerd om de opkomst zo hoog mogelijk te laten zijn, o.a.:
 - o gezamenlijk posters plakken op de gemeentewerf
 - o 40 stembureaus waarvan 1 drive-thru stembureau

- o stemwijzer inclusief burgerforum
- o promotiefilmpjes lijsttrekkers die via de social media zijn verspreid

Dat heeft geresulteerd in een opkomstpercentage van 47%. Dat is een daling van 4% ten opzichte van de vorige gemeenteraadsverkiezingen (51%).

De Gemeenteraadsverkiezing heeft de samenstelling van de raad veranderd. Er zijn nu 10 politieke partijen vertegenwoordigd in de Osse gemeenteraad ten opzichte van 8 in de vorige periode.

- De nieuwe gemeenteraad heeft een uitgebreid inwerkprogramma (Raadskompas) gevolgd. Naast het inwerken op inhoudelijke beleidsthema's was het organiseren van ontmoeting (o.a. met ambtenaren) op locaties in onze gemeente hierbij uitgangspunt. Onderdeel van het inwerkprogramma waren twee 'heidagen'.
- Eind 2022 zijn activiteiten voor de jeugd weer opgestart. In de maanden november en december zijn 7 groepen 7/8 op bezoek geweest in de raadzaal voor het spel Democracy.
- We zijn doorgegaan met onze social media kanalen om de bekendheid met de gemeenteraad te verhogen.
- De Rekenkamercommissie heeft in 2022 de rapporten 'Centrumontwikkeling Oss', 'De praktijk van de Wob' en 'Samen geen schulden' opgeleverd aan de gemeenteraad. Het rapport 'Dienstverlening in het vizier' dat in 2021 is opgeleverd en toen opiniërend is behandeld is in 2022 in de gemeenteraad besproken.
- Er hebben drie hoorcommissies bestemmingsplannen plaatsgevonden in 2022.
- Er hebben in totaal 31 inwoners of belanghebbenden ingesproken: 26 in de raadscommissies en 5 in de raadsvergadering.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden twee bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. Kort na de verkiezingen was er een kennismaking met een aantal geprioriteerde samenwerkingsverbanden. In oktober was er een bijeenkomst over de GGD en de Veiligheidsregio.
- Daarnaast werden er door verschillende samenwerkingsverbanden zelf informatieve bijeenkomsten georganiseerd (RES NOB, GGD Hart voor Brabant, Centrumregeling Jeugd NOB, BSOB, IBN).
- Met de nieuwe gemeenteraad is een Manifest gemeente Oss opgesteld dat eind 2022 in de opiniecommissie is besproken. In dit Manifest zijn afspraken gemaakt hoe we binnen de gemeente Oss als raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken.
- 2022 is het eerste volledige jaar dat fracties gebruik konden maken van gelden voor fractieondersteuning. In de begroting 2023 zijn middelen vrijgemaakt voor extra capaciteit bij de Raadsgriffie.

2.2 Dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een sterke dienstverlenende organisatie.*
- *Sterke sturing en monitoring op effectieve kwalitatieve dienstverlening.*
- *Meer uniformering in de standaardisering en digitalisering van onze organisatie en processen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het jaar 2022 heeft voor het Publiekscentrum en Dienstverlening in het teken gestaan van verbinding zoeken en samen organiseren. Vanuit dienstverlening hebben we gewerkt aan een organisatiebrede visie op dienstverlening die bestuurlijk is vastgesteld.

Als organisatie hebben we ons hierdoor gecommitteerd om vanuit het gedachtegoed van de visie op dienstverlening richting te geven aan de verdere uitwerking van onze dienstverleningsprocessen en systemen. Dit heeft geleid tot de formering van een kerngroep die samenwerkt vanuit een strategische agenda dienstverlening.

Bij de afdeling Burgerzaken is een nieuwe teamleider gestart en werken we hard aan een stabiel personeelsbestand. De focus lag in 2022 op het continueren van de dienstverlening. Daardoor hebben we, ondanks onverwachte omstandigheden en grote drukte, zoals de inschrijving van de Oekraïners en een hausse aan huwelijken, onze dienstverlening kunnen continueren en de wachttijden binnen redelijke proporties kunnen houden. We hebben ons daarnaast ingezet op het efficiënter maken van het proces adresonderzoeken en het

automatiseren van processen, waaronder de aangifte van een overlijden of een verhuizing en het digitaal verlengen van een rijbewijs. Onze gastvrouw/heer en de receptie hebben met succes hard gewerkt om de extra bezoekersstromen in de Publiekshal rondom de Oekraïners, bespaarboxen en verkiezingen in goede banen te leiden.

Het KCC heeft de eerstelijns vragen van de Toegang Zorg overgenomen en ten behoeve van onze online dienstverlening hebben we de eerste fase van het project verbeteren website afgerond. De website is opgeschoond, de vindbaarheid van informatie is verbeterd en er is een stijlguides en een format voor het aanleveren van content ontwikkeld. Dit zorgt voor meer uniformering en standaardisering van onze informatie op de website www.oss.nl en www.loket.oss.nl

Het bodeteam is toegevoegd aan de afdeling Publiekscentrum. Voor en met dit team zijn we gestart met een coaching- en teambuildingsprogramma. Dit zorgt voor een goede basis van waaruit we verder kunnen inzetten op teamontwikkeling.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Project Communicatieplatform (vervanging telefonieplatform) heeft een marktverkenning gedaan, er is een projectgroep geformeerd met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie en de kerngroep dienstverlening is als Stuurgroep aangesteld. Dit zorgt voor een breder draagvlak en betrokkenheid vanuit de verschillende domeinen bij het nieuw te kiezen telefonieplatform.
- We hebben deel 1 van de verordening Single Digital Gateway afgerond. De verordening heeft tot doel om te komen tot één Europees portaal (YourEurope.eu) waar EU-burgers toegang krijgen tot informatie, procedures en diensten van overheden, inclusief gemeenten. We maken hiervoor gebruik van een centrale invoervoorziening die gebouwd wordt door de VNG.
- We werken projectmatig aan het verder verbeteren van de website en hebben de eerste fase afgerond.
- We zijn sinds juli 2022 verantwoordelijk voor de eerstelijnsvragen van de afdeling Zorg en hebben daar duidelijke afspraken over gemaakt met deze afdeling.
- Voor team Burgerzaken is een intern opleidingstraject voorbereid. Dit gaan we in 2023 uitvoeren om de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening verder te optimaliseren.
- We hebben een geautomatiseerde koppeling gerealiseerd tussen ons klantfeedback systeem en ons huidige telefonie- en afsprakensysteem. Het gehele proces van vragenlijsten versturen is hiermee geautomatiseerd.
- In 2022 heeft Burgerzaken 2 fte gekregen voor adresonderzoek en is dit constructief ingezet om het toenemende aantal adresonderzoeken uit te voeren.
- We hebben een teamontwikkelingstraject gestart bij het bodeteam door inzet van een externe coach en begeleider.

2.3 Organisatie en personeel

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een organisatie die open staat voor initiatieven en innovatie, ruimte geeft en durft los te laten*
- *Een organisatie die actief is in de relevante netwerken om de bestuurlijke ambities beter waar te maken*
- *Een organisatie die kwantitatief en kwalitatief de korte en lange termijn koers kan waarmaken en keuzes voorlegt ten aanzien van de haalbaarheid van ambities*
- *Een organisatie die meer strategisch opereert en werken vanuit de bedoeling omarmt*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De gemeente blijft stappen zetten in het ontwikkelen en professionaliseren van de organisatie naar een strategisch slagkrachtige '100.000+ gemeente' die werkt vanuit de bedoeling. We groeien in een tijd met grote maatschappelijke opgaven die nieuwe antwoorden en vaardigheden van ons vraagt. We worden zakelijker, zonder de typische Ossische kwaliteiten zoals informaliteit te verliezen.

Alles wat wij doen draagt bij aan:

- a. een goede match tussen vraag en aanbod, nu en in de toekomst
- b. de ontwikkeling en behoud van talent in onze organisatie
- c. de vitaliteit en veiligheid van onze medewerkers en het vergroten van het werkplezier in onze organisatie
- d. de doorontwikkeling van onze organisatie

In dit kader werken we aan vakmanschap dat past bij de 21ste eeuw, zoals projectmatig werken en strategische vaardigheden maar ook creatief- en probleemoplossend denken. Dit zijn vaardigheden die continue aandacht vragen. Daarom werken we aan begrip voor de ontwikkelingen die op ons af komen, bieden we mogelijkheden om vaardigheden te ontwikkelen en werken we aan een ondersteunende organisatie waar mensen graag werken en zich blijvend ontwikkelen.

Het tOss (hybride) werken is het nieuwe normaal. Het gewenste kantoorconcept is in de vorm van een voorlopig ontwerp opgeleverd, maar de kosten die hieraan verbonden zijn vinden we op dit moment niet verantwoord. Daarom maken we pas op de plaats en herijken we wat er nodig is om het kantoor beter geschikt te maken voor de functies Ontmoeten, Samenwerken én in Stilte werken.

Mede door de overgang naar HR21 zijn alle functies gewogen door een 'vakbekwaam toepasser HR21' van de afdeling P&O. De processen met betrekking tot functiebeschrijving- en waarden zijn bestendigd dus we zitten nu in de onderhoudsfase. We hebben afspraken gemaakt om dit toekomstbestendig te organiseren. Hierdoor houden we het functiehuis kwantitatief en kwalitatief op orde en passend bij onze ambities.

Met betrekking tot vitaliteit zetten we in op het ontwikkelen van interventies die verzuim op de korte termijn kunnen verlagen. Ook richten we ons met positieve gezondheid op preventie en resultaat op lange termijn. Door niet te kijken naar symptomen maar te zoeken naar de kern, voorkomen we verzuim op lange termijn. Aanpak van mentale problematiek heeft hierbij de prioriteit. Bovendien werken we aan de interne veiligheid vanuit de principes veilig aan het werk, veilig op het werk, veilig naar het werk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We werken aan de beleidsinhoudelijke opgaven via 4 pijlers. In 2022 hebben we daarin het volgende gedaan:

Pijler 1: de nieuwe medewerker

- Alle vacatures die zijn ontstaan door het toevoegen van strategische slagkracht aan het functiehuis zijn ingevuld. Daarnaast zijn dit jaar 140 vacatures ingevuld. Een enorme prestatie van onze organisatie met de ondersteuning van P&O en specifiek ook met medewerking van de in 2022 is gestarte recruiter.
- We hebben een arbeidsmarktcampagne (in- en extern) ontwikkeld, die in 2023 van start gaat.
- We hebben een introductiedag ontwikkeld voor alle nieuwe medewerkers. Voor medewerkers die zijn gestart in de COVID-19 periode hebben we (inhaal) introductiedagen georganiseerd.
- Er is een start gemaakt met het digitaliseren van het proces van werving & selectie en indiensttreding.
- De werkenbijoss.nl site is aangepast en geactualiseerd.

Pijler 2: de vitale en talentvolle medewerker

- We hebben positieve gezondheid een prominente plek gegeven in de preventie van verzuim.
- We hebben een herfstschool georganiseerd met de regio voor het thema veilig werken.
- Er loopt een bewustwordingscampagne met het thema veilig werk.
- We hebben de BHV organisatie geprofessionaliseerd.
- We hebben op alle locaties een Risico Inventarisatie & Evaluatie uitgevoerd.

Pijler 3: arbeidsvoorwaarden en rechtspositie

- We hebben het Sociaal Statuut omgezet in een intentieverklaring in voortdurend door ontwikkelen van organisatie en personeel.
- We hebben de reiskostenregeling woon-werkverkeer is voor duurzaam gemaakte reizen verruimd naar max € 500.

- Het vitaliteitsbeleid is van start gegaan.

Pijler 4: organisatiebrede opgaven

- Het huidige aanbod voor ontwikkeling van 21ste-eeuwse vaardigheden is in beeld gebracht en er is inzicht in waar nog witte vlekken zitten in het aanbod.
- Het voorlopig ontwerp voor de kantoorinrichting is gereed, echter wordt dit vanwege te hoge kosten aangepast.
- Alle functies zijn gewogen volgens de methodiek van HR21 en we werken nu met een passend functiehuis met circa 60 normfuncties.
- Een tweede groep van 12 medewerkers is gestart met het 'Strategisch Ontwikkeltraject'.
- Er is een eerste, organisatie brede, inspiratiesessie over werken vanuit de bedoeling georganiseerd. De twee werkgroepen zijn samengevoegd tot één werkgroep voor meer slagkracht een sterker netwerk.

2.4 Digitalisering en datagedreven werken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data*
- *Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk*
- *We werken aan een robuuste ICT architectuur die de basis is voor een sterke technische infrastructuur*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar*
- *We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert*
- *We verbeteren onze informatiehuishouding en bevorderen actieve openbaarmaking op basis van de Wet Open Overheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar is de I-strategie vastgesteld, dit is een koersdocument voor de komende jaren bij ontwikkelingen van o.a. cloudtransitie, informatiebeveiliging, datagedreven werken en digivaardige medewerkers. Informatiebeveiliging (IB) is versterkt in 2022 door de ontwikkeling van een professioneel IB team. Dit team bestaat uit een Chief Information Security Officer, een Technical Information Security Officer en gespecialiseerd netwerkbeheer. We hebben het IB beleid herijkt en dit leggen we in het eerste kwartaal van 2023 aan het college voor. We hebben cybercrisisoefeningen uitgevoerd en daaruit is een cybercrisisplan ontwikkeld wat we ook in het eerste kwartaal van 2023 voorleggen aan het college. In het kader van informatiebeveiliging hebben we een begin gemaakt met de verbetering van toegangsbeveiliging zowel digitaal (IAM) als fysiek.

Om de basis op orde te brengen en te houden hebben we informatiebeheerplannen uitgevoerd die input zijn voor verdere bestendiging van het informatielandschap. Informatie moet daarbij duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar zijn.

De overgang naar MS365 is onvermijdelijk en gaat ons daarnaast helpen om efficiënter samen te werken zowel in interne als externe ketens. We hebben daarom in 2022 een pilot uitgevoerd om de impact te bepalen en de uitkomsten van deze pilot zijn de basis voor de invoering van MS365 de komende jaren.

Het programma 'Naar Data met waarden' is uit de startblokken gekomen en vormt de basis voor een meer datagedreven organisatie. Hierin krijgen concrete projecten vorm en worden beleidsaspecten opgepakt zoals sensorbeleid, kwaliteit van data en ethische kaders.

We hebben verder gewerkt aan het strategisch informatiebeveiligingsbeleid dat de komende vier jaren als paraplu zal dienen voor al het tactische en operationele beleid. Het beleid wordt begin 2023 opgeleverd. Informatiebeveiliging gaat over mens, proces en techniek. We blijven onze medewerkers bewust maken van het belang van informatiebeveiliging. Naar aanleiding van het mysteryguest-onderzoek zien we dat de bewustwording onder medewerkers verbeterd moet worden. We hebben daarom met de OR onder andere gesproken over het verplichten van een basismodule en training informatiebeveiliging voor alle medewerkers.

Informatiebeveiliging moet steeds meer onderdeel uitmaken van processen. Dit blijft een aandachtspunt en vraagt organisatiebreed om meer inspanning van alle afdelingen en teams. Net als voorgaande jaren laten we een externe partij pentests uitvoeren om te toetsen of er misbruik gemaakt kan worden van eventuele kwetsbaarheden. Door het toenemende aantal dreigingen hebben we eind 2022 Monitoring & Respons ingericht om eventueel misbruik sneller te herkennen en direct hierop te kunnen handelen. Jaarlijks verantwoorden we ons over informatiebeveiliging via ENSIA. In 2021 hebben we op basis van de verplichte IT-audits voor DigiD en Suwinet opnieuw aan alle eisen voldaan. Het ENSIA-verantwoordingsproces voor 2022 loopt nog.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het afgelopen jaar diverse applicaties naar de cloud overgebracht zoals burgerzaken modules. Daarnaast zijn enkele grotere cloudmigraties voorbereid voor de komende jaren zoals GEO applicatie en de suite voor het Sociaal Domein.
- De Datastrategie is vastgesteld en het programmaplan met aanpak is gereed. We hebben de eerste projecten zoals het ontwikkelen van een dataportaal opgestart. Daarnaast zijn alle stakeholders meegenomen in diverse werksessies.
- We hebben een nieuw informatiebeveiligingsbeleid en aansluitend cybersecurityplan ontwikkeld. We leggen deze in het eerste kwartaal van 2023 voor aan college ter vaststelling.
- In het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen getroffen voor organisatiebrede aanpak voor Identity & Accessmanagement (toegangsbeveiliging). In het sociaal domein is hiervoor een eerste start gemaakt waarbij de methodiek verder wordt uitgewerkt voor bredere inzetbaarheid.
- Het afgelopen jaar heeft een pilot plaatsgevonden voor MS365. Dit betekent concreet dat er inmiddels 105 medewerkers werken met MS365 in een proeftuin. Met hun inbreng worden de functionaliteiten steeds verder verbeterd. Dit is waardevolle input voor de organisatiebrede uitrol van MS365 voor het komend jaar.
- De uitbreiding van formatie t.b.v. het op te richten Data team is in 2023 beschikbaar en krijgt dan verder vorm.

2.5 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Met de stappen die al zijn gezet op het gebied van de responsieve overheid en de speerpunten in het coalitieakkoord is duidelijk dat we twee zaken willen bereiken:

- *Meer en kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen. Hierbij gaat het over een gelijkwaardige relatie tussen inwoners en gemeente.*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren, waarbij de relatie tussen inwoners onderling uitgangspunt is, en de gemeente dit proces faciliteert.*

Deze resultaten kunnen we bereiken als we een visie hebben op wat voor samenleving we willen en een visie op hoe we de betrokkenheid van inwoners kunnen vergroten. Kortom, we hebben een visie nodig op *gemeenschapsgericht werken* en een *visie op participatie*. Bij de visie op gemeenschapsgericht werken hoort ook het krijgen van duidelijkheid over de rol van wijk- en dorpsraden en de rol van wijkzaken i.r.t. vakinhoudelijk medewerkers. Dit sluit weer aan bij de speerpunten in het coalitieakkoord. Deze reis willen we samen met de raad, inwoners en partners maken en nemen daar de tijd voor.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In september 2022 stelde het college de bestuursopdracht participatie vast. De voorbereidingen voor de projecten, die in de bestuursopdracht genoemd zijn, zijn gestart. Deze zullen in 2023 verder vorm krijgen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de bestuursopdracht participatie opgesteld en deze is in september door het college vastgesteld.

2.6 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Met alle partners willen we de kwaliteit en leefbaarheid van de wijk versterken: een trotse wijk met diverse woonmilieus en een duurzaam veerkrachtige sociale structuur. Een wijk waarin mensen zich thuis voelen en met plezier wonen, werken, recreëren en leven. We ontwikkelen dit niet vóór, maar samen mét de bewoners. Zoals de wijk zelf aangeeft "De wijk Schadewijk moet een wijk zijn waar kinderen kansrijk op kunnen groeien."*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

- De speerpunten uit de wijkfoto aanpakken met bewoners: dit heeft vanwege ziekte een tijd stil gelegen en wordt nu weer opgepakt. Bewonersgroepen rondom buurtpreventie en lief en leedstraten zijn opgestart. Een van de speerpunten uit de wijkfoto was herstellen van vertrouwen in beroepskrachten. Daarop is de Inloop voor Vragen gestart, een dagelijks spreekuur bemand door beroepskrachten die werkzaam zijn in de wijk.
- In september 2022 is KODOSS gestart, Kom, Doe en Ontdek in de Schadewijk (www.kodoss.nl). Een samenwerkingsverband tussen de basisscholen, SEC, Muzelinck, OnsWelzijn, gemeente Oss en vrijwilligers. Samen geven zij vorm aan een dagelijks gratis toegankelijk buitenschools programma voor alle basisschoolkinderen in de Schadewijk. Bijvangst is het herstellen van vertrouwen in organisaties, en het zichtbaar aanwezig zijn van beroepskrachten in de wijk.
- In 2022 is na vertraging door de periode van COVID-19, het oorspronkelijk éénjarig project LSI later dan bedoelt (3 jaar over alles), wat betreft casustafels en huisbezoeken afgerond. Burgerzaken is nog bezig met het afronden van de adresonderzoeken, en hierna moet nog tijd worden geclaimd om de evaluatie op te stellen en presenteren
- Met BrabantWonen is afgesproken een visie op de ruimtelijke ontwikkeling op te stellen. Deze visie moet kaders geven voor de toekomstig aanvaardbare ruimtelijke veranderingen die leiden tot differentiatie in het woningaanbod en een toekomstbestendige en duurzame wijk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Inloop voor vragen: we werken samen met beroepskrachten die werkzaam zijn in de wijk, vanuit verschillende moederorganisaties (OnsWelzijn, gemeente, Brabant Wonen, Deelgenoten, Jij!Advies en Coaching, Pantein Zorg). De inloop wordt goed gevonden door bewoners en is laagdrempelig benaderbaar. Bewoners komen met de meest uiteenlopende vragen en vinden het fijn dat er iemand zit om de vraag te stellen, in plaats van dat zij moete bellen of mailen. Vragen die hier gesteld worden, worden direct beantwoord, of warm overgedragen aan een collega beroepskracht.
- KODOSS: er is een coördinator aangesteld die ervoor zorgt dat bestaande samenwerkingsverbanden zijn versterkt en nieuwe samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. De voorbereiding heeft plaatsgevonden in het eerste en tweede kwartaal, vanaf het derde kwartaal is gestart met de activiteiten. Sindsdien is er een dagelijks wisselend aanbod voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd waaraan zij gratis kunnen deelnemen, variërend van cultuur, sport, schaken, tot koken en leren om je eigen fietsband te plakken.
- Het LSI project is wat betreft casusoverleg en bezoeken aan de deur van Toezicht afgerond in 2022. Dit project Landelijke Samenwerking Interventieteams zou een jaar duren met 12 actiedagen, maar is door Corona vertraagd en uitgesmeerd over meerdere jaren. Op dit moment worden de adresonderzoeken nog afgerond bij Burgerzaken. Na afronding van de onderzoeken wordt een evaluatie opgesteld over het geheel van het LSI project, en met het college besproken

- Ruimtelijke ontwikkelingsvisie: In overleg met BrabantWonen is een concept visie opgesteld. Deze wordt in het tweede kwartaal van 2023 met belanghebbenden besproken en in juni 2023 door het college definitief behandeld.
- Ten behoeve van de voortgang van de vernieuwing van woningen in de Vogelbuurt heeft het college op 8 november 2022 afspraken met BrabantWonen vastgesteld die kaderstellend zijn voor de uitwerking van de visie. Een van de afspraken is dat waar BrabantWonen sloopt het aantal woningen dat bovenop het vervangen van de gesloopte huurwoningen wordt gerealiseerd, woningen zijn in de vrije sector huur en koop en uitbreiding sociale huur.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafpraak, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Klanttevredenheid	Waarstaatjegemeente.nl						Landelijk gemiddelde
- directe dienstverlening		6,93			6,90		6,90
- digitale dienstverlening		7,22			7,25		7,11
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	7,4					7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	5,5	5,9	6,3	6,85	6,84	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafpraak	VNG banenafpraak	23,1	25,9	24,64	26,71	27,4	22 banen van 25 uur (2019)

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	8,0 fte	2022
Overhead (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	21%	2022
Apparaatskosten per inwoner (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	€ 819,1	2022
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur. (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	21%	2022

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Overhead	Lasten	33.760	37.473	39.455	1.981	N
	Baten	-3.140	-4.521	-7.775	-3.253	V
	Saldo	30.620	32.952	31.680	-1.272	V
Dienstverlening	Lasten	2.107	2.191	2.278	87	N
	Baten	-1.020	-1.035	-1.249	-214	V
	Saldo	1.087	1.156	1.029	-127	V
Wijkgericht werken	Lasten	1.236	1.295	1.241	-55	V
	Baten	0	0	-1	-1	V
	Saldo	1.236	1.295	1.240	-55	V
Verkiezingen	Lasten	135	273	276	3	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	135	273	276	3	N
College	Lasten	1.146	1.529	3.109	1.580	N
	Baten	0	0	-1.022	-1.022	V
	Saldo	1.146	1.529	2.087	558	N
Raad en raadscommissies	Lasten	1.452	1.497	1.519	22	N
	Baten	0	0	0	0	V
	Saldo	1.452	1.497	1.519	22	N
Rekenkamer	Lasten	50	50	28	-22	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	50	50	28	-22	V
Saldo kostenplaatsen	Lasten	-1.100	-1.100	-2.335	-1.235	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	-1.100	-1.100	-2.335	-1.235	V
Totaal programma	Lasten	38.786	43.209	45.571	2.362	N
	Baten	-4.160	-5.556	-10.046	-4.490	V
	Saldo	34.626	37.652	35.525	-2.128	V
Stortingen reserves		1.647	4.257	4.260	3	N
Onttrekkingen reserves		-1.087	-4.225	-2.944	1.280	N
Totaal mutaties reserves		560	32	1.315	1.283	N
Resultaat		35.186	37.685	36.840	-845	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Personeelskosten en overhead

Voor een goed totaalbeeld hebben we een analyse gemaakt inclusief mutaties in de reserves.

We hebben een voordeel op de directe personele kosten in 2022 van € 1,7 miljoen. Hier tegenover staan hogere algemene overhead kosten (€ 80.000) en een lagere toerekening van uren aan investeringen van € 350.000 (nadeel). Per saldo een totaal voordeel van afgerond € 1,3 miljoen.

Dit voordeel wordt veroorzaakt door de volgende grote posten:

- Lagere kosten Toezicht en Handhaving: € 561.000. Dit voordeel wordt voor € 400.000 veroorzaakt door vacatureruimte (vacatures die in de loop van 2022 zijn ingevuld, zoals BIBOB, landbouwvisie/ uitvoering VAB, preventief toezichthouder). Daarnaast hebben we vanuit de septembercirculaire een bedrag van € 119.000 van het Rijk ontvangen voor de Wet kwaliteitsborging bouwen. De uitvoering hiervan schuift door naar 2023.
- Lagere kosten Vergunningverlening: € 326.000. Bij de eerste rapportage is het inhuurbudget met € 600.000 verhoogd (door stijging van het aantal bouw aanvragen en gedekt door hogere legesinkomsten). Achteraf is dit inhuurbudget beperkt nodig geweest.
- Lagere kosten Werk & Inkomen: € 466.000. Belangrijke oorzaken hiervan zijn:
 - o Lagere uitvoeringskosten rijksmiddelen inburgering: € 143.000. De middelen waren bedoeld voor het dekken van uitvoeringskosten voor de hogere instroom van inburgeraars en het uitvoeren van de leerbaarheidstoets. De middelen zijn niet volledig uitgegeven omdat het merendeel van de middelen pas laat (septembercirculaire 2022) zijn toegevoegd. Daarnaast voeren we de werkzaamheden voor de verhoogde taakstelling veelal in 2023 uit. Door de aanloopproblemen bij het implementeren van de nieuwe wet konden we pas verlaat de leerbaarheidstoets uitvoeren. De middelen voor inburgering willen we graag overhevelen naar 2023.
 - o Lagere kosten team kwaliteit en ontwikkeling: € 97.000. Oorzaak vooral door vacatureruimte (privacy officer en kwaliteitsmedewerker).
 - o Lagere kosten uitvoering schuldhulpverlening: € 160.000. We hebben vanuit het Rijk middelen ontvangen voor de verwachte toename van inwoners met schuldenproblematiek. De middelen hebben we in 2022 niet uitgegeven, maar willen we in 2023 graag uitgeven aan het inzetten op preventie, het verbeteren van communicatie en tijdelijke capaciteitsuitbreiding. We hebben voor deze middelen resultaatbestemming aangevraagd.
- Lagere kosten Zorg: € 427.000. Belangrijke oorzaken hiervan zijn:
 - o Lagere kosten regioteams (€ 157.000). Dit wordt voor ruim € 100.000 veroorzaakt doordat we de uitvoering van beschermd wonen binnen de bestaande formatie hebben uitgevoerd;
 - o Lagere kosten Zorg ondersteuning: € 86.000 (vacatureruimte);
 - o Lagere kosten uitvoering WMO (€ 107.000). We hebben de extra gelden voor het implementatiebudget voor de inkoop jeugdhulp slechts ten dele benut. Daarnaast zijn er in de begroting gelden vrijgemaakt voor een procesregisseur die we nog niet hebben kunnen inzetten. De werving kan pas in 2023 starten.
- Lagere kosten afdeling Mens en Maatschappij: € 247.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere inkomsten regionale inzet Jeugd en huishoudelijke zorg.
- Lagere kosten ICT: € 225.000. Hiervoor wordt € 156.000 veroorzaakt door uitvoeringsbudget voor de implementatie van de Wet Open Overheid (WOO). De WOO is op 1 mei 2022 in werking getreden. Voor de implementatie van de WOO is in 2022 een budget beschikbaar gesteld. Er is een budgetoverheveling ingediend om de implementatie verder in uitvoering te brengen in 2023. Het restant voordeel wordt vooral veroorzaakt door vacatureruimte.
- Lagere kosten afdeling bestuur- en advies: € 142.000. Veroorzaakt door vacatureruimte (afdelingshoofd en formatie-uitbreiding binnen inkoop);
- Lagere kosten uitvoering ICT: € 113.000. We hebben een overschot van € 180.000 op hardware. Dit komt door langzame inkrimping van eigen rekencentrum door cloudtransitie. Hierdoor ontstaan communicerende vaten tussen hardware on-premise en software als SaaS oplossing in de cloud. Hiertegenover zien we de kosten van software licenties en onderhoud stijgen.

Naast deze voordelen hebben we aantal nadelen, zoals:

- Hogere kosten Ruimtelijke Ontwikkeling: € 203.000. We hebben hogere kosten vooral door inhuur voor diverse projecten.
- Hogere kosten vastgoed: € 454.000. We hebben hogere kosten door inhuur en door een lagere doorbelasting naar projecten van het grondbedrijf.
- Hogere kosten Personeel en Organisatie: € 317.000 door extra inhuurkosten. De inhuur is vooral ingezet voor wegwerken achterstanden in de administratie, P&O advies en de invulling van de functie van recruiter. Ook hebben we extra ingehuurd voor projecten invoering nieuw functiewaarderingssysteem en kernregistratie personeel.
- Hogere kosten uitvoering P&O: € 193.000. Deze hogere kosten komen vooral door gratificaties (vooral ambtsjubilea), hogere kosten voor opleidingen, extra kosten voor arbeidsmarktcommunicatie en kosten arbo en ziekteverzuim.
- Lagere activering uren investeringskredieten: € 351.000. Door vertraging van de uitvoering van investeringskredieten hebben we in 2022 niet € 1,1 miljoen aan uren geactiveerd op reguliere investeringen, maar een bedrag van € 749.000. Dit betekent een nadeel voor de exploitatie van € 351.000.

Voor de omgevingswet hebben we € 103.000 minder geld gehaald uit de reserve ICT. Doordat er nog veel onduidelijkheid is en leveranciers en gemeentes nog niet klaar zijn met de voorbereidingen, is het verkregen budget nog niet geheel uitgegeven. Leveranciers zullen in 2023 met oplossingen komen en dan de kosten pas in rekening brengen. Daarnaast hebben we minder geld uit de reserve ICT gehaald voor informatieveiligheid (€ 52.000), ontwikkeltraject ICT (€ 125.000), cloud strategie (€ 55.000), projectleider digitalisering post (€ 51.000) en voor de proeftuin Office 365 (€ 45.000).

Voor het versterken van de gemeentelijke dienstverlening (rijksgelden n.a.v. kindertoeslagaffaire) hebben we € 300.000 begroot op het gebied van vakmanschapontwikkeling en rechtsbescherming. Het budget hebben we nauwelijks uitgegeven omdat we voor de uitvoering extra menskracht nodig hebben. Hierdoor heeft de besteding van de middelen zowel voor personeel als voor de uitvoering enige vertraging opgelopen. Dit geld hebben we dan ook niet onttrokken uit de reserve "versterken gemeentelijke dienstverlening".

Dienstverlening

We hebben per saldo een voordeel van € 127.000. Dit komt doordat er meer reisdocumenten zijn verstrekt dan geraamd (€ 110.000). Daarnaast zien we een nadeel van de inkomsten bij burgerlijke stand (huwelijken) en een stijging van de inkomsten voor naturalisaties.

College

De kosten zijn per saldo € 558.000 hoger dan begroot. Dit komt vooral door noodzakelijke bijstorting in de voorziening pensioenen wethouders. De bijstorting van € 500.000 is gebaseerd op nieuw geactualiseerde berekeningen. Deze hoge bijstorting is een gevolg van indexering van de pensioenen. In 2022 zijn deze beperkt verhoogd maar per 1 januari 2023 met 11,96%. Het overige verschil komt door diverse kleinere kostenstijgingen.

Onttrekkingen (voor totale programma)

We onttrekken € 1.280.000 minder aan reserves. Dit komt met name doordat we:

- minder onttrokken uit de reserve automatisering: € 440.000 door lagere kosten ICT (zie bovenstaande toelichting)
- minder onttrokken uit de reserve ABR grondbedrijf: € 113.000. De werkelijke kosten voor de taskforce woningbouw en bedrijventerreinen bedragen € 53.000.
- minder onttrokken uit de reserve organisatieontwikkelingen: € 96.000. Kosten voor digitaliseringsprojecten en versterken projectmatig werken zijn opgevangen binnen bestaande budgetten.
- minder onttrokken aan de reserve fiscale adviezen: € 81.000.
- minder onttrokken uit de reserve omgevingswet: € 242.000 (door uitstel hiervan).

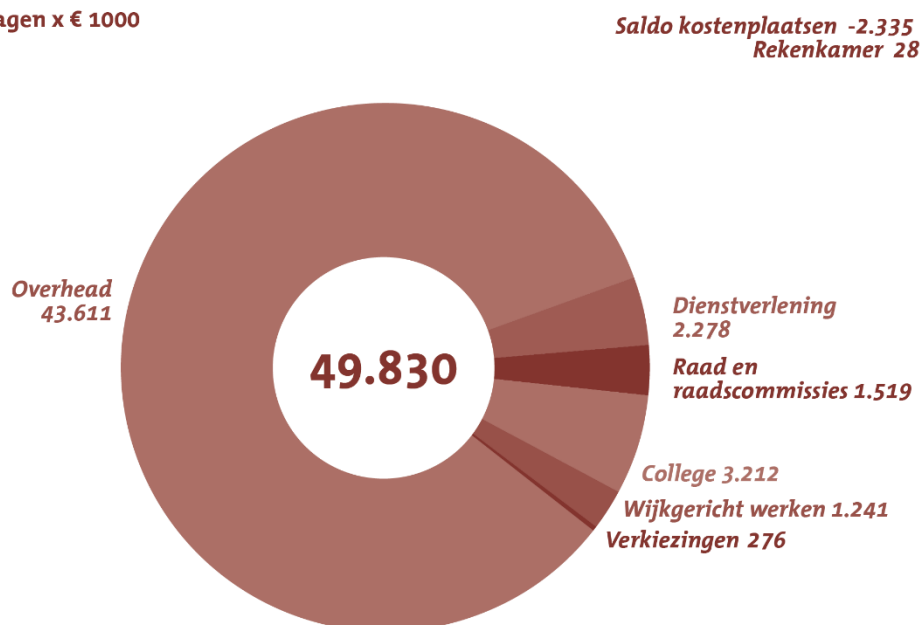
- Minder onttrokken uit de reserve versterken gemeentelijke dienstverlening: € 296.000. Zie bovenstaande toelichting.
- minder onttrokken aan de reserve participatiebevordering: € 90.000. Vooral door lagere kosten voor de ontwikkeling van de samenwerkwijze (€ 49.000) en voor inzet preventief en pro-actief arbeidsbeleid.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

Besturen in verandering van tijden

Bedragen x € 1000

5. Overzicht subsidies

Niet van toepassing.

Programma 10. Financieel beleid

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken, maar ook financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2022 is dit ook gerealiseerd. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2022 maar liefst € 94 euro onder het landelijke gemiddelde. Dat heeft voor een deel te maken met een nieuwe meetmethode die het COELO toepast. Onze OZB lag in 2022 € 10, de afvalstoffenheffing € 51 en de rioolheffing € 33 onder het landelijke gemiddelde. In de programmabegroting 2023-2026 is besloten om de OZB en de rioolheffing met een beperkte inflatiecorrectie van 2,8% te laten stijgen, niet met de reële inflatie op dat moment (rond de 10%). Hiermee houden we de lokale lastendruk laag. Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk stabiel ruim onder het landelijke gemiddelde blijft.

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. Onze portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur (vice-voorzitter).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2022 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 94 onder het landelijke gemiddelde). Voor het jaar 2022 is besloten om de OZB te verhogen met 2% inflatiecorrectie. In 2022 stonden we op plek 50 (van de 374 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk. Het jaar er voor op plaats 106.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2022 is de rioolheffing verhoogd met 3%. Dit was nodig om (geleidelijk) weer te komen tot een kostendekkend tarief
- We verlaagden in 2022 de afvalstoffenheffing met € 15. In de COELO vergelijkingscijfers wordt uitgegaan van het basisbedrag (kleine groene en een kleine grijze container) met een teruggave gebaseerd op 13-14 keer ledigen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Dit wordt aangeduid door de waarderingskamer met 4 sterren. Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- De BSOB heeft veel aandacht besteed aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen.
- De BSOB heeft gesprekken gevoerd met potentiële nieuwe toetreders c.q. nieuwe "afnemers" (via dienstverleningsovereenkomsten) om te komen tot een verantwoorde uitbreiding van de belastingssamenwerking.
- In het kader van COVID-19 ondersteuning is besloten om in 2022 geen reclamebelasting en ook geen precariobelasting voor terrassen en uitstallingen op te leggen. De reclamebelasting ter hoogte van circa € 210.000 is niet geïnd, echter wel doorbetaald aan stichting centrummanagement (CMO).

- We hebben nieuwe afspraken gemaakt met de BSOB over huur van het gemeentehuis (10 jarige overeenkomst, inclusief verbouwing) en bijbehorende dienstverlening.
- Conform de raadsnotie hebben we een opiniërende notitie voorbereid over de (on)mogelijkheden voor tegemoetkoming verenigingen en stichtingen op het gebied van belastingen en leges. Deze leggen we in 2023 voor.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken, maar ook financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.

In november 2022 heeft de gemeenteraad een structureel sluitende meerjarenbegroting vastgesteld. belangrijke uitgangspunten daarbij waren:

- We werken aan de actuele crises door Rijksmaatregelen snel en goed uit te voeren.
- We laten in deze begroting de algemene reserve in tact, ondanks dat hier een overschot van ruim € 8 miljoen zit. We houden dit overschot aan zodat onze algemene reserve kan fungeren als noodfonds om maatregelen te kunnen nemen om de effecten uit de energiecrisis te verminderen.
- Vitale maatschappelijke infrastructuur blijft overeind. Indien nodig ondersteunen we verenigingen en instellingen extra. Daarbij ligt er ook een belangrijke taak bij deze organisaties zelf om energie te besparen. Dit noodfonds zetten we indien nodig ook in voor maatregelen voor individuele huishoudens (extra kosten bijzondere bijstand/ schulden etc.) en voor ondersteuning aan organisaties en maatschappelijke instellingen.
- Onze focus blijft gericht op de lange termijn opgaven en tegelijkertijd werken we aan de urgente en actuele crises die zich voordoen. De langere termijn opgaven zijn voor ons:
 - o Verstedelijkingsopgave (woningbouw en mobiliteit);
 - o Klimaatopgave (klimaatadaptatie, energie- en warmte transitie en verduurzaming)
 - o Goede dienstverlening, transformatie en kostenbeheersing sociaal domein;
 - o Stedelijke (maatschappelijke) voorzieningen voor een aantrekkelijk stad;
 - o Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.
- We blijven investeren in de 100.000 gemeente.
- We blijven financieel gezond en solide begroten.

Naar de toekomst moeten de nadrukkelijke rekening houden de forste kostenstijging door de sterke inflatie en door sterke stijging van de rentekosten. Deze ontwikkelingen monitoren we en we sturen bij als dat nodig is. Voorspelbaar financieel beleid: in slechte en in goede tijden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Na het coalitieakkoord maakten we voor de zomervakantie in 2022 een kaderbrief. In deze kaderbrief stelden we de belangrijkste kaders en uitgangspunten vast voor de programmabegroting 2023-2026.
- We lobbyden in 2022 via onder andere de G40 en de VNG richting het Rijk op het gebied van:
 - o voldoende middelen voor jeugdzorg en uitvoering Wmo;
 - o terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting vanaf het jaar 2026;
 - o herstel van de systematiek "samen de trap op- samen de trap af" vanaf het jaar 2026 en/of een invoering van een andere, stabielere financieringssysteem met voldoende financiële middelen beschikbaar voor gemeenten;
 - o aanpassing van wetgeving rondom no cure-no pay bureaus;

- voldoende middelen voor de uitvoering van de energietransitie;
 - voldoende middelen voor de ruimtelijke opgaven.
- We investeerden extra in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit. Ondersteund via een extern bureau maken we op strategisch beleidsniveau hiervoor meer capaciteit vrij. Voor de toekomst evalueren we dit en verwachten dat we, gezien onze grote ambities nog aanvullend moeten investeren in lobby en subsidieverwerving.
- We actualiseerden de strategische financiële verkenning van onze ruimtelijke ambities. Daarbij hebben we gelden gereserveerd voor de mobiliteitsopgave, de spoorzone en de verstedelijkingsopgave.
- Per 1 januari 2022 zijn we gestart met een nieuw financieel pakket. Hierin zijn verbeteringen doorgevoerd, die ook door de accountant eerder waren aangegeven. Verdere doorontwikkeling vindt plaats in 2023.
- We hebben ons voorbereid op de invoering van de rechtmatigheidsverklaring door het college vanaf het jaar 2023 (start nieuwe wet). Het jaar 2022 gebruikten we als pilot jaar om controles en rapportages hierop aan te passen.
- We monitoren periodiek de betalingstermijn van onze facturen. De norm van 90% tijdige betaling binnen 30 dagen is gerealiseerd.
- We hebben een fiscaal beleidskader opgesteld waarin we onze fiscale visie, het fiscale beleid en de hoofdlijnen van de fiscale processen en organisatie hebben vastgelegd. Dit doen we om in 2023 toe te werken naar een vernieuwd horizontaal toezicht convenant met de belastingdienst.
- Onze planning & controlproducten zijn digitaal beschikbaar via <http://financien.oss.nl>.
- We proberen de gemeenteraad beter in positie te brengen door vaker verdiepende gesprekken/thematische discussies te voeren in de rekeningcommissie.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	98e plaats	98e plaats	106e plaats	50e plaats	-
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 33	€ 36	€ 37	€ 94	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed + extra *	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	90%	91%	92%	86%	90%

* De gemiddelde woning is volgens het COELO in 2021 gestegen met 15,1% (landelijk 9,5%). De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2022 € 355.570. Opgemerkt wordt ook dat het onderzoeksinstituut COELO in 2022 de definitie van de gemiddelde woning heeft aangepast. Tot 2022 hanteerden ze de definitie van een gemiddelde woning bestaande uit huur en koopwoning. Vanaf 2022 hanteren ze bij de berekening van de gemiddelde OZB kosten de definitie van een gemiddelde koopwoning. Dit is ook logischer omdat eigenaren van woningen direct OZB betalen.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 296.000	€ 297.000	2022
	€ 262.000	€ 315.000	2021
	€ 256.000	€ 296.000	2020
	€ 237.000	€ 275.000	2019
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 779	€ 825	2022
	€ 774	€ 742	2021
	€ 740	€ 715	2020
	€ 707	€ 685	2019
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 810	€ 901	2022
	€ 774	€ 812	2021
	€ 740	€ 779	2020
	€ 707	€ 748	2019

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl).

Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
OZB belasting	Lasten	1.682	1.578	1.624	47	N
	Baten	-21.820	-21.993	-22.131	-138	V
	Saldo	-20.138	-20.416	-20.507	-91	V
Algemene baten en lasten	Lasten	2.317	50	-6	-57	V
	Baten	-678	-866	-2.567	-1.701	V
	Saldo	1.639	-815	-2.573	-1.758	V
Overige belastingen	Lasten	5	5	0	-5	V
	Baten	-302	-259	-317	-58	V
	Saldo	-297	-254	-317	-64	V
Treasury	Lasten	-82	270	770	500	N
	Baten	-1.097	-1.097	-1.366	-269	V
	Saldo	-1.179	-827	-595	232	N
Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	-200.976	-220.946	-225.615	-4.670	V
	Saldo	-200.976	-220.946	-225.615	-4.670	V
Dividend en Winstuitkering	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	-100	-100	-147	-47	V
	Saldo	-100	-100	-147	-47	V
Reserveringen	Lasten	54	54	0	-54	V
	Baten	0	0	-18	-18	V
	Saldo	54	54	-18	-72	V
Onvoorzien	Lasten	300	294	0	-294	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	300	294	0	-294	V
Totaal programma	Lasten	4.276	2.252	2.388	137	N
	Baten	-224.972	-245.261	-252.161	-6.901	V
	Saldo	-220.695	-243.009	-249.773	-6.764	V
Stortingen reserves		1.050	912	1.009	97	N
Onttrekkingen reserves		-2.563	-2.563	-2.563	0	-
Totaal mutaties reserves		-1.513	-1.651	-1.554	97	N
Resultaat		-222.209	-244.660	-251.327	-6.667	V

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

OZB belasting

De opbrengsten zijn circa € 138.000 hoger dan geraamd. Dit komt vooral door hogere ontvangen invorderingskosten (€ 57.000) en door bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren belastingvorderingen (81.000). De werkelijke OZB opbrengsten zijn vrijwel gelijk aan de begrote opbrengsten.

Algemene baten en lasten

De hogere inkomsten van € 1,7 miljoen bestaan uit:

- een voordeel van € 1,3 miljoen door een suppletie uitkering in verband van het BTW compensatiefonds.

- een voordeel van € 0,3 miljoen door een hogere bespaarde rente. Dit is puur een administratief voordeel. Dit komt doordat we rente berekenen in de renteomslag over onze bestemmingsreserves. Deze reserves waren hoger dan begroot, wat hier een voordeel betekent. Binnen de kapitaallasten is hetzelfde bedrag een nadeel.
- € 0,1 miljoen voordeel door administratieve afwikkelingen

Extra suppletie-uitkering BTW compensatiefonds over de jaren 2012 tot en met 2020.

De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan over de mogelijkheid om de btw op re-integratiekosten voor gemeenten te compenseren bij het Btw-compensatiefonds. De Hoge Raad oordeelt dat de btw op deze re-integratiekosten volledig in aanmerking komt voor compensatie bij het Btw-compensatiefonds. Door ons ingediende bezwaar en deze uitspraak krijgen we met terugwerkende kracht over de jaren 2012 tot en met 2020 extra BTW terug.

Treasury

We hebben een administratief nadeel van ruim € 0,3 miljoen doordat we rente over ons eigen vermogen (bestemmingsreserves) berekenen in de renteomslag. Door een hogere reservepositie dan begroot ontstaat dit nadeel. Echter dit nadeel is puur administratief, omdat we bij de algemene baten en lasten (bespaarde rente) hetzelfde bedrag als voordeel hebben.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is € 4,7 miljoen hoger dan geraamd. Dit komt door extra vooral door inkomsten vanuit het Rijk die we hebben ontvangen via de decembercirculaire (€ 4,5 miljoen extra). Daarnaast hebben we een positieve afrekening van per saldo € 170.000 over voorgaande jaren. Het positieve effect vanuit de decembercirculaire komt door:

- Energietoeslag: € 2,5 miljoen. Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor ontvangen we nu een bedrag van € 2,5 miljoen.
- Extra gelden voor bijzondere bijstand: € 202.000. We hebben dit geld ontvangen om gerichte hulp te kunnen bieden via bijzondere bijstand inzake de energiecrisis.
- Compensatieregeling Voogdij 18+: € 170.000
- Maatschappelijke opvang: € 284.000. Betreft meerkosten als gevolg van covid-19.
- Gezond in de stad: € 44.000 .
- Inkomstenderving 2020 covid-19: € 732.000. Definitieve afrekening als compensatie aan gemeenten van gemiste opbrengsten (vooral parkeeropbrengsten).
- Leerlingenvervoer Oekraïne: € 57.000. Compensatie wat we ontvangen als gevolg van stijging leerlingenvervoer door opvang vluchtelingen.
- Meerkosten Oekraïne sociaal domein: € 85.000. Compensatie voor meerkosten die we maken in sociaal domein.
- Versterken sociale basis: € 59.000. Vanuit het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan een samenleving waar (toekomstige) ouderen waardig oud kunnen worden, zelf de regie hebben en met hun netwerk hun leven kunnen leiden. Gemeenten spelen hier een belangrijk rol in. Zo kunnen gemeenten het 'omzien naar elkaar in de wijk' faciliteren door een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk.
- Continuïteit van zorg: € 113.000 (als gevolg van covid-19).
- Beschermd wonen: € 33.000

Via de resultaatbestemming doen we diverse voorstellen om deze gelden beschikbaar te stellen voor het jaar 2023.

Onvoorzien

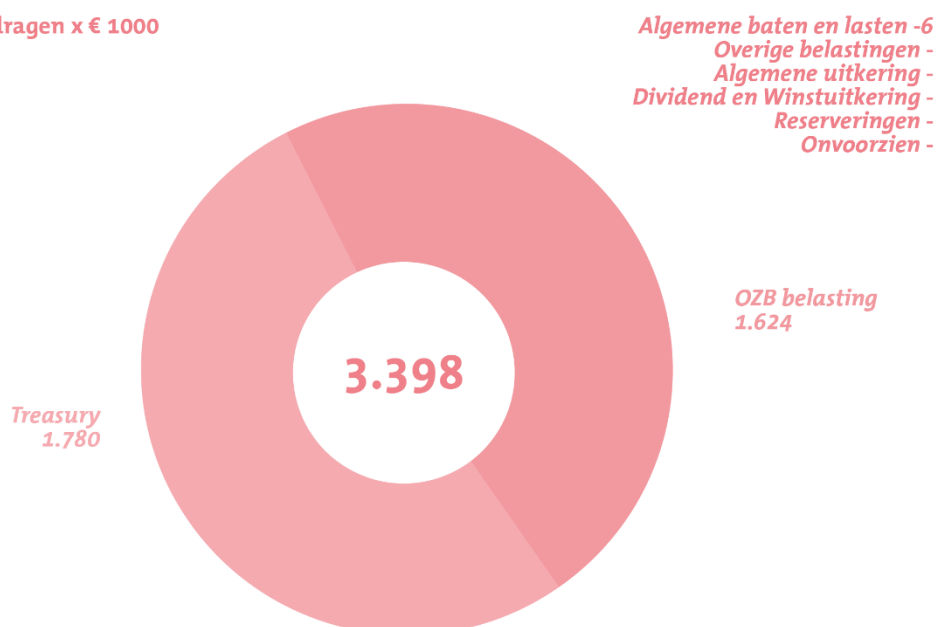
De post onvoorzien is niet volledig besteed in 2022. Dit levert een voordeel op van € 294.000. Van het totale bedrag van € 300.000 is slechts € 6.000 besteed aan de aankoop van drie tekeningen voor het museum Jan Cunen.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2022 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

Financieel Beleid

Bedragen x € 1000

5. Overzicht subsidies

Niet van toepassing.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïntariseerde risico's	€ 7,4 miljoen	€ 3,5 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 47 miljoen	€ 5,1 miljoen
Weerstandratio	6,32	1,46

De conclusie hieruit is dat de weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.

We hebben ruimte om incidentele en structurele risico's op te vangen binnen onze begroting. We maken hierbij wel de kanttekening dat een aantal crises zorgen voor grote onzekerheden. De ontwikkelingen van de inflatie en energieprijzen kunnen grote effecten hebben voor onze begroting. Wat dit op de lange termijn betekent voor onze gemeentelijke begroting en de samenleving is nog onduidelijk. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

Ten opzichte van de programmabegroting 2023-2026 zijn er twee risico's vervallen. Deze is inmiddels concreet geworden en de effecten hiervan zijn verwerkt in deze jaarrekening.

1. Beleid

Het beleid van de gemeente ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt in de notitie risicomanagementbeleid.

Risicomanagement is gedefinieerd als het op gestructureerde wijze identificeren, analyseren en beheersen van risico's die van invloed zijn op de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. De focus ligt op risico's met een mogelijk substantiële invloed op de financiële positie van de gemeente. Aan ons risicomanagement liggen onder andere de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden ten grondslag:

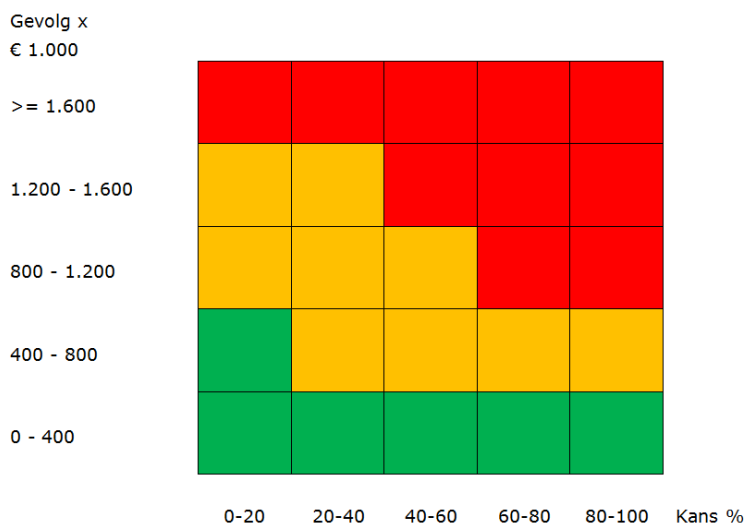
- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere verantwoordelijkheid van het (lijn)management en is een cyclisch proces.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten voor risico-identificatie en -beheersing.
- Risicobeheersing doen we zoveel mogelijk in de reguliere processen.
- Het toepassen van risicomanagement betekent niet dat we alle risico's kunnen voorkomen.

Risico's hangen vaak samen met externe factoren. Daarop hebben we als gemeente niet altijd direct invloed. Daarom is het lastig deze risico's in alle gevallen voldoende betrouwbaar te kwantificeren.

Risico's ontwikkelen zich voortdurend. De laatste rapportage over de risico's en de beheersing daarvan is in de programmabegroting 2023-2026 opgenomen. In deze jaarrekening 2022 hebben we deze risico-inschatting geactualiseerd.

Risicokaart

Omdat risico's lastig te kwantificeren zijn maken we gebruik van de risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de categorisering van de risico's naar kans en gevolg.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt heeft minimale financiële gevolgen. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht. Het is hier van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om een grote extra last te voorkomen. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Om te bepalen in welke risicokleur (rood, oranje, groen) een risico valt, zijn structurele risico's vermenigvuldigd met 4 (jaar).

2. Risico's

Risico's in de rode categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I ¹	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Stijgende rente gekoppeld aan grote investeringen	S	€ 0- € 1,1 - € 1,9 miljoen	50%	€ 1 miljoen

Risico

We zien dat de rente het afgelopen (half) jaar sterk aan het stijgen is. Dit heeft ook effect voor onze begroting. Onze gemiddelde rentepercentage (de zogenaamde renteomslag waartegen we de jaarlijkse kosten van onze investeringen berekenen) is op dit moment 1,1%.

We kennen in onze begroting grote investeringsimpulsen/ projecten. Onze financieringsbehoefte is globaal doorgerekend en daarbij berekend wat het effect is op het gemiddelde rentepercentage.

Dit geeft het volgende beeld:

Jaren	Financierings- behoefte	Omslagrente
- Jaren 2023-2025	75 miljoen	1,90%
- Jaren 2023-2028	172 miljoen	2,30%
- Jaren 2023-2031	219 miljoen	2,30%

Het is dus reëel te verwachten op basis van de huidige renteontwikkelingen dat de gemiddelde rente gaat stijgen van 1,1% naar 1,9% en vervolgens naar 2,3%.

Het globale effect op de begroting is als volgt:

Grote ontwikkelingen	Scenario 1,1%	Scenario 1,9%	Scenario 2,3%
Ontwikkeling Lievekamp	0	200.000	400.000
Nieuw zwembad	0	150.000	320.000
Warenhuis	0	74.000	113.000
Ruimtelijke ambities	0	686.000	1.053.000
Totaal	-	1.110.000	1.886.000

Bij de Lievekamp, het nieuwe zwembad en het Warenhuis is gerekend met de voorlopige investeringsbedragen die hiervoor in de begroting zijn vrijgemaakt.

Bij de ruimtelijke ambities zijn in de programmabegroting structurele gelden vrijgemaakt en hier gaan we vooral ook sparen voor toekomstige investeringen. Om dezelfde investering te kunnen blijven doen (circa € 100 miljoen) is bij een hogere rente structureel meer geld nodig.

Beheersmaatregel

- We volgen kritisch de ontwikkelingen van de rente en bij concrete financieringsbehoefte proberen we een zo goed mogelijk financiering aan te trekken qua looptijd en rentepercentages om het renterisico zo goed mogelijk te beperken.
- We actualiseren periodiek onze financieringsbehoefte.
- We kijken of we in de komende begrotingen begrotingsruimte vinden om structurele budgetten meer waardevast te maken.

¹ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ²	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
CAO onderhandelingen loonontwikkeling	S	€ 1,5 miljoen	50%	€ 750.000
Risico De onderhandelingen over een nieuwe CAO tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de vakbonden verloopt stroef. Op dit moment ligt er een concept akkoord, bestaande uit - Bedrag van € 240 voor elke werknemer; - Loonstijging per 2-1-2023 van 2%. In financiële zin betekent dit voor onze gemeente een stijging van afgerond € 4,1 miljoen. In de begroting hebben we reeds € 2,1 miljoen toegekend en hebben we nog € 0,5 miljoen hiervoor gereserveerd. In de programmabegroting 2023 hebben we voor het jaar 2023 rekening gehouden met cijfers van het centraal planbureau. Destijds werd dit ingeschat op een loonontwikkeling van 3,3%. Hierbij hebben we een buffer aangehouden tot 4%. Betekent dat we een te weinig aan financiële ruimte hebben van structureel € 1,5 miljoen. De vraag is vervolgens wel deel van de hogere loonstijging wordt gecompenseerd via het acres in de algemene uitkering. Op dit moment is niet te overzien en/of te berekenen hoe dit financieel uitvalt. Beheersmaatregel - We volgen de onderhandelingen tussen de VNG en de vakbonden. - We volgen de ontwikkelingen van de effecten van de hogere inflatie op de algemene uitkering.				

² In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ³	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Hogere inflatie en specifiek stijgende energiekosten en bouwkosten	S	€ 2,8 miljoen	25%	€ 0,7 miljoen

Risico

Door diverse ontwikkelingen in de wereld hebben we te maken met sterk stijgende energiekosten. Mede door deze hogere energiekosten stijgen ook de bouwkosten, kosten openbare ruimte en diverse andere kosten ook. De stijgende energiekosten werken door in de totale gemeentelijke begroting en uiteraard ook direct door in de samenleving.

Dit risico bestaat dus nadrukkelijk uit 2 onderdelen:

- De effecten voor de samenleving (burgers, bedrijven, MFA's, stichtingen, verenigingen etc.)
- De effecten voor onze eigen gemeentelijke begroting (kosten van energie, bouwkosten projecten, openbare ruimte, vastgoed, vervoer etc.).

Het is op dit moment erg lastig in te schatten wat de impact is van dit risico. In de gemeentelijke begroting hadden we bij de meicirculaire 2022 circa € 8,5 miljoen gereserveerd voor de prijsstijging in 2022 en 2023. Via de 30-ontwikkelingen hebben we daar in de begroting € 2,5 miljoen aan toegevoegd. Of dit in totaal voldoende is, ligt aan diverse ontwikkelingen. Het Centraal planbureau verwacht dat de inflatie in 2023 zal afnemen, of dit daadwerkelijk gebeurt is afwachten.

De effecten voor de samenleving zijn fors. Het Rijk komt met ondersteuningsmaatregelen. Hier houden we vast aan ons hetzelfde beleid wat we voor COVID-19 hanteerden. Afhankelijk van deze ondersteuningsmaatregelen kijken we wat aanvullend nodig is en zetten onze algemene reserve indien nodig hiervoor in.

Het Rijk heeft al wel aangegeven dat in de meicirculaire 2023 het acres stijgt door de hogere inflatie in 2022. Dit zou gaan om circa € 270 miljoen landelijk (ruwweg ruim € 0,8 miljoen voor onze gemeente).

Beheersmaatregel

- We volgen kritisch onze projecten en onze begrotingsposten. Deels zullen we voor hogere inflatie gecompenseerd worden via de algemene uitkering.
- Daar waar we overschotten zien in de jaarrekening 2022 geven we afdelingen opdracht om inflatiestijging in 2023 zoveel mogelijk zelf op te vangen binnen bestaande budgetten.
- We volgen kritisch de landelijke ondersteuningsmaatregelen voor de samenleving en kijken wat aanvullend nodig is.
- We volgen ook kritisch onze budgetten op het gebied van bijzondere bestand en schuldhelpverlening omdat het reëel te verwachten is dat deze energiecrisis ook gaat leiden tot extra aanvragen en meer steun voor mensen die dat nodig hebben.

Met bovenstaande beheersmaatregelen en de aankondiging van een hogere algemene uitkering schatten we het risico in op 25%.

³ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 5,2 miljoen	100%	€ 5,2 miljoen

Risico

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen er voor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om een goed inzicht te krijgen in de risico's voeren we jaarlijks een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo Methode. Voor verdere toelichting hierover zie het MPG 2023-2026 paragraaf 5.

Daarbij hebben we meerdere scenario's uitgewerkt:

- Verwacht scenario (Monte Carlo analyse);
- Basis scenario (recessie);
- Worst case scenario (diepe recessie).

Ook kennen we bij het grondbedrijf de paragraaf grondbeleid. De paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de financiële positie en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Het MPG gaat een slag dieper als de paragraaf grondbeleid.

Beheersmaatregel

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. Hoe groot dat bedrag moet zijn, hangt af van hoe groot de kans is dat een risico zich voor doet. We maken hiervoor gebruik van de Monte Carlo Methode. Dat is een statistische berekening die alle risico's goed in kan schatten en waarderen.

Alle per project berekende risico's hebben we bij elkaar geteld. Dat is het bedrag wat we minimaal beschikbaar moeten hebben om alle risico's in voldoende mate af te kunnen dekken. De risico's dekken we af met de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf (ABR).

De werkelijke reserve bedraagt per 31 december 2022 € 3,7 miljoen. Het minimale niveau is volgens de Monte Carlo Methode op basis van risicoschatting (verwacht scenario) bijna € 5,2 miljoen. Dit betekent dat de ABR feitelijk € 1,5 miljoen lager is dan het benodigde minimumbedrag.

Een afroaming van de ABR, zoals de afgelopen jaren, is naar verwachting de komende jaren niet meer mogelijk.

Indien de ABR negatief wordt dan zal bezien worden hoe we deze aanvullen. Door storting vanuit de algemene reserve en/of gelden terughalen vanuit de (nieuwe) reserves welke in 2022 zijn gevoed op basis van afroaming ABR 2022. Denk daarbij aan de reserve strategische aankopen en de reserve binnenstedelijke transformatie.

Risico en beheersmaatregel	S/I ⁴	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Jeugdhulp 2023 en verder	S	€ 250.000 - € 750.000	50%	€ 250.000

Risico

Er ligt nog geen definitief besluit vanuit het kabinet over de financiering van jeugdhulp. Het kabinet heeft tot en met 2023 incidenteel extra geld beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn we in afwachting van de Hervormingsagenda Jeugd, die moet bestaan uit een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Het kabinet zal bij het afsluiten van de Hervormingsagenda ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld worden, waarbij het advies van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt vormt. De gelden voor 2024 en verder zijn dus nog niet definitief. Vandaar dat we de lijn hanteren om 75% van de bedragen uit de hervormingsagenda te blijven ramen. In het landelijke Coalitieakkoord is daarnaast een extra besparing in het jeugddomein opgenomen met een omvang van € 100 miljoen in 2024, oplopend naar ruim € 500 miljoen in 2025 en volgende jaren. Hierover is landelijk veel discussie. Het kabinet heeft nu besloten dat deze besparing een Rijksverantwoordelijkheid is. Het is aan het Rijk de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waarvoor het Rijk aan zet is en die aanvullend zijn op de beoogde Hervormingsagenda.

Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden door middel van de invoering van een eigen bijdrage. Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Uiteraard is het noodzakelijk - en gaat het kabinet hiervan uit - dat gemeenten hun medewerking verlenen bij de uitwerking en uitvoering van deze maatregelen.

Beheersmaatregel

We volgen de landelijke besluitvorming over de middelen voor jeugd en de Hervormingsagenda.

⁴ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Wachtgeld wethouders	I	€ 660.000	50%	€ 330.000
Risico In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). Voor de voormalige wethouders hebben we een voorziening wachtgeld wethouders. Voor de zittende wethouders is niet in te schatten of ze aanspraak gaan maken op het wachtgeld. Als ze aanspraak maken kunnen we niet met een redelijke mate van zekerheid het bedrag schatten. Daarom is een directe storting in de voorziening wachtgeld wethouders niet toegestaan. Als compensatie voor deze onzekere toekomstige wachtgeldverplichtingen wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 in de bestemmingsreserve wachtgeld wethouders gestort. De maximale wachtgeldverplichting van de huidige vijf wethouders wordt ingeschat op € 1,1 miljoen. Bij het daadwerkelijk ontstaan van de wachtgeldverplichting zal blijken of de reserve wachtgeld wethouders volstaat voor het aanvullen van de voorziening wachtgeld wethouders. Met de jaarlijkse storting van € 103.000 tot en met 2026 zit er € 0,44 miljoen in de reserve wachtgeld wethouders. Er bestaat dus een risico dat het bedrag € 0,66 miljoen te laag is. Beheersmaatregel In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 gestort in de reserve wachtgeld wethouders. Indien de jaarlijkse storting niet voldoende is dan wordt het tekort eenmalig aangevuld in het jaar waarin het zich voordoet.				

Risico's in de groene categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	S	€ 340.000 tot € 512.000	100%	€ 340.000 in 2024 oplopend tot € 512.000 in 2027
Risico Om de veiligheidsregio toekomstbestendig te houden wordt van de deelnemende gemeenten een flinke extra structurele financiële impuls gevraagd. Dit in tijden waarin voor iedereen de kosten fors zijn gestegen. Doordat de kosten van onder meer huisvesting, energie, onderhoud materieel en opleidingen ook nu nog blijven stijgen als gevolg van hoge inflatie, is er een reëel risico dat de veiligheidsregio zelfs voor dit jaar extra financiële middelen vraagt. De veiligheidsregio vraagt aandacht voor de extreme prijsstijgingen van dit moment, die gevolgen kunnen hebben in 2023. Mogelijk leidt dit tot (forse) extra tekorten, bovenop de hieronder aangegeven meerkosten in 2024 / 2027. Als dit aan de orde is zal het bestuur met een passend verzoek komen. Meerjarig wordt op grond van de kadernota 2024 VRBN voor 2024 een extra bedrag van € 5,74 per inwoner gevraagd. Dit bedrag loopt op naar € 7,59 in 2027. Van deze voornoemde bedragen per inwoner betreft € 2,10 (voor Oss bijna € 200.000) indexering (loon- en prijsstijging) en wordt betaald uit de stelpost loon- en prijscompensatie. Dat betekent dat circa € 340.000 extra kosten in 2024 oplopend tot circa € 512.000 in 2027. Beheersmaatregel De voornoemde ontwikkelingen blijven we kritisch volgen. Betaling vanuit "oud voor nieuw" is binnen de begroting van de VRBN niet meer houdbaar.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Volume groei Wmo	S	€ 400.000	50%	€ 200.000
Risico De sterke stijging van de maatwerkvoorzieningen Hulp bij huishouden van de afgelopen jaren, als gevolg van de invoering van het abonnementstarief, is in de loop van 2022 afgevlakt. Het aantal aanvragen stijgt op dit moment nog licht met ongeveer 0,2% per maand. Een lichte groei is, ook de komende jaren nog, verklaarbaar vanuit de vergrijzing van de Osse bevolking. We zien ook meer aanvragen voor maatwerkvoorzieningen Begeleiding dit jaar in vergelijking met vorig jaar. Meer inwoners maken gebruik van ondersteuning doordat mensen langer thuis blijven wonen en daarnaast zien we steeds meer complexe aanvragen. De komende jaren bouwt de gemeente aan passende steunstructuren in de wijk en randvoorwaarden zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen met ondersteuning dichtbij en gebruik van het specialistische vangnet in de regio voorkomen kan worden. Een verdere stijging in aanvragen begeleiding zal zich voortzetten. Vanaf 2024 krijgen we hier waarschijnlijk extra middelen voor vanuit de doordecentralisatie van beschermd wonen. We zullen dit blijven volgen en bijsturen waar nodig. Beheersmaatregel We hebben een analyse gemaakt van de groei van de inzet van huishoudelijke verzorging. Deze groei hangt vooral samen met het ingevoerde abonnementstarief in combinatie met de toenemende vergrijzing voor de Wmo en brengt steeds hogere kosten met zich mee. Lokaal en regionaal denken we na over stuurknoppen om hiermee om te gaan. Er loopt nu een aanbestedingstraject voor Hulp bij huishouden dat in 2024 nieuwe producten en prijzen zal opleveren. Vanaf 2025 wordt (opnieuw) een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor Hulp bij huishouden ingevoerd. Mogelijk nemen, hierop vooruitlopend, de aanvragen hiervoor in 2024 al af. We verwachten bij de aankomende meicirculaire meer inzicht in het nieuwe verdeelmodel van de doordecentralisatie van beschermd wonen.				
Minder parkeeropbrengsten	S	€ 200.000	50%	€ 100.000
Risico De parkeeropbrengsten staan onder druk. Vanaf 2024 voorziet het beheerplan een tekort van 345.000 (exclusief inflatie). Dit heeft te maken met een laag betalingsbereid in Oss (ca. 50%) en lagere opbrengsten uit naheffingen. Dit wordt o.a. veroorzaakt door een veranderd winkelgedrag. De laatste jaren is een verschuiving zichtbaar naar online shoppen, die ten koste gaat van het fysiek winkelbezoek. Met name de middelgrote steden, waartoe Oss behoort, is getroffen door deze ontwikkeling, die zich heeft vertaald in jaarlijks afnemende parkeeropbrengsten. Beheersmaatregel Het beheerplan voorziet een aantal maatregelen om het structurele tekort op te heffen. We gaan dit tekort fors terug dringen door de inzet van een scanauto. Door deze inzet wordt op efficiënte wijze de betalingsbereidheid verhoogd. Bijkomend effect is dat de inkomsten uit naheffingen ook toenemen. Ook vindt er een bestuurlijk discussie plaats over de betaaltijden (invoering betaald parkeren in de avonduren en op zondagen) en de hoogte van de parkeertarieven. Als deze worden ingevoerd is de verwachting dat het tekort in zijn geheel wordt terug gedrongen. De uitkomsten van deze discussie kunnen dus een sterk sturend effect hebben op de resultaten van het parkeerbedrijf. We monitoren de effecten van de bestuurlijke besluitvorming op de inkomsten en alsmede de effecten van de scanauto op de betalingsbereidheid. Ten aanzien van de het fysieke winkelbezoek monitoren we periodiek de inkomsten. Indien nodig worden bij het beleidsplan parkeren aanvullende maatregelen voorgesteld om de financiën structureel op orde te houden.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ⁵	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Langere termijn effecten COVID-19	S/I	PM	PM	PM

Het COVID-19 (corona) had grote impact op de samenleving. De economie herstelde hiervan (volgens het CPB). Er blijven wel onzekerheden wat nu exact de langere termijn effecten van COVID-19 zijn, bijvoorbeeld op sociaal en maatschappelijk gebied.

Risico's:

De ondersteuningsmaatregelen vanuit het Rijk zijn goed te noemen. Met dit geld konden en kunnen we diverse sectoren ondersteunen om de nadelige effecten van de crisis te verminderen. In 2023 keren we de laatste COVID-19 gelden uit. Belangrijkste risico zien we in wat er gebeurt als de landelijke ondersteuningsmaatregelen stoppen. Wat betekent dit dan voor bedrijven, instellingen en inwoners? Zeker gekoppeld aan andere risico's, zoals de eerder genoemde stijging van energiekosten. Maar ook het tekort aan arbeidskrachten is in sectoren voelbaar. Daarnaast de vraag wat zijn de langere termijn effecten op ons zorgstelsel.

Beheersmaatregel

We hebben hier meerdere maatregelen.

1. Actieve lobby richting het Rijk: we blijven ons hard maken voor voldoende compensatie vanuit het Rijk. We richten onze lobby op extra gelden voor jeugdzorg, volledige compensatie gevolgen abonnementstarief WMO, het verminderen van de zogenaamde opschalingskorting.
2. Voor het jaar 2020 tot en met 2023 zetten we de gelden in die we vanuit het Rijk hebben ontvangen voor compensatiemaatregelen.

De algemene reserve diende als noodfonds, ook al hadden we daar geen aanspraak op hoeven te doen. Ook op dit moment hebben we geen grote lijst met instellingen die nog in de problemen verkeren door COVID-19. Daarom hebben we dit risico nu in de 'groene' categorie geplaatst.

⁵ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht bodemtaken en voormalig stortplaatsen	S	€ 130.000	80%	€ 104.000

Risico

Met het invoeren van de Omgevingswet is geregeld dat er taken met betrekking tot bodem en voormalige stortplaatsen overgaan van Provincie naar Gemeente. Oorspronkelijk zouden deze taken worden overgedragen per 1 januari 2021. Met het uitstel van de Omgevingswet wordt de overdracht van de taken op 1-1-2024 verwacht. Op dit moment onderzoeken we impact van deze wijziging door de omgevingswet. De impact betreft de bevoegd taken (regie, vergunningen, advies en handhaving) maar heeft wellicht ook gevolgen voor de voormalige stortplaatsen zelf. Voor de voormalige stortplaatsen stellen we een impactanalyse op wat de consequenties zijn voor de gemeente tot bevoegd gezag en als eigenaar/beheerder van een groot deel van de voormalig stortplaatsen.

Overdracht bodemtaken

Ten aanzien van de taken geeft de provincie aan geen financiële middelen over te dragen, het Rijk geeft aan dat er voldoende geld is binnen de regio. Waarschijnlijk doelt het Rijk op dat de huidige taken al binnen de regio wordt uitgevoerd (lees Provincie). De laatste berichten zijn dat voor de gemeenten nog steeds geen duidelijkheid is m.b.t. financiering van structurele milieutaken in het kader van de Omgevingswet. De Provincie is inmiddels tot 2030 verzekerd van financiering. Het lijkt er op dat er een patstelling ontstaat waarbij de gemeenten geen geld gaan ontvangen. Voor de implementatie van de omgevingswet heeft het ministerie van BZK via de algemene uitkering gelden beschikbaar gesteld tot en met 2025. Voor 2026 heeft het Rijk een deel gecompenseerd. Na 2026 is de gehele financiële situatie voor de gemeenten niet duidelijk.

Stortplaatsen

Inmiddels hebben we meer helderheid over de locaties van de over te dragen voormalige stortplaatsen. De gemeente krijgt het gezag van ca. 45 stortplaatsen. Uit dossieronderzoek blijkt dat ca. 15 stortplaatsen (waarvan ca. 10 in eigendom zijn van de gemeente) een verhoogd risico hebben op ernstigere vervuiling dan blijkt uit de standaardmetingen in 2005. De standaardmetingen meten geen stoffen als DDT en medicijnen. Uit recente metingen van locaties die gelegen zijn bij woningbouw-ontwikkelingen blijkt dat er sprake is van vervuild grondwater. Hierover hebben we ambtelijk overleg gevoerd met de provincie. We hebben gevraagd naar aanvullende metingen maar de provincie (ambtelijk) is van mening dat dit voor rekening komt van de eigenaar. Het risico m.b.t. tot de stortplaatsen bestaat uit:

- dat we taken krijgen die wellicht horen blijven te liggen bij de provincie;
- dat we te maken krijgen met kosten voor saneringen en of beheerkosten;
- dat voor bodem en of grondwater een gebruiksbeperking opgelegd wordt.

Beheersmaatregel

Overdracht bodemtaken

In de Programmabegroting 2022-2025 hebben we aangegeven dat we hiermee aan de slag gaan. Er is 1 fte voor het jaar 2022 beschikbaar gesteld. Principieel vinden we dat de Provincie en het Rijk gelden beschikbaar moeten stellen voor de extra taken voor bodem en milieu. Als deze gelden komen willen we hiermee de taken structureel financieren. Wanneer deze gelden er niet komen dan worden deze als een 3O-ontwikkeling gemeld.

Momenteel maakt een werkgroep de consequenties inzichtelijk voor de bodemtaken. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden om met anderen gemeenten meer aandacht te vragen voor de financiering van deze taken. In het 2de kwartaal 2023 komen we met een notitie waarin we de actuele situatie en de risico's schetsen. Hierbij zullen een aantal scenario's worden voorgesteld.

Stortplaatsen

Omdat een aantal stortplaatsen in eigendom zijn bij de gemeente bestaat het risico dat uit onderzoek blijkt dat de gemeente extra maatregelen (saneren, beheren of gebruiksbeperkingen) moet gaan nemen. Deze kosten zijn nog niet bekend. Vooralsnog niet voorzien binnen de begroting. Wellicht kan een deel van de kosten gedekt worden uit de reserve bodemsanering.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Milieutaken in het kader van de omgevingswet	S	€ 100.000	50%	€ 50.000
Risico De omgevingswet is weer uitgesteld tot 1 januari 2024. De omgevingswet is meer dan transitie naar Omgevingsvisie en Omgevingsplan. Met in werking treden worden diverse nieuwe regels van kracht die impact hebben op de openbare ruimte (o.a. toegankelijkheid, mobiliteit) en het milieu (geluid, bodem). We onderzoeken momenteel de regels op deze nieuwe regels en taken. Er is echter nog steeds geen duidelijkheid over de financiering van deze taken. Op dit moment verwachten we dat de impact een toename van minimaal 1 fte is. Wanneer deze gelden er niet komen dan nemen we dit op als 3O-ontwikkeling. Beheersmaatregel We onderzoeken de Omgevingswet op nieuwe wet en regelgeving. De rapportage over de impactanalyse wordt in kwartaal 1-2023 afgerond. De financiële consequenties worden dan ook in beeld gebracht.				
Zwerfvalvergoeding Nedvang	S	€ 100.000	50%	€ 50.000
Risico De vergoeding die we jaarlijks hebben ontvangen van Nedvang loopt eind 2022 af. Het gaat om projecten en werkzaamheden ter voorkoming en aanpak van zwerfafval. Jaarlijks dienen wij een plan van aanpak in waarna de subsidie beschikt wordt. De regeling wordt beëindigd eind 2022 en het is nog onduidelijk of er een vervangende regeling voor komt en hoe die eruit gaat zien. Verwachting is wel dat de vergoeding een stuk minder wordt omdat per 1 juli 2021 statiegeld wordt geheven op pet-flesjes (plastic flesjes voor frisdrank en water) en per 31 december 2022 ook statiegeld wordt geheven op blik. Dat is een prikkel ter voorkoming van zwerfafval. Vooralsnog is de vraag of dit effect heeft op het voorkomen van zwerfafval. De regeling is beëindigd per eind 2022. Momenteel is duidelijk geworden dat het Afvalfonds verpakkingen met een regeling komt ("prullenbakvergoeding"). Het ziet er naar uit dat we per inwoner een bedrag ontvangen van euro 0,76. Later dit jaar en mogelijk 2024 word duidelijk of er bovenop de prullenbakvergoeding nog een zogenaamde "SUP-vergoeding" = Single Use Plastic Richtlijn komt. De hoogte van deze aanvullende vergoeding is momenteel onbekend. De aanvullende vergoeding is bedoeld voor het opruimen van zwerfafval in de openbare ruimte. De SUP- en prullenbakken-vergoeding vervangen de zwerfafvalvergoeding die gemeenten de afgelopen tien jaar ontvingen Beheersmaatregel We blijven de ontwikkelingen volgen. Op basis van bedrag per inwoner kan de gemeente rekenen op een vergoeding van ca € 72.000. Dit is ca. 30% dan de oude vergoeding. Mogelijk komt daar de SUP vergoeding voor in de plaats. Bij de programmabegroting 2024 verwachten wij hierover meer duidelijkheid te kunnen verschaffen. Los van bovenstaande vergoeding en de acties die hieruit voortvloeien voor gemeenten, hebben ondernemers ook een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om de aanpak van zwerfafval. Wij gaan onderzoeken hoe we ondernemers die een inrichting hebben waar eet- en drinkwaren worden verkocht die ter plaatse kunnen worden genuttigd, kunnen wijzen op hun verantwoordelijkheid conform het bepaalde in onze afvalstoffenverordening. Ook de mogelijkheden van handhaving worden onderzocht.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Alternatieve bluswatervoorziening (nieuw en beheer en onderhoud)	I	€ 214.000	50%	€ 107.000

Risico

Naar aanleiding van het saneren van een brandkraan in Herpen door Brabantwater, heeft de veiligheidsregio aangegeven dat er in de omgeving onvoldoende dekking is ten aanzien van de beschikbaarheid van bluswater. Brabantwater heeft het beleid dat hun waternet is bedoeld voor het leveren van schoon drinkwater en niet voor het leveren van bluswater. De veiligheidsregio adviseert de Gemeente Oss om in deze specifieke situatie te zorgen voor een alternatieve bluswatervoorziening. Eventueel in de vorm van een geboorde put.

De Veiligheidsregio onderzoekt op dit moment de gevolgen voor het bluswateraanbod vanwege de aanleg van het streefnet Brabant Water (transportleidingen drinkwater). Door de aanleg van het streefnet kan de doorstroming minder worden waardoor leidingen niet meer geschikt zijn voor bluswater. De wet op de veiligheidsregio schrijft voor dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de bereikbaarheid en beschikbaarheid van voldoende bluswatervoorzieningen. We verwachten dat ca. 60 % van alle huidige brandkranen (plus minus 3700 brandkranen) door Brabant Water zullen worden gesaneerd. Dit zal op korte, middellange en lange termijn er toe leiden dat situaties kunnen ontstaan dat alternatieve voorzieningen moeten worden getroffen. Deze voorzieningen bestaan uit het beschikbaar stellen van bluswater door geboorde putten, open water en tankwagens van de veiligheidsregio. De veiligheidsregio zal ten aanzien van open water ook gesprekken voeren met het betrokken Waterschap.

Over het onderhouden van de reeds bestaande en nog aan te leggen geboorde putten zal met de veiligheidsregio een afspraak worden gemaakt hoe het beste beheer en onderhoud van de geboorde putten kan worden vormgegeven. Vanuit de vakgroep IBORVS- EIN zal hierover contact zijn met de veiligheidsregio.

Omdat het niet duidelijk is wat de planning is van Brabantwater en de gevolgen voor het bluswater hebben we een berekening gemaakt met een minimale en maximale variant. We melden nu het risico op basis van de minimale variant.

Beheersmaatregel

Met de afdeling veiligheid stellen wij een memo op voor de Burgemeester waarin voorgesteld wordt om beleidsregels op te stellen ten aanzien van alternatieve bluswater voorzieningen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de Veiligheidsregio, drinkwaterbedrijven en Gemeenten opgedragen om samen te werken aan toekomstbestendige bluswatervoorzieningen. Wij nemen het initiatief om met de Veiligheidsregio en Brabantwater aan te tafel te gaan om een zelfde beeld te hebben over toekomstbestendige bluswatervoorzieningen en wat daar dan voor gedaan moet worden. De situatie is besproken met de Burgemeester. De beleidsregels worden opgesteld en we streven naar heldere uitgangspunten tussen betrokken partijen in het najaar van 2023.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Ontwikkelingen BSOB met invloed op hoogte deelnemers bijdrage	I (maar wel meerdere jaren)	€ 100.000 - € 200.000	50%	€ 75.000

Risico

BSOB heeft te maken met het risico op stijgende kosten vanwege het toenemend aantal WOZ-bezwaren via No Cure No Pay (NCNP) bureaus. Dit leidt tot extra personele inzet en hogere proceskosten om bezwaren af te kunnen handelen. Deze bureaus krijgen een vergoeding per bezwaar en hebben hier een verdienmodel in gevonden. De proceskostenvergoeding bij in beroep gaan en gelijk krijgen, is zelfs hoger geworden. Zolang de uitgangspunten die hieraan ten grondslag liggen wettelijk niet gewijzigd worden, zullen deze kosten blijven bestaan met het risico dat ze nog toe gaan nemen. Dit is een landelijke trend.

Beheersmaatregel

Inwoners hebben recht om bezwaar te maken. BSOB heeft de manier waarop dit kan voor de inwoner zo toegankelijk mogelijk gemaakt. Dit om de noodzaak om NCNP bureaus in te schakelen te beperken. Verder voert BSOB samen met andere belastingsamenwerkingen een uitgebreide communicatiecampagne.

Heesch West	I	€ 4,5 miljoen	38%	€ 1,71 miljoen (volledig afgedekt via risicoreserve)
-------------	---	------------------	-----	---

Risico

De gemeente Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss participeren in de grondexploitatie Heesch West (regionaal bedrijventerrein). Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling (GR) aangegaan. Samen met de provincie Noord-Brabant is een masterplan opgesteld voor dit bedrijventerrein dat uiteindelijk 80 hectare kan worden. Er zal een gefaseerde ontwikkeling plaatsvinden.

In de eerste fase wordt 50 hectare ontwikkeld en in de tweede fase de overige 30 hectare. De resterende 30 hectare is bij de grondexploitatieberekening "afgevaarderd" naar agrarische grondwaarde van € 6 per vierkante meter.

Het verwachte verlies van Heesch West bedraagt eind 2031 in totaal € 43,7 miljoen (eindwaarde). In dit kader hebben de deelnemende gemeenten in april 2022 hun verliesvoorziening overgedragen aan de GR. Ons aandeel (30%) was € 13,1 miljoen.

De exploitatieberekening bevat risico's op het gebied van gronduitgifte tempo, grondprijzen, kostenstijgingen (inflatie) en marktrente. De belangstelling voor het terrein Heesch West was / is nog steeds hoog. Door de beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan Heesch West bij de Raad van State wordt uitvoering aanzienlijk vertraagd. De voor het verweer ingeschakelde advocaat verwacht dat niet eerder dan in het voorjaar 2024 een uitspraak van de Raad van State te voorzien is.

Beheersmaatregel

Buiten de overgedragen verliesvoorziening hebben we een risicoreserve Heesch West van € 1,73 miljoen beschikbaar. Daarmee kunnen we eventuele onverwachte tegenvallers in ieder geval voor een deel mee opvangen. Hierdoor lijkt dit risico beperkt (en valt het dus in de categorie 'groen'). De grondexploitatieberekening van Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd.

3. Vervallen risico's

De volgende risico's die in de programmabegroting 2023-2026 nog naar voren kwamen zijn nu vervallen.

Risico	Actie
Uitspraak Hoge raad Attero	We hebben nadeel vanuit dit risico verwerkt in deze jaarrekening.
BUIG Budget	Het risico is vervallen. We hebben het voordeel opgenomen in deze jaarrekening.

4. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken gemeentelijke takenpakket toch onverkort uitgevoerd kan worden.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds:

- de weerstandscapaciteit: de middelen waarover we (kunnen) beschikken om niet begrote kosten te kunnen dekken, en anderzijds:
- alle risico's waar nog geen voorzieningen voor gevormd zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voor de gemeente is de weerstandscapaciteit van belang. Een sluitende begroting geeft weliswaar aan dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er beperkte ruimte is voor het opvangen van tegenvallers. De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen; de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit dient voor het opvangen van risico's met een meerjarig effect. Deze middelen worden gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB" uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds).

De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2022 bedraagt € 4,8 miljoen (rekening houdend met extra tariefstijging in 2023).

De post onvoorzien (€ 300.000) is structureel in de begroting opgenomen en maakt ook onderdeel uit van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- het vrij aanwendbare deel van de algemene vrije reserve (inclusief de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf)
- de niet bekleemde bestemmingsreserves (overige bestemmingsreserves)
- de stille reserves

Algemene vrije reserve en de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

De noodzakelijke omvang van de algemene vrije reserve is vastgesteld op 10% van de algemene uitkering.

Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- zijn de belangrijkste risico's in beeld?
- welke beheersmaatregelen zijn er al genomen om risico's te beperken?
- welke risico's zijn nog niet afgedekt?

Naar verwachting zijn de belangrijkste risico's voldoende herkend. Het grootste deel van deze risico's hebben we ook voorzien van beheersmaatregelen en waar nodig afgedekt door middel van een voorziening of reserve (bijvoorbeeld het grondbedrijf). Ook de risico's die zich kunnen voordoen bij grote projecten, zoals Heesch-West, hebben we in beeld gebracht. Hiervoor hebben we bovendien beheersmaatregelen geformuleerd en deels dekkingsmiddelen gereserveerd. Daarnaast hebben we risico's geïdentificeerd waarvan we het bedrag en de kans van optreden met onvoldoende zekerheid kunnen bepalen. Deze komen ten laste van de weerstandscapaciteit.

Uitgaande van de norm van 10% van de algemene uitkering, dient de algemene vrije reserve ongeveer € 21,6 miljoen te zijn (meicirculaire 2022).

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2022 € 32,3 miljoen. Dit komt ook door uitgestelde uitgaven. We hebben hier voor komende periode nog onttrekkingen uit geraamd van afgerond € 2,1 miljoen. Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek.

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is het weerstandsvermogen voor de risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Dat kunnen project specifieke risico's (b.v. een vervuiling in de grond) of conjuncturele risico's (b.v. een hogere rente of een lagere grondprijs) zijn.

Bij de programmabegroting 2023-2026 is de minimum benodigde algemene reserve berekend o.b.v. risicoanalyse (Monte-Carlomethode). De geactualiseerde risicoanalyse bij deze jaarrekening geeft een risicobedrag van € 5,2 miljoen per 1-1-2023. Dit bedrag is dus feitelijk de minimale stand van de ABR. De ABR heeft op 31-12-2022 een verwacht saldo van een saldo van € 3,7 miljoen. Omdat we de € 5,2 miljoen van de minimale stand ook hebben opgenomen als risico nemen we de volledige ABR op als mogelijke afdekking van de risico's.

Niet bekleemde bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bevatten middelen die de gemeenteraad voor een bepaalde doelstelling geormerkt heeft. De gemeenteraad is bevoegd om de bestemming van deze reserves te wijzigen of te besluiten tot extra mutaties ten laste of ten gunste van deze reserves. De bestemmingsreserves kunnen hiermee dus ingezet worden voor het opvangen van risico's als die zich voordoen.

We kennen twee soorten bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. zijn niet beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit, omdat deze structureel zijn ingezet voor de afdekking van (kapitaal)lasten in de begroting. De overige bestemmingsreserves kunnen wel ingezet worden voor het afdekken van risico's als de raad hiertoe besluit. Dit betekent wel dat deze middelen in dat geval niet meer beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doel waarvoor de bestemmingsreserves gevormd zijn.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Een volledig beeld hiervan is niet voorhanden.

Totale weerstandscapaciteit

Samengevat is de huidige weerstandscapaciteit (per 31-12-2022) in afgeronde bedragen:

bedragen in euro's	
Structurele weerstandscapaciteit	Bedrag
Onbenutte belastingcapaciteit	4.800.000
Post onvoorzien	300.000
Totaal	5.100.000
Incidentele weerstandscapaciteit (31-12-2022)	
Algemene reserve	32.300.000
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	3.680.000
Rekeningresultaat (na bestemming)	11.056.000
Stille reserves	PM
Totaal	47.036.000

5. Financiële kengetallen

Op basis van een wijziging van het BBV nemen we voortaan een aantal financiële kengetallen in deze paragraaf op, zowel in de begroting als in het jaarverslag. Eerst geven we een analyse van de financiële positie op basis van deze kengetallen. Daarna lichten we toe wat de kengetallen betekenen.

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuldquote	12,43%	24,11%	4,66%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	5,55%	17,71%	-1,81%
Solvabiliteitsratio	51,14%	45,84%	53,93%
Structurele exploitatieruimte	5,19%	3,60%	8,20%
Grondexploitatie	0%	3,80%	0%
Belastingcapaciteit	95,31%	89,60%	89,60%

Analyse kengetallen en financiële positie

Op basis van deze kengetallen concluderen we dat onze financiële positie gezond is.

De netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio geven aan dat we met voldoende eigen middelen (reserves) gefinancierd zijn. Onze afhankelijkheid van externe financiering is niet te groot. De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen vallen binnen de norm. De omvang van de schulden ten opzichte van de baten neemt af. De solvabiliteitsratio ligt stabiel boven de norm. Onze bezittingen op de balans zijn in voldoende mate gefinancierd met eigen vermogen.

De structurele exploitatieruimte is positief. Dit sluit ook aan bij het positieve saldo van de jaarrekening 2022. In hoeverre dit feitelijk structureel doorwerkt naar de programmabegroting 2024 analyseren we in 2023 bij tussentijdse rapportages in 2023.

Het kengetal grondexploitatie is een voorgeschreven kengetal. Het kengetal op zich is niet bruikbaar om conclusies te trekken over de risico's in de grondexploitatie. De paragraaf grondbeleid en het MPG zijn daarvoor betere instrumenten.

Met de belastingcapaciteit zitten we onder het landelijk gemiddelde. We hebben nog ruimte om de belastingen te kunnen verhogen om financiële risico's af te dekken als dit nodig is.

Nadere toelichting indicatoren

Netto schuldquote

De netto schuld geeft informatie over de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten in de begroting. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het is normaal als de netto schuldquote tussen de 20% en 70% ligt. Tussen de 70% en de 80% dreigt de schuld omvang te hoog te worden. Boven de 80% zijn alle bezittingen zwaar belast met schulden. Het percentage is dit jaar wederom verbeterd doordat we veel langlopende schulden hebben afgelost.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Via deze ratio wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze ratio gelden dezelfde normen als bij de netto schuldquote. Het percentage is verlaagd omdat we lagere schulden hebben.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio dreigt de schuld van de gemeente te hoog te worden als deze zich tussen de 20% en 30% bevindt. Onder de 20% zijn de bezittingen zwaar belast met schulden. Een ratio boven de 30% is aanvaardbaar.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. Vorig jaar hadden we een negatieve structurele exploitatieruimte. Dit jaar hebben we weer een fors voordelig saldo en minder incidentele baten en lasten. Het percentage is dus flink verbeterd.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. De boekwaarde is nihil doordat veel grote projecten aan het eind van hun looptijd zitten. Daarnaast zijn de verwachten verliezen volledig voorzien. We lopen hier dus geen risico.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om de belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de materiële vaste activa of objecten met een nut over meerdere jaren. Voor deze objecten is tijdens de levensduur geld nodig om de kwaliteit en het functioneren in stand te kunnen houden. Aanvullend is geld nodig om tijdig te kunnen vervangen of reconstrueren.

We onderscheiden in deze paragraaf drie categorieën kapitaalgoederen:

- Voorzieningen in de openbare ruimte
- Buitensportaccommodaties
- Gemeentelijke gebouwen

Deze kapitaalgoederen vertegenwoordigen een grote waarde. Deze kapitaalgoederen openbare ruimte, buitensportaccommodaties en gebouwen omvatten samenvattend de volgende eigenschappen en circa omvang:

- Circa 646 hectare verhardingen in wegen, straten en pleinen met bijbehorende voorzieningen als trottoirs, lichtmasten, wegmeubilair en bruggen. 43 ha onverharde en half verharde wegen. De totale weglengte is ca. 875 kilometer met ca. 166 km aan voet- en fietspaden.
- 24 verkeersregelinstallaties en 8 geregelde voetgangersoversteekplaatsen.
- Circa 22.000 lichtpunten en 105 laadpalen.
- 2 parkeergarages, 1 terrein met achteraf betaald parkeren en 11 terreinen ingericht voor betaald parkeren (terrein Wal is vervallen).
- 2 bewaakte fietsenstallingen inclusief beheerdersruimte en 1 openbaar toilet.
- Circa 519 kilometer hoofdriolen onder vrij verval met aansluitleidingen, ca. 180 kilometer persleidingen, 743 mini gemalen, 88 hoofdgemalen en 74 vacuümpotten met 10 kilometer vacuümleiding.
- Circa 1.064 ha openbaar groen in parken, plantsoenen, bermen en natuurgebieden (exclusief bossen) waarvan 564 ha binnen de bebouwde kom en 500 ha buiten de bebouwde kom.
- Circa 74.167 bomen, exclusief bossen.
- Circa 1519 speeltoestellen over 252 speelplekken.
- Circa 180 kunstobjecten
- 751 hectare bosgebied.
- 154 gebouwen.
- 19 sportparken.
- Het binnenhavengebied: vanaf de ingang van de Maas bij Macharen tot aan Oss en omvat o.a. 2 havenarmen, het kanaal van circa 5 kilometer, circa 10 km oevers, 7 ligplaatsen, 1 autoloessteiger, een brug en een sluis.
- Recreatieve watergebieden: Lithse Ham en De Oude Maasarm Lithoijen.

1. Voorzieningen in de openbare ruimte

1.1 Beheerplannen

Beheerplannen vormen de basis voor beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen in de openbare ruimte. We stellen ze op aan de hand van beleidskeuzes die zijn vastgelegd in visiedocumenten, beleidsplannen en beleidsbeslissingen. Wanneer de Omgevingswet van kracht wordt, leggen we de relevante kaders in de producten van de Omgevingswet vast (visie, plan en programma's) en mogelijk aanvullende beleidsproducten. Als definitie voor het beheer van deze kapitaalgoederen hanteren we de zorg voor afgesproken prestaties en kwaliteiten bij aanvaardbare risico's en tegen afgesproken of minimale kosten.

De beheerplannen bestrijken een beperkte periode. Deze periode is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen, nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke en maatschappelijke relevantie. Naast reguliere middelen in de begroting is geld beschikbaar uit reserves en voorzieningen, incidenteel geld dat via de programmabegroting is vrijgemaakt en geld dat we via subsidies of cofinanciering ontvangen. In de beheerplannen brengen we ook de ontwikkeling van vervangingskosten op langere termijn in beeld en zetten die af tegen de beschikbare middelen.

De beheerplannen wegen en verkeer, openbare verlichting, groen, water en ecologie, spelen, civiele technische kunstwerken, kunstobjecten en verkeersregelinstallaties hebben we in 2021 samengevoegd tot één integraal

beheerplan openbare ruimte. In dit integrale beheerplan openbare ruimte zijn dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingsopgave van de investeringen in de openbare ruimte geactualiseerd. In 2025 presenteren we een nieuwe actuele versie waarin we het beheer van Natuurgebieden ook opnemen.

Het volgende overzicht vermeldt actuele beleids- en beheerplannen, in welk jaar ze zijn vastgesteld en (indien gepland) wanneer we deze actualiseren.

Beleidsplan/beheerplan	Vaststelling	Actualisatie	Looptijd
Mobiliteitsplan	2011/2022	2023	t/m 2020
Parkeerbeleidsplan	2005/2022	2023	t/m 2015
Beleidsnota openbare verlichting	2014		N.v.t.
Kadernota, visie en leidraad openbare ruimte	2013 en 2015		N.v.t.
Kwaliteitsprofiel onderhoud openbare ruimte	2013		N.v.t.
Speelruimtebeleid	2017		N.v.t.
Bomennota	2015		N.v.t.
Boomstructuurplan	2016		N.v.t.
Richtlijn hinder en overlast	2016		N.v.t.
Richtlijn ziekte en plagen	2017		N.v.t.
Handboek bomen	2017		N.v.t.
Groenbeheerplan	2017		N.v.t.
Visiedocument Zwerfafval	2015	2023	t/m 2022
Hondenbeleid	2015		N.v.t.
Integraal beheerplan Openbare ruimte	2021	2024	
Wegen en Verkeer			
Groen Water en Ecologie			
Civieltechnische kunstwerken			
Openbare verlichting			
Verkeersregelininstallaties			
Spelen			
Kunstobjecten			
Beheerplan parkeren (betaald)	2021	2023	N.a.v. beleidsplan
Reserve bovenwijkse voorzieningen (voorheen MIPMO)	2019	2023	N.a.v. mobiliteitsplan
Water en Rioleringsprogramma 2023-2029	2023	2029	
Beheerplan haven	2019	2023	t/m 2025
Beheerplan recreatie havens	2019	2023	t/m 2025
Beheerplan natuurgebieden	2022	Opname in integraal beheerplan OR 2025	
Integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte (IUP)	2020	2022	t/m 2022

1.2 Kwaliteitskader voor beheerplannen

In 2013 heeft de gemeenteraad met de Kadernota Openbare Ruimte een kwaliteitscatalogus en kwaliteitsprofiel voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. De budgetten in de begroting zijn daarop gebaseerd. De vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus uit deze kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn afgeleid van de CROW normen. Globaal komt het Osse kwaliteitsniveau Goed overeen met CROW norm A/B en Sober met B/C.

Omschrijving	Kwaliteitsniveau
Centrumgebieden	Goed
Wonen	Sober
Werken	Sober
Hoofdroutes	Sober
Parken/grote groengebieden	Sober
Natuurgebied	Sober
Buitengebied	Sober

Voor woongebieden is rekening gehouden met extra budget voor een plus op het onderhoudsniveau Sober. Met uitzondering van de centrumgebieden kunnen we voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel.

Inspanningen zijn erop gericht om het kwaliteitsniveau in de centrumgebieden te verbeteren.

NB. Een deel van het onderhoud(m.n. dagelijks onderhoud) van Vorstengrafdonk wordt door de Coöperatie Vorstengrafdonk uitgevoerd waarbij het kwaliteitsniveau basis het uitgangspunt is.

1.3 Financiële vertaling van beheerplannen

Onderscheid tussen, dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvestering

In het beheerplan zijn voor de kapitaalgoederen het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen beschreven. We maken onderscheid in dagelijks en groot onderhoud (exploitaties). Het dagelijks onderhoud is met name gericht op het schoon en veilig houden van de openbare ruimte. Vanaf 2017 maken we onderscheid tussen exploitaties (dagelijks en groot onderhoud) en investeringen (vervangingen). Groot onderhoud draagt bij aan instandhouding van het object en hiervoor moet structureel voldoende geld in de begroting beschikbaar zijn. Een vervangingsinvestering is nodig om het object aan het einde van zijn levensduur te kunnen vervangen. We activeren investeringen. De kapitaallasten drukken op de exploitatiebegroting. Deze kapitaallasten zullen de komende jaren met nieuwe investeringen toenemen. Het areaal voorzieningen dat een einde levensduur bereikt zal de komende jaren gaan toenemen omdat steeds meer voorzieningen uit de grotere uitbreidingsjaren vanaf 1960 op raken. Onderzoek laat zien dat het beschikbaar investeringsbudget zal moeten stijgen naar een gemiddeld investeringsbudget van naar verwachting circa € 10 miljoen per jaar op middellange termijn.

Financieel kader voor doorrekening van vervangingsinvesteringen

In 2018 is het financieel kader voor het berekenen van de vervangingsinvesteringen in de nota "Toekomstbestendige Openbare Ruimte" vastgesteld.

De financiële consequenties voor de vervangingsopgave in onze begroting baseren wij op de eerste 10 jaar. We maken hierbij een onderscheid tussen de eerste 3 jaar en het 4de tot en met 10de jaar. Deze opzet is gekozen om bij de eerste drie jaar de huidige status(kwaliteit) van de openbare ruimte bij de theoretische doorrekening te betrekken. Dit kan dus betekenen dat we bepaalde investeringen –vanwege de goede status- uitstellen en andere noodzakelijke investeringen naar voren halen. Het 4de tot en met 10de jaar is een theoretische doorrekening op basis van onze bestanden. In onze financiële doorrekening en voor onze begroting gaan wij uit van een gemiddeld investeringsbedrag. Dit om de piek in de werkzaamheden af te vlakken en grote financiële schommelingen te voorkomen. Het afvlakken van de piek van de werkzaamheden draagt eveneens bij aan betere beheersing en afwikkeling van de projecten.

De concrete vertaling in uitvoeringsprojecten vindt plaats in het Integraal Uitvoeringsplan (IUP).

Concreet groot onderhoud en vervangingsinvesteringen hebben we in het Integraal UitvoeringsProgramma voor de openbare ruimte (IUP) in de tijd op elkaar afgestemd en vastgesteld. Dit betekent dat we breder

maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld veiligheid of leefbaarheid) of financiële voordelen (bijvoorbeeld werk met werk maken) beschouwen en meewegen bij de planning van groot onderhoud en vervanging. Maatregelen uit de beheerplannen kunnen dan eerder of later tot uitvoering komen. Met vaststelling van het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) worden concrete vervangingsprojecten inzichtelijk. Dagelijks of klein onderhoud staat veel meer op zichzelf en wordt waar relevant gebiedsgericht afgestemd en uitgevoerd.

1.4 Beschikbare middelen

In de Programmabegroting 2022-2025 is de financiële doorrekening van het integrale beheerplan openbare ruimte 2022-2025 opgenomen. Hiermee is de basis op orde.

Deze komt uit een gemiddelde vervangingsinvestering van € 6,59 miljoen. Op de langere termijn is een gemiddeld investeringsbedrag van € 10 miljoen benodigd.

Aanwezige reserves en voorzieningen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn:

- Reserve openbare verlichting
- Reserve verkeersregelininstallaties
- Egalisatiereserve rioleringsbeheer
- Spaar- en egalisatievoorziening rioolvervanging
- Reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)
- Reserve Baggeren Haven
- Reserve mobiliteit
- Reserve parkeren
- Voorziening groot onderhoud haven en brug
- Reserve bovenwijkse voorzieningen
- Reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving

De reserves mobiliteit, bovenwijkse voorzieningen en verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving worden ingezet om nieuwe investeringen in de openbare ruimte mogelijk te maken. De andere reserves worden ingezet om de huidige kapitaalgoederen te vervangen of te onderhouden.

1.5 Financieel kader bij toename areaal openbare ruimte bij nieuwe woongebieden

De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud als gevolg van de toename van ons areaal van de openbare ruimte bij de aanleg van nieuwe woongebieden. Tegenover deze kostenstijging staan extra OZB inkomsten als gevolg van deze nieuwbouw. Het beheer en onderhoud van de ontsluitingswegen nemen we hierbij ook mee. Deze kosten- en inkomstenstijging vertalen we als een 3O-ontwikkeling in de eerste financiële tussenrapportage of de programmabegroting.

2. Buitensportaccommodaties

Het beheerplan sportterreinen (2021) is het beheerinstrument voor onderhoud en renovatie van sportterreinen. Dit plan geeft aan hoe we de sportvelden, verhardingen, beplanting, hekwerken, verlichting en inrichtingsmaterialen tijdens de planperiode onderhouden, vervangen en renoveren.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan sportterreinen	2021	2026

Financiële consequenties

Middelen voor groot onderhoud zijn via de voorziening onderhoud sportparken beschikbaar.

3. Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is in 2020 een Vastgoedbeheerplan gemeentelijke gebouwen opgesteld. Dit beheerplan beschrijft de financiële en kwalitatieve kaders voor het onderhoud voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 2020 tot en met 2025. De bevindingen zijn uitgewerkt in een Meerjarenonderhoudsplan(MJOP). Drie-jaarlijks worden de gebouwen geïnspecteerd en wordt het onderhoud in het MJOP afgestemd. Het beheerplan geeft verder inzicht in wet- en regelgeving, ontwikkelingen en risico's. We onderhouden de gebouwen conform de methodiek conditiemeten NEN2767 op conditieniveau 3: sober en doelmatig.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2020	2025

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor gemeentelijke gebouwen nemen we op in de meerjarige onderhoudsplannen. In de begroting nemen we jaarlijks structureel budget op voor de uitvoering van het noodzakelijk jaarlijks terugkerend onderhoud. De kosten van het meerjaarlijks onderhoud wordt op basis van een 50-meerjaarlijks gemiddelde opgenomen en reserveren we per gebouwcluster in een onderhoudsvoorziening.

Als er op basis van Voorzieningenkaarten/het MIP toekomstplannen voor een gebouw zijn onderhouden we deze in eerste instantie op basis van het MOP. We maken dan wel slimme keuzes en werkzaamheden schuiven mogelijk naar voren of naar achteren, onder andere afhankelijk van het verwachte tempo van de ontwikkelingen.

Als een project concreet geworden is en het college en de raad bijvoorbeeld besloten hebben een bestaand gebouw opnieuw te gebruiken nemen we onderhoud mee in de verbouwingswerkzaamheden. Als besloten wordt een gebouw af te stoten analyseren we de financiële consequenties voor de betreffende onderhoudsvoorziening. De volgende onderhoudsvoorzieningen zijn aanwezig:

- Onderhoud Ir. Diddewerf
- Onderhoud accommodatie emancipatie
- Onderhoud gebouwen begraafplaatsen
- Onderhoud accommodatie openluchtrecreatie
- Onderhoud buitenonderhoud scholen, gymaccommodaties in scholen
- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Onderhoud Museum Jan Cunen
- Onderhoud sporthallen en -zalen
- Onderhoud gemeentehuis
- Onderhoud monumenten
- Onderhoud overige gemeente eigendommen.

Paragraaf financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van de geldmiddelen die daarvoor nodig zijn. De uitvoering van deze taak vraagt snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Het beleid van Oss voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.

De belangrijkste punten uit het treasurystatuut zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling;
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte aan te vragen;
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren.

Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

1. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB heeft vanwege de hogere inflatie in december 2022 wederom de rente verhoogd, ditmaal met 0,5%. Hierdoor bedraagt de depositorente nu 2%.

Rentevisie

In 2023 wordt er verwacht op een herfinancieringsrente van 3,5%. De lange rentetarieven blijven de komende maandenlicht oplopen.

Onderstaand de rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten:

Prognose rente BNG	Actueel	Over een jaar prognose
Euribor 3 maanden	2,01	3,6 - 3,8
Euroswap 5 jaar	2,66	3,5 - 3,7
Euroswap 10 jaar	2,62	3,4 - 3,6
Euroswap 30 jaar	1,94	2,9 - 3,1

2. Langlopende leningen

We hebben in 2022 geen nieuwe geldlening afgesloten.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Opgenomen	Verstrekt
Stand per 1 januari 2022	70.257	25.522
Aflossingen in 2021	-11.203	-3.494
Opgenomen/ verstrekt		4.520
Stand per 31 december 2022	59.054	26.548

* de cijfers zijn inclusief gevormde voorzieningen.

3. Kasgeldlimiet

Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende geldleningen (korter dan 1 jaar) gefinancierd zijn. De minister van Financiën heeft de kasgeldlimiet op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Oss was de limiet in 2022 € 28,8 miljoen. Het is toegestaan om 2 kwartalen op rij de kasgeldlimiet te overschrijden.

Daarna moet de kortlopende schuld weer onder de limiet worden gebracht.

In 2022 is de kasgeldlimiet elk kwartaal ruim onder de norm gebleven.

In de volgende tabel geven we onze liquiditeitspositie over alle kwartalen van 2022 weer:

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal 2022	2e kwartaal 2022	3e kwartaal 2022	4e kwartaal 2022
Vlottende schuld per maand (1)	0	0	0	0
Vlottende middelen per maand (2)	16.389	15.329	31.114	45.817
Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)(3)	-16.389	-15.329	-31.114	-45.817
Kasgeldlimiet	28.770	28.770	28.700	28.700
Ruimte onder de kasgeldlimiet	45.159	44.099	59.884	74.587

4. Renterisiconorm

Bij het bepalen van de looptijd van de geldleningen die we aantrekken houden we rekening met de wettelijke renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen en om dus te zorgen voor goede spreiding van looptijden van leningen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor Oss was de norm in 2022 € 83 miljoen.

We hebben in 2022 de renterisiconorm voor 15% gebruikt. In de lijn van het treasury-beleid is dat veilig.

Ons renterisico over de vaste schuld in de jaren 2021-2025:

bedragen x € 1.000

Nr.	Renterisico(norm)	2022	2023	2024	2025	2026
1.	Stand van begrotingstotaal	416.752	380.569	337.087	340.229	324.642
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	83.350	76.114	67.417	68.046	64.928
3.	Renterisico op vaste schuld *	11.203	8.982	8.893	8.804	6.906
4.	Ruimte onder renterisiconorm	72.147	67.132	58.524	59.242	58.022

* Renterisico op vaste schuld is de som van de renteherzieningen en de aflossingen op langlopende geldleningen.

** De meerjarige staat is gebaseerd op de begroting 2023-2026.

5. Renteschema

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen.

Renteschema

Omschrijving	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 1.677.438
Externe rentebaten	- € 958.110
Saldo door te rekenen externe rente	€ 719.328
Rente die aan de grondexploitatie doorberekend <i>moet</i> worden	- € 211.908
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend <i>moet</i> worden	€ 0
Totaal door te rekenen externe rente	€ 507.420
Rente over eigen vermogen	€ 2.189.503
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 469.754
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	€ 3.166.677
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- € 2.650.572
Renteresultaat op het taakveld treasury	€ 516.105

De omslagrente hebben we op basis van bovenstaande nacalculatie naar beneden afgerond en definitief vastgesteld op respectievelijk 1,1%.

Daarnaast hebben we nacalculatie gedaan op de rente over de grondexploitatie en deze is uitgekomen op 1,12%.

Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een negatief exploitatieresultaat van € 516.105 op de activiteit kapitaallasten.

6. Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal 2022 mogen we per dag afgerond maximaal € 6,8 miljoen (2% van begrotingstotaal) aan overtollige middelen aanhouden.

Het eventuele meerdere aan overtollige middelen romen we dagelijks af en brengen we onder bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

Overzicht voor 2022:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	6.769	6.769	6.769	6.769
Buiten schatkist aangehouden middelen	472	594	809	605
Ruimte onder het drempelbedrag	6.298	6.175	5.960	6.164

7. EMU saldo

Het doel van de Wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Na een constructieve dialoog hebben Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4 procent van het BBP per jaar. Deze liep tot en met 2022 maar deze is met één jaar verlengt tot en met 2023. Het gemeentelijk aandeel in de macronorm bedraagt -0,27 procent en wordt per individuele gemeente verdeeld op basis van het begrotingstotaal. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De referentiewaarde voor 2022 voor onze gemeente is € 12,6 miljoen. De volgende tabel laat het verloop van het geraamde EMU-saldo zien in vergelijking met de norm. In 2022 blijven we ruim binnen de EMU norm.

	bedragen x € 1.000
EMU saldo	2022
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	38.420
Mutatie (im)materiële vaste activa	-4.335
Mutatie voorzieningen	-8.097
Mutatie voorraden (incl. bouwgrond in exploitatie	-
Verwachte boekwinst effecten en (im)materiële vaste activa	-
Berekend EMU-saldo	25.988
Norm	-12.643
Verschil	38.631

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) schrijven voor dat het college in de programmabegroting en in het jaarverslag een overzicht van de verbonden partijen geeft. Het gaat om een overzicht van de externe rechtspersonen waar Oss een bestuurlijke en financiële band mee heeft. Dat kunnen de volgende instellingen zijn:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR): bestuursrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten onderling en/of andere overheidsinstanties. Een lid van het college maakt veelal deel uit van het algemeen of dagelijks bestuur.
- Vennootschappen waarin de gemeente financieel deelneemt (naamloze of besloten vennootschap). De gemeente is daarin via de vergadering van aandeelhouders of een raad van commissarissen vertegenwoordigd.
- Verenigingen waar de gemeente lid van is.
- Stichtingen waarin de gemeente een bestuurszetel heeft.

Op basis van het BBV en de verordening geven we per verbonden partij inzicht in:

- De naam en de vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
- De veranderingen die zich tijdens het jaar 2022 hebben voorgedaan in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het jaar 2022. Als dat niet bekend is, vermelden we de meest recente cijfers die bekend zijn.
- Het resultaat van de verbonden partij.

1. Toelichting

Een paragraaf verbonden partijen dient twee doelen:

1. Duidelijkheid geven of de doelstellingen van de verbonden partij en de gemeente nog steeds overeenkomen en of de verbonden partij die doelstellingen ook realiseert. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort. De gemeente is opdrachtgever en verantwoordelijk voor de doelstellingen en programma's.
2. Het geven van inzicht in de risico's en budgettaire gevolgen van verbonden partijen.

Verbonden partijen kunnen in twee categorieën verdeeld worden: de publiekrechtelijke vorm en de privaatrechtelijke regeling. De publiekrechtelijke regeling is een samenwerkingsverband dat gebaseerd is op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het heeft een eigen algemeen bestuur. De deelnemende gemeenten benoemen de leden van dat bestuur. Het algemeen bestuur benoemt het dagelijks bestuur. Oss heeft zitting in een aantal besturen van gemeenschappelijke regelingen.

De bestuursleden hebben een informatie- en verantwoordingsplicht naar de gemeenteraad over hun inbreng in deze samenwerkingsverbanden. In Oss hebben we daarom de gemeenschappelijke regelingen steeds als vast agendapunt bij de raadscommissies staan. Verder behandelt de gemeenteraad de kadernota's, begrotingen en jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen (zie het overzicht van regelingen verderop in deze paragraaf) in een aparte vergadering.

In het position paper 'Oss en de regio' staan onze beleidsuitgangspunten rondom samenwerking (en dus ook verbonden partijen). We richten ons op effectieve en efficiënte samenwerkingsorganisaties, waarbij we uitgaan van autonomie van organisaties. Daar waar een nieuw samenwerkingsverband wenselijk is kiezen we bij voorkeur voor een zo licht mogelijke vorm van samenwerking. De vorm moet passen bij de maatschappelijke opgave.

Naast samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen werken we in toenemende mate samen op basis van privaatrechtelijke rechtsvormen, zoals vennootschappen, verenigingen, stichtingen en convenanten. Deze beschrijven we hierna ook in tabelvorm, na het overzicht van gemeenschappelijke regelingen.

2. Bijzondere ontwikkelingen/risico's

Raden meer grip op informatie: gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is de gewijzigde wet van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking gegaan. Gemeenteraden krijgen meer inspraak bij zowel het treffen van de gemeenschappelijke regelingen als over de besluiten van de besturen van de samenwerkingsverbanden.

Zo krijgen zij de mogelijkheid om vooraf een zienswijze te geven op het gehele ontwerp van een gemeenschappelijke regeling of de wijziging daarvan. Ook krijgen gemeenteraden de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door het bestuur van een gemeenschappelijke regeling. Het (dagelijks) bestuur van het samenwerkingsverband moet voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan de raden laten weten of er iets wordt gedaan met hun zienswijzen.

Gemeenteraden kunnen ook gezamenlijk een voorstel doen tot het oprichten van een gemeenschappelijke adviescommissie. Deze adviescommissie, bestaande uit raadsleden van de deelnemende raden, adviseert de gemeenteraden en het samenwerkingsverband en helpt met het voorbereiden van zienswijzen.

Verder dient het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen te geven die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.

Dit neemt niet weg dat gemeenteraden ook altijd de verantwoordelijke portefeuillehouders kunnen aanspreken over vragen of wensen. Ook kunnen zij daarover het gesprek aangaan met de directeur van een gemeenschappelijke regeling.

Het deel van de wet dat rechten geeft aan de gemeenteraden gaat per direct per 1 juli 2022 in. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Gemeentelijke herindelingen

In de regio Noordoost Brabant hebben er per 1-1-2022 diverse gemeentelijke herindelingen plaatsgevonden. Dat betekent dat er diverse samenwerkende gemeenten zijn samengegaan. Daarop zijn diverse regelingen het afgelopen jaar aangepast.

Omgevingswet

De toekomstige Omgevingswet (Ow) wordt één van de grootste wijzigingen in de wetgeving voor het fysieke domein van de afgelopen decennia. De wet bundelt 25 wetten, 120 sectorale AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur) en honderden ministeriële regelingen. De uitgangspunten van deze wet zijn participatie en integrale aanpak op basis van vertrouwen, met als doelen minder en overzichtelijkere regels, meer ruimte voor initiatieven van inwoners en bedrijven en lokaal maatwerk.

De invoering is weer uitgesteld en de wet treedt hoogstwaarschijnlijk nu in op 01-07-2023. Dit vraagt veel voorbereiding van de overheden en ook de omgevingsdienst. We werken hierin samen met de overheden (provincie, waterschappen en gemeenten) en adviesdiensten (omgevingsdienst, veiligheidsregio en GGD) in de regio Noordoost Brabant.

Belasting samenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De problematiek rondom bezwaren via No Cure No Pay bureaus (NCNP) speelt nog steeds. Voor NCNP-bedrijven is er een financiële prikkel om zoveel mogelijk bezwaarschriften in te dienen tegen WOZ-beschikkingen, ongeacht de slagingskans. Dit leidt tot hogere kosten voor bezwaren, tot nu toe probeert BSOB deze op te vangen binnen de begroting door automatisering en efficiencylagen. Het is onzeker of dit blijft lukken, afhankelijk van de toename van dit soort bezwaren. BSOB heeft sterk ingezet op het beperken van dit soort bezwaren, door het de burger zo gemakkelijk mogelijk te maken om met vragen of bezwaren zelf in contact te treden met de BSOB. De communicatie campagne die hier in 2022 voor is opgezet wordt breder opgepakt, er sluiten meer belastingkantoren aan en ook de Waarderingskamer heeft toegezegd hierin samen te willen werken.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Het Rijk treedt terug als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling vanaf 2024. Het uittreden zal geen negatieve budgettaire consequenties hebben voor de zittende partners. De gevolgen zijn met name inhoudelijk ten aanzien van de relatie met het nationaal e-depot, voor de relatie van het BHIC met het Nationaal Archief en ook voor de relatie met andere RHC's. Het BHIC houdt ons op de hoogte van de ontwikkelingen en consequenties die daar uit voortvloeien.

De terugtrekking van het Rijk betekent dat per 1 januari 2024 de samenstelling van het bestuur zal wijzigen en er een nieuwe gemeenschappelijke regeling opgesteld moet worden.

De bekostiging van het e-depot betekent een extra bijdrage per inwoner. Afspraken daarover zijn gemaakt. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage ten behoeve van het e-depot groeit geleidelijk. In 2024 met € 0,25 per inwoner (ongeveer € 25.000), 2025 € 0,45 per inwoner (ongeveer € 45.000) en 2026 € 0,65 per inwoner is ongeveer € 65.000.

3. Ontwikkelingen per samenwerkingsverband

A. Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*, samen met de provincie Noord-Brabant.

Zetel: Uden

Portefeuillehouder: Wethouder T. van Kessel

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor Wmo-geïndiceerden en zorgt daarnaast voor aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. Deze vorm van deur-tot-deur vervoer vormt daarmee een vangnet, wanneer mogelijkheden voor openbaar vervoer ontbreken.

Munckhof Taxi B.V. uit Horst is de opdrachtnemer voor het regiotaxivervoer. Munckhof voert de regie en verzorgt met 5 lokale onderaannemers het vervoer in de regio. Het contract zal van rechtswege eindigen per 31-12-2023. De aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract per 1-1-2024 zal in 2023 plaatsvinden.

Financieel

Conform begroting 2023 van de GR-KCV zijn de verwachte netto kosten voor de gemeente Oss in 2022 € 1.357.488 en voor 2023 € 1.343.880. In 2020 en 2021 heeft de gemeente te maken gehad met lagere bedragen dan begroot volgens de GR-KCV in verband met de coronapandemie. Vandaar dat de gemeente lagere bedragen heeft opgenomen in de eigen begroting. De gemeente houdt maandelijks controle op deze kosten. De netto kosten voor 2022 zijn begroot op € 1.264.346, de werkelijke kosten bedragen € 1.159.560. Voor 2023 is het bedrag ook begroot op € 1.264.346.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 789.208

31-12-2021: € 859.580

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 850.458

31-12-2021: € 325.976

Resultaat:

2020: € 4.689

2021: € 71.335

Centrumregeling WMO Brabant Noord-Oost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

5 gemeenten in Noordoost-oost Brabant

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder T. van Kessel

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

In Noordoost-Oost Brabant kopen we gezamenlijk de Wmo hulp in. Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het inwoneraantal.

Financieel

Onze geraamde bijdrage aan de centrumregeling is voor 2023 € 244.092 en voor 2024 € 258.191. Dit is exclusief de kosten voor de uitvoering van de Wmo 2015. Er wordt achteraf afgerekend op basis van de werkelijke kosten. De werkelijke bijdrage voor 2022 bedraagt € 219.863. De hoogte van de werkelijke bijdrage voor 2023 weten we begin 2024.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Noordoost Brabant

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, vanaf 2022 volgens een SAS procedure en een Open House.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op het bijgesteld regionaal financieel kader Jeugdhulp 2022 en het vastgestelde regionaal kader 2023. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van de rijksinkomsten integratie uitkering 2019 en bedraagt voor Oss 17,3%.

Financieel

Met ingang van het jaar 2022 is de inkoopmethodiek van de jeugdzorg gewijzigd. Tot het jaar 2022 werd op basis van lumpsum ingekocht door het RIOZ. Met ingang van 2022 is voortaan sprake van een inspanningsgerichte inkoopsystematiek (PxQ). Deze wijziging heeft gevolgen voor de werkzaamheden van het

RIOZ. Er is voor gekozen om de begroting 2022 te laten zoals deze in door het RBO is vastgesteld (€ 426.242). Op basis van de concept jaarrekening van de inkooporganisatie is onze bijdrage in 2022 uitgekomen op € 322.487.

Het budgettair kader voor de begroting 2023 e.v. is medio 2022 aangepast. Hierin zijn de gevolgen van de PxQ systematiek verwerkt. De bijdrage voor het begrotingsjaar 2023 is in het bijgestelde kader voor Oss bepaald op € 388.501. Dat is een verlaging van afgerond € 38.000 ten opzichte van de begroting 2022.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder J.P. Hooiveld

Website: www.wvs-nb.nl

Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:

Het Werkvoorzieningsschap is een gemeenschappelijke regeling van 6 gemeenten in de regio Noordoost-Brabant.. Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) voor deze gemeenten. De feitelijke uitvoering van de Wsw is opgedragen aan de IBN Holding B.V. Het Werkvoorzieningsschap is namens deze 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN. De kosten van de gemeenschappelijke regeling bestaan uit bestuurskosten van het Werkvoorzieningschap en een klein deel van de uitvoeringskosten Wsw, namelijk die kosten die voortvloeien uit het formeel werkgeverschap van Wsw-werknemers en ambtelijk personeel.

Financieel

De gemeentelijke bijdrage was in 2022 € 0,26 per inwoner (afgerond € 25.000). De gemeentelijke bijdrage is in 2023 begroot op € 0,27 per inwoner.

Bij het Werkvoorzieningsschap is een winstverdeling afgesproken waarbij 50% van het behaalde jaarresultaat naar rato van de omzet verdeeld over alle eigenaren (6 gemeenten). Dit geld wordt gestopt in de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) die het Werkvoorzieningsschap beheert. De winst wordt niet in euro's uitgekeerd maar daarvoor kunnen diensten van IBN worden afgenomen. De AGR t.b.v. de gemeente Oss bedraagt op 30-09-2022 € 1.568.877.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 26.803.600

31-12-2021: € 26.986.600

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 0

31-12-2021: € 0

Resultaat:

2020: € 0

2021: € 0

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder J.P. Hooiveld, tevens voorzitter dagelijks bestuur.

Website: www.rblbno.nl

Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:

Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor 6 gemeenten de Leerplichtwet en de RMC-wet uit. Het bureau ziet erop toe dat kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen en dat kinderen tussen de 18 en 23 jaar een startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een mbo-diploma op minimaal mbo-niveau 2.

Financieel

De gemeentelijke bijdrage voor 2022 is € 216.602.

Door restitutie vanuit de reserve aan deelnemende gemeenten in 2021 ad € 109.943 wordt het eindresultaat negatief. Zonder deze restitutie is er sprake van een positief resultaat van € 44.416.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 390.765

31-12-2021: € 325.238

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 0

31-12-2021: € 0

Resultaat:

2020: € 40.385

2021: € € 65.527 -/-

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Brabant-Noord, de Meierij en regio Tilburg, totaal 19 gemeenten.

Zetel: Tilburg

Portefeuillehouder: Wethouder J.P.J. Hooiveld, tevens lid algemeen bestuur

Website: www.ggdhvb.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

De GGD Hart voor Brabant is een GR van 19 gemeenten in de regio Midden-Brabant, regio de Meierij en regio Brabant Noordoost. De GGD voert voor ruim 1 miljoen inwoners van haar werkgebied taken uit op het gebied van de openbare gezondheidszorg in opdracht van de gemeente(n). Dit gebeurt op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

'Mensen gezonde kansen bieden om alles uit hún leven te halen' is de missie van de GGD. Want als mensen zich gezond voelen, helpt dit hen om actief te zijn, mee te doen in de samenleving en alles uit het leven te halen. De GGD streeft ernaar dat iedereen zo gezond mogelijk kan opgroeien en leven.

De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners, met speciale aandacht voor mensen die meer hulp nodig hebben, bijvoorbeeld omdat ze kwetsbaar zijn of zorg mijden. De GGD levert hiermee een bijdrage aan de gemeentelijke doelen binnen het sociaal domein: preventie, zelfredzaamheid, participatie en veilig opgroeien. Door het verbinden van de publieke gezondheid met het sociale domein wordt het mogelijk om de verantwoordelijkheden in het sociaal domein goed op te pakken. Het streven is een omgeving, die bijdraagt aan een gezonde leefstijl, eigen kracht en positieve gezondheid van de burger want gezondheid is meer dan niet ziek zijn.

Financieel

Onze reguliere bijdrage in 2022 is € 3.275.038 en voor 2023 begroot op € 3.468.836 De verhoging van € 193.798 betreft voornamelijk een indexering loon- en prijs. Een klein deel van de verhoging komt doordat ons inwoneraantal iets is toegenomen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 7.820.000

31-12-2021: € 7.749.000

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 31.107.000

31-12-2021: € 23.834.000

Resultaat:

2020: € 247.000

2021: € 238.000

De gepresenteerde cijfers over 2021 betreffen de definitieve cijfers.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

36 gemeenten in Brabant-Noord en Midden- en West-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder J.P.J. Hooiveld

Website: www.ravbrabantmwn.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

De RAV is een gemeenschappelijke regeling van 45 gemeenten. De RAV verzorgt het ambulancevervoer, houdt de meldkamer ambulancezorg in stand en levert een bijdrage aan de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR).

Financieel

De RAV verkeert in een gezonde financiële positie dat de continuïteit niet in gevaar wordt gebracht. Daarom is het niet noodzakelijk om een financiële bijdrage te innen bij de gemeenten in het haar werkgebied. De zorgverzekeraars zijn de financiers.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 13.738.000
31-12-2021: € 14.180.000

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 25.744.000
31-12-2021: € 32.686.000

Resultaat:

2020: € 174.000
2021: € 489.000

De gepresenteerde cijfers over 2021 betreffen de definitieve cijfers.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Het BHIC beheert de archieven van 10 gemeenten in Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Boxtel, Haaren, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, St. Michielsgestel en Vught), de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens lid portefeuillehoudersoverleg.

Website: www.bhic.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

Deze organisatie is ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel met het Rijksarchief. Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Bij de uitvoering van de wettelijke taak voor beheer, ordening en toegankelijkheid van het archiefmateriaal besteedt het BHIC tevens aandacht aan de verdere ontwikkeling van het e-depot. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Financieel

In 2022 was onze bijdrage € 338.500. Voor 2023 bedraagt de begrote bijdrage aan het BHIC € 345.300.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 1.169.576
31-12-2021: € 1.444.272

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 1.430.000
31-12-2021: € 1.320.000

Resultaat:

2021: € 58.085

De gepresenteerde cijfers over 2021 betreffen de definitieve cijfers. Er zijn nog geen cijfers beschikbaar over 2022.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 10 gemeenten en de provincie Noord-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder S. van den Bergh

Website: www.odbn.nl

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Wabo en straks ook de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. Na een lastige start is de ODBN inmiddels een robuuste organisatie die haar taken gestructureerd en kwalitatief goed uitvoert. De ODBN werkt inmiddels op basis van regionale afspraken, strategieën en programma's waarbij er ruimte is voor individueel maatwerk voor de deelnemende gemeente.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

01-01-2021: € 9.844.000

31-12-2021: € 10.127.000

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 8.628.000

31-12-2021: € 11.379.000

Resultaat:

2020: € 1.799.000

2021: € 1.569.000

De gepresenteerde cijfers over 2021 betreffen de definitieve cijfers.

Over 2022 zijn nog geen (concept)cijfers bekend.

Duurzaamheidsplein Oss

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens voorzitter.

Website: www.loket.oss.nl

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor het beheer van het Duurzaamheidsplein Oss voor Oss en de vml. gemeente Landerd. De gemeente Landerd is miv 1 januari 2022 onderdeel van de gemeente Maashorst. De gemeente Maashorst betaalt hiervoor een vergoeding naar rato van het aantal inwoners die wonen in het grondgebied van de vml. Gemeente Landerd.

Beheer en exploitatie van de Milieustraat Oss is geregeld via:

1. GR Milieustraat
2. Reglement Milieustraat Oss

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Niet van toepassing.

Bijdrage van Landerd:

2021: € 261.203

2022: € 348.828

2023: € 441.000 (begroot)

Afvalinzameling in Landerd**Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:**

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens voorzitter.

Website: www.landerd.nl/inwoners/afvalinzameling

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

Onze inzameldienst zamelt in opdracht van de gemeente Landerd huishoudelijk restafval, GFT en PMD (Plastic) in bij huishoudens en brengt het ingenomen afval naar het overslagstation.

GR: Afvalinzameling gemeenten Landerd en Oss. Oss is in de GR aangewezen als centrumgemeente.

Dvo: nadere uitwerking GR via 'Dienstverleningsovereenkomst gemeenten Landerd en Oss voor het inzamelen en vermarkten van huishoudelijke afvalstoffen'.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Bijdrage van Landerd:

2021: € 372.970

2022: € 398.127

2023: € 436.152 (begroot)

Heesch-West**Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:**

Gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur en wethouder S. van den Bergh, lid algemeen bestuur.

Website: www.oss.nl/gemeente/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/bedrijventerrein-heesch-west

Website: www.heeschwest.nl

Programma: 5. Economie

Toelichting:

Deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein Heesch West en is in 2014 opgericht. Het gaat om een duurzaam, grootschalig bedrijventerrein van 50 ha uitgeefbaar (met optie tot 80 ha) dat wordt ontwikkeld door de gemeenten Oss, Bernheze en 's-Hertogenbosch. Het terrein ligt op het grondgebied van Bernheze en 's-Hertogenbosch. Deze GR gaat een nieuwe fase in. Het bestemmingsplan is begin 2022 vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. Er loopt nog een beroepsprocedure. De gronden (boekwaarden van de deelnemende gemeenten, afgesloten geldleningen en de gevormde verliesvoorzieningen) zijn ingebracht bij de GR. Naast het afwikkelen van de beroepen wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor bouwrijp maken en uitgifte. Door de beroepsprocedure bij de Raad van

State is het de verwachting dat een flinke vertraging wordt opgelopen. Een uitspraak wordt niet eerder verwacht dan in het voorjaar 2024.

Financieel

Zoals hiervoor al vermeldt zijn in april 2022 de boekwaarden, gronden, financiering en verliesvoorzieningen bij de GR Heesch West ingebracht. De afrekening die heeft plaatsgevonden sluit aan bij de in voorbije jaren getroffen verliesvoorziening. Begin 2023 is de grondexploitatie Heesch West weer geactualiseerd. Deze zal in april 2023 door het Algemeen Bestuur samen met de jaarstukken 2022 worden vastgesteld. Het financieel tekort is op basis geactualiseerde berekening nog steeds € 43,7 miljoen. Door de extra kostenstijgingen (hoge inflatie) zijn in de nieuwe exploitatieberekening de grondprijzen verhoogd. Daardoor is de behoedzaamheidsmarge, afwijking op grondprijzadvies, verlaagd.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-22: € 216.772 -/-

31-12-22: € 216.772 -/-

Vreemd vermogen:

01-01-22: € 3 miljoen

31-12-22: € 84 miljoen

Resultaat:

2021: € 38.350 -/-

2022: € 0

De gepresenteerde cijfers over 2022 betreffen indicatieve / voorlopige cijfers. De enorme stijging van het vreemd komt door overdracht van € 43,7 miljoen verliesvoorziening en € 37 aangetrokken vaste geldleningen in 2022.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

11 gemeenten in Brabant-Noord (conform gebied politieregio).

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans, tevens lid dagelijks bestuur en plv. voorzitter van de Veiligheidsregio.

Website: www.vrbn.nl

Programma: 8. Veilige omgeving

Toelichting:

Binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord werken wij met elkaar aan een veilige Brabantse leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo leren we als samenwerkende gemeenten binnen de Veiligheidsregio samen met onze veiligheidspartners over (de aanpak van) belangrijke veiligheidsthema's, nu en in de toekomst. De Veiligheidsregio heeft 3 hoofdtaken:

- Regionale brandweezorg (BBN)
- Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)
- Bevolkingszorg

Financieel

In 2022 is de gemeentelijke bijdrage voor de gemeente Oss € 5.639.699 en in 2023 begroot op € 5.948.961.

De hogere bijdrage 2023 komt o.a. door indexering van loon- en prijscompensatie.

De werkelijke kosten voor de VRBN waren in 2022 € 5.646.924

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 10.846.000

31-12-2021: € 13.864.000

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 38.648.000

31-12-2021: € 33.127.000

Resultaat:

2020: € 3.000

2021: € 599.000

G40

De 40 gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle. Het afgelopen jaar heeft ook Amstelveen zich aangesloten. Formeel zijn er nu dus 41 gemeenten aangesloten.

Zetel:

Portefeuillehouder fysieke pijler: wethouder S. van den Bergh

Portefeuillehouder sociale pijler: wethouder J. Hooiveld

Portefeuillehouder pijler economie en werk: Wethouder F. den Brok (tevens voorzitter van de pijler en lid van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur)

Website: www.g40stedennetwerk.nl

Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:

G40 steden netwerk

De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 steden netwerk. Een netwerk van middelgrote steden die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan. Er wordt op ambtelijk en bestuurlijk niveau samengewerkt op drie pijlers. Een fysieke pijler, een sociale pijler en een pijler economie en werk waaronder themagroepen hangen. Tevens zijn er vier losse themagroepen: veiligheid, Europa, Financiën en Democratische vernieuwing. Doel is de belangen van de steden te behartigen richting kabinet, kamer en ministeries en onderling kennis uit te wisselen en op te bouwen. Met de nieuwe bestuursperiode wordt er ook gewerkt aan een nieuwe opzet binnen de pijlers.

Financieel

Bijdrage 2022: € 19.302

[Belastingssamenwerking Oost-Brabant \(BSOB\)](#)**Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:**

Gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Oss, Someren en het Waterschap Aa en Maas.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur.

Website: www.bs-ob.nl

Toelichting:

De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.

De kostenverdeelmethode is in 2022 geëvalueerd en vereenvoudigd. Dit betreft de systematiek waarmee de lasten van BSOB aan deelnemers worden toegerekend. Deze wijziging gaat per 2023 in.

Er is eind 2021 door het algemeen bestuur een keuze gemaakt om met een relatief snelle transitie over te gaan naar maximaal gedigitaliseerde werkprocessen, namelijk binnen 3 tot 5 jaar. Het scenario is met name gericht op het continue verbeteren van de interne en externe kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Omdat de transitie richting verdere automatisering een aantal jaren zal duren, is het belangrijk de werkelijke ontwikkeling van de kosten en besparingen ten opzichte van de begroting duidelijk te monitoren.

De BSOB heeft als ambitie om efficiënter te worden en zoekt naar mogelijkheden om extra deelnemers te laten aansluiten in het werkgebied Oost Brabant.

Financieel

Bijdrage 2022: € 1.833.161

Bijdrage 2023: € 1.788.284 (begroot)

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-22: € 1.243.000 (bestemmingsreserve € 305.000 en resultaat boekjaar € 938.000)

31-12-22: € 948.000 (bestemmingsreserve € 760.000 en resultaat boekjaar € 188.000)

Vreemd vermogen:

01-01-22: € 15.316.000

31-12-22: € 15.748.000

Resultaat:

2022: € 188.203

De gepresenteerde cijfers betreffen de conceptcijfers over 2022.

B. Vennootschappen en corporaties

Pivot Park Holding BV

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, vertegenwoordigt Oss als (minderheids-)aandeelhouder.

Website: www.pivotpark.com

Doel:

Met de ontwikkeling van het Pivot Park streven Gemeente Oss en de Provincie Noord-Brabant de volgende doelen na:

- Het leveren van een bijdrage aan de gezondheidszorg door onderzoek naar- en ontwikkeling van medicijnen;
- Behoud en groei van hoogwaardige werkgelegenheid in Noord-Brabant en Gemeente Oss;
- Het leveren van een bijdrage aan de regionale en nationale kenniseconomie, in het bijzonder aan de Topsector Life Sciences & Health en de Topsector Chemie.

Deelneming

Provincie Noord-Brabant en Gemeente Oss houden samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de Provincie en 29,27% voor de Gemeente. Pivot Park Holding BV is 100% aandeelhouder van haar dochtermaatschappijen:

- Pivot Park Screening Centre BV
- Pivot Park Apparatuur BV
- Pivot Park Exploitatie BV
- Pivot Park Vastgoed BV

Het aandelenkapitaal van gemeente Oss bedraagt € 8.196 vermeerderd met een agiostorting van € 2.358.000. Omdat het eigen vermogen in de laatst opgestelde jaarrekening positief is, en de prognoses positief zijn, is geen voorziening noodzakelijk.

Transacties

De gronden binnen Pivot Park zijn in erfpacht verkregen van gemeente Oss. Door de Provincie Noord-Brabant zijn in 2017 leningsfaciliteiten beschikbaar gesteld. Daarmee heeft Pivot Park geïnvesteerd in vastgoed om een marktconforme exploitatie mogelijk te maken. In dit kader verstrekt de gemeente 11 jaar lang (tot en met 2028) een bijdrage van € 93.000 voor de stimulering van het Life Science klimaat in Oss aan de provincie. Daarnaast verstrekt de gemeente 8 jaar lang (tot en met 2024) een bijdrage van € 25.000 voor promotie en branding van het park (raadsbesluit d.d. 26 januari 2017).

Bij raadsbesluit van 8 juli 2021 is besloten tot het verstrekken van een achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 3.250.000. Het Pivot Park realiseert hiermee nieuwbouw (Grizzly) ter vervanging het RE-gebouw. De leningsovereenkomst is getekend op 13 april 2022 en de lening wordt gestort naar rato van de voortgang van de nieuwbouw. Tot en met 31 december 2022 is een bedrag van € 1.165.094 verstrekt.

De gemeente heeft in de onderhandelingen tussen Pivot Park en verkopende partij bemiddeld over de aankoop van grond aan de Kloosterstraat 14 te Oss. Bij raadsbesluit 28 januari 2021 hebben partijen gekozen voor een ABC constructie waarbij gemeente Oss via doorlevering van Pivot Park eigenaar wordt van de grond en deze vervolgens in erfpacht uitgeeft aan Pivot Park. De koop- en erfpachtovereenkomsten zijn gesloten in 2021. De notariële akte van levering passeert naar verwachting in 2023.

Betrokkenheid:

Eigen vermogen (groepsvermogen) Pivot Park Holding BV

01-01-2021	€ 11.904.885
31-12-2021	€ 13.060.056

De stijging van het eigen vermogen is veroorzaakt door het behalen en toevoegen van een positief resultaat. Dit wordt met name veroorzaakt door herwaarderen van het vastgoed.

Vreemd vermogen Pivot Park Holding BV

01-01-2021	€ 19.169.087
31-12-2021	€ 26.203.256

Resultaat 2020	€ 5.983.047
Resultaat 2021	€ 1.155.171

Coöperatieve Vereniging Midwaste

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris.

Website: www.midwaste.nl

Doel:

Midwaste is een vereniging waarvan alleen publiekrechtelijke inzameldiensten met meer dan 50.000 aansluitingen lid kunnen worden. Zij ondersteunt de leden bij de bedrijfsvoering, zowel op het gebied van duurzaamheid als de exploitatie.

Betrokkenheid:

De gemeente is een jaarlijkse vaste managementfee van € 40.000 verschuldigd. Daarnaast is er een opslag (variabele fee) van € 0,85 per ton voor de bij Midwaste ingebrachte tonnages. Deze kosten worden ruimschoots gecompenseerd door de schaalvoordelen die Midwaste biedt.

[Bank Nederlandse Gemeenten](#)

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok.

Website: www.bngbank.nl

Doel:

Bankier van de Nederlandse gemeenten en huisbankier van de gemeente Oss.

Betrokkenheid:

De gemeente Oss is aandeelhouder (64.646 aandelen). Jaarlijks ontvangen we dividend.

De dividenduitkering over 2021 was € 147.393 (€ 2,28 * 64.646).

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 5.097 miljoen

31-12-2021: € 5.062 miljoen

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 155.262 miljoen

31-12-2021: € 143.995 miljoen

Resultaat:

2020: € 221 miljoen

2021: € 236 miljoen

De (concept) jaarcijfers van 2022 zijn nog niet bekend.

[NV Brabant Water](#)

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens vertegenwoordiger van de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders en lid van de voorbereidende aandeelhouderscommissie.

Website: www.brabantwater.nl

Doel:

Watervoorziening in de provincie Noord-Brabant.

Betrokkenheid:

De gemeente Oss is aandeelhouder (82.901 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Eigen vermogen:

01-01-2021: € 674 miljoen

31-12-2021: € 685 miljoen

Vreemd vermogen:

01-01-2021: € 523 miljoen

31-12-2021: € 534 miljoen

Resultaat:

2020: € 8,9 miljoen

2021: € 10,5 miljoen

De (concept) jaarcijfers van 2022 zijn nog niet bekend.

C. Stichtingen en verenigingen

Stichting Agrifood Capital

Rechtspersoon:

Persoonlijke titel: W. Buijs-Glaudemans, lid stichtingsbestuur.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Website: www.agrifoodcapital.nl

Doel:

Noordoost-Brabant wordt dé topregio in Agrifood. De accenten liggen hierbij op een excellente arbeidsmarkt (People), krachtige bedrijvigheid (Business), betekenisvolle vernieuwingen (Innovation) en een aantrekkelijke woon-werkomgeving (Basics).

De Stichting AgriFood Capital is vooral actief op de onderdelen Business en Innovation.

Betrokkenheid:

De stichting is opgericht door personen met een achtergrond in het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid.

Stichting AgriFood Capital

Dit is de samenwerking van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die de koers uitzet voor een excellent ecosysteem in Noordoost-Brabant om de voedselketens van de toekomst te ontwikkelen. De Stichting fungeert als platform voor de regionale ambitie om koploperregio in de slimste en duurzaamste voedselketens te zijn. De Stichting bepaalt de strategie van AgriFood Capital BV. Er wordt vanuit de regio Noordoost-Brabant een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld voor de activiteiten. De activiteiten staan beschreven in de strategische agenda en het uitvoeringsprogramma van de stichting. Het Stichtingsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die in AgriFood Capital samenwerken.

AgriFood Capital BV

Dit is de uitvoeringsorganisatie van de Stichting AgriFood Capital. AgriFood Capital BV helpt vernieuwers die werk maken van de voedselsystemen van de toekomst. De rollen variëren van netwerkbouwer, matchmaker en programmamaker tot projectontwikkelaar en verteller.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de uitvoering van de koers van AgriFood Capital BV en de bijbehorende bedrijfsvoering.

Vereniging Talentencampus Oss

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder J. Hooiveld, tevens voorzitter van de vereniging

Website: www.talentencampusoss.nl

Doel:

Als netwerkorganisatie richt de Vereniging Talentencampus zich op de ontwikkeling van de lerende stad Oss. De Talentencampus streeft naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt door het versterken van de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers én in het onderwijs. Vanuit deze opdracht organiseert en coördineert de Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Deelnemende partijen binnen het netwerk zijn de co-creators van een inspirerend en aantrekkelijk programma voor een leven lang leren, werken en ontwikkelen.

De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten. In 2022 was onze bijdrage € 150.000.-

Betrokkenheid:

Eigen vermogen:

01-01-22: € 168.990

31-12-22: € 143.902

Vreemd vermogen:

01-01-22: € 185.727

31-12-22: € 108.318

Resultaat:

2021: € 18.932

2022: € -25.088

De gepresenteerde cijfers over 2022 betreffen de conceptcijfers.

Stichting de Kracht van Oss

Rechtspersoon:

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok is lid van de stuurgroep die de koers uitzet van deze stichting.

Website: <https://dekrachtvanoss.nl/>

Doel:

Als partner in de Kracht van Oss onderschrijven we het gezamenlijke hoofddoel, namelijk "het gezamenlijk creëren van een veerkrachtige, toekomstbestendige Osse economie, waarbij dynamiek, samenwerking en verbinding de 'Kracht van Oss' vormen". De Kracht van Oss stimuleert ondernemerschap en ondersteunt projecten die leiden tot nieuwe bedrijvigheid met nieuwe werkgelegenheid. De samenwerking die daar ontstaat geeft ons extra slagkracht om onze ambities te realiseren, mede door de uitvoeringsorganisaties die er uit voortkomen (StartersSucces Oss-Bernheze en Kracht van New Business Oss). Bovendien stimuleert de Kracht van Oss het ontstaan van samenwerkingen tussen ondernemers onderling en met onderwijs- en kennisinstellingen.

De bijdrage van de gemeente Oss aan de kracht van Oss (totaal € 300.000, te dekken uit de reserve Economie) is voor drie jaar (vanaf 2021). Dat komt neer op € 100.000 per jaar. In 2019 en 2020 is geen verzoek ingediend omdat geput kon worden uit het bestaande budget. In 2021 en 2022 is de bijdrage wel verleend.

2023 is het laatste jaar waarin een bijdrage wordt gegeven. Derhalve wordt op dit moment de toekomst van de kracht van Oss voor na 2023 uitgewerkt.

D. Overige verbonden partijen

Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans.

Website: www.veiligheidshuizen.nl

Doel:

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een samenwerkingsverband waarin zorg- en strafpartners en gemeenten, domeinoverstijgend en onder eenduidige regie, werken aan complexe zorg- en veiligheidsproblemen. De doelstelling van de samenwerking is bijdragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Binnen het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost werken experts op het gebied van straf-, bestuurs-, & civiel recht, sociaal domein en zorg samenwerken om dit doel te bereiken. Professionals leggen alle informatie vanuit de verschillende domeinen naast elkaar, analyseren deze en komen tot een persoonsgerichte aanpak. De partners voeren die aanpak samen uit onder regie van de procesregisseurs van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau vindt structureel overleg plaats in de Stuurgroep Zorg en Veiligheid en de consultatiegroep Zorg en Veiligheid.

De deelnemende gemeenten dragen jaarlijks bij in de kosten. Dat zijn de gemeenten Oss, 's Hertogenbosch, Vught, Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Bernheze, Maashorst, Boekel en Land van Cuijk.

In 2021 was onze bijdrage € 81.230 en in 2022 € 83.700. Deze toename is vooral het gevolg van loon- en prijsstijgingen en reiskosten.

Het Zorg- en Veiligheidshuis kent geen rechtsvorm en kent geen separate jaarstukken. Directe uitvoering is ondergebracht bij de gemeente 's-Hertogenbosch.

Convenant Brabant-Noordoost

Rechtspersoon:

Convenant tussen gemeenten *Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Heusden, Landerd, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Uden en Vught* en de dagelijkse besturen van waterschappen *Aa en Maas en De Dommel*

** Maashorst: op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden gefuseerd tot gemeente Maashorst.*

** Land van Cuijk: op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert en Grave gefuseerd tot gemeente Land van Cuijk.*

Convenant moet nog worden aangepast aan de nieuwe situatie

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouders:

DB lid: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans (vice-voorzitter) tevens lid bestuurlijke regie groep (vice-voorzitter)

Portefeuillehouder economie: Wethouder F. den Brok

Portefeuillehouder ruimte en mobiliteit/RRO: Wethouder S. van den Bergh

Portefeuillehouder arbeidsmarkt: Wethouder J. Hooiveld(voorzitter, tevens DB lid)

Portefeuillehouder duurzame leefomgeving: Wethouder D. Warris en wethouder J. Hooiveld

Website: www.regionoordoostbrabant.nl

Toelichting:

Er zijn uitdagingen die te groot zijn om als gemeente of waterschap alleen aan te gaan. Bijvoorbeeld omdat ze grenzen overschrijden, te ingewikkeld zijn of te duur zijn. Die opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak. Regio Noordoost Brabant is daarvoor het platform.

Door samen te werken, staan de gemeenten en waterschappen sterker: als de regio, maar ook als gemeente of waterschap. Als regio lobbyen we ook bij de provincie, het rijk en Europa om onze ambities waar te maken.

Concreet werken we aan de volgende thema's en ambities:

- Economie: Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven
- Ruimte en mobiliteit: Een aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen
- Voedsel en gezondheid: Gezond eten en minder verspilling
- Klimaat: Klimaatbestendig wonen en ondernemen in 2030
- Energie: Energieneutraal wonen en ondernemen in 2050
- Transitie landbouw: Een emissiearme veehouderij in 2025

In 2020 hebben colleges en raden uit de regio Noordoost-Brabant ingestemd met de nieuwe regionale strategische agenda 'richting 2030' en met het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'regionale samenwerking Regio Noordoost Brabant 2021-2024'. Raden hebben daarnaast kennis genomen van de nieuwe Strategische Agenda van de Stichting AgriFood Capital 2030 en de strategische WERKagenda 'Op weg naar 2030' van Noordoost Brabant Werkt en de bijbehorende financiële bijdragen. In 2022 wordt verder gewerkt aan uitvoeringsprogramma's. Vanuit de samenwerking worden drie andere organisaties aangestuurd en gefinancierd:

- AgriFood Capital: de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifood sector
- Noordoost Brabant Werkt: de regionale arbeidsmarktsamenwerking voor de ontwikkeling van een veerkrachtige arbeidsmarkt;
- OndernemersLift+: het regionale ondernemerschapprogramma voor startende en groeiende bedrijven.

Financieel

In 2021 was onze bijdrage € 367.660 en in 2022 tevens € 367.660. Vanuit deze bijdrage wordt ook de bijdrage aan AgriFood Capital, NoordoostBrabant Werkt en Ondernemerslift+ betaald.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de financiële positie en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Parallel aan de paragraaf grondbeleid hebben we ook het Meerjaren Programma Grondbedrijf (MPG) 2023-2026 opgesteld. Het MPG gaat een slag dieper dan deze paragraaf en geeft inzicht op een lager detailniveau. Voor meer informatie over het grondbedrijf en de separate grondcomplexen, verwijzen we naar het MPG.

1. Grondbeleid

De gemeente Oss heeft de ambitie om verder te groeien naar een complete stad waarin werken, wonen en recreëren in balans zijn. Hiertoe is de ambitie om in de periode 2020- 2040 ca 8.500 nieuwe woningen toe te voegen. Dit betekent een grote ambitie voor de gemeente, waarbij we graag zelf aan het roer staan daar waar nodig. In 2021 is de Nota Grondbeleid vastgesteld, waarin is vastgelegd dat de gemeente Oss actief grondbeleid bedrijft. Dit doen we door zelf gronden aan te kopen, te ontwikkelen en vervolgens weer in de markt te zetten.

2. Financiële positie

2.1 Projectenportefeuille

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende complexen binnen het grondbedrijf. De voorbereidingskosten voor nieuwe projecten (IMVA) zijn hierin ook meegenomen. IMVA's zijn verwachte toekomstige grondexploitaties.

	6610000 IMVA - herstructurering	6610000 IMVA - woningbouw	6610000 IMVA - industrieelreinen
IMVA	80130 Marina Casella 80440 Voormalig belastingkantoor 80460 Gebiedsontwikkeling Raadhuislaan zuid 81150 Hooghuis Ravenstein 81160 Vdl Roo	80540 Klein Amsteleind (het Bruid Oss) 80550 Herontwikkeling sportvelden Macharen 80560 Groot Amsteleind (Oss west) 81460 Stationskwartier Ravenstein	80580 Heesch-West
	6620010 herstructureringsplannen	6620000 woningbouwcomplexen	6620000 industrieelreinen
BIE	80110 Bergoss 80120 Koomstraat Begijnenstraat 80140 Elzenindiootse Slowaars 80190 centrumplan Berghem 80200 Talentencampus 80220 Mogen Zuid 80230 groenstraat haren 80240 De Kolk Ravenstein 80260 Walkwartier 80290 Gebiedsontwikkeling winkelcentrum De Ruwert 80390 Soos 66 Oss 80430 Herontwikkeling Kapelaan Nuisstraat, vaststelling grex 80450 Schelversakker 1 81120 Centrum plan Lith 81140 Dorpsplan Oijen	80310 piekenhoof 80330 Wilgenlaan 2 Herpen 80520 horzak-noord 80530 Oijense Zij Noord 80590 restantcomplexen 81400 Lith Oost 81420 Llesdaal 2 en 3 82330 Weyerstraat Geffen 82340 Den Hert Geffen 82350 Lelweg 3 Geffen 82360 Heesterseweg Geffen 82370 Uitbreiding veld Geffen	80620 de gaer oost-zuid 80630 vorstengrabbink 80710 Binnenhaven Elzenburg 80720 Crematorium Oss

2.2 Verkopen

Na 2024 zal het aantal geplande kavels die de gemeente uitgeeft gaan dalen. Dit komt omdat veel van de huidige GREXen opdrogen. Daartegenover staat dat de gemeente al druk bezig is met het voorbereiden van nieuwe woningbouwprojecten, zoals o.a. Stationskwartier Ravenstein, Raadhuislaan Zuid, Belastingkantoor en Klein Amsteleind. Zie daarvoor de aparte regel in de navolgende tabel MPG 2023-2026 incl. IMVA. Het betreft hier de voorbereiding voor projecten die naar de toekomst toe (waarschijnlijk) in exploitatie worden genomen. Als we naar deze lijn kijken, zien we in 2024 een flinke stijging ten opzichte van verwachte kavelverkopen. Het gaat hierbij echter om zachte plannen waarover de raad nog een besluit moet nemen (vaststelling grondexploitatie).

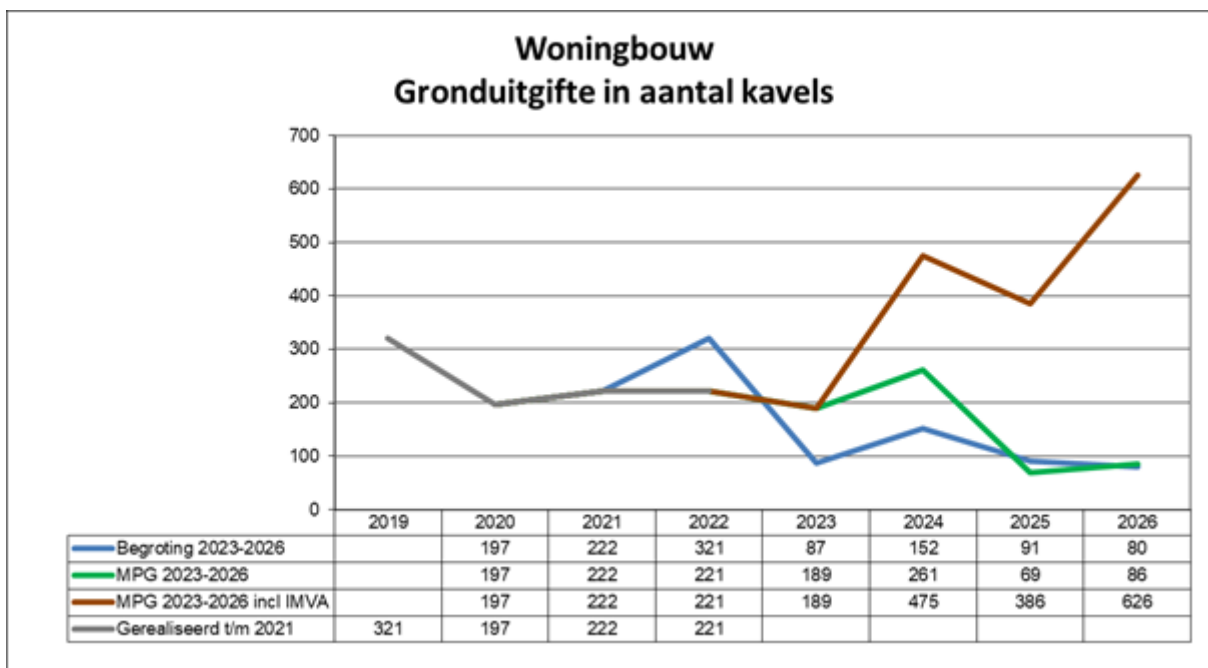

Fig. totale verkoop bouw kavels naar de toekomst toe

Er zijn een aantal IMVA projecten die grote invloed hebben op het aantal bouw kavels na 2023. Dit zijn onder andere Klein Amstelvein met een verwachting van in totaal 750 bouw kavels met een start van uitgifte in 2026. Raadhuislaan Zuid met 480 bouw kavels start uitgifte vanaf 2025. En Belastingkantoort is de uitgifte in 2024 voor 199 woningen.

Bedrijventerreinen

In de onderstaande tabel geven we inzicht in het verloop van de totale uitgifte van bouwgrond voor bedrijven (in hectares) in Oss voor de komende jaren. De planning voor de verkoop van bedrijventerreinen is aangepast ten opzichte van het Najaarsbericht 2022. Er zijn wat kleine verschillen (0,27 hectare) ten opzichte van het Najaarsbericht. Dit komt omdat het aantal uitgeefbare vierkante meters die begroot stonden niet helemaal klopte met de werkelijkheid. In de grafiek is te zien dat de voorraden op raken en dat binnenkort nee verkocht moet worden. In 2025 is dit al het geval. Vanaf 2025 kan het regionale bedrijventerrein Heesch West nog wel in een deel van de vraag voorzien (deze is niet meegenomen in het bovengenoemde overzicht).

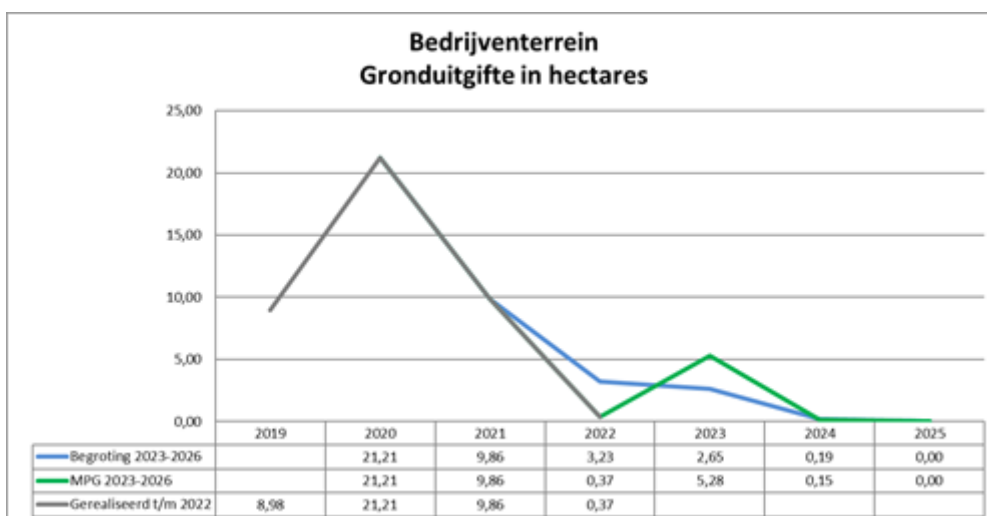

Fig. totale verkoop bedrijfs kavels (in ha) naar de toekomst toe

2.3 Winst- en verliesnemingen

De methode

Op grond van de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" van de commissie BBV moet winst genomen worden op basis van het zogenoemde principe van "percentage of completion (POC)". Rekening houdende met de stand van de gerealiseerde uitgaven en inkomsten ten opzichte van de totale uitgaven en inkomsten dient tussentijds winst genomen te worden.

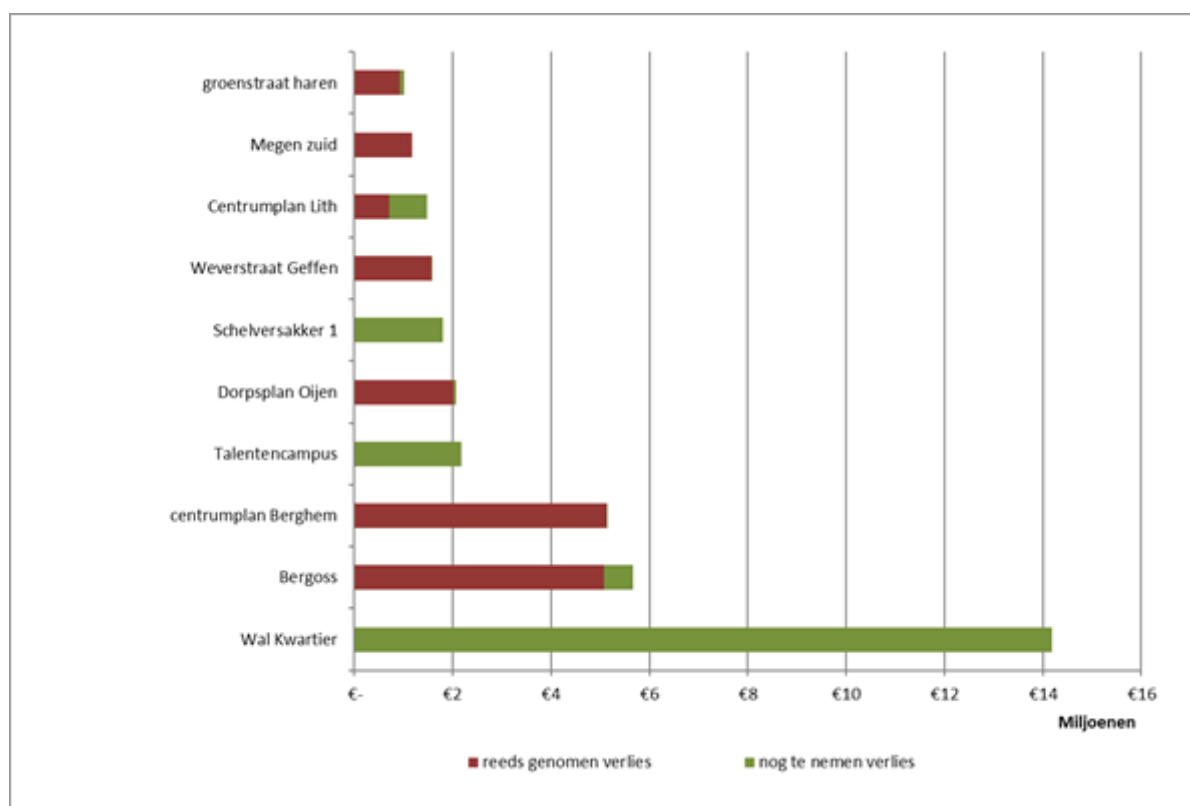
Winstnemingen

Op basis van de POC-methode is er in 2022 € 2,7 miljoen aan winst binnen de grondcomplexen. Hier staat ook € 0,9 miljoen aan terugdraaiing van winst bij drie complexen tegenover in verband met teveel genomen winst in het verleden. Vanaf 2023 tot en met 2033 verwachten we nog netto € 14,2 miljoen aan winst te kunnen nemen. De grootste bijdrage in de winstnemingen wordt geleverd vanuit de projecten Vorstengrafdonk, Piekenhoef, Wilgendaal, Liesdaal, 't Veld Geffen en Oijense Zij.

Verliesnemingen

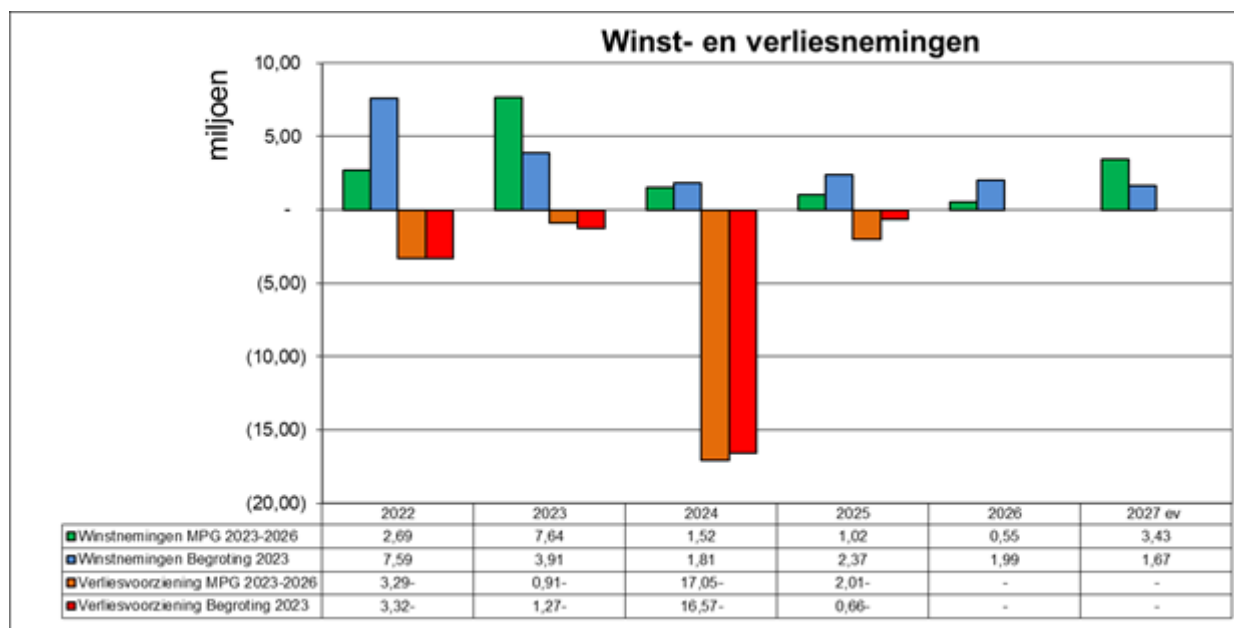
Vanaf 2016 nemen we niet meer direct een verlies in de exploitaties maar vormen we een voorziening voor de te verwachten exploitatieverliezen. Als een verlieslatend complex wordt afgesloten, dan dekken we het tekort af met de voorziening. De totale voorziening te verwachten exploitatieverliezen bedraagt per 1-1-2023 circa € 19,2 miljoen.

In de volgende grafiek zijn de voorziene verliesnemingen per 1-1-2023 (groene balk) en reeds geboekte verliesneming (rode balk) bij elkaar opgeteld. Dit geeft inzicht in het totale tekort. De 10 projecten met het grootste tekort zijn opgenomen in de onderstaande grafiek. De volledige lijst met verliesnemingen staat in bijlage IV van het MPG 2023-2026.

Wanneer worden de winsten en verliezen gerealiseerd?

De onderstaande grafiek geeft een overzicht van de winst- en verliesnemingen binnen de grondexploitaties (BIE's) (bedragen in miljoenen euro's). Deze winst- en verliesnemingen zijn verwerkt in de prognose van de ABR.

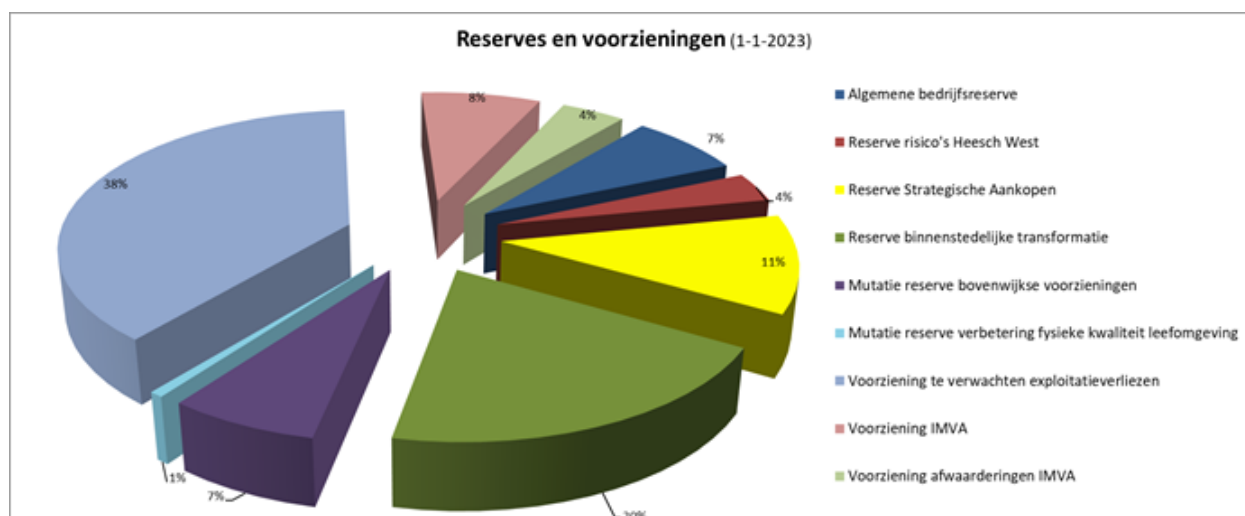

In 2024 is een piek zichtbaar in de verliesneming. Deze verliesneming wordt voor € 14,2 miljoen veroorzaakt door het te nemen verlies van het Walkwartier. Om dit verlies te dekken is er reeds een verliesvoorziening getroffen. Het gaat in de grafiek om reeds vastgestelde grondexploitaties.

3. Weerstandsvermogen

3.1 Reserves en voorzieningen

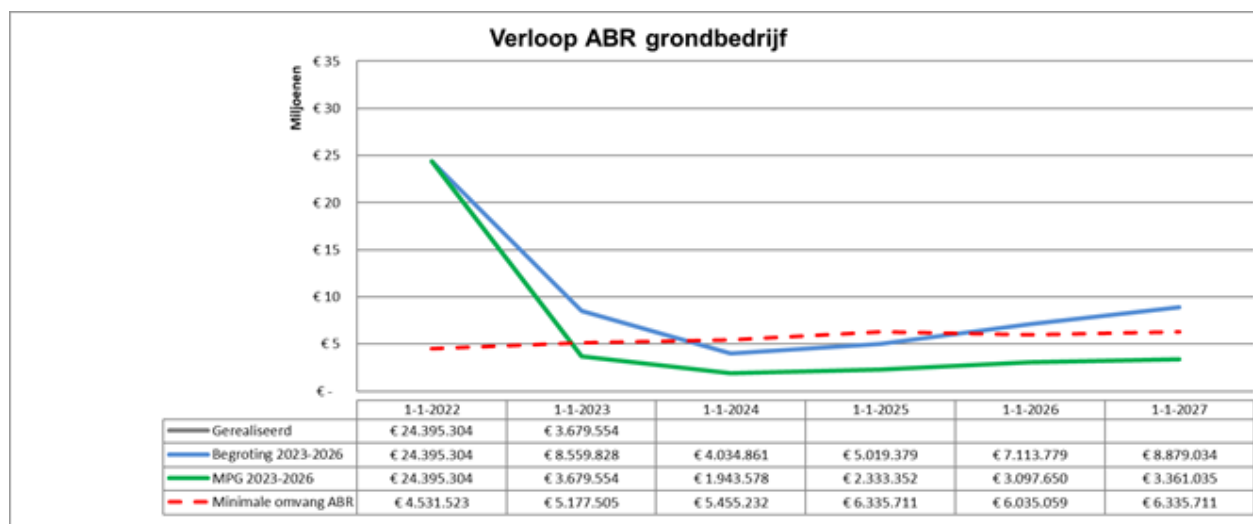
In totaal beheert het Grondbedrijf voor circa € 50,17 miljoen aan reserves en voorzieningen (op 1-1-2023). Met een voorziening dekken we toekomstige verliezen en andere kosten af. Een reserve gebruiken we om risico's af te dekken. De voorziening Heesch West is in 2022 overgedragen aan de GR Heesch West. Per 1-1-2023 hebben we dan ook één grote voorziening minder. De verdeling die overblijft is te zien in navolgende cirkeldiagram. Zo beslaat op 1-1-2023 de ABR 7% van alle voorzieningen en reserves. De voorziening te verwachten exploitatieverliezen bedraagt 38% van het totaal.

Hierna worden de reserves en voorzieningen per onderdeel toegelicht.

3.2 Stand van de Algemene Bedrijfsreserve (ABR)

Onderstaande grafiek geeft inzicht in het verloop van de ABR van het grondbedrijf. De blauwe lijn is de raming voor de afgelopen begroting 2023-2026. De groene lijn betreft de meest actuele raming bij dit huidige MPG. De rode stippellijn betreft de minimale stand van de ABR. Dit bedrag hebben we minimaal nodig om alle risico's af te dekken. Het verschil tussen de werkelijke stand en de minimale omvang kan worden afgeroomd.

Op 1 januari 2023 bedraagt de stand van de ABR € 3,7 miljoen positief. Ten opzichte van het Najaarsbericht 2022, is de stand van de ABR per 1-1-2023 € 4,9 miljoen lager. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere winstnemingen 2022 bij Vorstengrafdonk en bij diverse woningbouwcomplexen zoals Wilgendaal, Liesdaal en Oijense zij.

Door de afoming van € 18,2 miljoen in 2022 neemt de ABR in beginsel sterk af. Rekening houdende met de afoming 2023 bedraagt de ABR per 1 januari 2024 naar verwachting € 1,9 miljoen. De ABR groeit vermoedelijk weer naar € 3,3 miljoen op 1 januari 2027. De minimale omvang van de ABR loopt op van € 5,2 miljoen per 1-1-2023 naar € 6,3 miljoen per 1-1-2027. Dit wordt weergegeven door de rode stippellijn in de grafiek verloop ABR grondbedrijf zoals hiervoor is opgenomen.

Risicobuffer en mogelijke afoming naar de Algemene Reserve

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. Hoe groot dat bedrag moet zijn, hangt af van hoe groot de kans is dat een risico zich voor doet. We maken hiervoor gebruik van de Monte Carlo Methode. Dat is een statistische berekening die alle risico's goed in kan schatten en waarderen.

Alle per project berekende risico's hebben we bij elkaar opgeteld. Dat is het bedrag wat we dus minimaal beschikbaar moeten hebben om alle risico's in voldoende mate af te kunnen dekken. De risico's dekken we af met de ABR. Het totale risicobedrag is dus gelijk de minimale stand die de ABR moet hebben. De minimale stand van de ABR op 1-1-2023 is: € 5,2 miljoen.

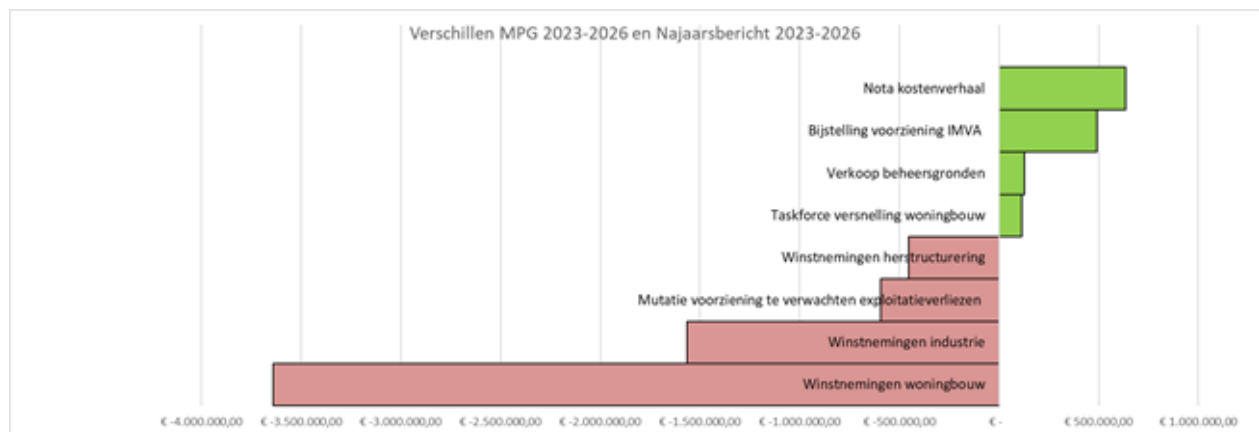
In de Programmabegroting 2023-2026 is besloten om de ABR in 2023 met € 3,4 miljoen af te romen. Dit bedrag wordt gestort in de reserve bovenwijkse voorzieningen. In de jaren hierna kan er naar verwachting niet afgeroomd worden vanuit de ABR. Dit omdat de ABR in 2022 onder de grens van de minimale omvang is gekomen.

ABR naar de toekomst toe – kanttekeningen

- Het komende jaar verwachten we een daling van de ABR naar € 1,9 miljoen. Dit komt door de afroaming van € 3,4 miljoen in 2023.
- Vanaf 2024 kan er tijdelijk niet afgeroomd worden vanuit de ABR.
- De huidige vastgestelde grondexploitaties (BIE) lopen veelal af. De verwachte winstnemingen vlakken de komende jaren dus ook af.
- De huidige IMVA-projecten zijn nog niet meegenomen in het verloop van de ABR.
- Projecten kennen, afhankelijk van het type project, een aantal jaar voorbereidingstijd. Om de continuïteit van het grondbedrijf te waarborgen is het zaak om nieuwe projecten voor te bereiden. In dat geval kan het grondbedrijf in de toekomst een belangrijk hulpmiddel zijn om gemeentelijke beleidsdoelstellingen te realiseren. Bij het opstarten van nieuwe projecten gaan de kosten uit voor de eventuele baten.
- Een deel van de nieuwe ontwikkelingen zal plaatsvinden in binnenstedelijke herstructureringsopgaves. Deze opgaves kosten in de regel meer geld dan dat ze opleveren. Hiervoor hebben we bij de afroaming in 2022 van de ABR 10 miljoen gereserveerd in de reserve binnenstedelijke transformatie.

Het jaar 2022: verschillen tussen MPG en het Najaarsbericht

De ABR is per 1-1-2023 ongeveer € 4,9 miljoen lager dan de prognose in het Najaarsbericht. Dit komt met name door de volgende mutaties. Groen betekent een voordeel ten opzichte van het Najaarsbericht, rood betekent een nadeel ten opzichte van het Najaarsbericht.

Hieronder volgt een tekstuele toelichting op bovenstaande verschillen.

Voordelig effect

Nota kostenverhaal (€ 635.609 voordelig)

Er zijn minder kavels verkocht dan waar vanuit werd gegaan bij het Najaarsbericht. Dit heeft als gevolg dat er minder afgedragen is op basis van de nota kostenverhaal vanuit de grondexploitaties aan de reserve bovenwijkse voorzieningen en de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving.

Bijstelling voorziening IMVA (€ 492.548,86 voordelig)

Vanuit deze voorziening betalen we de kosten voor van mogelijk nieuwe grondexploitaties die niet tot een BIE leiden. Als deze plannen wel de status krijgen van BIE, dan worden de kosten overgeboekt naar de nieuwe grondexploitatie. Indien de plannen niet doorgaan, dan worden de gemaakte kosten afgeboekt vanuit deze voorziening. De verlaging van de voorziening wordt veroorzaakt door afboekingen. De projecten Schaepskooi en Walkwartier, locatie TBL zijn afgesloten, conform besluitvorming bij het Najaarsbericht 2022, als IMVA's, dit worden geen BIE's. De gevormde voorziening voor deze twee projecten is derhalve volledig ingezet. Ook heeft er een afboeking plaatsgevonden met betrekking tot het voormalig belastingkantoor (overschrijding 5 jaars termijn en kostensoortenlijst Bro).

Bijstelling verkoop beheersgronden (€ 127.174 voordelig)

De gemeente heeft in 2022 meerdere onroerende zaken verkocht. Conform het beleid wordt de koopsom, minus de boekwaarde, aan de ABR toegevoegd.

Taskforce versnelling woningbouw (€ 113.091 voordelig)

In mei 2020 heeft de gemeenteraad besloten om € 400.000 vanuit de ABR beschikbaar te stellen voor het instellen van een taskforce woningbouw en bedrijventerreinen. Het doel van deze taskforce is te kijken hoe er een versnelling kan worden gerealiseerd in de verkoop van de woningbouw naar 600 woningen per jaar. Het restant budget daaromtrent bedroeg per 2022 € 165.923 en daarvan is werkelijk € 52.832 uitgegeven.

Nadelig effect

Winstneming Herstructurering (€ -452.959 nadelig)

Ten opzichte van het Najaarsbericht is de winstneming herstructurering afgenomen. Dit komt voor € 0,4 miljoen door het project Elzeneind Slowcare. Bij Elzeneind Slowcare is het resultaat verslechterd doordat de verkoopopbrengst naar beneden is bijgesteld op basis van de grondwaarde huidige planuitwerking gymzaal Elzeneind.

Mutatie voorziening te verwachten exploitatieverliezen (€ -593.629 nadelig)

De exploitatieverliezen zijn ruim € 0,6 miljoen hoger dan geraamd bij het Najaarsbericht. De belangrijkste verschillen bestaan uit Winkelcentrum de Ruwert, Talentencampus en Centrumplan Lith.

- Winkelcentrum de Ruwert: Het resultaat is verslechterd met € 0,7 miljoen omdat de sloopkosten van het pand D'n Iemhof hoger zijn uitgevallen i.v.m. de aanwezigheid van asbest. Omdat nog ongeveer de helft van het pand gesloopt moet worden in de toekomst, zijn er ook nog extra sloopkosten geraamd. Er is een nieuwe besteksraming voor de civiele werken, die hoger uitvalt door de indexatie. En daarnaast is de doorlooptijd van het project verlengd, waardoor er extra plankosten en uren voor VAT (Voorbereiding, administratie en toezicht) zijn geraamd en ook de parameters voor kostenstijgingen meer invloed hebben.
- Talentencampus: Het resultaat is verslechterd met € 0,1 miljoen omdat de kosten voor het bouw en – woonrijp maken van het openbaar gebied zijn toegenomen door de oplopende inflatie. Opbrengsten voor de nog te verkopen grond zijn juist voorzichtiger ingeschat.
- Centrumplan Lith: Het resultaat is verslechterd met 0,1 miljoen door het verhogen van de plankosten gezien de nog te doorlopen ruimtelijke procedure en een extra indexatie van de civiele ramingen.
- Centrumplan Berghem: Het resultaat ten opzichte van het Najaarsbericht is verbeterd met € 0,4 miljoen. Dit komt doordat de pandeigenaar zijn eigendom zelf gaat herontwikkelen. Door de zelfrealisatie is het niet meer noodzakelijk dat de gemeente verwevingen doet om extra parkeerplaatsen te realiseren. De opgenomen posten voor het verwerven vallen daarom vrij. De kosten voor het herstructureren van het openbaar gebied zijn opgelopen.

De overige wijzigingen binnen de complexen (zowel positief als negatief) hebben hoofdzakelijk te maken met kleine planwijzigingen, inflatie en bijstellingen van de plankosten.

Winstneming Industrie (€ -1.564.024,46 nadelig)

Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht wordt (deels) veroorzaakt door het project de Geer Oost-Zuid. De opgenomen voorziening voor het compenseren van de ophoogkosten is afgebouwd. We verwachten de grondexploitatie in de loop van 2023 af te sluiten. Verder werd bij het Najaarsbericht verwacht dat er in 2022 bij het project Vorstengrafdonk € 1,6 miljoen meer winst genomen kon worden. Deze winst verwachten we nog steeds alleen nu is de verwachting dat de winst in 2023 genomen wordt. Dit heeft te maken met het feit dat de geraamde opbrengsten 2022 niet zijn gerealiseerd. Deze opbrengsten verwachten we nu in 2023. Hierdoor kan er in 2022 minder winst genomen worden.

Winstneming woningbouw (€ -3.641.353 nadelig)

De lagere winstneming van de woningbouw wordt vooral veroorzaakt door de projecten Wilgendaal, Piekenhoef, Oijense zij en Liesdaal.

- Wilgendaal: Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht is met € 1,5 miljoen verslechterd. Dit komt door een lagere winstneming en omdat er in het verleden te veel winst is genomen. Het resultaat is

verslechterd met € 1,7 miljoen omdat er nieuwe bestekramingen zijn toegevoegd voor de civiele werken. Daarnaast zijn er uren voor plankosten toegevoegd, omdat de raming voor de toekomst ontoereikend was. Over het algemeen geldt dat de kostenstijgingen een grote rol spelen in de verslechtering van het resultaat. Aan de opbrengstenkant hebben we ook twee tegenvallers: de werkelijke verkaveling wijkt af van de verkaveling die was opgenomen, waardoor er minder vierkante meters uitgeefbaar zijn en de grondprijs voor de sociale huurwoningen valt lager uit. Verder wordt de te veel genomen winst teruggedraaid in 2022. Het gaat om een bedrag van € 0,6 miljoen. Dit heeft een nadelig effect op het totaal van de winstneming woningbouw.

- Piekenhoef: Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht is verslechterd met € 0,2 miljoen. Dit komt door de POC-methode. De tussentijdse winstneming is lager uitgevallen dan geraamd bij het Najaarsbericht. Deze winst wordt op een later moment genomen.
- Oijense zij: Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht is verslechterd met € 1,4 miljoen. Dit komt door de POC-methode. De tussentijdse winstneming is lager uitgevallen dan geraamd bij het Najaarsbericht. Deze winst wordt op een later moment genomen.
- Liesdaal: Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht is verslechterd met € 0,2 miljoen. Dit komt onder andere doordat er minder winst genomen kan worden. Het resultaat is verslechterd met € 0,5 miljoen. Dit komt door een verhoging van de civiele kosten (geactualiseerde deelraming, circa € 266.000), hogere kostenstijging door aangepaste percentage kostenstijging (circa € 258.000) en minder opbrengstenstijging door aangepaste percentage opbrengstenstijging (circa € 310.000). Gezien de lange doorlooptijd van dit project heeft het (op portefeuilleniveau) aanpassen van de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging relatief veel impact. Verder is bij het project Liesdaal in het verleden te veel winst genomen, daarom wordt deze winst in 2022 teruggedraaid. Het gaat om een bedrag van € 0,2 miljoen. Dit heeft een nadelig effect op het totaal van de winstneming woningbouw.

3.3 Risicobuffer binnen de ABR

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in een projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om inzicht te krijgen op de bandbreedte waarbinnen het projectresultaat zich zal gaan bevinden, voeren we een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo analyse.

In deze analyse benoemen we een aantal risico's die kunnen optreden binnen een project. Dat kunnen incidentele risico's zijn (b.v. een onverwachte vervuiling in de grond) of conjuncturele risico's (b.v. een hogere rente of inflatie en een lagere grondprijs). Het verschil tussen het vastgestelde resultaat en het resultaat als gevolg van de risicoanalyse dekken we in principe af via de Algemene Bedrijfsreserve (ABR). Dat doen we via een reservering. Mocht het risico zich voordoen, dan hebben we de benodigde gelden daarvoor apart gezet. Hoe hoog dit bedrag moet zijn, hangt af van de wijze van inschatting van de hoogte van zowel de kansen als de risico's.

Risicobeheer

Een goed onderbouwde grondexploitatie is de basis van een goede beheersing van de risico's. De risico's met een kans van optreden groter dan 50% worden opgenomen in de grondexploitatie. De risico's met een kleinere kans van optreden worden geïnventariseerd en gekwantificeerd. We ramen de risico's op drie niveaus:

1. Opgenomen in de grondexploitatie:
 - a. Risico's met een kans van optreden groter dan (>) 50% worden opgenomen in de grondexploitatie.
2. Project specifiek:
 - a. Risico's met een kans van optreden kleiner dan (<) 50% worden meegenomen bij de Monte Carlo analyse en worden opgenomen in de rapportage van het weerstandvermogen.
3. Monte Carlo:

- a. Sensitiviteiten en macro-economische risico's worden geraamd met de Monte Carlo analyse en opgenomen in de rapportage van het weerstandvermogen.

De Macro economische risico's zijn uitgewerkt in de volgende twee scenario:

Basis scenario: Recessie

- Grondprijzen blijven hetzelfde:
 - Effect: geen opbrengstenstijging.
- Woningverkopen lopen terug:
 - Effect: ontwikkelaars vertragen in uitgifte en nemen gronden later af.
- ECB gaat inflatie te lijf, markttrentes lopen op:
 - Effect rentekosten voor gemeente wordt hoger.
- Inflatie loopt terug door verminderde vraag, maar blijft aan de hoge kant:
 - Effect kostenstijging loopt langzaam terug.

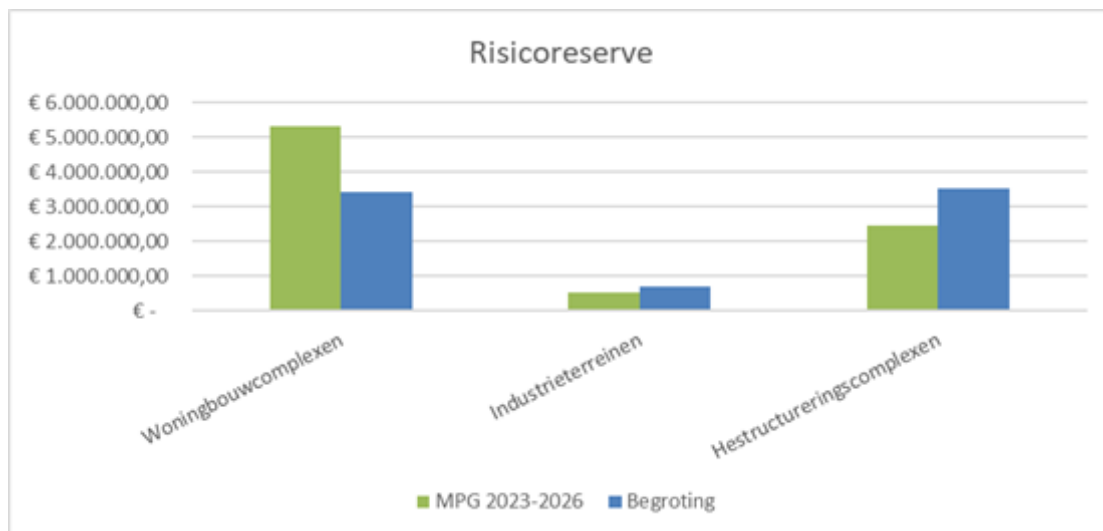
Voor 50% meegenomen in het Monte Carlo model

Worst case scenario: diepe recessie:

- Grondprijzen dalen:
 - Effect: opbrengstendaling.
- Woningverkopen lopen terug:
 - Effect ontwikkelaars vertragen in uitgifte en nemen gronden later af.
- ECB gaat inflatie te lijf, markttrentes lopen op:
 - Effect rentekosten voor gemeente wordt hoger.
- Inflatie blijft hoog door schaarste, en hoge energie prijzen:
 - Effect: kostenstijging blijven hoog

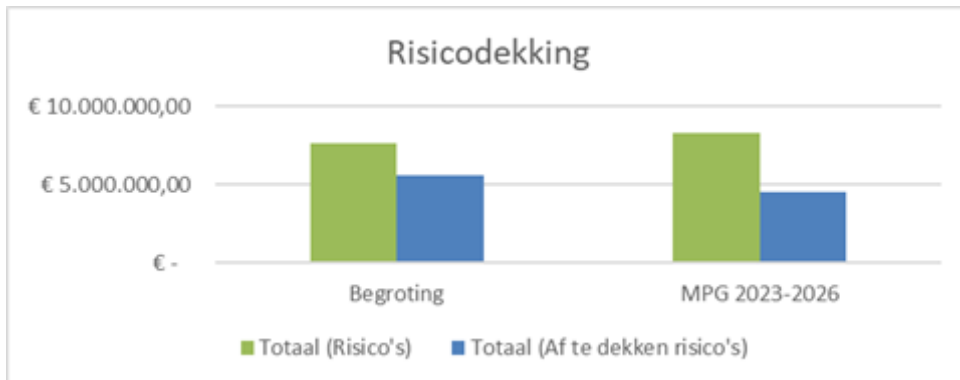
Voor 50% meegenomen in het Monte Carlo model

Het totaal aan berekende risico's op basis van de Monte Carlo analyse bedraagt € 8,4 miljoen. Dit is het risicoprofiel van alle grondexploitaties samen. In de onderstaande grafiek is het risicoprofiel per projectencluster weergegeven.

De ABR moet van voldoende omvang zijn om alle risico's af te dekken. Het uiteindelijke bedrag wat we moeten reserveren, berekenen we door de hiervoor bepaalde risico's uit te zetten in de tijd en op basis van de voortgang van de projecten. We dekken niet het gehele bedrag van € 8,4 mln. af. Hierbij maken we onderscheid tussen projecten met een tekort en winstgevendende projecten.

- Projecten met een tekort: als het risico zich voordoet, resulteert dit in een extra verliesneming ten laste van de ABR. Verliezen moeten direct genomen worden. De risico's van de projecten met een tekort moeten daarom direct vanuit de ABR betaald kunnen worden. Het risicoprofiel van alle verliesgevende projecten is circa € 3,2 miljoen (1-1-2023).
- Projecten met winst – conjuncturele risico's: Dit zijn risico's als gevolg van de economische situatie van Nederland, zoals lagere verkoopprijzen, vertraging, andere rentestanden, inflatie, enz. Als het risico zich voordoet, sluit het complex in de toekomst met een lagere winstneming. Hoe hoog deze toekomstige winsten mogen zijn wordt bepaald op basis van de POC-methode. Voor het bepalen van de risicoreservering in de ABR sluiten we daarom aan bij dezelfde (POC) methode. Voor de winstgevende projecten geldt per 1-1-2023 een risicoprofiel van € 5,2 miljoen.

Per 1-1-2023 is de minimale omvang van de ABR dan ook bepaald op € 5,2 miljoen.

Reserve risico's Heesch-West

De exploitatieberekening van Heesch West wordt gemaakt door de gemeente 's-Hertogenbosch. Naast deze berekening hebben wij zelf een risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij worden specifieke uitgangspunten, kennis en omstandigheden vanuit Oss in aanmerking genomen. Het gaat dus om een Osse inschatting, zoals de andere gemeenten die deelnemen aan Heesch-west ook een eigen inschatting maken.

Op basis van onze risicoanalyse is een alternatieve schatting gemaakt door middel van een doorrekening. Deze alternatieve schatting op basis van onze risicoanalyse maakt dat we een reserve moeten vormen van € 1,73 miljoen. Omdat Heesch West geen Osse grondexploitatie betreft, is een afzonderlijke reserve gevormd.

Reserve Strategische aankopen

Als de gemeente strategische gronden of gebouwen koopt voor toekomstige ontwikkelingen, kan het zijn dat de aankoopwaarde hoger is dan de marktwaarde. Het doel van deze reserve is het deficit tijdelijk af te dekken tussen de aankoopwaarde en de marktwaarde. De reserve is niet bedoeld om de hele aankoop te financieren. Ook worden de rentekosten over het aankoopbedrag uit deze reserve betaald. De reserve bedroeg per 1-1-2022 € 0,62 miljoen. In 2022 is een storting van € 5,1 miljoen gedaan vanuit afroaming ABR. Hierdoor is de stand van de reserve per 1-1-2023 € 5,7 miljoen. Met deze middelen kan de gemeente actief handelen om gronden voor potentiële uitbreidingslocaties aan te kopen. Per jaar wordt een afweging gemaakt of er een storting vanuit de ABR plaatsvindt.

Reserve binnenstedelijke transformatie

Dit is een nieuwe reserve. In 2022 is er een bedrag van € 18,2 miljoen afgeroomd uit de ABR. Een deel van dit bedrag € 10 miljoen wordt in de nieuwe reserve binnenstedelijke transformatie gestort. De reserve is bedoeld om de verliezen van binnenstedelijke herstructureringsopgaves op te vangen. Deze opgaves kosten in de regel meer geld dan dat ze opleveren.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve bovenwijkse voorzieningen is gevuld door een storting vanuit het ABR (afroming) in 2022 voor een bedrag van € 3,074 miljoen en door de afdracht bovenwijkse voorzieningen vanuit de grondexploitaties voor een bedrag van € 0,4 miljoen. De beginstand van deze reserve bedraagt per 1-1-2023 € 3,5 miljoen. Vanuit kostenverhaal op basis van anterieure overeenkomsten hebben we in 2022 nog vrijwel geen ontvangsten gehad.

Reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving

De mutatie reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving wordt gevuld vanuit de bovenwijkse netwerkvoorzieningen. Het bedrag van de afdracht bovenwijkse netwerkvoorzieningen komt bijna volledig voort uit de grondexploitaties. De beginstand van deze reserve is per 1-1-2023 € 0,3 miljoen. Ook hier geldt dat in 2022 nog vrijwel geen bijdragen zijn ontvangen vanuit kostenverhaal op basis van afgesloten anterieure overeenkomsten.

3.4 De voorzieningen

Voorziening te verwachten exploitatieverliezen

Dit is een voorziening om de verwachte verliezen bij de complexen af te dekken. Deze voorziening wordt gevormd in het jaar dat een complex een negatief resultaat laat zien. Door jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties kunnen er uiteraard elk jaar mutaties plaatsvinden. Bij afsluiting van het betreffende complex vindt er pas daadwerkelijk een onttrekking plaats uit de voorziening ter hoogte van het verlies.

Voorziening IMVA

Deze voorziening is voor het afdekken van de gemaakte onderzoekskosten bij het eventueel niet doorgaan van een beoogde toekomstige grondexploitatie. Gelet op de BBV regels, moet de gemeenteraad binnen 5 jaar besluiten om een IMVA om te zetten naar een BIE. In dat geval worden de gemaakte kosten overgedragen aan de BIE. Anders moeten we de kosten afboeken. Voor deze eventuele afboeking is deze voorziening gevormd.

Voorziening te verwachten exploitatieverlies Heesch West

Deze voorziening dient om het te verwachten verlies op het project Heesch West op te vangen. Het bestemmingsplan Heesch West is begin 2022 vastgesteld door de gemeenteraden. Op grond daarvan is in april 2022 deze voorziening over gedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Heesch West. Afhankelijk de jaarlijks te actualiseren grondexploitatieberekeningen Heesch West zal moeten blijken of we de komende jaren aanvullende bijdragen moeten betalen of eventueel geld terugkrijgen.

Voorziening afwaarderingen (I)MVA

Deze voorziening geldt voor een tijdelijke correctie op materiele vaste activa ten behoeve van (toekomstige) grondexploitaties. Hierdoor kan de volledige boekwaarde van de activa te zijner tijd ingebracht worden bij een eventuele grondexploitatie. Bij activa waarvan de bestemming verandert moet de actuele waarde bepaald worden. Indien de actuele waarde duurzaam lager is dan de boekwaarde (aankoopbedrag) dan wordt de waardedaling als verlies ten laste van het resultaat verantwoord. Dit doen we via deze voorziening bijzondere waardevermindering. De stand per 1-1-2023 bedraagt € 2,1 miljoen. Dit bedrag bestaat uit € 0,38 miljoen voor gronden Stationskwartier Ravenstein en voor € 1,7 miljoen ten behoeve van het Hooghuis Ravenstein. Deze oude school is niet meer functioneel in gebruik en derhalve is de boekwaarde afgezonderd in deze voorziening.

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Ons uitgangspunt is een gematigde lastendruk voor inwoners en bedrijven. We vergelijken de lastendruk voor onze inwoners altijd met de landelijke ontwikkeling. Als landelijk gemiddelde gebruiken we de cijfers van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

De tarieven voor de heffingen moeten volledig kostendekkend zijn of worden gemaakt.

1. Lastendruk

Het COELO onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor gebruikers van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht hebben we de cijfers uit de COELO-atlas 2022 opgenomen.

De uitgangspunten daarbij zijn:

- voor Oss is de gemiddelde WOZ-waarde € 355.570
- de landelijk gemiddelde WOZ-waarde is € 409.000
- het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een container van 140 liter voor restafval in combinatie met een container van 140 liter voor GFT-afval. Bij gemeenten die diftar hanteren gaan ze uit van gemiddelde hoeveelheid restafval en gft afval.
- het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning.

Op basis van de cijfers 2022 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

Lastendruk standaardwoning 2022	Oss	Landelijk werkelijk
Onroerende zaakbelastingen	€ 370	€ 380
Afvalstoffenheffing	€ 266	€ 317
Rioolheffing	€ 174	€ 207
Totaal	€ 810	€ 904

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2022 € 94 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt.

2. Kostendekkendheid heffingen

Uitgangspunten kostentoerekening aan heffingen en leges

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 9. Besturen in verandering van tijden. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. Voor 2022 was dit 71,04%. Voor de heffingen zien we het onderdeel BTW ook als kosten. Deze rekenen we daarom door in de tarieven.

Kostendekkendheid heffingen

In de volgende tabel laten we zien voor welk percentage de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend zijn.

bedragen x € 1.000

	Afvalstoffen- heffing	Afvalstoffen- heffing	Rioolheffing	Rioolheffing
	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto kosten	11.327	11.380	6.969	6.885
Overhead	1.268	1.268	685	685
BTW	1.369	1.369	1.065	1.065
Totale kosten (a)	13.964	14.017	8.719	8.635
Heffing	12.047	11.612	8.465	8.563
Teruggave heffing	-1.361	-1.385	0	0
Overige opbrengsten	3.118	3.590	50	55
Totale opbrengsten (b)	13.804	13.817	8.515	8.618
Tekort / overschot (a-b)	160	200	204	17
Kostendekkendheid excl. Inzet reserve	99%	99%	98%	100%
Kostendekkendheid incl. Inzet reserve	100%	100%	100%	100%

Kostendekkendheid leges

In de volgende tabel laten we de kostendekkendheid van de leges zien. Deze kostendekkendheid is gebaseerd op de uitgangspunten die we hiervoor beschreven hebben.

Omschrijving	Kostendekkendheid Jaarrekening 2022	Begroting 2022
Legesverordening Titel 1		
Geboorten, huwelijken en overlijden	37,52%	58,01%
Gemeentelijke basisadministratie	10,39%	16,46%
Reisdocumenten	67,72%	46,22%
Rijbewijzen	88,28%	83,61%
Legesverordening Titel 2		
Omgevingsvergunningen	93,29%	75,75%
Legesverordening Titel 3		
APV en bijzondere wetten	3,96%	11,19%
Marktgelden	69%	82%
Overige heffingen		
Begraven	61%	51%

Binnen de legesverordening onderscheiden we zogenaamde titels. De mate van kostendekkendheid bekijken we op het niveau van deze titels. Binnen deze titels kan sprake zijn van zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld grote bouwwerken zijn relatief goedkoper dan kleinere bouwwerken.

3. Kwijtschelding

De in de wet geboden ruimte om het kwijtscheldingsbeleid vorm te geven gebruiken we maximaal, wat betekent dat de kwijtscheldingsnorm op 100% ligt. Kwijtschelding kennen we voor de volgende belastingen toe:

- Onroerende zaakbelastingen (na de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB op woningen komt deze vorm van kwijtschelding nog slechts een enkele keer voor)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing

- Hondenbelasting

In de volgende tabel staan de aantallen kwijtscheldingsverzoeken in de jaren 2021 en 2022.

Kwijtscheldingsverzoeken	2021	2022
Meerjarige kwijtschelding	2.304	1.274
Incidentele verzoeken	1.499	1.268
Totaal	3.803	2.542

4. Opbrengsten belastingen en heffingen

In de volgende tabel geven we een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste belastingen en heffingen. Grote verschillen tussen de gerealiseerde opbrengsten en de begroting na wijziging zijn bij de programma's toegelicht.

+ is uitgaven/nadelig saldo
- is inkomsten/voordelig saldo
bedragen x € 1.000

	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Onroerende zaakbelastingen					
- gebruikers niet-woningen	-3.839	-3.858	-3.887	-29	V
- eigenaren woningen	-12.691	-12.819	-12.713	106	N
- eigenaren niet-woningen	-5.185	-5.211	-5.284	-73	V
Afvalstoffenheffing	-12.072	-10.686*	-10.227*	459	N
Rioolheffing					
- woningen	-6.929	-6.929	-7.041	-112	V
- niet-woningen	-1.536	-1.536	-1.519	17	N
Hondenbelasting	-535	-535	-577	-42	V
(Water)toeristenbelasting	-228	-228	-303	-75	V

* afvalstoffenheffing: bedrag inclusief de terugbetaling van heffing agv nieuwe afvalbeleid.

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

Voor de actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 9. Besturen in verandering van tijden.

Paragraaf investeringsplan

Inleiding

In deze paragraaf rapporteren we over de investeringen die we in dit boekjaar hebben uitgevoerd.

We geven inzicht in:

- de besteding op kredieten en de bijbehorende restantkredieten;
- de geplande investeringen 2022 die nog niet in uitvoering zijn.

De uitgaven op een investering lopen niet altijd gelijk met het boekjaar. Van de restantkredieten geven we daarom aan of deze kunnen worden afgesloten omdat de investering is afgerond of dat deze worden overgeheveld naar het volgende boekjaar omdat het project nog loopt.

Geplande investeringen 2022 die nog niet in uitvoering zijn, schuiven door naar het volgende boekjaar. De financiële effecten hiervan (doorschuiven van de bijbehorende kapitaallasten) verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2023.

1. Wat is een investering?

Investeren is het aanschaffen van goederen met een meerjarig nut. Bij investeringen is er een onderscheid tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. We zijn verplicht om investeringen te activeren en de jaarlijkse lasten van deze investering op te nemen in de begroting. Dat staat in de verslagleggingsvoorschriften (BBV). Daarnaast is er een onderscheid in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen worden gedaan ter vervanging van oude al bestaande investeringen. Alle overige investeringen zijn nieuwe investeringen.

2. Investeringskredieten 2022

In de volgende tabel geven we een overzicht van de lopende investeringen (kredieten) per 31 december 2022. We laten per programma zien hoe groot de beschikbare investeringskredieten zijn, wat we in 2022 hebben uitgegeven, hoeveel we tot nu toe totaal besteed hebben en welk bedrag we nog moeten uitgeven. In het bijlageboek is een overzicht op detailniveau per afzonderlijk krediet opgenomen. Daarbij is ook aangegeven welke kredieten we afsluiten en welke kredieten we overhevelen.

Mutaties op erfpachtgronden, beheergronden en strategische gronden zijn niet in dit overzicht meegenomen. Kredieten zijn opgehoogd met de bij de begroting toegerekende te activeren uren.

bedragen x € 1.000

Programma	Investerings- krediet	Besteed 2022	Totaal besteed	Nog uit te geven
2. Werk, inkomen en onderwijs	10.053	805	4.817	5.236
3. Ontmoeten, sport en cultuur	15.205	3.249	4.279	10.926
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	9.752	3.507	6.202	3.550
5. Economie	617	642	642	-25
6. Stadscentrum	8.112	2.680	3.315	4.797
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	627	259	297	330
9. Besturen in verandering van tijden	1.383	1.155	1.296	87
Totaal	45.749	12.297	20.848	24.901

Het bedrag nog uit te geven is het rekenkundig verschil van de beschikbaar gestelde kredieten en de daadwerkelijke uitgaven op totaalniveau.

Toelichting investeringen 2022

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

De investeringen in dit programma hebben betrekking op onderwijs. Het betreft de volgende kredieten:

- Nicolaasschool voor € 5,68 miljoen, waarvan tot nu toe € 762.000 is uitgegeven. En het krediet van € 325.000 voor de openbare ruimte bij deze school.
- Het krediet voor het schoolgebouw voor 't Schrijverke omvat een totaalbedrag van € 3,8 miljoen. Het project was in 2021 nagenoeg geheel afgerond, in 2022 zijn de laatste kosten van € 211.000 verwerkt. Hiermee is voor het onderwijsgebouw een totaal bedrag € 4,0 miljoen. Het project is afgesloten met een overschrijding van € 142.000
- Het krediet van Kentalis/Hooghuis West van € 135.000 (€ 142.800 incl activeren uren) hierop is nog geen uitgave gedaan.
- Het voorbereidingskrediet van € 125.000 voor De Eiber, hierop is in 2022 € 80.000 besteed.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

De nog lopende investeringskredieten binnen dit programma betreffen:

- De Korenaer/Kennedyschool € 6,1 miljoen, waarvan in de voorbereiding € 232.000 is uitgegeven.
- 't Slotje Herpen: € 3 miljoen, waarvan inmiddels € 2 miljoen is uitgegeven.
- Gymzaal Nicolaasschool € 1,5 miljoen waarop in de voorbereiding € 90.000 is uitgegeven
- Raadhuis Ravenstein € 1,2 miljoen waarop inmiddels tot en met 2022 € 1,1 miljoen is uitgegeven.
- Gymzaal Ruwaard renovatie € 1,1 miljoen waarop nog geen uitgaven zijn gedaan.
- Gymzaal Verdijkstraat renovatie € 0,6 miljoen waarop nog geen uitgaven zijn gedaan.
- Urban Sportspark een krediet van € 0,5 miljoen nog uit te geven
- MFA Oss Noord-West totaal nog € 0,4 miljoen restant krediet
- Verbouwing de Koppelinck hiervoor is een krediet van € 335.000 beschikbaar, waarvan nog € 58.000 resteert.
- Voor de voorzieningen ontmoeten NOK is een voorbereidingskrediet van € 240.000 beschikbaar. Dit is geheel besteed.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

In programma 4 hebben we in 2022 € 3,5 miljoen aan investeringen uitgegeven. In 2022 hebben we voor € 3,35 miljoen geïnvesteerd in vervanging in de openbare ruimte (groen, wegen en openbare verlichting). Grotere investeringen in andere lopende projecten waren voor 2022: dorpsplein Geffen (€ 74.000), infrastructuur 't Schrijverke (€ 36.000) en speeltoestellen MFA de meteor (€ 39.000).

De grootste nog lopende projecten waarvan de uitvoering doorloopt in 2023 betreffen 't Schrijverke Infra (€ 262.000 resterend krediet), Dorpsplein Geffen (€ 1,54 miljoen resterend krediet) en de Grondstoffencentrale (€ 742.000 resterend krediet), Vergroenen stadshart (€ 287.000 resterend krediet) en speeltoestellen de Meteor (€ 61.000 resterend krediet).

Daarnaast bevat dit programma een aantal investeringen die we gaan afsluiten waarvan we de restantkredieten niet meer besteden omdat de projecten afgerond zijn. Dit betreft Het voertuigregistratiesysteem en CMS afval (samen € 181.000 over) en de vervanging van minicontainers (€ 474.000 restant krediet over).

Programma 5. Economie

Dit programma bevat de investering in de Geffense Plas. Het krediet bedraagt € 617.000. We sluiten dit in 2022 met een beperkte overschrijding van € 24.000 af.

Programma 6. Stadscentrum

Dit programma bevat de investering in Het Warenhuis. In 2020 heeft de gemeenteraad hier een krediet van € 13,6 miljoen voor beschikbaar gesteld. In 2022 is hier voor de eerste fase een krediet van € 8,1 miljoen voor geopend, hierop is inmiddels € 3,3 miljoen uitgegeven.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

De investeringen binnen dit programma betreffen de uitbreiding van de standplaatsen woonwagens (€ 575.000) hierop is tot en met 2022 € 245.000 uitgegeven. We ronden dit project in 2023 af. Daarnaast is er voor € 52.000 aan investeringen op Verkeersregelininstallaties geactiveerd in 2022.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

De investeringen binnen dit programma betreffen ICT (€ 1,1 miljoen) en rollend materieel (€ 0,3 miljoen). Deze kredieten zijn nagenoeg geheel uitgegeven, er resteert 51.000 voor ICT en € 36.000 voor rollend materieel.

4. Geplande investeringen 2022

In de programmabegroting 2023-2026 is het investeringsplan 2022 voor het laatst geactualiseerd.

Het totale investeringsplan voor 2022 bedroeg € 21,2 miljoen (zie onderstaande tabel). Hiervan zijn projecten voor een bedrag van € 15,4 miljoen nog niet opgestart en schuiven door naar het jaar 2023. Het financiële effect hiervan vanwege het doorschuiven van de kapitaallasten verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2023.

Investerings	Besluit	Type	Plan 2022	Plan 2022 dat doorschuift naar 2023
2. Werk, inkomen en onderwijs*				
SO (HUB, Oosterwijs en Optimus 3 onder 1 dak (renovatie)	R	N	120	120
VSO (HUB, Oosterwijs: 2 onder 1 dak: G. van Veenstr) (nieuwbouw)	R	N	100	100
Totaal programma			220	220
3. Ontmoeten, sport en cultuur*				
Gemeenschapshuis Macharen	R	N	1.554	1.554
Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	R	N	750	750
Ontmoeten Ussen	R	N	746	296
Urban sportpark	R	N	540	Uitgevoerd
Ontmoeten Ravenstein	R	N	297	297
Kunstgras Amstelhoeft onderlaag	R	N	275	275
Kunstgras Amstelhoeft toplaag	R	N	275	275
Totaal programma			4.437	3.447
4. Klimaat, energie en openbare ruimte				
Wegen	C	V	5.766	4.634
Groen	C	V	2.191	1.235
Openbare verlichting	C	V	1.615	979
Dorpsplein Geffen	C	N	1.565	Uitvoering
Dorpsplein Geffen (Groen)	C	N	92	Uitvoering
Dorpsplein Geffen (Armaturen)	C	N	76	Uitvoering
Dorpsplein Geffen (Lichtmasten)	C	N	31	Uitvoering
Bomen Groenfonds	C	N	990	990
Alard van Herpenplein	R	N	650	650
Uitbreiding software afval	C	V	27	27
Bassin compostering	C	V	15	15
Totaal programma			13.019	8.530
7. Verstedelijk, wonen mobiliteit				
Verkeersregelininstallaties	C	V	425	383
Parkeren	C	V	185	185
Totaal programma			610	568
9. Besturen in verandering van tijden				
Rollend materieel	C	V	1.080	974
Verbouwing gemeentehuis	C	V	740	740
Meubilair gemeentehuis	C	V	685	685
ICT Hardware	A	V	365	216
ICT Software	A	V	52	52
Totaal programma			2.922	2.667
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S			21.208	15.432

Toelichting geplande investeringen

De uitvoering van een groot aantal investeringen uit 2022 schuiven door naar 2023.

De voorbereidingskredieten voor de twee scholen VO en VSO zijn begin 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad en zijn in uitvoering (programma 2).

Over het gemeenschapshuis Macharen is eind 2022 een raadsinformatiebrief gestuurd. Het oorspronkelijk krediet was bedoeld voor verbouwing van het dorpshuis De Bongerd. Nu we met een integrale gebiedsontwikkeling bezig zijn, zal dit gereserveerde bedrag (ruim) onvoldoende zijn. Uiterlijk juli 2023 zal meer inzicht hierin zijn.

het project verduurzaming vastgoed loopt en in de eerste financiële rapportage over 2023 zal de financiële verwerking hiervan plaatsvinden.

Voor het project Ontmoeten Ussen (Oss Noord-west) begin 2023 een raadsvoorstel gedaan. Hierbij vervalt het investeringskrediet en gaan we over op een huurconstructie (inclusief eenmalige bijdrage) met Brabant Wonen.

Binnen de programma's 4 en 7 schuiven vooral de geplande investeringen door in de openbare ruimte (€ ruim 7 miljoen). Deze hangen samen met onze IUP- projecten. De systematiek van de IUP projecten gaan we vanaf 2023 veranderen en zullen de restantkredieten per individueel project inzichtelijk en beheerst gaan worden. Vanaf de programmabegroting 2024 ramen we niet meer de investeringsvolumes per onderdeel maar bepalen kredieten per project.

Het kredietvoorstel voor de aanplant van bomen en voor het Alard van Herpenplein is in 2022 niet gerealiseerd. Verder schuiven we op programma 9 de geplande ICT investeringen door en de geplande investeringen rondom de verbouwing van het gemeentehuis (waaronder de verbouwing voor de BSOB).

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

Inleiding

De uitvoering van projecten, zeker van complexe projecten, is en blijft een dynamisch proces. Door het constant blijven volgen van de projecten tijdens de voorbereiding en uitvoering krijgen we een goed inzicht in het uiteindelijke resultaat, de kosten, en de inzet van subsidies.

Deze rapportage geeft de voortgang weer van de IUP-projecten van de afdeling IBOR. Alle projecten zijn beoordeeld naar de situatie per december 2022. Daarbij is ook een doorkijk gemaakt naar de totale doorlooptijd van het betreffende project. Als er sprake is van een technische - en/of financiële afwijking treft u in deze rapportage een nadere toelichting aan.

1. Technische voortgang van de projecten (alle IUP-projecten)

Hierbij wordt beoordeeld welke technische mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de planning van de uitvoering. Vooral nog kunnen de meeste projecten volgens planning worden afgerond. In het volgende overzicht geven we aan welke technische mutaties de afgelopen periode hebben plaatsgevonden voor de IUP projecten.

Status	Aantal
Technisch gereed	6
Financieel gereed	11
Voorbereiding op schema	25
Uitvoering op schema	53
Startmoment loopt gevaar	1
Startmoment is bijgesteld	4
Project is vervallen	3
Nieuw project	1
Totaal	104

Status – startmoment loopt gevaar

Wolfskooi voetpaden

Het winkelcentrum Wolfskooi grenst aan de Hille. Er zijn plannen voor de uitbreiding/verbouw van de Hille. Een eventuele uitbreiding/verbouw van de Hille heeft mogelijk invloed op het voetgangersgebied van het winkelcentrum. Na een behoorlijke periode van verminderde bereikbaarheid door het herinrichten van het parkeerterrein en de Hazenkamplaan is het winkelcentrum weer beter bereikbaar. Een herinrichting van het voetgangersgebied zou wederom tot een verminderde bereikbaarheid leiden. Het startmoment van het project loopt hierdoor nog steeds gevaar.

Status – startmoment is bijgesteld

St. Sebastianusstraat

Het startmoment van het project St. Sebastianusstraat is bijgesteld. Er is een bezwaar op de verleende kapvergunning. Dit bezwaar dient eerst door de commissie te worden behandeld en beoordeeld, waarna het college op basis van het advies van de commissie een besluit zal moeten nemen.

Hertogensingel reconstrueren

Het startmoment van het project "Hertogensingel reconstrueren" is bijgesteld. Er is meer duidelijkheid over de ontwerputgangspunten en de definitieve start van de verdere uitwerking vindt naar verwachting in januari 2023 plaats.

Fietspad N625

Het startmoment van het project "Fietspad N625" is bijgesteld naar zomer 2023. Het project wordt onder projectleiding van de provincie ten uitvoer gebracht. De noodzakelijke grondverwerving is onlangs door de provincie afgerond en aanbesteding vindt in voorjaar 2023 plaats.

Heihoeksingel fietspad

Het project voorziet in het realiseren van een extra fietspad op de heihoeksingel tussen de Joost van den Vondellaan en Ruwaardsingel. Met de ontwikkeling van de woningbouw in Amsteleind komt mogelijk een westelijke ontsluitingsweg in beeld. De te verwachten nieuwe intensiteiten ten gevolge van de woningbouw en de mogelijke ontsluitingsweg hebben mogelijk invloed op de keuze en/of de vormgeving van het fietspad. Het startmoment van het project "Heihoeksingel fietspad" is hierdoor bijgesteld

Status – project is vervallen

Hagelkruisstraat herinrichten buitenruimte

De herinrichting van de Hagelkruisstraat hangt samen met de herinrichting van de Kapelaan Nausstraat. Het bouwplan en de herinrichting van de Kapelaan Nausstraat moeten nog gestart worden. Het project Hagelkruisstraat kan daardoor beter in het overkoepelende project Schadewijk diverse straten worden opgenomen. Het project Hagelkruisstraat herinrichten buitenruimte op zichzelf is komen te vervallen.

Oijense Bovendijk bodemsanering

Bij flora en faunaonderzoek en vervolgonderzoek op de locatie van de Oijense Bovendijk is een buizerdnest aangetroffen. Dit nest wordt het gehele jaar bewoond en binnen 50 m van dit nest mag er geen verstoring plaatsvinden. Het gebruik van deze locatie als gronddepot is daardoor niet toegestaan. Daarnaast blijkt vanuit milieukundig oogpunt dat het aanbrengen van een leeflaag niet noodzakelijk is. Dit project is daarmee komen te vervallen.

Jurgensplein

Er komt geen duidelijkheid over welke maatregelen er op het Jurgensplein ten aanzien van mogelijke energie opwek genomen dienen te worden. De koppelkans om tegelijkertijd met de realisatie van deze voorzieningen grootschalig onderhoud uit te voeren komt daarmee vooralsnog te vervallen.

Status – nieuw project

Glasvezel VRI's

Bij het opstellen van de 2e voortgangsrapportage IUP 2022 is één nieuw project gemeld. Het project "Glasvezel VRI's" voorziet in de aanleg van stabiele dataverbindingen tussen de VRI's en de beheercentrale. Hiermee wordt de invoering van het VRI beheerprogramma compleet. De middelen voor dit project komen uit de beheerbegroting VRI en putten niet uit het resultaat van deze voortgangsrapportage.

Veiligheid Fietspaden

Verder wordt het resultaat van de 2^e voortgangsrapportage IUP 2022 gebruikt ter dekking van een projectmatige aanpak van de veiligheid van de tweerichtingen fietspaden in de gemeente Oss. De meeste tweerichting fietspaden zijn nog niet voorzien van een kantmarkering. Met name in een donkere omgeving en slechte weersomstandigheden ontstaat de kans dat fietsers geen duidelijk onderscheid tussen het fietspad en de berm zien. Hierdoor ontstaat het gevaar van in de berm raken en vallen. Het aanbrengen van kantmarkering op de tweerichtingen fietspaden draagt bij aan goede en veilige fietsvoorzieningen binnen de gemeente. Op basis van een gemeente brede inventarisatie wordt bepaald waar de kantmarkering wordt aangebracht. Het budget is een taakstellend budget.

Mens en Maasland Rotondes

Vanuit de aanleg van de Mens en Maasland rotondes resteren zes rotondes die nog aangepakt moeten worden. De Mens en Maasland rotondes voorzien in de aanleg van kunstelementen met een referentie naar de gemeentelijke en plaatselijke geschiedenis. De afronding van de Mens en Maasland rotondes wordt gedekt uit het resultaat van de 2^e voortgangsrapportage IUP 2022.

Projectmutaties (alleen de IBOR-projecten)

Het resultaat van de 2e voortgangsrapportage IUP 2022 bestaat uit projectresultaten (positief en negatief) en projectmutaties (bijramen en aframen). De 2e voortgangsrapportage IUP 2022 laat een positief totaalresultaat zien. Het resultaat laat zich als volgt samenvatten:

Negatieve projectresultaten

De projecten "De Meteor buitenterrein", "Kruisstraat (Oss)" en "Vierhoeksingel (JUMBO)" kennen een negatief projectresultaat. De negatieve resultaten bestaan uit reguliere afronding van de projecten.

Positieve projectresultaten

De projecten "Bernhardlaan e.o. vervangen riolering", "De Edelenburg park speelvoorziening", "Haven aanmeerplaatsen", "Hertogin Johannasingel", "Onderzoek, voorbereiden en aanbesteden baggeren haven", "Palzstraat e.o." en "Ronde Megensebaan" kennen een positief projectresultaat. De positieve resultaten bestaan naast reguliere afronding onder andere uit het niet geheel nodig hebben van eerdere bijraming, het vervangen van een gedeelte van de weg in plaats van de gehele weg, de inhuur van expertise te dekken uit andere bronnen en het handhaven van bestaande elementen (ANWB-mast).

Aframen projectbudget

Er zijn geen lopende projecten die tussentijds kunnen worden afgeramd.

Bijramen projectbudget

de projecten "Graafsebaan", "Joannes Zwijsenlaan", "Oude Litherweg herinrichten" en "Romeinenweg" hebben een tussentijdse bijraming nodig. Er is meer budget nodig doordat benodigde kosten voor toekomstig beheer en onderhoud zijn gewijzigd in kosten voor het toekomstig herinrichten, er extra voorzieningen in het werk getroffen dienden te worden, projectgebied vanuit praktisch oogpunt groter is geworden en ontoereikend projectbudget door wereldwijde prijsstijgingen.

De Graafsebaan is gelegen in de gemeente Bernheze. Een gedeelte van de Graafsebaan is echter in eigendom en beheer van de gemeente Oss. Gemeente Bernheze wil de Graafsebaan duurzaam veilig inrichten maar wil hier gezien de verdeelde eigendommen en beheer en onderhoudsplicht niet eerder mee beginnen dan dat de gemeente Oss bijdraagt in deze nieuwe inrichting. Er was budget beschikbaar voor een beperkte bijdrage maar deze was te beperkt. Op basis van het nieuwe budget zijn we in gesprek over hoe we de beheer- en onderhoudsplicht definitief inrichten.

2. Voortgang op projectniveau

A = Programmafase

B = Ontwerpfase

C = Bestekfase

D = Uitvoeringsfase

E = Technisch gereed

F = Financieel gereed

Projectnaam	Project-fase	Toelichting bij technische of financiële afwijkingen
Bernhardlaan e.o. vervangen vrijverval	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo.
De Edelenburg park speelvoorziening	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo.
De Meteor buitenterrein	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo.
Graafsebaan (uit vervangingsclaim niet integraal)	A	Bij de overdracht van de Graafsebaan aan een buurgemeente worden de benodigde kosten voor toekomstig beheer en onderhoud gewijzigd in kosten voor het toekomstig herinrichten.
Hagelkruisstraat herinrichten buitenruimte	A	Samenhangend met het bouwplan Kapelaan Nausstraat wordt dit project ondergebracht in het grotere project Schadewijk diverse straten.
Haven aanmeerplaatsen	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo door het niet geheel nodig hebben van eerdere bijraming.
Hertogin Johannasingel	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo door het vervangen van alleen de deklaag in plaats van de gehele wegconstructie.
Joannes Zwijsenlaan	D	In het werk stuitte men op een hoofd waterleiding waardoor er extra voorzieningen zijn getroffen, ook dient er hierdoor een grotere kruisingsput te worden aangebracht.
Kruisstraat (Oss)	F	Het project is gereed en sluit met een negatief saldo.
Onderzoek, voorbereiden en aanbesteden baggeren haven	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo, gedeelte van de inhuur van expertise is uit andere bron gedekt.
Oude Litherweg herinrichten	D	Er dient meer riolering te worden vervangen dan voorzien, hiervoor is meer budget nodig.
Palzstraat e.o.	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo.
Romeinenweg	D	Er is extra budget nodig door prijsindexering.
Rotonde Megensebaan	F	Het project is gereed en sluit met een positief saldo doordat de ANWB mast gehandhaafd kon blijven.
Vierhoeksingel (JUMBO)	F	Het project is gereed en sluit met een negatief saldo.
Mens en Maasland Rotondes		Er resteren zes rotondes in het project Mens en Maasland rotondes waarvoor nog niet eerder dekking was, de dekking wordt nu gevonden uit het resultaat van deze voortgangsrapportage.
Veiligheid fietspaden		De veiligheid van de tweerichtingfietspaden kan verbeterd worden, een gemeentebrede projectmatige aanpak wordt gedekt uit het resultaat van deze voortgangsrapportage.

3. Financiën

Het resultaat van de 2e voortgangsrapportage IUP 2022 is geanalyseerd naar de financieringsbron. Een project kan gevoed worden uit het rioleringsfonds, fonds bodemsanering, grondbedrijf en beheergelden. Om een zuiver beeld te schetsen wordt het resultaat terug herleid naar deze groepen. Het resultaat valt uiteen in afwijkingen op groot onderhoud en vervanging. De afwijkingen op groot onderhoud worden gemuteerd op de betreffende activiteiten en voor zover het groot onderhoud groen, wegen of verkeer betreft eventueel verrekend met de Reserve IUP.

Afwijkingen op vervanging leiden tot aanpassing van het betreffende investeringsvolume en hogere of lagere kapitaallasten in volgende jaren.

Het voordelig resultaat groot onderhoud bedraagt € 51.795. Het voordelig resultaat vervangingen bedraagt € 447.228. Het voordelige resultaat groot onderhoud wordt voor gebruikt ter dekking van een projectmatige aanpak van de veiligheid van de tweerichtingen fietspaden in de gemeente Oss.

Hiervoor is € 50.000 als taakstellend budget benodigd. Het voordelige resultaat vervangingen wordt gebruikt ter dekking van de aanpak van de resterende zes rotondes van de Mens en Maasland rotondes.

Hiervoor is € 310.000 benodigd.

Het overall resultaat groot onderhoud van € 1.795 en vervangingen van € 137.228 komen ten gunste van het concern.

Bestemming rekeningresultaat

De jaarrekening 2022 sluit met een positief saldo van afgerond € 19.064.671. De bestemming van het saldo vindt pas plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voorstellen voor het overhevelen van budgetten zijn mogelijk om ervoor te zorgen dat projecten c.q. activiteiten, waarvoor in 2022 specifieke gelden beschikbaar gesteld zijn, in 2023 alsnog uit te voeren/af te ronden. Het is goed om dit soort voorstellen aan een aantal criteria te toetsen. Deze zijn:

- Beleidsinhoudelijk is het noodzakelijk de prestatie alsnog te realiseren.
- De over te hevelen middelen waren al bedoeld voor de betreffende prestatie.
- De prestatie past in de werkplanning of het jaarplan van het nieuwe jaar.
- Realisatie van de prestatie vindt uiterlijk in het nieuwe jaar plaats.
- Er is sprake van budgetten voor projecten waar bij de start al duidelijk was dat de uitvoering meerdere jaren zou vergen. Deze budgetten moeten voor deze projecten beschikbaar blijven.
- Er is sprake van een relatie met rijksmiddelen of middelen van derden.
- In het nieuwe jaar zijn geen middelen beschikbaar voor deze prestatie en het is de verwachting dat dit niet redelijkerwijs mogelijk is. Uitvoering van de activiteiten/werkzaamheden kan zonder budgetoverheveling dus niet binnen het budget van het nieuwe jaar uitgevoerd worden.
- In het betreffende beleidsveld is op rekeningbasis geld over tot minimaal het gevraagde bedrag.
- Het gaat om een materieel bedrag: als ondergrens geldt in principe een bedrag van € 25.000.

De afweging om extra gelden beschikbaar te stellen voor nieuwe wensen c.q. ontwikkelingen vormt geen onderdeel van de resultaatbestemming. De integrale afweging daarvan vindt plaats binnen de kadernota en de programmabegroting. Dat betekent dat een eventueel resterend rekeningsaldo in de algemene reserve gestort wordt. Vervolgens kan bij de behandeling van de kadernota c.q. programmabegroting de integrale afweging plaatsvinden van een eventuele besteding van de algemene reserve aan specifieke doelen.

We stellen voor het positieve saldo over 2022 van € 19.064.671 als volgt te bestemmen c.q. budgetten over te hevelen.

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
1	Brede aanpak dak- en thuisloosheid	933.000
2	Subsidieregeling Thuis in de Buurt en sociaal makelaar	140.000
3	Versterken aanbod dementie	50.000
4	Implementatiebudget Jeugd	40.000
5	Energietoeslag	2.549.000
6	Vroegsignalering en bijzondere bijstand	179.000
7	Armoedebeleid	79.000
8	Kansrijke start	44.000
9	Aanpak laaggeletterdheid	25.000
10	Cultuurfonds professionele kunst en amateurkunst	81.855
11	MJC Bergoss collectie	40.500
12	Onderzoekskosten nieuw zwembad Oss	50.158
13	Scouting Ussen	38.731
14	Activiteiten NME centrum	24.000
15	Openbare verlichting	60.000
16	Hoornwerk	61.000
17	Zwerfafval	56.720
18	100 jaar farma	93.438
19	Noordelijke ontsluitingsweg	81.653
20	Omgevingswet en omgevingsvisie	39.800
21	Middelen inburgering	183.000
22	Wet Open Overheid	156.000
23	Wet Kwaliteitsborging	119.000
24	Website publiekscentrum	26.353
25	Uitvoeringskosten Bijzondere bijstand zelfstandigen	23.000
26	Reserveren voordeel personele kosten en overhead	1.300.000
COVID-19 Compensatie		
27	COVID-19 compensatie: Maatschappelijke opvang	743.000
28	COVID-19 compensatie: Beschermd wonen	190.000
29	COVID-19 compensatie: Jeugd en jongerenwerk	171.000
30	COVID-19 compensatie: Gemeentelijk schuldenbeleid	149.000
31	COVID-19 compensatie: Ondersteuning wijk- en dorpshuizen	78.000
32	COVID-19 compensatie: Bestrijding eenzaamheid ouderen	75.000
33	COVID-19 compensatie: Meerkosten Wmo	67.000
34	COVID-19 compensatie: Meerkosten jeugd	61.000
35	Storting in de algemene reserve	11.056.463
Totaal		19.064.671

Bij het bestemmen van het positieve saldo volgens deze tabel blijkt dat we een bedrag van € 11,1 miljoen in de algemene reserve storten (zonder concrete bestemming).

Toelichting posten

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
Doorlopende projecten		
1	Brede aanpak dak- en thuisloosheid	933.000
We hebben een restantbudget van € 933.000 voor het terugdringen van dak- en thuisloosheid in onze regio. Dit is een combinatie van resterend budget uit de septembercirculaire 2020 en de meicirculaire 2022. In de meicirculaire hebben we € 520.000 gekregen voor een structurele, meerjarige aanpak. Deze middelen zijn bedoeld voor het voorkomen van dakloosheid, de om- en afbouw van maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen. De uitvoering van het project heeft in 2022 grotendeels stilgelegen door een tekort aan personele capaciteit als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. We willen de resterende middelen graag in een nieuwe reserve storten. In 2023 maken we een meerjarenplan voor de besteding ervan. De uitgaven willen we dan gefaseerd uit de reserve betalen.		
2	Subsidieregeling Thuis in de Buurt en sociaal makelaar	140.000
Bij de programmabegroting 2022 was voor 2022 € 100.000 beschikbaar gesteld voor Thuis in de Buurt. Op 14 juni 2022 heeft het college de subsidieregeling Thuis in de buurt vastgesteld als duw in de rug voor gemeenschapshuizen voor laagdrempelige ontmoeting en realisatie van de huiskamer. Een proces dat zijn uitwerking kent in 2022 en 2023. In 2022 zijn nog geen uitgaven gedaan. Daarom willen we het budget van € 100.000 overhevelen naar 2023. Onder de regeling vallen 20 gemeenschapshuizen, waarvan nu 4 een beschikking hebben ontvangen met een verplichting voor ons van totaal € 33.500 (maximale subsidie per gemeenschapshuis is € 10.000). Deze aanvragen zijn in december 2022 afgerond, uitbetaling volgt in 2023. Daarnaast hebben we het budget in 2023 nodig voor de aanvragen van andere gemeenschapshuizen. Daarnaast stellen we voor om voor de sociaal makelaar € 40.000 over te hevelen naar 2023. Hiervoor was in 2022 € 40.000 gereserveerd voor een sociaal makelaar die in dienst komt van ONS Welzijn. Het profiel voor de sociaal makelaar is in het najaar vastgesteld en heeft geleid tot een subsidieaanvraag van ONS Welzijn in december. Hierdoor is het budget in 2022 niet uitgegeven. Voor de transitie naar laagdrempelig ontmoeten is de sociaal makelaar namelijk essentieel voor gemeenschapshuizen die moeite hebben om deze stap te maken. De gemeenteraad heeft bij de begroting 2023-2026 al € 50.000 per jaar vrijgemaakt t/m 2025. Samen met het restantbudget van € 40.000 vanuit 2022 vormen zij het subsidiebudget voor de sociaal makelaar in de komende jaren.		
3	Versterken aanbod dementie	50.000
We willen € 50.000 overhevelen naar 2023 en 2024 voor het versterken van het activiteitenaanbod voor inwoners met dementie. Daarmee kunnen we een pilot van bijna € 30.000 betalen. De pilot duurt 2 jaar en wordt uitgevoerd door Pantein en de Berchplaets. We verwachten een declaratie van afgerond € 15.000 in 2023 en een volgende declaratie van afgerond € 15.000 in 2024. Voor de resterende € 20.000 zijn we in een vergevorderd stadium met een pilot met een andere zorgaanbieder. Zij hebben een plan ingediend en de definitieve afspraken maken we begin 2023. Dan wordt ook bepaald of we dit bedrag op een vergelijkbare wijze uitbetalen als hierboven of in één keer.		
4	Implementatiebudget Jeugd	40.000
We stellen voor om het resterende bedrag van € 40.000 van de incidentele gelden voor de implementatie van de nieuwe inkoop jeugd over te hevelen naar 2023. Bij de jaarrekening 2021 hebben we € 98.500 overgeheveld naar 2022. In 2022 vroeg de doorontwikkeling van de regionale inkoop van jeugdhulp nog veel tijd. Zorgbemiddeling van RIOZ, het Regionaal Expertise Team (RET) en de pilot Zorgmakelaar zijn nog in ontwikkeling en vragen afstemmingstijd van de backoffice jeugd (BOJ). Dit loopt door in 2023. Daarnaast is de doorontwikkeling van een digitaal aanmeldformulier voor het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) nog niet afgerond en loopt deze ook door in 2023. Dit is ter voorbereiding op één route tot ondersteuning en een regiesysteem. Daarom willen we het restantbedrag graag overhevelen naar 2023.		

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
5	Energietoeslag	2.549.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 een voorschot ontvangen van € 2.549.000 voor de energietoeslag 2023. Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals energietoeslag (€ 1.300) uit te keren aan mensen met een laag inkomen. Met het voorschot geeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid om van de € 1.300 al € 500 in 2022 uit te keren. Aangezien we begin 2023 deze toeslag gaan uitbetalen, willen we de middelen graag overhevelen naar 2023.		
6	Vroegsignalering en bijzondere bijstand	179.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 179.000 ontvangen om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden. Onderdeel van het voorkomen van afsluiting van energie bij inwoners is het tijdig signaleren van problematische situaties (vroegsignalering). Hiervoor gebruiken energieleveranciers in hun incassoproces de maandelijkse vroegsignalering richting gemeenten. Energieleveranciers en gemeenten hebben samen geconcludeerd dat er nog veel winst te behalen is bij het sturen en verwerken van signalen. Energieleveranciers gaan vaker en informatierijkere signalen sturen en gemeenten gaan gericht interventies plegen. We stellen voor om deze middelen over te hevelen via een storting in de reserve Participatiebevordering. In 2023 maken we een plan van aanpak voor de besteding van de middelen.		
7	Armoedebeleid	79.000
In 2022 hebben we minder uitgegeven aan armoede en schulden. Dat heeft een aantal redenen: 1. Minder subsidies uitgekeerd door minder aanvragen. 2. Minder uitgegeven aan nieuwe projecten, omdat we aan de vooravond staan van nieuw beleid. 3. Veel ingezet op incidentele acties (bijv. Energietoeslag, Studietoeslag, wijzigingen in de participatiewet etc.) waarvoor extra middelen zijn gekomen vanuit het rijk. We willen het resterende budget overhevelen en inzetten voor extra communicatie in 2023. De afgelopen periode zijn er verschillende extra werkzaamheden ontstaan voor armoede en schulden. Denk aan vraagstukken rondom energiehulp, de wijzigingen energietoeslag, afstemming met andere campagnes etc. Deze werkzaamheden brengen onvoorziene extra communicatie inspanningen met zich mee. Met name voor het tot stand brengen én uitvoeren van een campagne- en planmatige communicatieaanpak voor de komende periode. Daarnaast voorzien we dat er bij de totstandkoming van het nieuwe beleidskader armoede en schulden in 2023 extra communicatie inspanningen nodig zijn. Zowel in de eerste fase bij het bedenken, ophalen en toetsen van dit kader (hoogtepunt juni/juli), als bij de tweede fase van bestendiging van dit kader (oktober/november). Deze werkzaamheden richten zich op het ontwikkelen van een communicatieplan en -aanpak als wel het mede uitvoeren ervan. Met als doel de juiste stakeholders te betrekken bij de totstandkoming van het kader (eerste fase), en de juiste doelgroepen te informeren, betrekken en draagvlak te creëren bij de bestendiging van dit kader (tweede fase). Het budget is alleen voor 2023 nodig, omdat dit jaar het nieuwe beleidskader wordt gemaakt. Daarna is weer de reguliere inzet voor communicatie voldoende. Het budget wat resteert was deels al gereserveerd voor communicatie.		
8	Kansrijke start	44.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 44.000 gekregen voor het actieprogramma Kansrijke Start (Gezond in de stad). Daardoor hebben we deze middelen in 2022 niet meer uit kunnen geven. In 2023 zullen de rijksmiddelen voor kansrijke start onderdeel worden van de gecombineerde specifieke uitkering (SPUK) voor uitvoering van het gezond en actief leven akkoord (GALA). De hoogte van de uitkering is nog niet bekend. Om de voortgang van kansrijke start in 2023 zeker te stellen willen we de middelen die in december 2022 zijn toegekend overhevelen voor coördinatie van de aanpak in 2023.		
9	Aanpak laaggeletterdheid	25.000
We stelen voor om € 25.000 over te hevelen voor de aanpak van laaggeletterdheid. We hebben het budget voor 2022 niet helemaal besteed omdat pas sinds september 2022 de vacature voor taalcoördinator van het Taalnetwerk Oss weer is ingevuld. Bovendien hebben we voor 2022 de kosten die we in 2022 wel gemaakt hebben, kunnen declareren bij de centrumgemeente Den Bosch. Omdat de nieuwe taalcoördinator inmiddels voortvarend van start is gegaan, worden meer mensen uit de doelgroep bereikt dan het afgelopen jaar, onder andere voor smartphone cursussen (digitale vaardigheden maken onderdeel uit van de basisvaardigheden).		

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
	De Wet educatie beroepsonderwijs (WEB) middelen die we bij de centrumgemeente voor 2023 kunnen aanvragen zijn ontoereikend om dit extra aanbod te kunnen organiseren/in te kopen. Daarom willen we graag € 25.000 overhevelen naar 2023 zodat we het budget in blijven zetten voor laaggeletterdheid.	
10	Cultuurfonds professionele kunst en amateurkunst	81.855
	We stellen voor om € 81.855 over te hevelen naar 2023 voor het cultuurfonds. Een bedrag van € 28.200 hiervan is bedoeld voor het cultuurfonds voor professionele kunst. Het college heeft 21 december 2021 besloten om voor 2022 en 2023 per jaar € 50.000 beschikbaar te stellen voor de regeling cultuurfonds professionele kunst. Daarnaast heeft Kunstloc (provincie Noord-Brabant) € 25.000 beschikbaar gesteld als cofinanciering voor 2022. De regeling is in Oss tijdelijk, voor een periode van 2 jaar. Er is van de beschikbare € 50.000 (gemeente Oss deel) in 2022 een bedrag van € 21.800 besteed aan vijf projecten. Het resterende bedrag van € 28.200 willen we meenemen naar 2023. Daarnaast willen we € 53.655 overhevelen voor het cultuurfonds voor amateurkunst. Het college heeft op 7 juli 2020 besloten om voor een periode van 3 jaren een regeling cultuurfonds amateurkunst open te stellen. Besloten is het budget van totaal € 90.000 te besteden in het tweede deel van 2020, 2021, 2022 en een deel van 2023. We sluiten de regeling eind 2023 af met een evaluatie. Het resterende bedrag van € 53.655 willen we daarvoor overhevelen naar het laatste jaar van deze regeling in 2023.	
11	Onderzoekskosten nieuw zwembad Oss	50.158
	De afgelopen jaren hebben we al een aantal keer budget beschikbaar gesteld voor de voorbereidingen van een nieuw zwembad. Het gaat om inhuur van specialistische kennis voor het maken van een groot aantal strategische keuzes voor de voorbereidingen. Denk aan aanbesteden nieuwbouw, eigendom, exploitatie, bekostiging, fiscaliteit etc. Bij de jaarrekening 2021 hebben we een bedrag van € 208.777 overgeheveld naar 2022. In 2022 is hiervan € 158.259 besteed. We stellen voor om het restant van € 50.518 over te hevelen naar 2023. Dit mede om tot daadwerkelijke uitvoering te komen.	
12	MJC Bergoss collectie	40.500
	De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de begroting 2022-2025 een eenmalig bedrag van € 40.500 beschikbaar gesteld voor het inventariseren en conserveren van de omvangrijke BergOss collectie (9.000 stuks). Museum Jan Cunen zal het project in 2023 gaan uitvoeren en heeft dus nog geen beroep gedaan op het beschikbare budget. Daarom willen we het bedrag overhevelen naar 2023.	
13	Scouting Ussen	38.731
	De sloop van de scouting Ussen heeft in 2022 niet plaatsgevonden. De nieuwbouw loopt vertraging op. Het pand moet zo lang mogelijk blijven staan omdat er vanaf het moment van sloop binnen 1,5 jaar nieuwbouw van de school incl. Scouting gerealiseerd moet worden. Anders moet er een nieuwe vergunning procedure worden gestart. Daarom is er zo lang mogelijk gewacht met de sloop en hebben we niet het volledige budget voor sloop en tijdelijke huisvesting uitgegeven. In 2021 is € 95.000 overgeheveld. Dit is deels in 2022 uitgegeven. We stellen voor om het restantbedrag van € 38.731 over te hevelen naar 2023.	
14	Elzeneindfestijn	24.000
	We stellen voor om € 24.000 over te hevelen voor het Elzeneindfestijn. Vanwege COVID-19 hebben we het beschikbare budget niet uitgegeven. In het voorjaar 2023 kan het festijn wel doorgaan. Daarom stellen we voor om het bedrag over te hevelen naar 2023.	
15	Openbare verlichting	60.000
	In 2022 hadden we een aanbesteding gepland voor het groot onderhoud van openbare verlichting. Wegens interne en externe capaciteitsproblemen heeft dit niet plaatsgevonden. De aanbesteding is doorgeschoven naar 2023. We stellen daarom voor om het budget van € 60.000 over te hevelen naar 2023.	
16	Hoornwerk	61.000
	In 2020 heeft de gemeenteraad een bedrag beschikbaar gesteld van € 170.000 voor onderzoeken op het Hoornwerk in Ravenstein. Van dit bedrag resteert nog € 61.000. In november 2022 heeft de gemeenteraad unaniem een motie aangenomen dat er vaart gemaakt moet worden met het realiseren van een nieuw gemeenschapshuis op het Hoornwerk. Hiervoor moeten nog een aantal stappen worden gezet: 1. De reeds gemaakte Locatiestudie concretiseren tot een gebiedsvisie conform het pre-advies van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed; 2. Een bestemmingsplan opstellen voor het gebied waar gebouwd gaat worden; 3. Het schetsontwerp verder brengen tot Voor- of Definitiefontwerp met kostenraming.	

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
	Hiervoor zullen nog diverse kosten worden gemaakt voor inhuur van adviezen en diensten. Daarom willen we het resterende budget overhevelen naar 2023.	
17	Zwerfafval	56.720
	Voor het oplossen van acute afvalproblemen is in 2022 € 65.000 beschikbaar gesteld voor het ledigen van afvalbakken en het opruimen van zwerfafval in het centrum van Oss in de weekenden incl. feestdagen. Het budget is niet volledig uitgegeven. We stellen voor om het resterende bedrag van € 56.720 over te hevelen naar 2023. Voor het eind van dit jaar wordt de gemeenteraad door ons geïnformeerd over de bevindingen en wat dit heeft opgeleverd.	
18	100 jaar farma	93.438
	We zijn in het jaar 2022 gestart met het (voorbereiden) van het jubileumjaar 100 jaar farma. Hiervoor hebben we in het jaar 2022 en 2023 budget gekregen. De viering loopt over het kalenderjaar 2022 en 2023 heen. We stellen voor om het restantbedrag 2022 van € 93.438 over te hevelen om de festiviteiten samen met de farma-partners te kunnen realiseren.	
19	Noordelijke ontsluitingsweg	81.653
	We stellen voor om een budget van € 81.653 voor de voorbereidingen van de noordelijke ontsluitingsweg over te hevelen naar 2023. We hebben bij de jaarrekening 2021 een bedrag van € 94.755 overgeheveld naar 2022. We hebben maar een deel van het budget uitgegeven. Het ecologisch onderzoek is inmiddels afgerond. De vervolgstappen zijn het uitvoeren van een verkeerstechnisch onderzoek en het opstellen van een projectplan. We willen het resterende budget hiervoor inzetten.	
20	Omgevingsvisie	39.800
	We stellen voor om het resterende budget van € 39.800 voor de omgevingsvisie over te hevelen naar 2023. Het betreft een meerjarig project waarvan de planning enigszins is aangepast, waardoor activiteiten verschuiven van 2022 naar 2023.	
21	Middelen inburgering	183.000
	We hebben in diverse circulaire middelen voor inburgering ontvangen waarvan we een totaalbedrag van € 183.000 niet hebben uitgegeven in 2022. De middelen waren bedoeld voor: – het dekken van uitvoeringskosten voor de hogere instroom van inburgeraars en het uitvoeren van de leerbaarheidstoets. – de uitvoering van de zogenaamde 'einde lening inburgeringsplichtig' (ELIPs). Hierbij gaat het om inburgeraars die hun lening voor de inburgering volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. We hebben de taak om inburgeraars die tot deze doelgroep behoren te begeleiden. Degenen die het betreft krijgen de begeleiding die ze nodig hebben. – fase 1 van de implementatie van de ICT/informatievoorziening voor de nieuwe Wet inburgering. We hebben de middelen niet volledig uitgegeven, omdat het merendeel van de middelen pas laat (september circulaire 2022) zijn toegevoegd. De werkzaamheden voor de verhoogde taakstelling voeren we veelal in 2023 uit. Door de aanloopproblemen bij het implementeren van de nieuwe wet, konden we pas verlaat de leerbaarheidstoets uitvoeren. We hebben in 2022 geen kosten gemaakt voor uitvoering van ELIPs, omdat de kosten zich in 2022 nog niet voordeden. En door landelijke vertraging in o.a. DUO, konden we pas laat aan de slag met implementatie van de informatievoorziening. De middelen willen we graag overhevelen naar 2023, zodat we in 2023 de extra werkzaamheden voor de verhoogde taakstelling kunnen uitvoeren, om de mensen te helpen om hun inburgeringsexamen alsnog te halen, medewerkers trainingen te laten volgen en de processen te optimaliseren.	
22	Wet Open Overheid	156.000
	De WOO (de opvolger van de WOB) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Voor de implementatie van de WOO is in 2022 budget beschikbaar gesteld. In de tweede helft van 2022 is het project opgestart en gezocht naar een kwartiermaker. Inmiddels is de kwartiermaker WOO actief en is in 2023 de werving van een projectleider gestart. Het openbaar maken van de informatie zowel actief als passief (vraaggestuurd) moet wel geanonimiseerd gedaan worden. We hebben dan ook een project opgestart om documenten geanonimiseerd openbaar te maken. We stellen voor het restantbudget van 2022 van € 156.000 over te hevelen naar 2023 om de implementatie verder in uitvoering te brengen.	

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
23	Wet Kwaliteitsborging	119.000
In de septembercirculaire hebben we een bedrag ontvangen voor de implementatie van de wet Kwaliteitsborging. We zijn daarna aan de slag gegaan om een plan van aanpak te maken voor die implementatie, maar we hebben in 2022 nog geen kosten gemaakt. In 2023 gaan en moeten we daadwerkelijk de wet implementeren. We stellen voor om het resterende budget van € 119.000 over te hevelen naar 2023.		
24	Website publiekscentrum	26.353
We stellen voor om het resterende budget van € 26.353 wat beschikbaar was voor de website van het publiekscentrum over te hevelen naar 2023. We zijn een project gestart om de inhoud (content) van de website op te gaan schonen met als resultaat dat de doelstellingen: first time right, meer selfservice, betere vindbaarheid voor onze inwoners worden bereikt. Het project zit nu in de laatste fase en zal in 2023 worden afgerond. Het bedrag dat overgeheveld wordt, zetten we onder andere in om deze projectkosten te dekken. Daarnaast komt er dit jaar, naast de gebruikelijke kosten zoals toegankelijkheidsverklaring, taakprestatietest en regulier onderhoud ook de vervanging van Google Analytics (middel t.b.v. website analyse). Een gedeelte van het over te hevelen budget zetten we hiervoor in.		
25	Uitvoeringskosten Bijzondere bijstand zelfstandigen	23.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 23.000 ontvangen voor extra uitvoeringskosten voor het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). De extra uitvoeringskosten zijn toegekend als gevolg van de relatief hoge instroom in het Bbz in het eerste kwartaal van 2022, als gevolg van het stopzetten van de TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers) en de vereenvoudiging van het Bbz. Aangezien we in 2023 en de jaren erna hier ook extra capaciteit voor in moeten zetten, willen we de middelen graag overhevelen via een storting in de reserve Participatiebevordering. In 2023 bepalen we wanneer we deze middelen in gaan zetten.		
26	Reserveren voordeel personele kosten en overhead	1.300.000
We stellen voor om het voordeel van € 1,3 miljoen op de personele kosten en overhead te storten in de reserve organisatieontwikkelingen. Dit bedrag willen we besteden aan: - Incidentele effecten vanuit de nieuwe CAO 2023: € 700.000. In de nieuwe CAO staat de afspraak over vervroegd uittreden en een recht op een RVU regeling (bij 43 ABP- jaren en 10 jaar in dienst bij gemeenten). In onze organisatie kunnen circa 30 collega's hiervan gebruik maken. De kosten hiervan zijn € 24.000 per persoon. - Algemene storting in de reserve organisatieontwikkelingen: € 600.000. Deze willen we inzetten voor: - o Knelpunten in de organisatie: de huidige arbeidsmarkt is lastig en een flexibel budget is nodig om daar waar nodig knelpunten op te lossen dan wel te versnellen; - o Financiering van een extra directeur Bedrijfsvoering & Dienstverlening. Gezien de jaarlijkse overschotten binnen het personele budget vragen we op dit moment geen extra structureel budget voor deze directeur. De organisatie heeft de opdracht om de komende jaren hiervoor ruimte te zoeken met deze reserve als achtervang. Mocht dit niet lukken dan wordt pas later structureel budget hiervoor vrijgemaakt in de komende programmabegrotingen.		
COVID-19 Compensatie		
27	COVID-19 compensatie: Maatschappelijke opvang	743.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 284.000 ontvangen voor compensatie van meerkosten 2022 voor de maatschappelijke opvang als gevolg van COVID-19. Dit is de bijdrage voor Oss als centrumgemeente. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2023. De aanvragen van zorgaanbieders worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 beoordeeld en afgehandeld. Daarnaast hebben we nog € 459.000 over van de compensatie van meerkosten die we voor 2021 ontvangen hebben. Dat bedrag willen we ook graag overhevelen naar 2023. Het gaat namelijk om regionale middelen. Verder weten we niet of het budget voor 2022 voldoende is om alle meerkosten van zorgaanbieders in 2022 te kunnen vergoeden. Op basis van voorlopige declaraties van zorgaanbieders Wmo en beschermd wonen is al duidelijk dat het budget voor meerkosten bij de Wmo waarschijnlijk niet toereikend is. Daarnaast hebben we bij maatschappelijke opvang te maken met tekorten op de begroting.		

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
28	COVID-19 compensatie: Beschermd wonen	190.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 33.000 ontvangen voor compensatie van meerkosten 2022 aan zorgaanbieders van beschermd wonen. Dit is de bijdrage voor Oss als centrumgemeente. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2023. Ook deze aanvragen van zorgaanbieders worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 beoordeeld en afgehandeld. Daarnaast hebben we nog € 157.000 over van de compensatie van meerkosten die we voor 2021 ontvangen hebben. Dat bedrag willen we ook graag overhevelen naar 2023. Het gaat namelijk om regionale middelen. Verder weten we niet of het budget voor 2022 voldoende is om alle meerkosten van zorgaanbieders in 2022 te kunnen vergoeden. Op basis van voorlopige declaraties van zorgaanbieders Wmo en beschermd wonen is al duidelijk dat het budget voor meerkosten bij de Wmo waarschijnlijk niet toereikend is.		
29	COVID-19 compensatie: Jeugd en jongerenwerk	171.000
We hebben vorig jaar € 171.000 over geheveld voor Jeugd en jongerenwerk. Deze middelen waren in 2022 bestemd voor jongeren in het voortgezet onderwijs die na de eerste lockdown niet meer terug wilden naar school en voor de aanpak van mentale problemen bij jongeren als gevolg van de COVID-19 maatregelen. Hier zijn projecten voor opgezet waaronder de 'Huiskamerklas' op het Titus Brandsmalyceum van Het Hooghuis. Dit is een klas op de rand van thuis en school om jongeren in kleinschaligere, informelere omgeving maar met professionele begeleiding te leren omgaan met hun eenzaamheid en problemen. En hen zo te stimuleren het onderwijs weer op pakken. In 2022 zijn die projecten via onderwijs zelf (TBL en Samenwerkingsverband VO en PGB-constructie) gefinancierd. Deze financiering is onvoldoende om de rest van dit schooljaar en nieuwe schooljaar '23/'24 te financieren. We hebben voor 2023 weer aanvragen liggen, ook weer voor een huiskamerklas. De gevolgen van COVID-19 voor jongeren, zo blijkt, zijn er nog steeds. Denk bijvoorbeeld aan eenzaamheid, problemen met school en dreigend schooluitval.		
30	COVID-19 compensatie: gemeentelijk schuldenbeleid	149.000
We hebben in de septembercirculaire 2021 voor 2022 extra middelen gekregen voor schuldhulpverlening. Het gaat om een bedrag van € 149.000. Deze bijdrage is onderdeel van het compensatiepakket dat gemeenten van het Rijk hebben ontvangen voor de effecten van COVID-19. We hebben de middelen ontvangen in verband met de verwachte toename van inwoners met schuldenproblematiek. Deze toename zagen we vanaf halverwege 2022. Echter is het in 2022 niet gelukt om geschikte inhuur te vinden. Daarom hebben we in 2022 nog geen hogere uitgaven aan schuldhulpverlening en resteert er een budget van € 149.000. In 2023 willen we inzetten op preventie en het verbeteren van communicatie. Het huidige imago en de beeldvorming van de dienstverlening van schuldhulpverlening is contraproductief. De gemiddelde inwoner met geldzorgen wacht jaren voordat er hulp en ondersteuning bij de gemeente wordt gezocht. Dit ondanks het feit dat de dienstverlening door betrokken inwoners als positief wordt ervaren (onderzoek NVVK). Het is belangrijk om pro-actief aan een meer positief imago te werken. Dat doen de consultants door hun rol te nemen en de samenwerking te zoeken in de Wijkteams. Aanvullend is ondersteuning nodig van een communicatiecampagne. Te denken valt aan: kennisoverdracht over de dienstverlening (bij netwerkpartners, werkgevers en inwoners), positieve ervaringen van betrokken inwoners, correspondentiereeks in heldere taal (ook afgestemd op anderstaligen en laaggeletterden), animatiefilmpjes en artikelen in lokale media. Tevens willen we in 2023 gezien de groei aan inwoners die zich aanmelden, tijdelijk de capaciteit van BBOss (Budget Beheer Oss) uitbreiden en starten met de pilot Budgetcoaching. Daarom willen we de middelen overhevelen via een storting in de reserve Participatiebevordering. In 2023 maken we een plan van aanpak voor de besteding van de middelen.		
31	COVID-19 compensatie: Ondersteuning wijk- en dorpshuizen	78.000
We hadden in 2021 in totaal € 300.000 beschikbaar voor de ondersteuning van wijk- en dorpshuizen voor COVID-19. In de septembercirculaire heeft het rijk € 49.000 bijgedragen. We hebben voor de wijk- en dorpshuizen op basis de jaarrekeningen 2020 van de instellingen exploitatiebijdragen verleend waar sprake was van tekorten. Daarnaast hebben voorschotten verleend op basis van de prognoses voor 2021. In 2022 analyseren we de jaarrekeningen over 2021. Voor zover sprake is van hogere tekorten door COVID-19 maken we een afrekening per instelling. Nog niet alle afrekeningen hebben plaats gevonden. We stellen voor om het resterende bedrag wat we beschikbaar hebben van € 78.000 over te hevelen naar 2023 om deze kosten af te dekken.		

Nr	Omschrijving	Bedrag in €
32	COVID-19 compensatie: Bestrijding eenzaamheid ouderen	75.000
We hebben in 2021 vanuit het Rijk € 198.000 voor de bestrijding van eenzaamheid bij ouderen door COVID-19 ontvangen. We willen het restant budget van € 75.000 overhevelen naar 2023 voor de ondersteuning van zorgcoöperaties (€ 30.000) en voor een pilot voor dag-ontmoeting voor ouderen (€ 45.000). In verschillende dorpen in onze gemeente organiseren de zorgcoöperaties activiteiten om de participatie van ouderen te bevorderen. Ze organiseren laagdrempelige ontmoeting van koffie tot aan samen eten. Daarnaast doen ze klusjes bij de mensen thuis en zorgen ze voor vervoer van ouderen in hun dorpen. De coöperaties hebben door corona een lastige periode achter de rug en vragen de gemeente om steun. Door de vele personele wisselingen op deze portefeuille is het niet gelukt om eerder afspraken te maken met de zorgcoöperaties over de besteding van deze middelen. Daar zijn we nu volop mee bezig. Daarom willen we deze middelen overhevelen naar 2023. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met de pilot dag-ontmoeting in De Berchplaets. Met dag-ontmoeting in de buurt krijgen ouderen langer de kans om mee te doen in hun eigen omgeving. Daarnaast ontlasten we daarmee hun mantelzorgers. Er lopen gesprekken over een tweede pilot in De Hille, als opstap naar de nieuwe multifunctionele accommodatie Oss Noord-West. Het succes van de eerste pilot heeft de interesse gewekt van andere gemeenschapshuizen die mogelijk willen instappen in deze beweging. Voor extra pilots zijn nu nog geen middelen beschikbaar, waardoor we hier niet eerder op konden voorsorteren. Daarom willen we hier deze middelen voor inzetten.		
33	COVID-19 compensatie: Meerkosten Wmo	67.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 67.000 ontvangen voor compensatie van meerkosten 2022 aan Wmo-zorgaanbieders. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2023. De aanvragen van zorgaanbieders worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 beoordeeld en afgehandeld.		
34	COVID-19 compensatie: Meerkosten jeugd	61.000
We hebben in de decembercirculaire 2022 € 46.000 ontvangen voor compensatie van meerkosten 2022 aan zorgaanbieders van jeugdhulp. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2023. De aanvragen van zorgaanbieders worden naar verwachting in de eerste helft van 2023 beoordeeld en afgehandeld. Dat gebeurt centraal via de regionale inkooporganisatie. Daarnaast hebben we nog € 15.000 over van de compensatie van meerkosten die we voor 2021 ontvangen hebben. Dat bedrag willen we ook graag overhevelen naar 2023. We weten namelijk niet of het budget voor 2022 voldoende is om alle meerkosten van zorgaanbieders in 2022 te kunnen vergoeden.		
Storting in de algemene reserve		
35	Storting in de algemene reserve	11.056.463
We stellen voor om het resterende positieve saldo van de jaarrekening in de algemene reserve te storten. Het gaat om een bedrag van € 11.056.463. De algemene reserve is bestemd voor de opvang van algemene risico's en fluctuaties in rekeningresultaten. De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de septembercirculaire 22 is deze norm afgerond € 22.000.000. De hoogte van de algemene reserve is afgerond € 32.300.000 (voor bestemming rekeningresultaat) en zit dus al ruim boven de norm.		
	Totaal	19.064.671

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma

In de volgende tabel zijn de cijfers per programma opgenomen. De verschillen worden hier niet toegelicht. Toelichtingen op de verschillen zijn terug te vinden in het jaarverslag. Bij de programma's is daarvoor steeds de volgende w-vraag beantwoord: Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Programma 1	Lasten	94.417	98.283	88.193	-10.090
	Baten	-2.022	-12.440	-10.728	1.713
	Saldo	92.395	85.843	77.465	-8.377
Programma 2	Lasten	71.647	83.301	80.685	-2.616
	Baten	-30.547	-32.589	-33.424	-835
	Saldo	41.100	50.712	47.261	-3.450
Programma 3	Lasten	23.414	26.310	24.372	-1.938
	Baten	-2.505	-6.626	-7.686	-1.060
	Saldo	20.909	19.684	16.686	-2.998
Programma 4	Lasten	44.119	47.897	43.901	-3.996
	Baten	-26.322	-28.307	-28.236	72
	Saldo	17.796	19.589	15.665	-3.924
Programma 5	Lasten	6.877	20.656	6.626	-14.030
	Baten	-4.241	-18.929	-5.467	13.462
	Saldo	2.635	1.728	1.159	-568
Programma 6	Lasten	2.286	3.320	3.610	290
	Baten	-1.138	-2.150	-2.110	40
	Saldo	1.148	1.170	1.500	330
Programma 7	Lasten	14.388	34.481	27.265	-7.217
	Baten	-10.212	-30.350	-20.192	10.158
	Saldo	4.176	4.131	7.072	2.942
Programma 8	Lasten	8.020	8.210	8.286	76
	Baten	-92	-92	-121	-29
	Saldo	7.929	8.118	8.165	47
Programma 9	Lasten	5.026	5.736	6.116	380
	Baten	-1.020	-1.035	-2.272	-1.237
	Saldo	4.007	4.701	3.844	-856
Totaal alle programma's	Lasten	270.194	328.194	289.054	-39.140
	Baten	-78.100	-132.519	-110.234	22.285
	Saldo	192.094	195.675	178.819	-16.855

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2022		Rekening 2022	Verschil
		primitief	na wijziging		
Overhead	Lasten	33.760	37.473	39.455	1.981
	Baten	-3.140	-4.521	-7.775	-3.253
	Saldo	30.620	32.952	31.680	-1.272
Algemene baten en lasten	Lasten	2.317	50	-6	-57
	Baten	-678	-866	-2.567	-1.701
	Saldo	1.639	-815	-2.573	-1.758
Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0
	Baten	-200.976	-220.946	-225.615	-4.670
	Saldo	-200.976	-220.946	-225.615	-4.670
Dividend en Winstuitkering	Lasten	0	0	0	0
	Baten	-100	-100	-147	-47
	Saldo	-100	-100	-147	-47
Onvoorzien	Lasten	300	294	0	-294
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	300	294	0	-294
Overige belastingen	Lasten	5	5	0	-5
	Baten	-302	-259	-317	-58
	Saldo	-297	-254	-317	-64
OZB belasting	Lasten	1.682	1.578	1.624	47
	Baten	-21.820	-21.993	-22.131	-138
	Saldo	-20.138	-20.416	-20.507	-91
Reserveringen	Lasten	54	54	0	-54
	Baten	0	0	-18	-18
	Saldo	54	54	-18	-72
Treasury	Lasten	-82	270	770	500
	Baten	-1.097	-1.097	-1.366	-269
	Saldo	-1.179	-827	-595	232
Totaal (2)	Lasten	38.036	39.725	41.843	2.118
	Baten	-228.112	-249.782	-259.936	-10.154
	Saldo	-190.076	-210.057	-218.093	-8.036
Totaal (1+2)	Lasten	308.230	367.918	330.897	-37.022
	Baten	-306.212	-382.301	-370.170	12.131
	Saldo	2.018	-14.382	-39.274	-24.891
Stortingen reserves		30.255	65.158	66.682	1.524
Onttrekkingen reserves		-32.428	-51.942	-46.473	5.469
Totaal (3)		-2.173	13.216	20.209	6.993
Resultaat (1+2+3)		-155	-1.166	-19.065	-17.898

Incidentele baten en lasten

In de volgende tabel geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. We hebben hierin een driedeling gemaakt:

- incidentele voordelen;
- incidentele nadelen;
- incidentele baten en lasten die per saldo financieel neutraal zijn (bijvoorbeeld incidentele lasten ten laste van reserves).

Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

We hebben een analyse gemaakt welke posten in de jaarrekening incidenteel waren (lasten en baten). Door deze te corrigeren geven we meer inzicht in het reguliere rekeningresultaat uit normale bedrijfsvoering. Bij de Eerste financiële rapportage in 2023 kijken we vooral naar de effecten van de jaarrekening voor het jaar 2023 en later.

Incidentele voordelen

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2022 begroot	2022 werkelijk
1	1	PB 2023	COVID-19 middelen Participatiebudget	-188	-188
2	2	PB 2020, 2021 en 2022	Investerings onderwijs	-509	-509
3	2	PB 2023	Egalisatiereserve WSW	-480	-480
	3	Jr 2022	SPUK Sport	0	-160
4	3	PB 2019, 2020, 2021 en 2022	Investerings ontmoeten en sport	-616	-616
5	4	PB 2022	Onttrekking reserve IUP	-558	-176
6	4	PB 2023	Vrijval reserve onderhoud natuurgebieden	-264	-264
7	4	PB 2023	Ontvangen ARK gelden	-200	-200
8	4	PB 2023	Stichting Maashorst in uitvoering	-109	-109
9	4	PB 2023	Extra opbrengst glasvezel	-100	0
10	5	Jr 2022	Verkoop bedrijf via BOM	0	-2000
11	5	PB 2023	Vrijval voorziening geldlening Bioconnection	-361	-361
12	7	PB 2020 en PB 2021	Vrijval ABR i.v.m. nieuwe risicosystematiek	-18.174	-18.174
			TOTAAL	-21.559	-23.237

Toelichting van de verschillende posten:

1. We hebben lagere kosten voor COVID-19 binnen het participatiebudget.
2. Door actualisatie van de planning voor investeringen in onderwijs hebben we incidenteel lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten.
3. We ontvangen een bedrag uit de egalisatiereserve WSW.
4. We hebben een hogere uitkering van het Rijk ontvangen als compensatie voor btw kosten bij sporthallen en zalen
5. Door actualisatie van de planning voor investeringen in onderwijs hebben we incidenteel lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten.
6. We onttrekken een bedrag uit de reserve IUP om het tekort van het beheerplan openbare ruimte af te dekken. Het gaat om een structureel tekort wat we eenmalig afdekken uit de reserve.
7. We laten het bedrag uit de reserve vrijvallen omdat het niet meer nodig is.
8. We ontvangen van de stichting ARK een bedrag terug wat we eerder betaald hebben en niet meer noodzakelijk is.

9. We ontvangen een bedrag van SMiU vanwege het ontbinden van de stichting.
10. We hebben eenmalig hogere opbrengsten voor het project glasvezel.
11. We hebben een voordeel door verkoop van een bedrijf via de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) waarin we als gemeente een belang hadden.
12. We laten de voorziening die we hadden voor de lening van Bioconnection vrijvallen.
13. We laten in 2021 en 2022 een bedrag vrijvallen uit de ABR. Dit is de vrije ruimte boven de minimale norm die we hanteren.

Incidentele nadelen

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2022 begroot	2022 werkelijk
1	1	PB 2023	Eigen bijdrage Proeftuin Ruwaard	100	100
2	3	PB 2021	Programma Buiten Spelen = Buiten Bewegen	50	50
3	3	PB 2021	Tijdelijke bijdrage Vitale verenigingen	50	50
4	3	TR 2022	WK Rolstoeltennis	80	80
5	4	PB 2022	Baggeren haven	1.500	1.500
6	4	PB 2022	Energiebesparing en warmtevisie	900	900
7	4	PB 2022	Neveneffecten afval	100	100
8	4	JR 2022	Compensatiekosten Attero	0	941
9	5	PB 2022	Jubileumjaar Life sciences	100	7
10	6	PB 2021	Impuls recreatie en toerisme	50	50
11	6	PB 2018	Incidentele stortingen in de reserve Walkwartier en omgeving	600	600
12	6	PB 2020, 2021 en 2022	Incidentele storting in het Investeringsfonds Stadshart Oss	650	650
13	7	TR 2022	Nadeel parkeren	280	280
14	7	PB 2022	Bevrijdingsdagviering	50	50
15	7	PB 2022	Storting reserve Binnenstedelijke transformaties	10.000	10.000
16	7	PB 2020 en PB 2021	Storting reserve Strategische aankopen	5.100	5.100
17	7	PB 2020 en PB 2021	Storting reserve Bovenwijkse voorzieningen	3.074	3.074
18	7	PB 2023	Reservering voor mobiliteitsopgave	9.000	9.000
19	7	PB 2022	Woonwagens	350	350
20	7	PB 2020 en PB 2021	Storting reserve Geffense plas	500	500
21	7	PB 2023	Planschade Hofmans	109	147
22	7	PB 2021	Vorbereidingskosten voor Omgevingswet en Omgevingsvisie	227	187
23	9	PB 2022	Omgevingswet	1.129	1.129
24	9	JR 2022	Storting voorziening pensioenen wethouders	-	500
TOTAAL				33.999	35.345

Toelichting van de verschillende posten:

1. We hebben lagere inkomsten voor eigen bijdragen door de Proeftuin Ruwaard.
2. We geven een tijdelijke bijdrage voor het programma Buiten spelen = Buiten bewegen.
3. We maken een beleidskader Vitale Verenigingen. Voor dit stimuleringspakket stellen we voor 2021 en 2022 € 50.000. beschikbaar.
4. We stellen geld beschikbaar voor het WK rolstoeltennis. Dit is een eenmalig evenement.
5. We storten een bedrag in de reserve Baggeren haven om de verwachte toekomstige kosten af te dekken.
6. We storten een bedrag in het investeringsfonds duurzaamheid voor de kosten van de energiebesparingsagenda en de warmtevisie.
7. We nemen een bedrag op voor de neveneffecten van het nieuwe afvalbeleid. We verwachten dat dit tijdelijke kosten zijn.

8. We betalen compensatiekosten aan Attero na een geschil over aanleveringen van afval.
9. We nemen voor 2 jaar kosten op voor het jubileumjaar van de Life sciences.
10. We nemen voor 3 jaar een bijdrage voor een impuls voor recreatie en toerisme.
11. We storten een bedrag in de reserve Walkwartier voor toekomstige ontwikkelingen.
12. We storten verschillende bedragen in het investeringsfonds stadshart.
13. We hebben een nadeel van € 280.000 doordat we de handhaving van parkeren hebben opgeschort van 22 december 2021 tot en met 1 maart 2022.
14. We nemen eenmalig extra geld op voor de viering van bevrijdingsdag 2022 in Oss
15. We storten een bedrag in de nieuw gevormde reserve binnenstedelijke transformatie.
16. We storten een bedrag in de gevormde reserve strategische aankopen
17. We storten een bedrag in de reserve Bovenwijkse voorzieningen
18. We storten gefaseerd € 23 miljoen in de reserve mobiliteit.
19. We storten een bedrag in de reserve woonwagens voor het realiseren van standplaatsen in de toekomst.
20. We storten een bedrag in de reserve Geffense plas
21. We nemen een bedrag op voor planschade.
22. We nemen de voorbereidingskosten voor de omgevingswet en omgevingsvisie op in de begroting.
23. We storten een bedrag in de reserve omgevingswet om toekomstige kosten af te dekken.
24. We hebben een extra bedrag in de voorziening voor pensioenen van wethouders gestort na geactualiseerde berekeningen.

Neutrale incidentele baten en lasten

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2022 begroot	2022 werkelijk
1	1	PB 2022	Uitvoering Beschermd wonen	-1.981	-5.445
	1	PB 2022	Mutatie reserve beschermd wonen	1.981	5.445
2	1	PB 2023	Transformatieproject jeugd	888	301
	1	PB 2023	Uit algemene reserve	-888	-301
3	1	PB 2023	Opvang vluchtelingen	10.607	6.031
	1	PB 2023	Bijdrage Rijk	-10.607	-6.031
4	1	PB 2023	Proeftuin Ruwaard	100	100
	1	PB 2023	Uit algemene reserve	-100	-100
5	2	PB 2023	Tijdelijke huisvesting JFK school	272	272
	2	PB 2023	Uit reserve onderwijshuisvesting	-272	-272
6	2	PB 2023	Projecten Participatiebevordering	1.189	672
	2	PB 2023	Uit reserve	-1.189	-672
7	3	TR 2021	Kosten IVB	1.662	935
	3	TR 2021	Uit reserve IVB	-1.662	-935
8	3	PB 2023	Vrijval voorzieningen	-4.727	-4.727
	3	PB 2023	Storting in reserve verduurzaming maatschappelijk vastgoed en gemeentehuis	4.727	4.727
9	3	TR 2022	Nationaal sportakkoord en preventieakkoord	279	279
	3	TR 2022	Uitkeringen Rijk	-379	-379
10	3	PB 2023	Zuiderstrandtheater	750	-
	3	PB 2023	uit Algemene reserve	-750	-
11	4	PB 2023	Baggeren haven	1.000	-
	4	PB 2023	Uit reserve	-1.000	-
12	4	PB 2022	Energiebesparing en Warmtevisie	649	310
	4	PB 2022	Uit investeringsfonds duurzaamheid	-649	-310
13	4	TR 2022	Kosten duurzame polder	229	42
	4	TR 2022	Uit investeringsfonds duurzaamheid	-229	-42
14	4	TR 2022	Bijdrage Hertogswetering	190	-
	4	TR 2022	Uit reserve Groenfonds Landelijk gebied	-190	-
15	4	PB 2022	Bomenstructuurplan	330	330
	4	PB 2022	Uit reserve Groenfonds Landelijk gebied	-330	-330
16	4	TR 2022	Regeling Energiereductie	224	224
	4	TR 2022	Bijdrage Rijk	-224	-224
17	5	PB 2022	Stimuleren economie	141	141
	5	PB 2022	Uit reserve economie	-141	-141
18	6	PB 2021	Activiteiten centrum	1.161	942
	6	PB 2021	Uit investeringsfonds stadshart Oss	-1.161	-942
19	7	PB 2021	Mobiliteitsprojecten	334	-
	7	PB 2021	Uit reserve mobiliteit	-334	-
21	7	TR 2022	MER Nieuw Zevenbergen en locatieprofielen	86	15
	7	TR 2022	Uit reserve geluid	-86	-15
22	7	PB 2022	Kosten ontwikkeling Geffense plas	445	337
	7	PB 2022	Uit reserve Geffense plas	-445	-337
23	9	PB 2021	Herinrichting financieel systeem	95	14
	9	PB 2021	Uit reserve fiscale adviezen	-95	-14
24	9	PB 2022 en 2023	Kosten omgevingswet	368	141
	9	PB 2022 en 2023	Uit reserve omgevingswet	-368	-141
25	9	PB 2023	Organisatie-ontwikkeling	35	-147
	9	PB 2023	Uit reserve organisatieontwikkeling	-35	147
26	9	TR 2022	Kosten Omgevingsvisie	228	-
	9	TR 2022	Uit algemene reserve	-228	-
27	9	TR 2022	Taskforce versnelling woningbouw en bedrijventerreinen	166	53
	9	TR 2022	Uit ABR	-166	-53

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2022 begroot	2022 werkelijk
28	9	PB 2023	Versterken gemeentelijke dienstverlening	300	4
	9	PB 2023	Mutatie reserve	-300	4
29	9	PB 2021, 2022 en TR 2021	Projecten ICT	530	132
	9	TR 2022	Uit reserve ICT	-530	-132
			TOTAAL	-100	-92

Toelichting van de verschillende posten:

1. We verrekenen incidentele tekorten en overschotten met de reserve. Daarnaast onttrekken we in de komende jaren geld voor de oplosagenda en terugbetaling aan de regio.
2. We nemen een bedrag op voor het transformatieproject jeugd. In 2018 heeft de gemeenteraad hier € 2 miljoen voor beschikbaar gesteld. We betalen dit uit de algemene reserve.
3. We ramen de extra kosten en inkomsten voor het opvangen van vluchtelingen.
4. We verlagen de eigen bijdrage, dit betalen we uit de reserve.
5. We onttrekken een bedrag voor de tijdelijke huisvesting van de JFK school uit de reserve onderwijshuisvesting.
6. We begroten de verschillende kosten voor projecten voor participatiebevordering en onttrekken dit uit de reserve.
7. We brengen versnelling aan in ons voorzieningenbeleid. We huren extra tijdelijk personeel in voor de uitvoering van projecten. Dit betalen we uit de reserve IVB.
8. We storten de vrijval van een aantal voorzieningen in een nieuwe reserve.
9. Voor het nationaal sportakkoord en preventieakkoord hebben we een bijdrage van het Rijk gehad.
10. We betalen de voorbereidingskosten uit de algemene reserve.
11. We dekken de kosten voor het baggeren van de haven af uit de reserve.
12. We hebben tijdelijke kosten voor energiebesparing en warmtevisie (looptijd t/m 2022). We betalen dit uit het investeringsfonds duurzaamheid.
13. We halen € 229.000 uit het investeringsfonds duurzaamheid voor het project duurzame polder.
14. We betalen onze bijdrage voor de EVZ Hertogswetering uit de reserve groenfonds landelijk gebied.
15. We halen geld uit de reserve voor het bomenstructuurplan. Dit storten we in een andere reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van de bomen.
16. De Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) loopt in 2022 door. We verwachten dit jaar afgerond € 224.000 aan kosten en opbrengsten vanuit het Rijk.
17. We halen de kosten voor de bijdrage van de Kracht van Oss, promotie en branding uit de reserve economie.
18. We hebben tijdelijke stimuleringsregelingen in het centrum (o.a. voor wonen en vergroening) en de leegstandsmakelaar. We betalen dit uit het investeringsfonds stadshart Oss.
19. We betalen de kosten voor mobiliteitsprojecten door diverse verkeers-veiligheids-problemen uit de reserve.
20. We onttrekken voor de MER Nieuw Zevenbergen en het opstellen van locatieprofielen een bedrag uit de reserve geluid.
21. We hebben kosten voor het project Geffense plas. Deze incidentele kosten betalen we uit de reserve.
22. We onttrekken een bedrag uit de reserve financiële en fiscale adviezen omdat we extra kosten hebben voor de vervanging van het financieel pakket en voor fiscale adviezen.
23. We betalen de kosten voor de voorbereiding van de omgevingswet uit de reserve die we hiervoor gevormd hebben.
24. We halen geld uit de reserve voor verschillende posten voor organisatieontwikkelingen. Het gaat om onder andere frictiekosten MJC, generatiepact, frictiekosten voor afdeling DIV en frictiekosten voor de toekomstbestendige organisatie.
25. We verwachten in 2022 € 228.000 uit te geven aan (voorbereidings)kosten voor de omgevingsvisie. We onttrekken dit uit de algemene reserve.
26. De raad heeft € 400.000 beschikbaar voor een taskforce. We betalen dit uit de ABR. Eerder hebben we € 234.077 aan kosten gemaakt. Het restant onttrekken we in 2022.

27. We nemen de kosten voor het versterken van de gemeentelijke dienstverlening op. We onttrekken die uit de reserve die we hiervoor gevormd hebben.
28. We maken kosten voor verschillende ICT projecten, zoals omgevingswet, het kantoorconcept, ontwikkeling van medewerkers, voorbereidingen Cloud. Dit betalen we uit de reserve.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

We hebben onze reserves in drie categorieën ingedeeld:

1. Algemene vrije reserves
2. Bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.
3. Overige bestemmingsreserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Uitzondering hierop zijn de mutaties in de reserves van categorie 2, de bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.. Mutaties in deze reserves zijn structurele lasten of baten. In het volgende overzicht zijn de structurele mutaties opgenomen, inclusief de toegerekende rente in 2022.

+ is lasten
- is baten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Toevoegingen in 2022	Onttrekkingen in 2022
Afkoop gaswinst uitkering Maaslandgas	196	-1.699
Depositie BNG	14	-207
Nieuwbouw gemeentehuis	147	-657
De Bolster Horizonschool	0	-29
Brede school centrum Lith	0	-135
Nieuwbouw scholen Geffen	0	-27
Sportcomplex Herpinia	0	-18
Kleedaccommodatie Amstelhoef	0	-25
Sportpark De Akkeren	0	-24
Kunstgrasvelden Talentencampus	0	-54
Kleedaccommodatie MOSA '14	0	-7
Revitalisering Koppelsteeg	0	-12
Rusheuvel	0	-12
Investerings openbare ruimte centrum	0	-26
Nieuwbouw Hertenkamp	0	-3
Bouwkundige aanpassingen MJC	0	-21
Investerings mobiliteit	0	-23
Kapitaallasten Bomen	0	0
Projecten VRI 2017	0	-49
Parkeergarage	0	-24
Fietsenstallingen	0	-7
Ontmoeten Ussen	0	0
Openb. ruimte centrum onsl. fase 1	0	0
Openb. ruimte centrum B. vd Berghstr.	0	0
Stadssportpark TBL	0	0
Vergroenen Stadshart	0	0
Dynamische Afsluiting	0	0
Warenhuis	0	0
Totaal	357	-3.059

Analyse rechtmatigheid

De onafhankelijke accountant geeft niet alleen een oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekening maar ook over de financiële rechtmatigheid (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden). Bij de financiële rechtmatigheid gaat het om de begrotingsrechtmatigheid: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot, maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

In de Kadernota rechtmatigheid is bepaald dat het overschrijden van de begroting (op programmaniveau) en van investeringen altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Dit laatste is het geval als:

- Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
- Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van opneemregelingen.

In het vervolg van dit hoofdstuk gaan we eerst in op de begrotingsrechtmatigheid bij de programma's en daarna op de rechtmatigheid bij de investeringen.

Programma's met overschrijding lasten

In onderstaande tabel zijn de lastenoverschrijdingen opgenomen per programma met vermelding of de overschrijding wel of niet mee telt voor het accountantsoordeel.

Bedrag * € 1.000					
Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Onrechtmatig telt niet mee	Onrechtmatig telt wel mee
Lasten per programma					
06. Stadscentrum	3.320	3.610	-290	-290	-
09. Besturen in verandering van tijden	43.209	45.571	-2.362	-2.362	-

Toelichting overschrijdingen lasten per programma

Programma 06. Stadscentrum

De overschrijding op de lasten wordt veroorzaakt door een extra verliesvoorziening wat getroffen is binnen het project Walkwartier. Dit voor een extra bedrag van € 650.000. Dit is passend binnen bestaande beleid, waarbij einde jaar de meest actuele ontwikkelingen zijn meegenomen.

Programma 09. Besturen in verandering van tijden

De overschrijding wordt veroorzaakt door:

College: € 1.580.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- Waardeoverdracht van pensioenen van ruim € 1 miljoen. Dit bedrag is gestort in een voorziening en hier tegenover staan extra inkomsten die direct hieraan gerelateerd zijn.
- Hogere reguliere storting in de voorziening pensioenen wethouders (€ 500.000) door hogere indexering van de pensioenen.

Saldo van overhead en saldo kostenplaatsen: € 746.000. Deze overschrijding is puur administratief omdat we de kosten en opbrengsten van de centrumregeling RBL in de jaarrekening anders verwerkt hebben dan begroot. De kosten waren gesaldeerd en zijn nu geboekt als € 2,2 miljoen aan kosten en € 2,2 miljoen aan opbrengsten. De overschrijding wordt dus opgevangen door opbrengsten.

Het echte saldo van overhead en saldo kostenplaatsen bedraagt een voordeel van € 1,3 miljoen, zoals ook toegelicht op het programma.

Investeringskredieten

In onderstaande tabel zijn de lastenoverschrijdingen opgenomen van de investeringskredieten met vermelding of de overschrijding wel of niet mee telt voor het accountantsoordeel.

Bedrag * € 1.000				
Investeringskrediet	Investering	Overschrijding	Onrechtmatig telt niet mee	Onrechtmatig telt wel mee
't Schrijverke	3.826	-142		-142

Het krediet voor het schoolgebouw voor 't Schrijverke omvat een totaalbedrag van € 3,8 miljoen. Het project was in 2021 nagenoeg geheel afgerond, in 2022 zijn de laatste kosten van € 211.000 verwerkt. Hiermee is voor het onderwijsgebouw een totaal bedrag € 4,0 miljoen. Het project is afgesloten met een overschrijding van € 142.000. Deze overschrijding past binnen het vastgesteld plan, waarbij we echter te maken hebben gekregen met nakomende kosten in 2022.

Deze overschrijding is beneden de rapporteringstolerantie en wordt daarom niet als "fout" aangemerkt. Voor de transparantie hebben we deze wel inzichtelijk gemaakt.

Conclusie

Uit de toelichtingen blijkt dat de overschrijdingen passen binnen begrotingsrechtmatigheid.

Balans en toelichting

Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	Totaal 01-01-2022	Totaal 31-12-2022
VASTE ACTIVA	262.206	268.367
Immateriële vaste activa	1.176	1.142
Materiële vaste activa	235.508	239.877
Investerings met economisch nut:		
- Gronden uitgegeven in erfpacht	28.061	29.417
- Overige investeringen met economisch nut	175.133	175.442
- Investerings met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden	0	0
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	32.314	35.018
Financiële vaste activa	25.522	27.348
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	2.518	2.518
Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	121	9
- Deelnemingen	0	1.551
Overige langlopende geldleningen	22.883	23.270
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0
VLOTTENDE ACTIVA	66.807	87.339
Vorraden	0	0
Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie	0	0
Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar	55.947	65.434
Vorderingen op openbare lichamen	18.509	14.626
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	15.660	34.332
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	7.422	7.020
Overige vorderingen	14.356	9.456
Liquide middelen	458	388
Kassaldi	26	28
Banksaldi	432	360
Overlopende activa	10.402	21.517
TOTAAL GENERAAL	329.012	355.706
Verliescompensatie VPB	4.531	2.486

PASSIVA	Totaal 1-1-2022	Totaal 31-12-2022
VASTE PASSIVA	292.204	311.734
Eigen vermogen	171.632	210.908
Algemene reserve	48.980	35.980
Bestemmingsreserves	102.516	155.863
Nog te bestemmen rekeningresultaat	20.136	19.065
Voorzieningen	48.287	40.190
Specificatie voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	19.463	12.843
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	10.505	6.251
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	18.035	20.812
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar	72.285	60.636
Specificatie vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar		
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken/overige financiële instellingen	70.257	59.054
Door derden belegde gelden	2.028	1.582
VLOTTENDE PASSIVA	36.955	43.972
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	16.031	17.672
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	16.031	17.672
Overlopende passiva	20.778	26.300
TOTAAL GENERAAL	329.013	355.706
Totaal waarborgen en garanties	496.379	506.595
Langlopende niet uit de balans blijkende financiële rechten en verplichtingen		
Ontwikkelingen na balansdatum		

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid heeft vastgesteld. Aan de debetzijde, de linkerkant van de balans staat een opsomming van alle activa. Dit zijn de bezittingen van de gemeente. De creditzijde, de rechterkant van de balans, geeft een inzicht in de financiering van de bezittingen. Dit zijn de passiva, bestaande uit het eigen vermogen en de schulden (vreemd vermogen).

Alle bedragen in de tabellen zijn in duizenden euro's vermeld, tenzij anders is aangegeven.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balansrubriek anders is vermeld, worden de activa en passiva tegen nominale waarden opgenomen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of ze al tot inkomsten of uitgaven in het jaar geleid hebben. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts genomen als ze op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als ze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Als sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:

- de gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

Vorbereidingskosten voor grondexploitaties worden ook onder deze categorie verantwoord als zij voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit Ruimtelijke Ordening (Bro)
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan. Na vijf jaar dienen de kosten geleid te hebben tot een actieve grondexploitatie, anders worden zij afgeboekt ten laste van het resultaat
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt hebben bestuurlijke instemming.

Uit voorzichtigheid hebben we voor deze voorbereidingskosten een voorziening van 100% van de kosten gevormd zodat deze per saldo niet geactiveerd worden.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Deze bedragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Eventuele bijdragen van derden worden in mindering gebracht. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de nota Investeringsbeleid 2019, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 28-02-2019.

1. Investerings met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

We kennen twee soorten erfpacht, namelijk voortdurende erfpacht met canonbetaling en eeuwigdurende erfpacht met canonbetaling. De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening gehanteerd is).

- Overige investeringen met economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd. Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Wanneer deze een (mogelijk) tijdelijk karakter hebben verwerken we de waardevermindering via een voorziening.

Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investerings onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Eventuele boekwinsten bij inruil of verkoop van een investering zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform BBV worden deze verantwoord onder materiële vaste activa tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan. We toetsen daarbij of aan de BBV criteria is voldaan om te waarderen tegen de toekomstige bestemming of dat er een duurzame waardevermindering plaats moet vinden tegen de waarde van de huidige bestemming.

- *Investerings met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden*

Investerings waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte. Deze investeringen zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investeringen die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investeringen van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investeringen die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investeringen met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investeringen worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investeringen geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien. Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

- a. kapitaalverstrekkings aan deelnemings;
- b. lenings aan woningbouwcorporaties
- c. overige langlopende lenings;
- d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Kapitaalverstrekkings en lenings worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van eventuele aflossings. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een deelneming is sprake (art1-d BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

De term kapitaalverstrekking wordt zowel gebruikt voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen dan zal afwaardering plaatsvinden naar lagere marktwaarde. Voor risico's wordt een voorziening gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

1. Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen worden. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, doen we dat:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond is daadwerkelijk verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (daadwerkelijk gemaakt).

De berekende winst nemen we naar rato van de realisatie van de kosten. Zolang niet aan deze voorwaarden is voldaan, brengen we de verkregen verkoopopbrengsten in mindering op de vervaardigingskosten.

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra ze bekend zijn. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, hier wordt jaarlijks rente op bijgeschreven op basis van de landelijke gereguleerde vastgestelde 2% disconteringsvoet.

De commissie BBV heeft regels gesteld over de verantwoording van grondexploitaties. Denk hierbij aan:

- Tienjaars termijn voor grondcomplexen, daarna aanvullende beheersmaatregelen. We hebben een project met een langere doorlooptijd dan 10 jaar (Liesdaal). De Raad heeft besloten om hier gemotiveerd van af te wijken in het najaarsbericht (november 2016).
- Rentetoerekening aan de grondcomplexen: de rente die ten laste komt van grondcomplexen moet in de toekomst gebaseerd worden op basis van de werkelijke rente. Deze bedraagt in 2022 op basis van nacalculatie 1,12%.
- Kostentoerekening conform de Wet ruimtelijke ordening. De kostentoerekening bij de exploitaties moet aansluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening. Daarmee wil de commissie BBV aansluiten bij de wijze van kostentoerekening in het exploitatieplan en de nieuwe regels voor vennootschapsbelasting.
- Formele besluitvorming gemeenteraad: het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit. Dit besluit is inclusief een grondexploitatiebegroting. Wij doen dit via het jaarlijkse MPG en het najaarsbericht van het grondbedrijf, waarin we deze besluitvorming expliciet maken of via een separaat raadsbesluit.

- Voorbereidingskosten voor grondexploitaties: voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties mogen onder een aantal voorwaarden worden geactiveerd (na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een concrete grondexploitatie). Lukt dit niet dan moeten deze kosten direct afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat. In eerste instantie worden deze kosten onder de immateriële vaste activa geplaatst.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks wordt de kwaliteit van de vorderingen beoordeeld. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Jaarlijks wordt de administratie opgeschoond, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijken te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen (kas- en banksaldi) en de overlopende activa worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

Buiten de balanstelling is het recht op verliescompensatie volgens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 opgenomen.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies gewaardeerd.

De pensioenverplichting voor de wethouders is tegen de contante waarde van de (opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een beheerplan en de daarin vastgestelde kwaliteitseisen.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd worden. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Het vormen van een voorziening, of het storten in een al bestaande voorziening, is als een last in het boekjaar verantwoord. Kosten waarvoor we de voorziening gebruiken brengen we rechtstreeks ten laste van de voorziening, deze leiden niet tot lasten in de programmarekening.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar worden tegen de nominale waarde gewaardeerd, verminderd met gedane aflossingen.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd en bestaan uit:

- Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar
- Overlopende passiva

Totaalbedrag waarborgen en garanties

De gemeente heeft diverse waarborgen en garanties verleend. Het totaalbedrag wordt onderaan de balans afzonderlijk gepresenteerd.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investe- ringen	Des- investeringen	Afwaarde- ringen	Af- schrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief	2.177	2.312	372	175	0	3.942
Voorziening	-2.177	-2.312	-372	-175	0	-3.942
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.175	0	0	0	33	1.142
Totaal	1.175	0	0	0	33	1.142

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief hebben betrekking op projecten die op termijn kunnen leiden tot een grondexploitatie. De kosten die hier geactiveerd zijn, zijn voorbereidingskosten die in de grondexploitatie kunnen inbrengen op het moment dat hier grondexploitatieprojecten voor geopend worden. Dit betreft de volgende projecten: herontwikkeling van het sportvereniging terrein in Macharen, Klein Amsteleind, Groot Amsteleind, het v.m. belastingkantoor, het Hooghuis in Ravenstein, het Stationskwartier in Ravenstein, Vidi Reo en gebiedsontwikkeling Raadhuislaan Zuid. In 2022 is het project Marsna Casella gestart. Voor de gehele post hebben we een voorziening gevormd om het risico op afwaardering van deze post af te dekken in het geval dat projecten uiteindelijk niet door zullen gaan (als grondexploitatie).

De investering in 2022 van per saldo € 2.312.000 betreft voorbereidingskosten met betrekking tot de hiervoor genoemde projecten, waaronder uren en plankosten voor het grootste deel op Klein Amsteleind (€ 936.000) en Groot Amsteleind (€ 566.000).

De desinvestering van € 372.000 betreft de projecten Centrum V&D-locatie (€ 308.000) en Schaepskooi (€ 64.000), dit zijn projecten die in 2022 zijn afgesloten omdat zij geen grondexploitatie worden. Daarnaast is er een afwaardering gedaan op het project v.m. Belastingkantoor van € 175.000. Dit betreft kosten ouder dan 5 jaar en kosten die niet ingebracht zouden kunnen worden als dit project een grondexploitatie wordt.

Alle afboekingen zijn onttrokken uit de gevormde voorziening.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreft een investering uit 2017 en 2018 in de renovatie van de kleedaccommodatie van hockeyclub MHC en de realisatie van het clubgebouw van SV TOP Oss. De boekwaarde van beide clubgebouwen bedraagt per 31 december 2022 € 824.500.

Daarnaast bevat deze post een bijdrage uit 2013 in het clubgebouw van scouting Berghem. Per 31 december 2022 resteert een boekwaarde van € 317.000. Er zijn in 2022 geen nieuwe bijdragen verstrekt.

Materiële vaste activa

1. Investerings met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de gronden uitgegeven in erfpacht weer.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Des- investerings	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden uitgegeven in erfpacht	28.061	2.148	792	29.417
Totaal	28.061	2.148	792	29.417

Er is voor een bedrag van € 1.941.000 aan eeuwigdurende erfpachtgronden ten behoeve van woningbouw uitgegeven en hierop is voor € 185.000 verkocht. Aan de industrie is er voor € 207.000 aan nieuwe erfpachtgronden uitgegeven en voor € 607.000 verkocht.

- Overige investeringen met economisch nut

De boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01-2022	Her- rubri- cering	Inves- teringen	Des- inves- teringen	Af- schrij- vingen	Bij- dra- gen van der- den	Af- waar- de- ringe n	Boek- waarde 31-12- 2022
Gronden en terreinen	28.418	993	1.733	506	10	0	0	30.628
Bedrijfsgebouwen	119.092	-466	5.612	0	4.553	0	404	119.281
Voorziening bijzondere waarde vermindering	-2.102	0	0	0	0	0	0	-2.102
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.153	0	0	0	345	0	0	1.808
Vervoermiddelen	3.600	-1	57	0	617	0	4	3.035
Machines, apparaten en installaties	3.434	0	704	0	200	0	0	3.938
Overige materiële vaste activa	20.538	-526	1.171	0	2.328	0	0	18.855
Totaal	175.133	0	9.277	506	8.053	0	408	175.443

In de beginbalans heeft een herrubricering plaatsgevonden van € 993.000 naar gronden en terreinen. Deze correctie is naar voren gekomen bij het opschonen van de activa administratie, dit betreft de gronden die oorspronkelijk onder de gebouwen of de overige materiële vaste activa waren gerubriceerd.

De voorziening van € 2.102.000 bestaat uit twee onderdelen. In 2020 is € 1.726.000 voorzien vanwege de bijzondere waardevermindering van het Hooghuis Ravenstein. Dit gebouw staat leeg en wordt ingebracht in de grondexploitatie zodra deze wordt vastgesteld. Dat is in 2022 nog niet gebeurd, dus de voorziening is blijven staan. Verder is er in 2021 is een storting in de voorziening gedaan van € 376.600 vanwege een afwaardering op de strategische aankoop van gronden in Ravenstein. Deze gronden worden ingebracht in een nog vast te stellen grondexploitatie, op grond van BBV hebben we een afwaardering via deze voorziening gedaan op basis van de marktwaarde bij huidige bestemming.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het volgende overzicht vermeld. Dit betreft investeringen waarop in 2022 uitgaven groter dan € 100.000 zijn gedaan. Met ingang van 2022 hebben we zoals BBV voorschrijft ook uren toegerekend aan vastgoed investeringsprojecten, deze kosten zijn onderdeel van onderstaande bedragen. In 2022 voor een bedrag van € 133.800

bedragen x € 1.000

Investeringsen	Werkelijk besteed in 2022
't Slotje Herpen	1.886
Het Warenhuis – casco bouw	1.455
Het Warenhuis – grond	707
Raadhuis Ravenstein	688
Geffense Plas openbare ruimte	642
Het Warenhuis – installaties	517
Nicolaasschool	494
Grond Amsteleind	407
Iphones	370
Korenaer/Kennedyschool	232
't Schrijverke	211
Uitbreiding standplaatsen woonwagens	206
Verbouwing de Koppelinck	188
Monitors – kantoorconcept	120
MFA Oss Noord-West	105
Overige investeringen elk < € 100.000	1.047
Totaal	9.277

De desinvestering van betreft voor € 506.000 verminderingen op beheergronden. Dit betreft voor het grootste deel (€ 454.000) gronden die zijn ingebracht in de grondexploitatie. De afwaardering van € 404.000 betreft met name de afboeking van de boekwaarde van de Korenaer voor € 252.000 en het Voormalig gemeentehuis Geffen voor € 152.000.

- Investeringsen met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing geheven kan worden.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investeringsen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Riolering	0	769	769	0	0
Totaal	0	769	769	0	0

Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken. Per 31 december 2022 is er nog € 20.811.000 beschikbaar in de voorziening om toekomstige investeringen in riolering mee te financieren.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01- 2022	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12- 2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vóór 2017)	16.788	0	0	264	0	0	16.524
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	15.526	3.552	0	581	0	0	18.496
Totaal	32.314	3.552	0	845	0	0	35.020

In de boekwaarde per 1 januari is € 6.000 verschoven voor een project dat voorgaand jaar in de verkeerde regel was meegeteld.

De investeringen van vóór 2017 met een maatschappelijk nut hebben betrekking op de activering van een gedeelte van de N329.

Op grond van het BBV is het met ingang van 1 januari 2017 verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en hierover af te schrijven. Dit zijn investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken die we uitvoeren vanuit het IUP. We hebben de projecten opgesplitst in onderhoud en vervanging. De onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. De vervangingscomponent is een investering met maatschappelijk nut, in 2022 totaal voor € 3.552.000. Met ingang van 2022 zijn we gestart met het toerekenen van uren aan deze investeringen zoals het BBV dat voorschrijft, deze zijn onderdeel van de investering voor € 615.500

Financiële vaste activa

1. Kapitaalverstrekkingen aan:

- Deelnemingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investe- ringen	Vervroegde aflossingen/ vrijval	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.518	0	0	0	2.518
Totaal	2.518	0	0	0	2.518

De kapitaalverstrekkingen / deelnemingen zijn:

- aandelenkapitaal/agio OLSP / Pivot Park Holding BV

- aandelen BNG en Brabant Water

Totaal

eind 2021

€ 2.366.000

€ 152.000

€ 2.518.000

eind 2022

€ 2.366.000

€ 152.000

€ 2.518.000

2. Leningen aan:

- Woningbouwcorporaties

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Invester- ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Leningen aan woningbouwcorporaties	121	0	0	112	9
Totaal	121	0	0	112	9

- Deelnemingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Invester- ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Geldlening Grizzly - Pivot Park	0	1.551	0	0	1.551
Totaal	0	1.551	0	0	1.551

Dit jaar is een leningsovereenkomst gesloten met Pivot Park Vastgoed B.V. voor de financiering van nieuwbouw met de naam "Grizzly" op Pivot Park. De lening is achtergesteld en wordt verstrekt naarmate de nieuwbouw vordert. We hebben een bedrag van € 1.551.000 ter beschikking gesteld. Daarbij zijn zekerheden overeengekomen, waaronder recht van hypotheek, recht van pand, negative pledge, pari passu en negatieve vervreemdingsverklaring.

3. Overige langlopende geldleningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Invester- ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Overige langlopende leningen	23.292	5.069	0	3.743	24.618
Voorziening risico oninbaarheid leningen	-409	-1.300	0	-361	-1.348
Totaal	22.883	3.769	0	3.382	23.270

De overige langlopende leningen met een waarde > € 50.000 per 31-12-2022 bestaan uit de volgende leningen:

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Duurzaamheidsleningen	3.671	5.266
Leningen starters/blijvers woningmarkt	4.789	3.720
Hypotheken gemeentelijk personeel	4.535	3.628
Leningen Lievekamp	3.284	3.145
Leningen Golfbad	2.305	2.215
Leningen Wachtmeesters	0	2.100
Voorziening leningen Wachtmeesters	0	-1.300
Lening zonnepanelen	1.329	1.647
Lening stichting Beheer MHC Oss	786	751
Lening Kringloopbedrijf	820	731
Lening Bioconnection	361	0
Voorziening lening Bioconnection	-361	0
Lening Heesen Shipyards	322	296
Leningen Onder d'n Plag	150	140
S.V. Oss'20	143	132
Lening Dierenopvang Maasland	134	123
Verzilverleningen SVN	50	91
Overige leningen	565	585
Totaal	22.883	23.270

De investeringen hebben voornamelijk betrekking op de duurzaamheidsleningen (€ 2.309.000), de nieuw verstrekte lening aan Wachtmeesters (€ 2.100.000) en leningen zonnepanelen binnen het project Zon op je dak (€ 494.000).

De aflossingen hebben voornamelijk betrekking op de startersleningen (€ 1.069.000), hypotheken gemeentelijk personeel (€ 907.000) en de gehele aflossing van de lening Bioconnection (€ 361.000).

Er is een voorziening getroffen van € 1.300.000 voor de lening aan Wachtmeester vanwege het risico dat deze lening in de toekomst niet terugbetaald kan worden. Naast deze voorziening hebben we ook een risicoreserve gevormd van € 800.000 waarmee we het gehele risico afdekken.

4. Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar

We hebben geen overige uitzettingen met rentetypische looptijd langer dan één jaar.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden naar de volgende categorieën uitgesplitst:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Vermeerde- ring 2022	Verminde- ring 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	18.921	8.771	13.404	14.288
Salderen met voorziening exploitatieverliezen	-19.132	-2.986	-2.949	-19.169
Presentatiecorrectie voorziening naar voorraden ivm negatieve boekwaarde	211			4.881
Totaal	0	5.785	10.455	0

Op basis van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het verplicht om de grondexploitaties elk jaar te actualiseren. Binnen onze gemeente doen we dit tweemaal per jaar, namelijk bij de Programmabegroting via het najaarsbericht grondbedrijf en bij de jaarrekening via het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Omdat de balanswaarde niet negatief mag zijn, is de voorziening in het boekwerk gesplitst. Een bedrag van € 4.881.000 is onder de voorzieningen gepresenteerd.

De vermeerderingen van de onderhanden werken bestaan uit € 1.777.000 aan winstnemingen o.a. € 427.000 Piekenhoef, € 1.012.000 Oijense Zij, € 841.000 Vorstengrafdonk en € 346.000 Elzeneindlocatie Slowcare waarbij ook een aantal eerder genomen winsten negatief zijn bijgesteld met name € 566.000 Wilgendaal en 248.000 Liesdaal. Verder bestaat de vermeerdering voor € 6.994.000 uit diverse kosten (o.a. plankosten, verwervingen, saneringen, bouw- en woonrijpmaken). De verminderingen van € 13.404.000 betreft met name verkoopopbrengsten van verkochte gronden voor € 11.024.000. Daarnaast zijn 3 verlieslatende projecten in 2022 definitief afgesloten met een totaal verlies van € 2.380.000 namelijk Schelvisakker € 1.803.000, Binnenhaven Elzenburg € 568.000 en Weverstraat Geffen voor € 8.600.

De voorziening te verwachten exploitatieverliezen is gevormd voor de verliesgevende exploitaties. Bij afsluiting van deze grondcomplexen compenseren we dat het verlies met deze voorziening. Het verlies van € 2.380.000 voor de afgesloten projecten is als vermindering op deze voorziening verwerkt. Het overige deel van de verlaging van de voorziening via de verminderingen bestaat uit een positieve bijstelling voor het projecten centrumplan Berghem waarvoor het verwachte verlies € 251.000 lager uit zal vallen ten opzicht van de vorige ramingen, verder is ook het project Soos 66 met een winst afgesloten waarvoor het in de voorziening opgebouwde bedrag van € 145.000 is vrijgevallen. De toename van de voorziening te verwachten exploitatieverliezen met € 2.986.000 betreft het aanvullen van de voorziening vanwege negatieve bijstellingen voor een aantal projecten. De grootste bij de complexen, Talentencampus, Walkwartier, gebiedsontwikkeling winkelcentrum de Ruwaard, Kapelaan Nausstraat, Centrumplan Lith en Koornstraat Begijnenstraat.

Dit is als volgt te specificeren:

bedragen x €1.000

	Boekwaarde 01-01-2022	Investeren	Opbrengsten	Winst-uitname en afsluitende verliezen	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2022
Totaal	-211	6.995	11.024	-603	14.288	-19.169	-4.881

De volgende grondexploitatiecomplexen hebben per 31 december 2022 een boekwaarde van groter dan een miljoen euro (positief of negatief):

- Horzak-Noord	€ 1.206.093 -/-
- Oijense Zij	€ 9.801.319 -/-
- Lith Oost	€ 1.360.661 -/-
- Heesterseweg Geffen	€ 1.569.890
- Uitbreiding 't Veld Geffen	€ 3.547.633
- Vorstengrafdonk	€ 4.334.525
- Wal Kwartier	€ 13.101.216
- Kapelaan Nausstraat	€ 1.295.614
- Centrumplan Berghem	€ 2.710.586 -/-

bedragen x € 1.000

	Balanswaarde 31-12-2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Totaal	-4.881	40.236	48.718	13.363

De nog te maken kosten binnen de huidige bouwgrondexploitaties schatten we op € 40.236.000 en de nog te verwachten opbrengsten op € 48.718.000. Op grond hiervan verwachten we uiteindelijk een positief eindresultaat van circa € 13.363.000. Voor het opstellen van deze prognose hebben we alle grondexploitaties geactualiseerd. Bij deze actualisatie zijn de gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2022 verwerkt in de boekwaarde. Vervolgens hebben we de begroting van kosten en opbrengsten geactualiseerd, geraamd per prijspeil 1 januari 2023 en opnieuw gefaseerd op basis van de beste inschatting. Aangezien de projecten lagere tijd lopen, zijn bedragen onderhevig aan prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie houden we rekening met deze prijsontwikkelingen door het indexeren van de verwachte kosten en opbrengsten. Als er specifieke prijsafspraken zijn gemaakt voor het uitvoeren van werkzaamheden of de verkoop van gronden dan kan worden afgeweken van de algemene parameters en rekenen we met de overeengekomen prijzen met eventuele bijbehorende indexering. Onderstaande tabel geeft aan welke parameters we hanteren. In het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2023-2026 is hier een uitgebreidere toelichting over opgenomen.

	2023	2024	2025	2026 en verder
Rente	1,09%	1,09%	1,09%	1,09%
Kostenstijging	6,0%	4,0%	4,0%	2,0%
Opbrengstenstijging	0,0%	0,0%	1,5%	1,5%

De waardering van de bouwgronden in exploitatie (BIE) is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2023 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses. Het betreft een inschatting van begin 2023 die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) worden herzien. Deze periodieke herziening kan in de toekomst - mede gezien de huidige

onzekere marktomstandigheden – leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening te verwachten exploitatieverliezen. Dit geldt ook voor de realisatie van de (gehanteerde) verkoopprijzen. Dit zal dan ook impact hebben op de (benodigde) hoogte van de ABR.

Om dit risico in kaart te brengen hebben we twee scenario's doorgerekend. Een basisscenario en een worst case scenario. Het negatieve effect op het eindresultaat voor beide scenario's is in onderstaande tabel opgenomen. Hierbij merken we op dat deze scenario's ook alleen betrekking hebben op de nu lopende grondexploitaties. Nog te openen grondexploitaties (nu nog projecten in voorbereiding onder de IMVA) maken geen onderdeel uit van deze doorrekening.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Basis scenario	Worst case scenario
Uitgifte vertraging	-117	-206
Kostenstijging	-215	-1.806
Opbrengstenstijging (daling)	0	-319
Rentestijging	-126	-478
Totaal effect op eindwaarde	-478	-2.809

De scenario's zijn doorgerekend over 10 jaar, de uitgangspunten voor deze scenario's zijn de volgende:

Omschrijving	Basis scenario	Worst case scenario
Uitgifte vertraging (later verkopen van gronden)	1 jaar vertraging	2 jaar vertraging
Extra kostenstijging	Beperkt, teruglopend tot 1 % per jaar	2% per jaar
Opbrengstenstijging (daling)	Geen wijziging	Daling 0,5% vanaf 2025
Rentestijging	1% tot en met 2026	Tot en met 2026 oplopend tot 3% per jaar, daarna 1%

In de praktijk zullen deze scenario's zich niet één op één afzonderlijk van elkaar voordoen. Daarnaast spelen er projectspecifieke risico's die ook van invloed kunnen zijn en lopen we bij projecten die tegen het eind van hun looptijd zitten minder risico dan projecten die zich nog in de beginfase bevinden. Voor de benodigde weerstandscapaciteit die we nodig hebben om risico's binnen de grondexploitatie te kunnen opvangen maken we een montecarlo analyse. Hierbij zijn de factoren van deze scenario's en de projectspecifieke risico's gezamenlijk gewogen doorgerekend. Op basis hiervan bepalen we wat de minimale omvang van de ABR dient te zijn.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid in deze jaarrekening en het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2023-2026 dat een uitgebreide verantwoording geeft over de ontwikkelingen en de risico's en onzekerheden in de grondexploitatie in 2022.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	18.509	14.626
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	15.660	34.332
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	7.422	7.020
Overige vorderingen	15.776	11.050
Saldering voorzieningen oninbare debiteuren	-1.420	-1.594
Overige vorderingen	14.356	9.456
Totaal	55.947	65.434

1. Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit de volgende vorderingen:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
BTW compensatiefonds	11.705
Egalisatiereserve Wsw 2022	480
Gemeente land van Cuijk - Regionale inkoop WMO	466
Gemeente Maashorst - Regionale inkoop WMO	309
Duurzame polder	233
Trainees	174
Overige vorderingen	571
Totaal	14.626

Dit zijn allemaal recente vorderingen. Een voorziening voor oninbaar wordt niet noodzakelijk geacht.

2. Uitzettingen in 's Rijks schatkist

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	15.660	34.332
Totaal	15.660	34.332

In december 2013 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren aangenomen. De wet is vervolgens op 14 december 2013 ingegaan. De Staat en de gemeente Oss hebben vrijwel gelijktijdig een rekening-courant-overeenkomst afgesloten en een werkrekening voor schatkistbankieren geopend. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is een drempelbedrag ingesteld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Het drempelbedrag is 2% van het begrotingstotaal € 6.769.000

Het bedrag dat per 31 december op deze rekening openstaat is hoog omdat we aan het eind van het jaar nog een aantal grote bedragen hebben ontvangen onder andere voor de algemene uitkering. Daarnaast zijn de geplande investeringen in 2022 voor een groot deel vertraagd waardoor we ook nog geen grote betalingen op deze projecten hebben hoeven doen.

We rapporteren elk kwartaal over het drempelbedrag en het gebruik daarvan. Deze rapportageverplichting biedt inzicht in de wijze waarop het drempelbedrag is benut. In de volgende tabel is een samenvattend overzicht opgenomen. Daaruit blijkt dat we het jaar 2022 geheel binnen het limiet zijn gebleven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten schatkist Rijk aangehouden middelen	472	594	809	605
Ruimte onder het drempelbedrag	6.298	6.175	5.960	6.164
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

3. Rekeningcourant verhouding met niet-financiële instellingen

We hebben aan het SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) gelden voor startersleningen en leningen duurzaamheid verstrekt. Het saldo per 31 december 2022 van € 7.020.000 dat aan het SVn is verstrekt maar nog niet is ingezet is in deze rubriek opgenomen.

4. Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Overige debiteuren	4.473
Voorziening overige debiteuren	-213
Belasting- debiteuren	3.509
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-143
Debiteuren sociale zaken	3.068
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-1.238
Totaal	9.456

De voorziening voor oninbaar is statisch bepaald.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Kassaldi	26	28
Banksaldi	432	360
Totaal	458	388

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Nog te ontvangen bedragen	3.702	9.868
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	0	6.139
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	25	158
Nog te ontvangen bedragen	3.727	16.165
Vooruitbetaalde bedragen	6.675	5.352
Totaal	10.402	21.517

1. Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Algemene uitkering	3.351
Centraal orgaan Asielzoekers - Opvang Oekraïne	2.890
Jeugdhulp	1.476
Dividendbelasting	349
Centraal orgaan Asielzoekers - Crisis noodopvang Oekraïne	287
Bouw-/ realisatierechten woningbouw	243
Transitorische rente	177
Afvalfonds	169
ODBN	156
Project zonnepanelen	129
BSOB	99
Bijdrage postzegelplannen vm Maasdonk	95
Afrekening wachtgelden	74
Subsidie regionale verkeersactiviteiten	71
VPB 2018	67
Overige posten (< € 50.000)	235
Totaal	9.868

2. Nog te ontvangen bedragen van het Rijk

In de volgende tabel wordt een verloopoverzicht van de nog te ontvangen bedragen van het Rijk gegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Vermeerderin gen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2022
Vluchtelingen Oekraïne	0	6.032	0	6.032
Overige (< € 50.000)	0	107	0	107
Totaal	0	6.139	0	6.139

3. Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid

In de volgende tabel wordt een verloopoverzicht van de nog te ontvangen bijdragen van overige overheid gegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Vermeerderin gen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2022
Duurzame polder	0	133	0	133
Wijkbus	25	0	0	25
Totaal	25	133	0	158

4. Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen bevatten de volgende posten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Trainee programma - bijdragen deelnemende organisaties	1.475
ICT licenties en software	1.129
Project leesstimulering onderwijs en kinderopvang	1.038
Bijdrage transformatieproject jeugd	587
Leefgeld vluchtelingen Oekraïne	293
Verduurzaming de Koppelinck	196
Zorgkosten bijzondere bijstand	95
Participatiebudget	77
Proeftuin Ruwaard	60
WMO huishoudelijke zorg	58
Overige posten (< € 50.000)	344
Totaal	5.352

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Beschikbare verliescompensatie vanuit aangiften	300	nihil
Beschikbare verliescompensatie prognose	4.525	2.486

Het saldo op 1 januari zoals in de vorige jaarrekening gepresenteerd was gebaseerd op de aangiften die tot op dat moment waren ingediend (2016 tot en 2019) en de meerjarige doorkijk daarbij. In 2022 is de aangifte 2020 ingediend. 2020 is fiscaal winstgevend afgesloten. Na verrekening met de definitief beschikbare verliescompensatie uit eerdere aangiften, leidde 2020 tot een te betalen belastingaanslag van € 458.000. Vanuit de aangifte 2020 is de stand van de beschikbare verliescompensatie € nihil. Na afsluiten van de administratie is in 2023 de aangifte 2021 doorgerekend deze is in mei 2023 ingediend. Hierin komt het fiscale resultaat over 2021 op een winst uit (€ 2,2 miljoen), waardoor de belasting over 2020 niet meer gecompenseerd kan worden. Vanuit de prognose over 2022 bij de aangifte 2021 verwachten we over 2022 een verlies van afgerond € 4,1 miljoen. De winst over 2021 kan hier voor maximaal € 1,6 miljoen meer gecompenseerd worden. Dan resteert nog € 2,5 miljoen aan mogelijke verliescompensatie naar toekomstige jaren. Over 2021 verwachten we een te betalen aanslag van € 534.000. Als gevolg van gewijzigde verliesverrekeningsregels kan deze te betalen aanslag voor maximaal € 404.000 verrekend worden met het verwachte fiscale verlies over 2022. Daardoor resteert een te betalen last van € 129.700 in 2023.

Met ingang van 1 januari 2016 zijn we als gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit betekent dat we Vpb moeten gaan betalen over het resultaat op activiteiten waarbij we fiscaal gezien een onderneming drijven. Dit zijn de activiteiten afval en het grondbedrijf. De te betalen Vpb is voor het grootste deel afkomstig vanuit het grondbedrijf. Bij de invoering van de vennootschapsbelastingplicht was er nog veel onduidelijk. We hadden voor de berekening van de Vpb last een aantal standpunten ingenomen. In 2022 is een vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst afgesloten waarin deze uitgangspunten bevestigd zijn.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

1. Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Rente	Bestemming rekening- resultaat 2021	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene vrije reserve	24.584	369	7.748	0	401	32.300
Algemene reserve risico's grondbedrijf	24.396	283	0	3.439	24.438	3.680
Totaal	48.980	652	7.748	3.439	24.839	35.980

- Algemene vrije reserve

Het beginsaldo van € 24.584.000 uit 2021 is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2021. Dit was een bedrag van € 7.748.000.

De onttrekking van € 401.000 bestaat uit:

- Transformatieagenda Jeugdhulp: € 301.000
- Proeftuin Ruwaard: € 100.000

- Algemene reserve risico's grondbedrijf

De stortingen bestaan voornamelijk uit de tussentijdse winstnemingen uit de grondexploitaties (€ 2.700.000). De grootste winsten hebben betrekking op woningbouw vanuit Piekenhoef in Berghem (€ 400.000) en Oijense Zij Noord (€ 1.000.000) en bedrijventerrein Vorstengrafdonk (€ 800.000) en het project Elzeneind Slowcare (€ 300.000). In 2021 zijn daarnaast nog stortingen gedaan in verband met boekwinst op de verkoop van panden en beheersgronden (€ 127.000), de verkoop van het voormalig gemeentehuis Geffen (€ 290.000) en een bijdrage vanuit de reserve investeringsfonds Stadshart voor investeringen in infrastructuur in het Walkwartier (€ 288.000).

De onttrekking in 2022 bestaat voor € 18.200.000 uit afroaming van de ABR zoals bij het vaststellen van de programmabegroting 2022-2026 besloten. Deze afroaming bestaat uit:

- € 10 miljoen ten behoeve van nieuwe reserve binnenstedelijke transformatie;
- € 5,1 miljoen voor reserve strategische aankopen;
- € 3,1 miljoen reserve bovenwijkse voorzieningen.

In 2021 hebben we per saldo € 2,0 miljoen uit de ABR onttrokken t.b.v. de voorziening te verwachten exploitatieverliezen. Dit in verband met (gewijzigde) verliesberekeningen binnen de grondexploitaties. Op basis van vastgestelde nota kostenverhaal is er vanuit de grondexploitaties € 0,8 miljoen toegevoegd aan de reserves bovenwijkse en bovenwijkse netwerkvoorzieningen.

Verder is er voor € 0,9 miljoen aan winstnemingen in de voorbije jaren teruggedraaid.

Daarnaast is er € 0,053 onttrokken met betrekking tot Taskforce versnelling woningbouw en € 0,147 voor rentekosten aankoop grond 't Brand (Klein Amsteleind).

Daarnaast is een onttrekking gedaan van € 2,3 miljoen gedaan om de van de voorziening immateriële vaste activa aan te vullen. Met deze voorziening dekken we de boekwaarde onder de IMVA van die projecten af.

2. Bestemmingsreserves

De staat van reserves en voorzieningen, die in het bijlagen-boek is opgenomen, bevat een uitgebreide toelichting per bestemmingsreserve. Hierna wordt daarom volstaan met een geaggregeerde weergave van de bestemmingsreserves.

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01-2022	Herrubr- icering	Rente	Bestemmi- ng rekening resultaat 2021	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boek- waarde 31-12- 2022
Dekking algemene dienst	14.057	9.785	358	0	0	2.563	21.637
Afdekking afschrijvings- lasten	22.320	-9.917	0	0	830	497	12.736
Reserves ter dekking afschrijvingslasten/AD	36.377	-132	358	0	830	3.060	34.373
Budgetoverhevelingen	74		0	6.117	0	6.087	104
IUP	6.372		0	0	2.837	397	8.812
Subsidie/rijks-uitkeringen	3.756		0	0	0	0	3.756
Bedrijfsvoering	6.514		0	0	406	382	6.538
Grondbedrijf	2.358		0	0	5.100	17	7.441
Openbare ruimte incl. egaliseringskarakter	3.384		0	0	0	303	3.081
Overig	43.681	132	0	6.272	53.059	11.388	91.758
Overige bestemming reserves	66.139	132	0	12.389	61.402	18.574	121.490
Totaal	102.516	0	358	12.389	62.232	21.634	155.863

Reserves ter dekking van afschrijvingslasten/dekking algemene dienst

- Dekking algemene dienst

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd als dekkingsmiddel van de algemene dienst.

De reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas	11.605
- Reserve deposito BNG/opheffing BNG	757
- Gemeentehuis	9.275

Uit de reserve Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas is een bedrag van € 1.699.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Dit bedrag wordt jaarlijks afgebouwd met € 110.000.

Uit de reserve deposito BNG/opheffing BNG is een bedrag van € 208.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Deze onttrekking wordt eveneens jaarlijks verlaagd met € 28.000.

In de beginbalans heeft er een herrubricering plaatsgevonden op de investering van het gemeentehuis. Deze stond voorheen gelabeld onder Afdekking afschrijvingslasten.

- Afdekking afschrijvingslasten

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd om de kapitaallasten van (een deel) de investeringen in diverse gebouwen, accommodaties e.d. af te dekken. De grootste reserves met een saldo > € 500.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Brede school centrum Lith	2.822
- Openbare ruimte centrum	1.710
- Kapitaallasten bomen	994
- Kleedaccommodatie Amstelhoef	834
- Bouwkundige aanpassingen MJC/ Stadsarchief	823
- Parkeergarage	775
- Nieuwbouw school Geffen	710
- Projecten VRI	698
- De Bolster Horizonschool	698
- Kunstgrasveld Talentencampus	598

Onttrekkingen aan deze reserves dienen voor de dekking van kapitaallasten. Storting hebben betrekking op te dekken kapitaallasten van in 2022 nieuw uitgevoerde investeringen.

Er is dit jaar € 500.000 gestort in de reserve openbare ruimte centrum en € 330.000 gestort in de reserve kapitaallasten bomen.

Overige bestemmingsreserves

- Budgetoverhevelingen

Het beginsaldo van € 74.000 uit 2021 is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2021, dit was een bedrag van € 6.117.000. Vervolgens zijn de budgetoverhevelingen vanuit 2021 teruggeboekt naar de desbetreffende activiteiten (€ 6.087.000), het bedrag van € 104.000 dat nog open blijft staan zijn budgetten die doorschuiven naar 2023.

- IUP

In het verleden tot en met 2016 was deze reserve bedoeld voor de afdekking van investeringen in de openbare ruimte. We gebruikten de reserve toen voor het (nog) niet uitgevoerde deel van het Intergraal Uitvoeringsprogramma (IUP).

Vanaf 2017 gebruiken we deze reserve alleen nog maar voor groot onderhoud vanuit het IUP dat in het geplande jaar niet uitgevoerd is.

Investerings moeten we voortaan activeren. De storting (€ 2.837.000) betreft restant budgetten van doorgeschoven projecten. De onttrekking (€ 397.000) betreft projecten uit voorgaande jaren die in 2022 uitgevoerd zijn.

- Subsidies/rijksuitkeringen

Deze reserve is gevormd vanuit in het verleden verkregen middelen van het Rijk en de provincie zonder specifiek oormerk c.q. verplicht bestedingsdoel. Deze reserve is gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

De reserve is (bedragen x € 1.000):

- Quick wins binnenhavens	3.756
---------------------------	-------

- Bedrijfsvoering

Deze reserves dienen ter dekking van vervangingsinvesteringen op bedrijfsvoeringsterrein, frictiekosten en egalisatie van financiële schommelingen. De reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Organisatie-ontwikkelingen	2.929
- Egalisatie renteomslag	1.950
- Egalisatie rioolbeheer	1.017
- Egalisatie automatisering	642

De storting (€ 380.000) in de reserve organisatie-ontwikkeling (voorheen doelmatigheid) is bestemd voor de digitalisering sociaal domein.

De onttrekkingen (€ 233.000) hierop zit voornamelijk op het generatiepact.

De overige stortingen en onttrekkingen op rioolbeheer en automatisering zijn saldi van beschikbare budgetten en uitgevoerde investeringen.

- Grondbedrijf

De reserves zijn gevormd voor de afdekking van risico's binnen de grondexploitatie.

Het gaat om de reserves (bedragen x € 1.000):

- Strategische aankopen	5.707
- Heesch- West	1.734

De storting (€ 5.100.000) in de reserve strategische aankopen is vastgesteld in de programmabegroting 2022 vanuit afroaming ABR. Deze reserve is gevormd om de komende jaren meer woningen te realiseren en daar is een actief grondbeleid bij nodig.

- Openbare ruimte incl. egalisatiekarakter

Het doel van deze reserves is voornamelijk het opvangen van schommelingen in de kosten en opbrengsten in bepaalde exploitaties. De grootste reserve is (bedragen x € 1.000):

- Afvalstoffenheffing	2.406
- Parkeren	675

Op beide reserves is in 2022 een onttrekking gedaan. Op de reserve afvalstoffenheffing een bedrag van € 200.000.

De reserve parkeren heeft een onttrekking van € 103.000.

Overig

Hieronder vallen diverse overige bestemmingsreserves met uiteenlopende doeleinden. De grootste overige bestemmingsreserves met een saldo > € 1.000.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Beschermd Wonen	22.977
- Mobiliteit	11.039
- Binnenstedelijke transformaties	10.000
- Walkwartier en omgeving	6.798
- Opvang vluchtelingen	5.379
- Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	3.829
- Stadshart Oss	3.816
- Baggeren haven	3.814
- Bovenwijkse voorzieningen	3.508
- Intergraal Voorzieningenbeleid	3.058
- Participatiebevordering	2.648
- Koplopersproject Lith- Ravenstein	1.800
- Omgevingswet	1.716
- Duurzaamheid	1.526
- Groenfonds landelijk gebied	1.347

De diverse stortingen en onttrekkingen hangen direct samen met de doelstellingen van de reserves.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Vermeerde- ringen	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	19.252	2.197	13.487	0	7.962
Presentatiecorrectie voorziening exploitatieverliezen	211	4.670	0	0	4.881
Onderhoudsegalisatie-voorzieningen	10.505	2.356	6.610	0	6.251
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	0	0	0	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	18.035	3.546	769	0	20.812
Totaal	48.287	12.769	20.866	0	40.190

1. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Deze voorzieningen zijn gevormd voor het afdekken van specifieke (risico's inzake) verplichtingen en verliezen. Het gaat voornamelijk om de volgende voorzieningen met een saldo > 150.000

(bedragen x € 1.000):

- Voorziening wethouderspensioenen 7.332
- Voorziening wachtgeld wethouders 275

De storting van € 2.196.859 betreft voornamelijk (bedragen x € 1.000):

- Voorziening wethouderspensioenen 1.677
- Wachtgeld wethouders 386

De onttrekking van € 13.481.811 betreft met name: (bedragen x € 1.000):

- Voorziening Heesch- West 13.122
- Voorziening wethouderspensioenen 151

De voorziening Heesch-West is opgeheven. In april 2022 zijn de gronden vanuit de grondgebiedgemeenten, de historische kosten en de verliesvoorziening van de drie deelnemende gemeenten overgedragen aan de GR Heesch West.

De storting van € 1.677.000 in de voorziening wethouders en wethouders-weduwen pensioenen bestaat uit een storting van € 1 miljoen vanwege waardeoverdracht van twee nieuwe wethouders in 2022 en € 0,7 miljoen om de voorziening aan te laten sluiten op de geactualiseerde pensioenberekeningen. De onttrekking van € 151.000 in 2022 heeft betrekking op tien oud wethouders die pensioen genieten en die niet via de reguliere exploitatie worden verantwoord.

De onttrekking van € 118.000 heeft betrekking op wachtgeld 2022 die voormalige wethouders hebben ontvangen. We hebben een extra storting van € 386.000 moeten doen vanwege nieuwe wachtgeldverplichtingen voor twee wethouders uit het vorige college.

Via een presentatiecorrectie van € 4.881.000 is het restant van de voorziening exploitatieverliezen verantwoord. Deze voorziening hoort bij de voorraad (grondexploitatie). Omdat de boekwaarde van de voorraad niet negatief gepresenteerd mag worden, is het restant voor de voorziening hier opgenomen. De totale voorziening voor exploitatieverliezen bedraagt € 19.169.000

2. Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Doelstelling van deze voorzieningen is het egaliseren van onderhoudskosten, ofwel het realiseren van een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. De grootste voorzieningen met een saldo > 500.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Onderhoud sporthallen en gebouwen	1.659
- Onderhoud gemeentehuis	1.214
- Onderhoud haven, bruggen en sluizen	973
- Onderhoud sociaal- culturele accommodaties	644
- Afkoopsommen gemeentelijke begraafplaats	597
- Cultuur technisch onderhoud sportterreinen	514

Stortingen zijn gebaseerd op de actuele onderhoudsplannen. De onttrekkingen uit deze voorzieningen betreffen werkzaamheden die in 2022 voor betreffende accommodaties zijn uitgevoerd.

Na doorrekening van de onderhoudsplannen in 2021 is gebleken dat diverse onderhoudsvoorzieningen in totaal € 4,7 miljoen te hoog zijn gewaardeerd. De gemeenteraad heeft besloten dit bedrag uit de voorzieningen vrij te laten vallen en dit in reserves te storten voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed (€ 3,8 miljoen) en aanpassingen in het gemeentehuis (€ 0,9 miljoen).

3. Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Dit zijn voorzieningen met een specifiek en voorgescreven bestedingsdoel zoals Legaat Isaac Hartog, Legaat van Cooth en een voorziening die gevormd is voor de sanering van een beperkte verontreiniging in de van MSD aangekochte grond.

4. Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden

Dit betreft de voorziening egalisatie rioolbeheer. Deze voorziening is opgebouwd vanuit stortingen uit de rioolheffingen en wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Vermeerde- ringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhandse leningen van binnenlandse banken/overige financiële instellingen	70.257	0	11.203	59.054
Door derden belegde gelden	2.028	3	449	1.582
Totaal	72.285	3	11.652	60.636

De totale rentelast in 2022 van de vaste schulden is € 1.607.424.

VLOTTENDE PASSIVA**Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar**

De netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	16.031	17.672
Totaal	16.031	17.672

Overige schulden

De post overige schulden bestaat uit de volgende posten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Loonheffing salarissen 2022	3.854
Ibn Facilitair	1.208
WMO - dagbesteding	1.063
Verduurzaming de Koppelinck	196
ABP pensioen	804
Overige schulden	10.547
Totaal	17.672

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Nog te betalen bedragen	12.352	12.653
Vooruitontvangen bedragen	3.183	3.356
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	3.434	8.227
Vooruitontvangen bedragen van overige overheid	908	103
Overige posten	900	1.961
Totaal	20.777	26.300

1. Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Participatie uitkeringen	1.627
Jeugdhulp	1.511
Afvalstoffen heffing teruggaaf 2022	1.384
WMO dagbesteding	1.128
Boete Attero	941
Loonheffing december 2022	714
Transitorische rente	656
Subsidie vastgoed	576
Jeugdlokaal	483
Zonnepanelen	408
WMO - Zorg	395
Naleving controle toegangsbewijzen (CTB)	312
Onderwijsachterstandbeleid	225
Grasmatten	205
PIUS X school	150
Proeftuin Ruwaard	140
Planschade Hofmans	140
Woonunits	129
TOZO	124
Compostering	111
Optimus schrijverke	109
Groenvoorziening - maaibestek	106
Grof huishoudelijk afval	107
Einddeclaratie inloopfunctie 2022 GGZ	102
Overige (< € 100.000 per post)	870
Totaal	12.653

2. Vooruitontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Saldo 31-12-2022
Gebiedsvisie Geffen	1.088
Vooruit gefactureerde huren en pachten 2023	775
Gemeentelijke bijdrage aan RBL	494
Waterschade Hooghuis stadion	280
Trainee programma - opleidingskosten deelnemende organisaties	225
Exploitatie Brandstraat	160
Overige (< € 100.000 per post)	334
Totaal	3.356

3. Vooruitontvangen bedragen van het Rijk

De vooruitontvangen bedragen van het Rijk zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	Saldo 01-01-2022	Vermeerderin- gen	Verminder- ingen	Saldo 31-12-2022
Aanpak energiearmoede	0	2.046	0	2.046
Onderwijsachterstandenbeleid	1911	0	312	1.599
Onderwijsvertragingen	0	952	0	952
Voorschot TOZO 2020	611	0	170	441
Huisvesting aandachtsgroepen RHA 2022	0	498	0	498
Project samenwerking Justitie en veiligheid	0	399	0	399
Verkeerslawaaï	546	0	0	546
SPUK wet Inburgering	0	392	0	392
Impuls jongerencultuur	0	228	0	228
Ventilatie in scholen	0	210	0	210
SPUK Sport 2021	183	0	0	183
TOZO 2021	0	177	0	177
Duurzaam maatschappelijk vastgoed (Mozaïek)	0	120	0	120
Varkenshouderijen	0	100	0	100
SPUK Sport 2022	0	90	0	90
SPUK Onderwijsroute	0	79	0	79
Duurzaam maatschappelijk vastgoed (Kleurenbos)	0	64	0	64
Stimulering sport	0	45	0	45
Onderwijshuisvesting ontheemden	0	31	0	31
Schone Lucht akkoord	0	21	0	21
Preventieakkoord	0	6	0	6
Subsidie SPUK deel voorschot	353	0	353	0
Onderwijsvertraging – Covid 19	297	0	297	0
Subsidie reductie energiegebruik	234	0	234	0
Subsidie mensgerichte maatregeling	15	0	15	0
Subsidie verkeersveiligheid	13	0	13	0
Totaal	4.163	5.458	1.394	8.227

5. Vooruitontvangen bedragen van overige overheid

De vooruitontvangen bedragen van overige overheid zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Saldo 01-01-2022	Vermeerderin- gen	Verminder- ingen	Saldo 31-12-2022
Subsidie woningbouwprojecten	0	64	0	64
Overige (< € 50.000 per post)	0	39	0	39
Nat. Sportakkoord	153	0	153	0
Subsidie de Komeet	112	0	112	0
Subsidie open badges	40	0	40	0
Pilot direct energie	25	0	25	0
Subsidie verkeerseducatie	17	0	17	0
Subsidie themajaar farma	15	0	15	0
Totaal	362	103	362	103

6. Overige posten

De overige overlopende passiva bestaat voornamelijk uit tegoeden vanuit Schuldhulpverlening (SHV) € 1.731.000. Deze post is hoger dan vorig jaar (€ 856.000) dit komt door een sterke toename van het aantal mensen die we in schuldhulpverlening begeleiden en vanwege de leefgeldten aan Oekraïense vluchtelingen die we vanaf 2022 ook via dit systeem uitbetalen.

4. Waarborgen en garanties

Er zijn in 2022 geen betalingen verricht in het kader van de borg-/garantstellingen.

Per 31 december 2022 is voor de volgende restantleningen borgstelling verleend:

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage dekking	Saldo 01-01-2022	Saldo 31-12-2022
Gemeentegaranties particulieren Rabobank Bernheze/Maasland	9.659	100	8.865	8.809
Gemeentegaranties particulieren diverse hypotheekverstrekkers	n.b.	100	5.616	4.687
Garanties geldleningen Wsw achtervang	482.351	50 50% van restantschuld	229.875	259.076
Garanties geldleningen WEW achtervang	620.505		252.000	234.000
Huurgarantie Opvoedingswinkel en Speel-o-theek	23	100	23	23
Totaal	1.112.538		496.379	506.595

Langlopende niet uit de balans blijkende financiële rechten en verplichtingen

We zijn voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen.

Verplichtingen

Per 31 december 2022 was het bedrag aan langlopende verplichtingen voor de periode tot en met 2023 ruim € 31,3 miljoen. Voor de periode tot en met 2027 is dit € 73,3 miljoen.

De verplichting vanuit het geschil met Hofmans over een planschadevergoeding dat we hier in voorgaande jaren opgenomen hebben, is in 2022 afgewikkeld. Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de rechtbank van 17 augustus 2017 hebben burgemeester en wethouders op 14 november 2017 besloten om een planschadevergoeding van € 109.200 toe te kennen aan Exploitatiemaatschappij "De Voorste Heide B.V.". Op 18 december 2019 heeft de rechtbank besloten om het beroep tegen het herstelbesluit ongegrond te verklaren. In een eerdere tussenuitspraak heeft de rechtbank er echter op gewezen dat haar einduitspraak niet tot een lagere tegemoetkoming kan leiden dan € 109.200,-. Hofmans heeft hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank van 18 december 2019. De Raad van State heeft dit beroep in 2022 ongegrond verklaard. Hiermee heeft Hofmans recht op de eerder vastgestelde planschadevergoeding van € 109.200 (exclusief wettelijke rente). Dit is in deze jaarrekening als verplichting verwerkt.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen verkrijgen.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er hebben zich in 2022 geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die invloed hebben op de jaarcijfers 2022 die niet verwerkt zijn.

Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden

Het volgende overzicht laat de begrote en gerealiseerde lasten en baten per taakveld zien.

bedragen x € 1.000

Taakvelden	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Rekening 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	2.649	0	2.649	3.076	0	3.076	4.656	-1.022	3.634
0.10 Mutaties reserves	30.255	-32.280	-2.026	65.158	-51.942	13.216	66.682	-46.473	20.209
0.2 Burgerzaken	1.695	-1.020	675	1.833	-1.020	813	1.989	-1.249	740
0.4 Overhead	33.760	-3.140	30.620	37.473	-4.521	32.952	39.455	-7.775	31.680
0.5 Treasury	-82	-1.197	-1.279	270	-1.197	-927	770	-1.513	-743
0.61 OZB woningen	0	-12.691	-12.691	0	-12.819	-12.819	0	-12.713	-12.713
0.62 OZB niet-woningen	0	-9.024	-9.024	0	-9.069	-9.069	0	-9.172	-9.172
0.63 Parkeerbelasting	0	-1.798	-1.798	19	-1.369	-1.350	19	-1.355	-1.335
0.64 Belastingen overig	2.226	-850	1.376	2.150	-640	1.509	2.203	-824	1.379
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-200.976	-200.976	0	-220.946	-220.946	0	-225.615	-225.615
0.8 Overige baten en lasten	1.571	-678	893	-701	-866	-1.567	-2.342	-2.585	-4.926
0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal groep	72.073	-263.653	-191.580	109.277	-304.389	-195.112	113.433	-310.295	-196.861
1. Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.640	0	5.640	5.640	0	5.640	5.647	-6	5.641
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.784	-92	2.692	3.069	-92	2.977	3.135	-115	3.020
Totaal groep	8.424	-92	8.332	8.709	-92	8.617	8.782	-121	8.661
2. Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	11.667	-508	11.159	13.164	-888	12.276	9.973	-1.260	8.712
2.2 Parkeren	2.263	-473	1.790	1.970	-445	1.525	1.797	-470	1.327
2.4 Economische havens en waterwegen	906	-548	357	2.031	-548	1.483	991	-492	498
Totaal groep	14.836	-1.530	13.306	17.166	-1.882	15.284	12.760	-2.223	10.537
3. Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	1.550	0	1.550	1.550	-361	1.189	2.917	-2.450	468
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.905	220	-1.685	23.345	-25.113	-1.767	7.930	-7.105	825
3.4 Economische promotie	465	-326	139	465	-326	139	356	-374	-18
Totaal groep	110	-106	4	25.360	-25.799	-439	11.204	-9.928	1.276
4. Onderwijs									
4.2 Onderwijshuisvesting	4.939	-169	4.770	6.038	-169	5.869	6.393	-1.057	5.336
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.547	-3.582	2.965	6.703	-3.758	2.945	6.402	-3.835	2.567
Totaal groep	11.487	-3.751	7.735	12.741	-3.927	8.814	12.794	-4.892	7.903

bedragen x € 1.000

Taakvelden	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Rekening 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5. Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	1.073	0	1.073	1.462	-298	1.164	1.442	-253	1.190
5.2 Sportaccommodaties	7.317	-1.823	5.494	7.692	-2.615	5.077	7.961	-3.284	4.678
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.066	-1	3.065	4.921	-306	4.615	3.921	-363	3.558
5.4 Musea	1.383	-89	1.294	1.391	-321	1.070	1.312	-333	980
5.5 Cultuureel erfgoed	34	0	34	34	0	34	31	0	31
5.6 Media	2.817	0	2.817	2.817	0	2.817	2.913	0	2.913
5.7 Openbaar groen en recreatie	9.021	-98	8.924	9.478	-473	9.005	9.610	-694	8.916
Totaal groep	24.710	-2.010	22.700	27.796	-4.012	23.784	27.192	-4.926	22.265
6. Sociaal Domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	14.470	-917	13.554	21.123	-14.600	6.523	17.569	-13.197	4.371
6.3 Inkomensregelingen	35.741	-26.763	8.978	44.052	-27.578	16.473	42.744	-27.808	14.937
6.4 Begeleide participatie	16.815	-69	16.746	17.366	-26	17.340	17.365	-14	17.351
6.5 Arbeidsparticipatie	5.357	0	5.357	5.054	-480	4.573	4.956	-481	4.475
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5.952	-267	5.685	6.161	-267	5.894	6.054	-261	5.793
6.71 Maatwerkvoorziening 18+	20.789	-1.281	19.508	21.836	-1.081	20.755	21.779	-722	21.056
6.72 Maatwerkvoorziening 18-	2.126	0	2.126	2.126	0	2.126	16.432	0	16.432
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	25.205	-113	25.092	21.657	-113	21.544	16.085	-96	15.988
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	28.686	0	28.686	29.877	0	29.877	12.240	-56	12.183
Totaal groep	155.140	-29.409	125.731	169.251	-44.145	125.106	155.223	-42.636	112.587
7. Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	9.165	-70	9.094	9.776	-70	9.706	9.496	-93	9.403
7.2 Riolering	6.969	-8.515	-1.546	6.969	-8.515	-1.546	6.885	-8.618	-1.733
7.3 Afval	13.668	-16.476	-2.808	14.017	-16.349	-2.332	14.753	-16.411	-1.659
7.4 Milieubeheer	3.967	0	3.967	5.071	-1.301	3.770	3.725	-737	2.988
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	291	-239	52	378	-239	138	360	-275	85
Totaal groep	34.060	-25.301	8.759	36.211	-26.475	9.736	35.218	-26.133	9.085
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing									
8.1 Ruimte en leefomgeving	6.433	-484	5.950	11.517	-3.897	7.620	7.994	-1.826	6.168
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.720	-9.301	-2.581	10.531	-14.922	-4.391	8.379	-9.202	-823
8.3 Wonen en bouwen	4.492	-3.002	1.490	4.518	-4.702	-185	4.597	-4.461	137
Totaal groep	17.646	-12.787	4.859	26.565	-23.521	3.044	20.971	-15.489	5.482
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	338.484	-338.639	-155	433.076	-434.243	-1.166	397.579	-416.643	-19.065
RESULTAAT	338.484	-338.639	-155	433.076	-434.243	-1.166	397.579	-416.643	-19.065

Bijlage WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

De WNT is van toepassing op de gemeente Oss. Het voor Gemeente Oss toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 van het algemeen bezoldigingsmaximum.

Tabel: Topfunctionarissen

Gegevens 2022	H. Mensink	P.H.A. van den Akker
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 141.463	€ 112.900
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.565	€ 20.258
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 164.028</i>	<i>€ 133.158</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t	N.v.t
Totaal bezoldiging 2022	€ 164.028	€ 133.158
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2019 in fte	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.506	€ 107.793
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.218	€ 20.374
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 155.724</i>	<i>€ 128.167</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000
Totaal bezoldiging 2021	€ 155.724	€ 128.167

Sisa-bijlage

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering op grond van de Landelijke grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf Sisa 2023 van toepassing i.v.m. Sisa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf Sisa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A13/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Aard controle R Indicator: A13/03	Aard controle R Indicator: A13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05
			€ 41.799	Ja	€ 0	€ 41.799	Ja
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten t/m de transitie
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle R Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05
			€ 3.667.383	€ 1.536.787	€ 0	€ 365.670	€ 0
		Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waarvan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 0	€ 191.715	€ 6.031.690	€ 6.031.690	€ 270.135
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
			6	102	0	7	Ja
		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09	Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11
		Nee	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle R Indicator: B2/14
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Aard controle R Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle R Indicator: B2/20
			€ 2.280	€ 38.760	€ 0	€ 24.276	€ 0
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprenken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprenken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling
			Aard controle R Indicator: B2/22	Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle R Indicator: B2/24	Aard controle R Indicator: B2/25	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.280	€ 0
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05
			1 SUVIS21-09000442	€ 0	€ 0	Ja	Nee
			2 SUVIS21-00743393	€ 112.190	€ 126.506	Ja	Ja
			3 SUVIS21-2-03060381	€ 0	€ 0		Schoolbestuur heeft aangegeven af te zien van maatregelen. Er is een verzoek voor nieuwbouw ingediend.
		Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)		Nee	Nee
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09		
			1 SUVIS21-09000442	Ja			
			2 SUVIS21-00743393	Ja			
			3 SUVIS21-2-03060381	Nee			

BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			2 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 23.263	€ 23.263	€ 0	1	1
			3 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 6.566	€ 6.566	€ 0	0	0
			4					
			5					
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09			
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	0	Nee			
			2 030010 Provincie Noord-Brabant	65	Ja			
			3 030010 Provincie Noord-Brabant	0	Nee			
			4					
			5					
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Aard controle R Indicator: C43/02	Aard controle R Indicator: C43/03	Aard controle D1 Indicator: C43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
			RREW2020-00449432	€ 244.415	€ 457.073	9.242	Het beoogde aantal woningen, 10487, is niet gerealiseerd. De toelichting hiervoor is dat het niet mogelijk was om de WroonConnect plannen uit te voeren. Daarnaast was het door COVID-19 moeilijker om mensen te bereiken en sommige activiteiten uit te voeren.	Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?				
			Aard controle D1 Indicator: C43/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08				
			5.747	Ja				
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			328	€ 27.725	€ 27.725	75	€ 6.927	€ 6.927
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			19	€ 60.689	€ 60.689			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			978	1.911	0	0	0	13
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04				
			€ 12.597	Nee				
BZK	C75B	Regiodeals 3 ^e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Betreeft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03	Aard controle R Indicator: C75B/04	Aard controle R Indicator: C75B/05	
			1 060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	20.001560	RD NOB 16 Direct Energie uit Meest pijler Anders werken	€ 29.886	€ 14.886	
			2 060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	20.001559	RD NOB 14 Circular Food pijler Anders werken	€ 107.599	€ 57.599	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09		
			1 060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	€ 59.743	€ 29.671			
			2 060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	€ 227.963	€ 117.963			
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10	Aard controle R Indicator: C75B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12			
			€ 0	€ 19.017	Nee			

BZK	C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandschatsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/02	Aard controle R Indicator: C209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/04	Aard controle D2 Indicator: C209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/06
			1 RWA2022-0340630	Flexwonen Ruwaard	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/09	Aard controle R Indicator: C209/10		
			1 Flexwonen Ruwaard	0	Ja	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C209/11					
			Nee					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorscholse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 2.450.348	€ 557.373	€ 268.400	€ 0	€ 1.911.088	
			Hieronder per regel één gemeente(selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen)	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen)	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
			1				€ 1.599.066	
			2					
			100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 245.039	€ 0	€ 9.828	€ 0	€ 296.631	
			Hieronder per regel één gemeente(selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen)	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen)	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
			1					
			2					
			10					
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 5.735	€ 5.735	Nee			
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Einderantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle R Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
			1 Cultuurpodium Groene Engel	€ 26.906	€ 26.906	Nee		
			2 Theater de Lievekamp	€ 10.944	€ 10.944	Nee		
			3 Muzieck	€ 21.630	€ 21.630	Nee		
			4 Stichting Oes Cultureel	€ 3.500	€ 3.500	Nee		
			5 Stichting Trots54	€ 12.188	€ 12.188	Nee		
			6 S. Hoekstra	€ 1.800	€ 1.800	Nee		
			7 M. Kranendonk	€ 5.000	€ 5.000	Nee		
lenW	E3	Subsidiereregeling sanering verkeerslawaal	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meewerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidiereregeling sanering verkeerslawaal Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 lenW/BSK-2020/22676	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenW/BSK-2020/23805	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2021/242184	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 lenW/BSK-2021/242193	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 BSV/22/00334	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 BSV/22/00335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 BSV/22/00336	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 BSV/22/00337	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9 BSV/22/00338	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10 BSV/22/00340	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			11 BSV/22/00341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 lenW/BSK-2020/22676	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenW/BSK-2020/23805	€ 70.330	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 lenW/BSK-2021/242184	€ 3.320	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 lenW/BSK-2021/242193	€ 660	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 BSV/22/00334	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 BSV/22/00335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 BSV/22/00336	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			8 BSV/22/00337	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			9 BSV/22/00338	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			10 BSV/22/00340	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			11 BSV/22/00341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

IenW	E20	Regeling stimulerende verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04					
			1ENW/BSK-2020/232687	€ 0	€ 0	Nee					
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08					
			1 105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Nee	0						
			2 117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Nee	0						
			3 104 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en -paden aantal in dagen	Nee	0						
			4 107 Aanleg van een vijftigend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Nee	0						
			5 119 Aanleg van een fietsoversteek (middenland), alleen bij een kruispunt aantal in st	Nee	0						
IenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GRen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06			
			1ENW/BSK-2020/243737	€ 22.563	€ 22.563	€ 0	€ 0	Ja			
			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling wordt(n) niet voldaan? (a ofen b ofen c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09						
			1ENW/BSK-2020/243737	Ja							
			IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikingsnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Evaluering binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
						Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01	Aard controle R Indicator: E53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06
						1SPUKSLA-21-01256660	€ 7.314	€ 15.848	4-8-2021	nog niet bekend	
						Kopie beschikingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan				
Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08										
1SPUKSLA-21-01256660	2021										
Eindverantwoording (Ja/Nee)											
Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09											
Nee											
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr				Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06			
			€ 20.591.209	€ 453.145	€ 825.933	€ 6.180	€ 110.517	€ 129			
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)			
			Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)			
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12			
			€ 160.239	€ 14.844	€ 0	€ 4.576.960	€ 0	€ 11.882			
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)							
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14							
			€ 11.882	Ja							
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering) gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06			
			€ 15.000	€ 16.463	€ 131	€ 0	€ 0	€ 0			
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverzekering (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverzekering (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverzekering	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverzekering BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverzekering BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente					
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11				
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja				

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 886	€ 1.687	€ 4.307	€ 58.245	€ 7.040	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 646	€ 1.687	€ 7.497	€ 14.935	€ 2.250	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 429	€ 0	€ 4.505	€ 33.890	€ 4.351	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.438	€ 0	€ 536	€ 1.692	€ 423	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 261	€ 0	€ 2.731	€ 0	€ 22	
		6 Totaal	€ 784	€ 0	€ 1.952	€ 106.762	€ 14.086	
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente	Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6 Totaal	0	0	0			
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijaf) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire			
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0		
		6 Totaal	0	0	0	0		

SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03		
			€ 192.228	€ 0	Ja		

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03		
			€ 10.777	€ 0	Ja		

SZW	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie						
			Gemeenten	Gemeenten						
			Aard controle R Indicator: H4/01		Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02					
			€ 558.084		€ 467.987					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03		Aard controle R Indicator: H4/04		Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 SPUKSPRT22142		€ 467.987		€ 44.376	€ 368.432	€ 55.179	

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1034667	€ 212.855	€ 0	€ 147.855	€ 0	€ 212.855
			2 1042155	€ 94.291	€ 0	€ 49.291	€ 0	€ 49.291
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			1 1034667	Ja				
			2 1042155	Nee				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 55.500	Ja	Nee			
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend	Totale definitieve exploitatiekort Automatisch berekend	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend	Eindverantwoording	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
			1 SPUKJZ21-22167	€ 436.626	€ 436.626	€ 436.626	Nee	
			Naam locatie	Betreffende periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogste definitief exploitatiekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Aard controle R Indicator: H25/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
			1 SPUKJZ21-22167	Nov + dec 2021	€ 350.687	€ 350.687	€ 350.687	€ 350.687
			2 SPUKJZ21-22167	jan-22	€ 85.939	€ 85.939	€ 85.939	€ 85.939
LNV	L6	Regeling specifieke uitkering uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	Besteding (jaar T-1 + T-2)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R Indicator: L6/01	Aard controle R Indicator: L6/02	Aard controle R Indicator: L6/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L6/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L6/05	
			€ 47.697	€ 33.621	€ 81.318	Nee		

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

Accountants

Aan de raad van
Gemeente Oss

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Oss te Oss gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Oss op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 7 juli 2022 is vastgesteld door de raad.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2022;
- 2 de balans per 31 december 2022;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door de raad op respectievelijk 20 januari 2022 en 7 juli 2022 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Oss zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.970.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 397.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben aan de hand van ons controleplan onze frauderisicoanalyse besproken met het college en de rekeningcommissie.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk); of dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft; of dat een opbrengststroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties; waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico's geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening om;
- Analyse van aanpassingen in de jaarrekening, die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, de vaste activa en de vorderingen en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
 - Met betrekking tot de grondexploitaties hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
 - Met betrekking tot de activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen;
 - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het college van de inbaarheid van de vordering en diens gevolgde omvang van de voorziening gecontroleerd.
 - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening wethouderspensioenen plausibel zijn.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om;
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Tevens hebben wij eventuele integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Wij constateren dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar de gemeente actief mee bezig is. Het college heeft een integriteitsbeleid en een klokkenluidersregeling geïmplementeerd en beschikt over een interne frauderisicoanalyse waarin frauderisico's worden geïdentificeerd en relevante interne controlemaatregelen gedefinieerd om deze frauderisico's te mitigeren.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college of management.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in

continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht [kiezen welke van toepassing zijn]:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 7 juli 2022 is vastgesteld door de raad.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door de raad op respectievelijk 20 januari 2022 en 7 juli 2022, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 23 mei 2023
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

drs. B. Smeenk RA

Bijlage 1: Overzicht subsidies

Hierna geven we een overzicht van alle subsidieregelingen per programma en per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
01 Welzijn en zorg	11.593.166	12.605.219	12.538.871
Jeugdwerk	195.672	250.796	220.066
R-1001 Subsidies Jeugd- en jongerenactiviteiten	29.544	31.047	30.766
R-1002 Subsidies Kindervakantieactiviteiten	25.827	26.345	26.846
R-1003 Subsidies Org. plattelandsjongeren (KPJ's)	6.805	8.922	6.942
R-1005 Subsidies Wijkst. Samenlevingsopbouw	37.652	48.003	38.404
R-1022 Subsidies Scoutinggroepen	60.651	61.860	61.860
R-1046 Subsidie Werkgroep homosexualiteit NVIH/COC	7.000	7.140	7.140
R-1063 Subsidie Sahelp	2.531	2.581	2.581
R-1075 Declaratiereg ONS Welzijn Straatspeeldag	1.838	4.169	4.169
R-1083 Projectbudget Jongerenraad	-	9.756	-
R-1095 Stelpost Projecten Mondiale Bewustwording	-	2.675	-
R-1143 Subsidie Jeugdorganisatie Aktie Fix	214	218	218
R-1145 Uitkering Legaat van Cooth	6.219	6.219	6.219
R-1199 Subsidies Mondiale Bewustwording	247	252	252
R-1209 Subsidie Kinder Aktie Komite Ruwaard	10.053	10.254	10.254
R-1220 Subsidie lening Kempke Scouting Ravenstein	4.610	4.610	4.610
R-1224 Eigen budget Jongerenraad	1.000	1.020	1.020
R-1229 Stelpost Jeugdparticipatie	-	4.416	-
R-1236 Declaratiesubsidie Huurkosten Jongerenraad	-	19.798	17.274
R-167 Subsidie St. Dorpsblad Torenklanken Geffen	1.481	1.511	1.511
Jeugdzorg	3.880.390	4.421.790	4.421.790
R-178 Subsidie ONS welzijn jeugd	3.880.390	4.421.790	4.421.790
Wmo beschermd wonen	85.000	130.727	130.727
R-205 Subsidie Projecten ambulantisering GGZ	85.000	130.727	130.727
Wmo collectieve voorzieningen	7.432.105	7.801.906	7.766.288
R-1026 Subsidies Migrantenorganisaties	7.707	11.532	5.422
R-1027 Subsidies Instellingen voor Beschermd Wonen	5.743	5.858	5.858
R-1028 Subsidies Ouderenbonden	63.465	72.309	62.463
R-1050 Subsidie St. Slachtofferhulp Nederland	17.885	27.575	27.575
R-1064 Subsidie KBO-kring Oss	1.851	1.888	1.888
R-1066 Subsidie Seniorenraad (O.S.O.)	7.900	8.058	8.058
R-1078 Subsidieregeling Woontussenvoorzieningen	6.518	6.481	6.921
R-1114 Subsidie Lokale Act. Novadic-Kentron	71.317	72.743	72.743
R-1137 Budgetsubsidie St. Vluchtelingenwerk Oss	202.288	205.735	201.032
R-1195 Stichting Annevi	3.003	-	-
R-1200 Subsidies Huurkosten (indirecte subsidies)	66.346	76.181	70.505
R-1214 Subsidies handwerkgroepen ouderen	633	646	646
R-1215 Subsidie Bonte Hoef / H.Hart	7.666	7.819	7.819
R-1223 Stelpost verdeelplan Projecten WMO	-	7.312	-

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
R-1234 Subsidies maatschappelijke dienstverlening	153.623	156.198	153.788
R-1249 Subsidie Stichting NAH4US	2.500	2.550	2.550
R-1251 Subsidie Adviesraad Sociaal Domein	90.000	91.800	91.800
R-179 Subsidie ONS welzijn volwassenen	4.894.482	5.231.469	5.231.469
R-180 Subsidie reg act maatsch. opvang	563.500	565.825	565.825
R-184 Subsidie Indigo Dementie	60.000	-	-
R-190 Subsidies Proeftuin Ruwaard	1.205.678	1.249.927	1.249.926
02 Werk, inkomen en onderwijs	2.510.817	2.429.674	2.444.824
Arbeidsparticipatie	54.700	55.794	55.794
R-185 Subsidie Thuis in Oss	54.700	55.794	55.794
Minimabeleid	426.946	415.628	397.778
R-1244 Subsidies Tegen Armoede	426.946	415.628	397.778
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.029.171	1.958.252	1.991.252
R-1127 Budgetsubsidie St. Volksuniversiteit Oss eo	91.652	93.214	93.214
R-165 Subsidie VVE Ravengaarde	4.309	4.417	4.417
R-1 progr. leesstim. onderwijsachterstandenbeleid	-	22.630	22.630
R-2 Subsidie OAB Taalklassen NT 2	333.000	300.000	333.000
R-3 Subsidie doelgroepkinderen VVE	36.000	48.000	48.000
R-4 Subsidie inhoudelijke uitvoering OAB	258.000	258.000	258.000
R-5 Tegemoetkoming VVE	1.247.876	1.231.991	1.231.991
R-194 Subsidie ROC De Leijgraaf BIM5	58.334	-	-
03 Ontmoeten, sport en cultuur	8.446.106	7.923.634	7.688.316
Gezondheid	142.426	146.371	140.246
R-1023 Subsidies EHBO-verenigingen	1.608	1.641	1.641
R-1072 Subsidie Ypsilon regio Oss	5.061	5.072	5.072
R-1097 Subsidies lokale afdelingen Zonnebloem	4.205	4.291	4.286
R-1109 Subsidie Stichting Ons Klupke	454	463	463
R-1191 Stichting VPTZ Oss - Maasland	33.397	34.065	34.065
R-1232 Subsidie Stichting Reanimatie Oss	2.391	2.439	2.439
R-181 Subsidies innovatie sociaal domein	40.310	42.300	42.300
R-195 Subsidie dekkend netwerk AED's	55.000	56.100	49.980
Kunst en cultuur	2.832.615	3.597.571	3.640.042
R-1007 Subsidies Gilden en Schutterijen	1.038	1.060	708
R-1008 Subsidies Harmonieën en Fanfares	107.210	109.348	109.346
R-1009 Subsidies Heemkundeverenigingen	27.531	28.083	28.083
R-1012 Subsidies Opera- en Operetteverenigingen	18.276	18.642	9.321
R-1014 Subsidies Toneelgezelschappen	34.529	37.294	31.080
R-1016 Subsidies Zelfstandige Zangkoren	16.770	17.107	17.105
R-1033 Subsidie Orgelkring FC Smits	806	823	823
R-1034 Subsidie Parochie MOO voor aanlichten kerk	130	132	132
R-1036 Subsidie Rollend creatief (Megen)	1.485	1.515	1.515
R-1065 Subsidie Maaslandgilde	3.447	3.516	3.516
R-1079 Subsidieregeling Geschiedschrijving gem.Oss	-	938	1.500

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
R-1082 Subsidie Fantastival	37.260	38.005	38.005
R-1088 Stelpost Stimulering Kleine Verenigingen	19.735	26.874	10.694
R-1102 Subsidie Stichting Popkollektief regio Oss	17.868	18.118	18.118
R-1125 Budgetsubsidie St. Theater De Lievekamp	1.164.324	1.175.967	1.175.967
R-1126 Budgetsubsidie Stichting Muzelinck	873.456	885.299	885.299
R-1138 Stichting Overleg Kunstzinnige Vorming Oss	34.244	34.724	34.724
R-1166 Subsidie Genootschap Beeldende kunst	2.196	2.240	2.240
R-1196 Subsidie Huur, Onderhoud Ravensteinse Molen	25.000	25.500	25.500
R-1206 Subsidies Big Bands en Muziekkappellen	15.813	16.127	16.128
R-1217 Subsidie Werkgroep Woord	5.789	5.905	5.905
R-1219 Interculturele activiteiten	-	4.139	-
R-168 Subsidies Molenaarsverenigingen	7.729	7.884	7.884
R-172 Subsidie Groene Engel	319.473	323.946	323.946
R-192 Subsidie Poëzie Podium	1.000	1.020	1.020
R-196 Subsidie stichting Veteranen Oss	1.500	1.530	1.530
R-198 Subsidie Drumband Dedico Demen	2.499	2.549	2.549
R-199 Subsidie Stichting Archeologie Maasland	5.459	5.568	5.568
R-200 Subsidie Stichting Smederij Verhoeven	1.187	1.211	1.211
R-201 Subsidies Cultuurfonds	14.700	59.650	5.995
R-206 Subsidies Cultuurfonds Professionele Kunst	-	50.000	21.800
R-207 Subsidie Trots '54	-	5.000	5.000
R-8 Monumentensubsidie	72.161	45.889	108.794
R-6 impuls jongerencultuur	-	81.968	81.968
R-7 corona herstellfonds en urban ox park	-	560.000	657.068
Media	2.299.897	2.354.530	2.354.530
R-1025 Subsidies Sublokale Omroepen	22.605	15.372	15.372
R-1054 Subsidie Stichting Omroep Maasland	288.385	294.152	294.152
R-1124 Budgetsubsidie St. Openbare Bibliotheek Oss	1.988.907	2.045.006	2.045.006
Sociaal-cultureel werk	297.508	602.160	357.463
R-1018 Subsidies Vrouwenorganisaties	8.379	8.547	8.547
R-1160 Subsidie Gemeensch.huis Acropolis Personeel	28.984	29.564	29.564
R-1161 Subsidie Stichting Wijkcentrum Ruwaard	-	65.971	-
R-1165 Subsidies Cursussen Vrouwenorganisaties	-	1.429	250
R-1256 Subsidie Sighting Rechtswinkel Oss	12.600	12.852	12.852
R-127 Subsidie Gemeensch.huis Megen Acropolis Huur	5.068	5.205	5.205
R-170 Subsidies beheerstichtingen	64.306	65.592	65.593
R-208 Subsidies Thuis in de buurt	-	100.000	-
R-10 subsidie exploitatietekort Wijkcentrum Ruwaard	-	125.000	125.000
R-9 compensatieregeling wijk- en dorpshuizen	167.506	188.000	110.452
R-1176 Wijkcentrum Ruwaard-kap.last	10.665		-
Sportbeleid en activering	2.873.660	1.223.002	1.196.035
R-1030 Subsidies Jeugdleden Sportverenigingen	53.170	63.414	53.664
R-1085 Subsidies Stratenlopen c.a.	2.150	2.705	-
R-1090 Stelpost sportstimulering, verenigingskader	3.000	16.346	6.053
R-1136 Budgetsubsidie Golfbad Exploitatie BV	1.679.401	-	-
R-1257 Subsidie Sport Expertise Centrum	1.075.561	1.074.815	1.074.732
R-183 Subsidie Sportbedrijf Talentencampus	60.378	61.586	61.586

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
R-189 Subsidie TOP Oss	-	4.136	-
04 Klimaat, energie en openbare ruimte	265.461	268.410	268.410
Openbaar groen	5.461	5.570	5.570
R-1061 Subsidie Stichting Landschapsbeheer	5.461	5.570	5.570
Projecten milieu en buitengebied	260.000	262.840	262.840
R-1135 Budgetsubsidie St. Dierenopvang Maasland	236.000	238.360	238.360
R-186 Subsidie Global Goals Oss	10.000	10.200	10.200
R-203 Subsidie Stichting Landerij VanTosse	14.000	14.280	14.280
05 Economie	319.320	320.619	280.979
Evenementen en stadspromotie	138.523	179.913	140.272
R-1019 Subsidies Carnavalsverenigingen	2.632	2.682	2.680
R-1020 Subsidies Oranjecomitees	4.835	5.495	5.495
R-1021 Subsidies St.Nicolaascomitees	2.477	2.526	2.525
R-1037 Subsidie Stichting Herpen in woord en beeld	327	333	333
R-1038 Subsidie Stichting Kiosk	-	7.926	-
R-1039 Subsidie Stichting Oss Cultureel	11.597	20.232	20.000
R-1041 Subsidie Werkgroep Cultuur	2.913	2.972	2.972
R-1080 Subsidieregeling Koningsdag Basisscholen	845	2.195	1.942
R-1096 Subsidieregeling Eenmalige Evenementen	79.978	80.756	53.250
R-1111 Subsidies Stichtingen Carnavalsvieringen	17.095	17.436	17.435
R-1112 Subsidies Imkerverenigingen	324	330	330
R-1178 Subsidie Het vierde beeld	-	3.720	-
R-173 Subsidie Maasdijk Marathon	15.500	18.310	18.310
R-11 evenementensubsidie WK wheelchair tennis	-	15.000	15.000
Recreatie en toerisme	180.797	140.706	140.707
R-1062 Subsidie IVN	5.510	5.620	5.620
R-1067 Subsidie De Beestenbergh	10.972	11.191	11.191
R-1068 Subsidie Speeltuin Elckerlyc	53.931	55.010	55.010
R-1134 Budgetsubsidie Bezoekerscentrum Slabroek	52.089	-	-
R-1198 Subsidie Je treft 't in Oss	13.695	13.969	13.969
R-1250 Subsidies lokale recreatie en toerisme	28.600	29.171	29.172
R-1260 Subsidie Stichting Maasmeanders	16.000	16.320	16.320
R-12 Recreatieprojec. Land v Ravenstein en startsub. TIL	-	9.425	9.425
06 Centrum	273.000	273.800	273.800
Centrumontwikkeling algemeen	273.000	273.800	273.800
R-1254 Subsidie Centrummanagement Winter in Oss	-	35.000	35.000
R-197 Subsidie Centrummanagement Living Statues	10.000	10.200	10.200
R-204 Subsidie Stichting Centrummanagement Oss	80.000	81.600	81.600
R-13 subsidie Wonen in het Centrum	183.000	147.000	147.000

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
07 Verstedelijking, wonen en mobiliteit	54.896	81.043	73.270
Overige bedrijfsmatige activiteiten	-	17.683	17.683
R-14 rijkssubsidie stimulering herbestemming monumenten	-	17.683	17.683
Verkeer	54.896	63.360	55.587
R-1029 Subsidies Buurtbusverenigingen	5.896	14.360	6.587
R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss	25.000	25.000	25.000
R-202 Subsidie Stichting de Maasveren	24.000	24.000	24.000
08 Veilige omgeving	26.087	43.026	39.650
Integrale veiligheid	26.087	43.026	39.650
R-100 Subsidie Stichting Radar	34.199	43.026	43.020
R-1153 Subsidie Huiselijk geweld St. Veilig Thuis	-8.112		-3.370
Eindtotaal	23.488.853	23.945.425	23.608.120